Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Statuta ecclesiae Trajectensis.

https://hdl.handle.net/1874/339337

Hs.
Kast 8, Pl. B
No 5

Kst. VIII, pl. B
No 5

Afgestaan aan de Provinc.
Archieven van Utrecht
Utrecht 27 Mei 1881.
De bibliothecaris der Universiteit
P. A. Tiele
25

Afgeg. Univ. bibl. Utr. vlg. missive
B. Z. 24 Juni 1895

Hs.
8 B 5

1596

Membr. 310 × 220. II et 87 fol. Initialibus rubris et caeruleis ornatus. Fol. 1—86a sunt saec. XV; fol. 86b—87a saec. XVI ineuntis.

Statuta ecclesiae Traiectensis.

Haec statuta e manuscripto vetustiore edita sunt sub titulo *Het Rechtsboek van den Dom van Utrecht door Hugo Wstinc* in *Oude Vaderl. Rechtsbronnen*, XVIII (1895), ubi pag. XLVIII codex hic describitur.

Fol. 86b—87a: Landbrief van bisschop Aernt van Hoern, dd. 1375 des Donredaghes na S. Servaesdach (Mei 17).

Codicem possederunt Maioris Ecclesiae Traiectensis canonici, primum Gerardus Beyer c. 1500, postea alii duo quorum nomina erasa sunt, dein Joh. Beyer c. 1550. Nomen antiquarii Gisberti Lappii van Waveren (saec. XVII ineuntis) in indicis calce invenitur. Quando et quomodo in Bibliothecam pervenerit non constat. Pulchra ligatura lignea corio fusco intecta saec. XVI, fibulis cupreis amissis.

N° 2817 : S.

Rubrice statutorum et privilegiorum Ecclesie traiectensis

i Incipiunt statuta ecclesie traiectensis
De fide catholica
De constitutionibus
De rescriptis
ii De consuetudine
De electione
iii Ordinatio de canonicis novicijs
v De clericis litigantibus super prebendis
vi Privilegium super personatu de leddorpe
Institutio et ordinatio antiqua de collegio supplementorum in ecclesia traiectensis
vii Privilegium domini Henrici regis super instituendo duos sacerdotes pro decano ecclesie traiectensis in prebenda imperij
Item de prebenda cellarij et coquine
xii Privilegium concessum decano ecclesie traiectensis super collatione cuiusdam altaris seu capellanie perpetue
Ordinatio super domo choralium
Ordinatio que fuit facta in primaria constitutione collegij in Zoenel
xiiii De translatione
De renuntiatione
De supplenda negligentia
de sede vacante xv
xvi De temporibus ordinationum et qualitate ordinandorum.
De scrutinio
De filijs presbiterorum
xvii Inhibitio ne illegitimi recipiantur in canonicos ecclesie traiectensis per wilhelmum episcopum.
xviii De servis
De bigamis
xix De clericis peregrinis
De officio episcopi
xx De officio archidyaconi
xxi De officio archisubdyaconi

De officio decani
xxii Traditio episcopi Godebaldi de prebenda qua constituit decanum maioris ecclesie
De prebenda episcopi
xxiii Statuta petri capucij cardinalis et legati per alemaniam
xxiiii De officio custodis
xxviij De officio scolastici [illegible]
De officio canonicorum scolarium
De officio capellani capelle sancti mychaelis.
xxix De officio custodis dormitorij
De stipendio dormitorij
De officio ebdomadarij presbiteri
De officio ebdomadarij dyaconi
De officio ebdomadarij subdyaconi
De modo scribendi ebdomadarios in tabula
xxx De officijs prebendariorum carnificis et pistoris
De officio prebendariorum imperij
De anno gratie prebendariorum dormitorij et imperialis
De officio presbiterorum altarium
De officio lectoris ewangelij et epistole
De officio rectoris organorum
De officio rectoris scolarium
xxx De officio ductoris azini
De officijs duorum primiuirgiorum
De officio primiuirgij
De officio camerarij nostri maioris
De officio camerarij nostri minoris
De officio collatoris bonorum diuisorum
xxxi De officio collatoris prebendarum ad fabricam decedentium
De officio socij capituli nostri
xxxij De officio computatoris

De officio conservatoris clavium sigillorum ecclesie
De officio collectoris bonorum absentie
De officio provisorum nove fabrice
xxiiij De officio arlatomi
De officio rectoris choralium
De officio custodis campanarum
De officio custodis ecclesie
De officio exactoris festa violantium
De officio officiati presbitera panis et cervisie
De officio scriptoris absentium
De officio presbiterorum capellanorum ecclesie
xxv De officio advocati ecclesie
De officio procuratoris ecclesie
De officio scriptoris ecclesie
De officiis ecclesie
xxvi De officio ordinarii
De maioritate et obedientia
De treuga et pace
xxvij De postulando
De procuratoribus
De metu
xxviij De restitutionibus in integrum
De alienatione mutandi iudicium
De arbitris
iiij De iudiciis et foro competenti de
De sententia de iure iurando
lv De appellationibus
De peregrinantibus
vij De vita et honestate clericorum
viij De pecunia matutinali
x Ordinatio de pecunia sociorum
xiij De clericis non residentibus
xiiij Privilegium studentium
De clerico egrotante

De institutionibus
De concessione prebende
De sede vacante
lix De hiis que fiunt a prelato
De hiis que fiunt a maiori parte capituli
lx De ecclesiastico beneficio
De emptione domorum
De rebus ecclesie
De donationibus
lxi Statutum de vino dando per canonicos noviter receptos
De feodis
Memoriale et scriptum domini Adelboldi Traiectensis episcopi de liberis vasallis
lxij ecclesie Traiectensis et eorum feodis que tenent ab ecclesia Traiectensi
lxiij De pignoribus
De bonis locatis
lxiiij De peculio clericorum
De testamentis
lxv De sepulturis
De prochiis
lxvi De decimis
De oblationibus
De transeuntibus ad religionem
De voto
lxvij De consecratione ecclesie
De celebratione missarum
De purificatione mulierum
lxviij De emunitate ecclesiarum
De censibus
De forma denarii
De decima in groninghe
De decima frisie
lxviiij De correctione decime in frisia
De accusationibus
De symonia

... RHENO TRAIECT...

Ne prelati se absentent
lxxxiiii Ne quid exigatur p licencia docentium.
De delicto puerorum
De clerico venatore
lxxxv De clerico excommunicato ministrante
De novi operis nunciatione
De penis
lxxxvi De penitencijs
De sententia excommunicationis
xc Madlitat
lanarodjc

.I.

Incipiunt statuta ecclesie traiectensis.

Quia nō nisi pacis in tempore pacis auctor bene colitur · nō solū ille celestis agricola opis sui vicariis pacē reliquit et tradidit ve rū eciā terreni principes noctes in sompnos se duxisse perhibentur ut quietē et pacē subditis procurarent · et quia ex statutorum et cō suetudinum ecclesie traiectensis ignorancia in eadē plerū quam materia dissensionis ir repsit · pace turbata · rancores et odia suscitata cognovi · Ego hugo wstinc presbiter canonicus eiusdē ecclesie licet indignus · statuta dicte ecclesie prout ipsa in eadē repperi · et cōsuetudines prout in eadē ecclesia observari · et eciam a maioribus observata et ex identitate · et omnimoda similitudine rationis et cause observanda cognovi · ad reformationē pacis · et cōservationē eiusdē · ad rogatū venerabilium virorum dominorum · Henrici de Jutfaes decani sacre theologie facultatis baccularii · et concanonicorum meorum · secundum ordinē titulorum describi · ut facilius inveniatur quod queritur in volumen unū duxi nō sine voluntario tamē labore presentibus cartulis exaranda · et si quedā per aliquos in observanciā visa nō fuerunt · advertant quod tamē ratione fulcitur per petuū · nec ab usu quomodolibet ab rogandum · De fide catholica

Si prelatus · Canonicus · Chorisocius · Choralis · scolaris · officiatus · laycus perpetuus ecclesie nostre · servitor prelati vel canonici domesticus · accusetur · vel denunciatur epō · vel vicario suo · de suspicione fidei catholice · vel ipsam pravitatē here ticam quomodolibet tangente · de hoc epūs · vel vicarius suus nō cognoscet · vel diffiniet · nec exequetur · nisi in capitulo nostro presente decano · et capitulo · et de con sensu ipsorum · alioquin quod epūs fecerit nō valebit · et a tali facto nō licet appellare

Epūs traiectensis sine consensu capituli nostri nō potest · De cōstitucionibus facere statuta synodalia · nec provincialia admittere · Capitulum nostrum concor diter vocatis omnibus qui forent ad electionē canonica vocandi possunt sine Epō · et preposito · super distributionibus fructuū omnium beneficiorum · dignitatū · et officiorum ipsius ecclesie super residencia in eisdē beneficiis · dignitatibus · et officiis · et ab sencia ab eisdē super erectionibus beneficiorum · et destitutione ac mutatione eorundē · super processionibus · et festivitatibus · sanctorum ordinandis · et destituendis · modo observancie divinorum · dū tamē ordinancie universalis ecclesie nō repug net · officiatorum · et ministratorum bonorum ecclesie erectione et destitutione · et omnibus ne gociis que tangunt capitulū · et capitulo subiectos · nō tamen super iure tan gente epūm · vel prepositū · vel alios qui capitulo subiecti nō sunt · et quod iniqui tatē manifestam contineret · de antiqua observata cōsuetudine

Statuta cū penarū adiectionibus · eciā privationis beneficii · officii · vel digni tatis · vel aliarū nō tamen excommunicationis · vel interdicti facere · et facta eciam innata tollere · et contra ipsa graciā facere et dispensare · absentes eciā qui ad electionē vocandi nō sunt ad faciendum statuta · vocandi nō sunt

Decanus S. Martini vixit an. 1337 et 1346. obiit 30. octobris.

ACADEMIA RHENO TRAIECTINA

Non est censendũ statutũ q̄ntocũq; tp̄e obseruatũ nisi repiatur sigilla
tum sigillo capituli uel constet sigillatum fuisse. Et si nō fuit obseruatũ.
si tamen repiatur sigillo capituli sigillatũ stabitur ei nisi constitit qđ il
lud contrario statuto fuit sublatũ ul' abolitũ. Q̄uis ꝑ negligenciam
manserit sigillatũ. potit tamen censeri consuetudo si fuit obseruatum.
Postquā receptus est prelatus canonicus ul' chorisocius ad ꝑlaturam.
canonicatũ ul' bn̄ficium ul' officiũ in ecc̄a nr̄a iurare consueuit persona
liter de obseruandis statutis et consuetudinib; ecclie et trāsgressor huius
modi statutoꝝ et cōsuetudinũ nō est piurus. sed tenet᷑ pena illius statu
ti si sit in eo expressa. alioquī pena arbitraria decani et Capituli. Et si ĩ
hac pene exsolutōe rebellis fuit. periurus censetur De hoc eciam est
Ut angelo sathane qui plerq; [illegible] statutum qđ sequitur
in lucis angelũ se trāsformans quietis cordib; inserendi ut ad gehen
nam contra cōsciam edificent hesitandi materiam auferamus. ad caute
lam p̄ñciũ et memoriam futuroꝝ Nos henricus dei grā decanus et
capitulũ ecclie traiectẽn hac decisione et declaratōe prout a senioribz nr̄is
accepimus. et hactenus usq; in p̄ñciarũ obseruatũ cognouimus verita
tis lumen diffinimus. q͛ sicut antecessoribz nr̄is semꝑ licuit. sic et nobis
licet circa cōseruationem. et reformationē status et pacis nr̄i et ecclie nr̄e
p̄dicte. quociens et qñ ipsis visum fuit et nobis videbitur expediens sine
requisicione consensu. ul' auctoritate cuiuscius noua statuta edere. et
consuetudīes nouas racionabiles inducere. nec nō vetera et noua sta
tuta. et consuetudīes tollere. et ĩmutare. nec nō sup ipsis statutis et cō
suetudinib; ex causa uel eciā ex gracia cũ nobis hoc visũ fuit expediēs
dispensare. q͛q; in statuto seu cōsuetudine quibuscũq; hactenus facto.
seu inducta. seu imposterũ faciendo. ul' inducenda. et in quolibz iuramē
to per nos seu successores nr̄os. seu quoscũq; clericos ecc̄e nr̄e sup obser
uatione statutoꝝ. ul' consuetudinũ huiusmodi prestito. ul' imposterum
prestando. semꝑ intellecta est. et intellectam haberi uolumus ipor Decani
et capituli ecc̄e nr̄e p̄dicte pro tempore potestatē exceptam Declaratim eciam
declarando decreuimus Juramentũ qđ nos in assecutōe canōicatuũ et pre
bendarũ nr̄arũ p̄stitimus. et successores nr̄i eciā p̄stabunt in futurũ de
continuo seruicio ecc̄e nr̄e impendendo. sic intellectũ fuisse hactenus. et
de cetero capiendũ. q͛ siquis negligencia. et nulla causa legitima impe
ditus. huiusmodi iuramenti transgressor reatũ piurij nō incurrit si de
cani nr̄i pro tempꝛe correctionē ecclisticā ꝑpter hoc cidē scḋm ecclie nr̄e
predicte cōsuetudinē inductam contumaciter nō recusauit obseruare.

Sic q̄ iuramentū p̄dictū pene sit obligatoriū si iniūcta fuit. sed nō culpe.
nisi penam iniunctam humiliter recipe. et deuote adimplere continuacter
recusarit.

De rescriptis

Om ex pte omniū ecclīarū traiecteñ littere alicui mittende sūt. hoc
fiet sub sigillo decani ecce nr̄e. ul' ip̄o absente sub sigillo vices eius tenentis.
Cum ex pte capituli nr̄i. ul' alicuius singularis psone de capitulo lit
tere apte. ul' clause sigillande sunt. nō sigillentur. nisi nomen et tytulus
ecce nr̄e cathedralis sit expressus. et noīa ecce nr̄e p̄latoꝝ et canonicoꝝ nro
rū sub titulo suo. maiores ecce. ecclijs et canonicis aliaꝝ ecclīarū sint
Littere omnib; ecclesijs destinate p decanum | preposita ;
nr̄m sūt recipiende legende in capitulo. ul' p illū cui mandauit.
et p ip̄m retinende lectura tamen et scriptura omniū lr̄arū missiliū ad
scolasticū ecclie nr̄e ptinuit de consuetudine ab antiquo
Cum aliqua lr̄a p omnes ecclesias sigillanda et emittenda incubuit.
illa sigillata habet decano nr̄o p̄ntari et p ip̄m tradenda et emittenda
Littere et p̄uilegia que statū uniuersalem | prout incumbet
dyoc. et mensam ep̄alem cōcernunt. sunt in archiuo nr̄e ecce de iure. et
consuetudīe reseruanda ep̄o et illis ad quos ptinent sub cautela ydo
nea necessitatis tempore exhibenda
Quociens capitulū nr̄m causam delegat alicui iur' ordinario. hoc
sub sigillo decani fieri consueuit

De cōsuetudīe

In consuetudine noua inducenda. ul' veteri tollenda nō est necessa
ria auctoritas. ul' consensus ep̄i. ul' cuiuslibet alterius superioris. dum
tamen nō vergat in p̄iudiciū illius Et si sit p̄iudiciale ep̄o. ul' p̄posito. uel
alteri superiori Si tamē repiatur antiqua. ul' in libris antiquis. ab anti
quo conscripta consuetudo erit efficax omnino
Si dubitetur uel in questionē ducatur an sit consuetudo. sup hoc sta
bitur sentencie capituli. sine appellatōe q̄ bis fuit obseruatū p capitu
lū nr̄m. cōiter pro cōsuetudīe reputatur. ul' id qd̄ semel est p sentenciam
capituli est pnūciatū sic fieri debere de consuetudine.

De elcōe

Prepositus noster licet fuit canonicus p̄bendatus. uocē aliquo tpe
nō habet in capitulo nr̄o. nisi dūtaxat in electione decani. ul' si
tractarentur de bonis mense ep̄alis. ul' de bonis sue āministratōi cōmissis.
et tunc interest capitulo ut prepositus. ul' cū agretur de statu tocius
dyocesis ul' iurisdictōe sua archidyaconali
Ep̄c nr̄ vocē in capitulo nr̄o nō habet. q̄uis canonicus nr̄ p̄bendatus
existat Conuocatus tamen p decanū nr̄m. ul' vices ipsius gerentem. ad capi

tulum venire tenetur. et quicumq; de ipo iusticiā petente Corā decano et ca
pitulo nrō. vocatis ad hoc p decanū plats et capitulis quatuor ecclesiar
collegiatar. scdm sentenciam. et decretū. huiusmodi capituli satisfacere et
parere tenetur appellare tamen [non] potest Et si epūs nō venerit tercio euocatus.
caplin pt eo absente proferre senteciā Et si nō paruerit sentencie. eciā pce
det contra eū ad cessacōem. et caplin mandabit omībz ministerialibz ecclesie.
q nullus eor ad ipius epi requisicōem senteciā dictet. ul' auxiliū prestet
1343. x donec sentencie paruerit. Anno dnī. m. ccc. xliij. mensis septēbris die
undecima diffinitū fuit. per nos Henricū de merlaer pposituī Henricū
de Iutfaes decanū maioris Iohem de bronchorst Fredericum ossekijn deca
nū scī saluatoris Iohem moliaert arnehemēs Henricū moliaert em
bricēn Hermannū aldēzeln ppōitos Ricoldū de heelwyc ppōitū Tidmā
nū iohis decanū scī petri Henricū de loenresloet decanū scī iohis decanū
ecclar Ciuitatis et dyoc traiectēn pnte dno Iohe de arkel epo traiectēn Et
dno hermanno wulf abbate scī pauli traiectēn. et multis oīm caplor
traiectēn canōicis in caplō nrō. ad qrimōiam dcī abbatis contra epm ad
caplin conuocatis. qui oēs singulariter requisiti p decanū nrm qd dicerent
qd iuramento affirmare vellent si nēce foret qui oēs hoc dixerūt esse de
cōsuetudīe hactenus obseruatū. q si quis cōqueritur de epo traiectēn. de
violencia ul' iniuria sibi p epm illata ul' iusticia p epm denegata et hō
caplō et ecclie cōqueritur epūs vocatus venire tenebitur ad caplin et de
hijs facere q eccīa decreuerit. et si epūs hoc recusauerit contra eū pcedetur.
ut dcm est supra nō q eccīa epo superior ul' iudex sit. sed q scdm decretum
ecclie iusticiā faciet et alijs exhibebit Et silr si epūs aliquē subditor suor
eccl modo sibi iniuriosum cōqueritur nō licet illū inuadere violenter ni
si prius ille ad questionē epi coram eccīa conuocatus scdm decretum eccle
parere noluerit et extunc epo ipm inuadere licet armis materialibz De
spūalibz vero armis nichil ad pns Et qd hic dcm est habet locū tam ī
clericis quā laycis tam ultra yselam q citra nec aliam contra eum
habet coherсionem.

IN capitulo nrō. canōicus noster vocem nō habet. qui in sacris nō
existens. ad prebendā assumptus fuit. donec ad ordinē sacrū pro
motus fuit. et in aliquo sacro ordine constitutus. aliqd officiū in eccīa
nrā ordini sacro deputatū. publice et sollempniter exercitus fuit agens in
7 bienio ordine. et de hinc lapso et nō prius. vocē in capitulo habet. si triennium
lapsum fuit a tempe assūptionis seu prouisionis sue Si vero in sacris
existens assumptus fuit. triennū dūtaxat exspectabit nec exigitur q

aliquid in ordine agat. Si scolaris ad p̄bendā assumptus fuit quis
trienniū lapsum fuit. et ad ordinē sacrū in scolastico statu de licencia
ul' mandato decani. et capituli pmotus fuit. et in ordine sacro in ecclīa
nr̄a ministrauerit. vocē tamen in capitulo nō habebit donec vicesimum
etatis sue annū attingerit. et p scolasticū nr̄m decano et capitulo nr̄o
emancipandus p̄ntatus ut ydoneus fuit. et sic emancipatus in officio
sacri ordinis ministeriū in ecclīa nr̄a publice fecit. et tunc lapso biennio
a die sui ministerij. et duob; annis a die emancipandis vocē in capitulo
habebit. Ministeriū etiā aliqd' tali canōico in ordine facē nō licet. pus
q̄ ipi hoc fuit ascriptū in tabula. ul' ille consenserit. ul' pmiserit. cui
hoc in tabula ascriptū exstat q si inciderit tempus cessatōis. ul' inter
dicti. sufficiat sibi qd' ministret in ordine. in missa nr̄a cōuentuali. ul' in
matutinis pnunciet cū sollempnitate ewangeliū. Et quo ad p̄missa nō
refert. inter ordinē subdyaconatus. dyaconatus. ul' p̄bri nec metus. vel
aliqua necessitas corporalis isti imminens potest eū excusare. nec aliqua
ptestatō. ul' absencia. ul' impotencia. crimen irregularitatis. ul' defectus
corporal'. Canōicus quacūq; auctoritate ante pūsionē p̄bende. et lapsum
dicti triennij vocē in capitulo nō habet et de est statutum qd' sequitur.
Petrus dei grā decanus totūq; caplm ecclīe traiecten͞ oīb; p̄ncia visuris
salutē in dn̄o sempiternā. Cum cōsuetudīs vsus q; longeui tp̄is nō sit
leuis auctoritas. et plerūq; discordiā pariant nouitates p̄decessor nr̄or inhe
rentes vestigijs. honestas nr̄i capli. cōsuetudīes. et utiles approbatas et p̄scp
tas volentes inppetuū obseruare. decreuimus ut quicūq; clericus emanci
patus in canōicum nr̄m ecclīe legittime fuit electus. a tempe sue electōis.
a caplo et tractatib; ecclīe siue capli p trienniū exclusus existat. Scolaris
vero canōicus postq̄ emancipatus fuit post suā emancipatōem infra du
os annos nec caplm intrabit. nec tractatib; capli interit. sed ab hijs ex
clusus remanebit. nulla contradictōe interueniente sparingā nr̄am more
antiquo. et solito sine cuiuslibet cōtradictōe pmissim⁹ firmiter obseruare. In
cuius rei testimoniū et munimen forcius p̄ns scriptū sigillo ecclīe nr̄e cōsigna
uimus. Datū anno dn̄i m.° cc.° lviij. In die bt̄i lamberti. Ordinatō de
canōicis nouis qui admittendi sut ad actus capitulares.

Item nullus cui vox capitularis competit p̄t se caplo ingerer. sed corā deca
no. et capitulo cōparebit. et pponet. q; de cōsuetudīe vox in capitulo sibi
debetur. et petet sibi vocē in capitulo assignari. Et tunc decanus de cōsen
su capli sibi vocē huiusmodi assignabit. et in cōtinenti talis iuramentū
prestabit. in forma de qua ponitur infra de iureiurando quo p̄stito talis

ordinatō de canonicis nouis qui admittendi sūt ad actus capitulares

est in possessione vocis capitularis postquam personaliter huiusmodi presentationem
potest ad vocem capitularem procuratorem deputare nec pro aliquo negocio est de
aliquo loco ad capitulum evocandus licet vox capituli possit eidem per procuratorem as-

Absens canonicus a civitate traiecten(si) vel lo- signari et peti.
co ubi foret capitulum celebrandum sine licencia decani vel inobediens
decano in hiis que ad correctionem ipsius pertinent suspensus est ipso facto ab omni
perceptione prebende et voce capituli donec coram capitulo huiusmodi absenciam et
inobedienciam purgaverit et ideo talis vel qui ex aliqua necessitate corpora-
li vel mandato episcopi vel prepositi vel capituli vel cuiuscumque alterius superioris vel de
licencia decani sicut absens fuerit non est ad capitulum pro quocumque negocio evo-
candus Sed si velit procuratorem in ecclesia in forma iuris dimittat cum man-
dato iurandi absentem fore infra dyocesim traiecten(sem) et vocandum et ex tali causa
impeditum quia extra dyocesim traiecten(sem) existens vocandus non est nec capitulum potest
divinare ubi absens existat nec propter hoc sunt omnia necessaria et utilia obmit-
tenda In casu eciam ubi dominus non admittitur nec procurator ipsius admittetur.

In capitulo nostro vox omnium est equalis in numero sed dignitas per-
sone et status potest zelum et meritum augere.

Emolumenta capitularia dividuntur inter capitulares secundum portio-
nem quam capiunt in prebendis quamvis suffragium vocis sit equale inter ha-
bentem prebendam plenam et semiplenam sine prebendam cum supplemento sine si-
ne supplemento.

Decanus noster potest capitulum indicere.
et per nuncium capituli ordinarium ad hoc capitulares vocare expresso ne-
gocio propter quod vocantur vel non expresso quando velit et sibi visum fuerit
Et super vocatione stabitur dicto simplici dicti nuncij cum ab inicio iuraverit
officium suum fideliter adimplere Et si omnes convenerint expediant quod incum-
bit Si vero aliqui absentes fuerint non condempnantur et tunc decanus
negocium propter quod indixit capitulum exponet presentibus et si visum fuerit
ipsis presentibus vel maiori parti presencium expedire Indicetur iterum capitulum cum
expressione negocij ad terminum competentem terminus competens ad veni-
endum est quatuordecim dierum quia dyocesis traiecten(sis) nusquam est a deo am-
pla quin infra quatuordecim dies ad finem dyocesis potest iri et infra septem
dies et rediri de traiecto infra alios septem Et per eundem nuncium absentes
cum expressione negocij vocabuntur et illo tempore presentes in capitulo illud
negocium possunt finaliter expedire aliorum absencia non obstante nisi maior
pars capitularis absens foret ex causa probabili et hoc presentibus intimarent
tunc enim nichil expedire possent quod dilationem caperet secus si dilationem
non caperet ut puta quia terminus infra quem hoc negocium faciendum

incumberet exspiraret· vl' alia ineuitabilis necessitas esse vl' capitulo
immineret· hoc saluo q̄ terminū electoribus p̄fixū a iure decanus citare
nō p̄t· nisi maior pars capituli ex causa rationabili consentiret et tūc
terminū ita competentē assignare deberet· q̄ p̄curatores absentiū· vl' il
li quibȝ vices suas cōmiserunt· possint de tali termino certificare· et ad
electionē venire possint· si in p̄uincia fuerint· vl' vicinis p̄uincijs cōsti
tuti· de hoc tamen termino statur arbit p̄ñcū· q̄ si p decanū nr̄ȝ
sibȝ ecclesijs sup nō expresso negocio caplm inductū fuerit· Si de q̄li
bȝ ecc̄a aliqui quātūcūqȝ pauci cōuenerint p̄ntes possūt si voluūt
negociū incūbens concorditer terminare· Si vero ab aliqua ecc̄iar̄ nl'
li cōuenerint· et p̄ntibȝ visum fuit expediens vocabūtur iterū cū expl
sione negocij ad terminū cōpetentem et tunc p̄ntes ut p̄us poterūt ne
gociū terminare· Et hoc in hijs que de iure necessitate expedienda in
cūbunt· qd' vero de liberalitate et gr̄a faciendū imminet fieri nō p̄t
vno qui de iure vocandus fuit nō consenciente· q̄muis absens fuit si

Decanus noster absentes aliar̄ ecclesiar̄· ne causa
vocare nō tenetur· sed vocabuntur p illū ad quē in illa ecclesia hoc
pertinet· et de loco et p modū cōsuetudinis sue ecc̄e· qd' si p̄termissū fuit· de
contemptu conqueri nō poterit· absens nō vocatus ad caplm vniuer
salc· omniū ecclesiar̄· p̄ntes tamē in ciuitate ad domus ipor̄ claustra
les· vl' ad p̄ncia ipor̄ in ecc̄ia sua p scolares vocabit· Canonici eciā
nō capitulares ad tractatus vniuersalis ecc̄e audiendi cū interesse
consueuerunt· vocē tamen vl' suffragiū prestare nō possunt.

Decanus noster canonicū ad capitulū vocatū et se contumaciter absen
tantem punire potest· sicut in diuinis officijs negligentē suspendere

Electio ep̄i traiecten̄ q̄muis de iure tamen cū nō p̄ōt
cōmuni· ad capitulum ecc̄e nr̄e cathedralis p̄tineat· et prosecutio
electionis· et omnia p̄tinencia ad eandē· ut qȝ de iure cōi archidyaco
ni assumi nō p̄nt· neqȝ debeant· nisi de caplo ecc̄e cathedralis· Idcir
co archidyaconi ciuitatis et dyoc̄ traiecten̄· q̄muis a caplo nr̄o assump
ti nō existant· p̄pter consuetudinē que in hoc p̄ualuit· Eidē electioni
interesse· et vocari cōsueuerūt· p̄lati eciam et canonici capitulares ec
clesiarū sc̄i saluatoris· sc̄i petri· sc̄i iohis· et sc̄e marie· ut canonici dic
tarū ecclesiarū capitulares· nō ut caplm ad electioni simuliter īteresse·
et suffragiū prestare cōsueuerūt· Sed decanus cū caplo nr̄o diem et
locū electionis deputare· et archidyaconos· arnhemen̄· dauantrien̄·
Embricen̄· et aldenzalen̄ ad ecclesias suas nominatū citare tenetur

cū insinuatōe diei · et loci · Canonicos vero alios · et p̄latos · et archidy
aconos · solū in ecclesijs traiectēn generaliter hn̄t ad electionem uocare ·
cū intimatōe diei · et loci · Decanus uero nr̄ · et capitulū alios vocandos
p̄dc̄os sup assignatōe diei · et loci · vl̄ prosecutōe electionis nō habent re
quirere · In prestatōe scrutinij uota exprimunt scdm ordinem dignitatū
suarū p̄lati · alij canonici scdm tempus ꝓmocionis sue · ad canonica
tus · et prebendas uoces · omniū sūt equales · collōe nu̇ŭ · sed nō merita
Electio prepositi nr̄i · ad decanū et capitulū | neqꝫ zeli
nr̄m ꝑtinet · in cuius electione forma generalis consilij obseruari
consueuit · quē electū · et epō p̄sentatū archidyaconatum eidē p̄positure
annexū · Ep̄s cōmittere cōsueuit · ita qꝫ due dignitates distincte · quas
in ead̄ ecc̄a de cōsuetudie habere nō posset · reputentur · Sed una videlicꝫ
p̄positura · cui officiū archidyaconatus est annexū · ex ea necessitate qꝫ officia
um archidyaconatus redditus aliquos nō habeat · sed āministratione
iurium archidyaconaliū infra certos limites · Et ita p̄positus noster rō
ne archidyaconatus maior est decano · in āministratione · et minor decano
in ordine · ratione p̄positure · et ideo rōne p̄positure · et ipam cōtingēciū sub
est decano · et correctioni sue · et capituli · Et decanatus maior est digni
tas in ecclesia nr̄a post epm · Et si p̄positus electus fuit · nō de collegio
nr̄o · qđ nō licet · nec uisū est · ep̄s eum admittere nō tenetur · ꝓpter archidy
aconatū · qui nō debet cōmitti nisi uni de collegio nr̄o · nec in hoc contra
ria consuetudo p̄ualuit ·

Electio decani nostri · ꝑtinet ad p̄positū nr̄m · et capitulū · et in hoc nego
cio · et ea cōtingentibꝫ · p̄positus nr̄ est capitularis · Indictio capli · et voca
tio absentiū tūc ꝑtinet ad seniorem ꝓmotōe capitularē canonicū · sed assig
loci et diei ad ip̄m · et maiorē p̄te capituli · si ex causa uiderint locū cōsue
tum mutare · vl̄ iuris terminum preuenire ·

Si ad unā dignitatē officiū · vl̄ bn̄ficiū in ecc̄a nr̄a · duo vl̄ plures in
discordia p capitulū eligantur · nullus eoꝝ installandus est · ad illud · nec
aliquid illis ministrabitur · donec alt̄ alterū in iure euicerit · vl̄ de cōsen
su capli · nr̄i alt̄ alt̄i cesserit · et tūc optinens installabitur · et a die instal
latōis fructus capiet scdm ecc̄e cōsuetudinē · durante dissentōe quia ecc̄e
nō seruiunt · nec ꝑtem in fructibꝫ facient · nec capient · et si durante dis
sentōe aliquis se installatōi · vl̄ fructibꝫ ingesserit eo ip̄o est suo iure pri
uatus · Si duo impetrantes cōtenderint · seruetur statutū ꝓuinciale · qđ se
quitur in hec uerba · Si vero capitulū nr̄m cōcorditer impetranti se oppo
suerit · capitulū suū electū in possessione seruabit · donec euincatur · pre

tita cautione de indempnitate et refundendis fructib; alias non. De
Item cū plerūq; contingat q̄ va/ clericis litigantib; sr̄ p̄bendis.
cante p̄benda in aliqua ciuitate vl' dyoc. Coloniē in qua duo. vl'
plures auctoritate sedis apostolice. vl' legator suor. aut quauis alia
auct̄e ius asserūt se hr̄e. et p executores suos. seu quoscūq; alios se pa/
rant mitti in possessionē corporalē p̄bende ipius. cuius occasione nullio/
nis de huiusmodi p̄benda contendentes bona res. et iura illius ecc̄e tam
infra ciuuitatē quā extra indifferenter capiūt. et īuadūt. seu se p secula/
re iudiciū occupari. vl' arrestari pcurant sentenciā excōmunicatōis. in
certas psonas de capitulo. et suspēn in caplo nichilominus a suis executo/
rib; fulminari facientes. pter qd in reb; et psonis. tam spūalib; q̄ tem/
poralib; ecc̄e. nō modicū detrimentū sustinent. et iacturam. Statuimus
ut cū in aliqua ecc̄ia casus huiusmodi emerserit decanus. et capitulū
illius ecc̄e auctoritate huiusmodi cōstitutōis. sibi faciant litteras auten/
ticas. et instrumenta. quib; sic cōtendentes uti voluerint p iure suo hinc
inde aptib; exhiberi. et cōuocatis. Caplo. et priorib;. qui p̄ntes fuūt. et ha/
beri cōmode poterint. p eos vocatis ad hoc iurīpitis. qui nisi fuūt expe/
dire huiusmodi questio. et discordia decidatur. et eor discussioni seu sen/
tencie stetur. et īuiolabiliter obseruetur. et si caplm et priores. pter diffi/
cultatē iuris. vl' alias causas legittimas. huiusmodi questionē decidere
nō poterint. nec decidunt. tamen ipam ad curiā dn̄i pape decidendā tūc
mittant. p̄figentes ptib; terminū cōpetentē quo se conspectui pape repn̄/
tent. cū omib; suis munimentis et documentis iusticiā recepture. Cau/
sa uero et q̄one huiusmodi durante medietas fructus p̄bende vacantis
in vsus cedat ecc̄e. et reliqua pars. alicui ydonee psone. que deseruiat in
ordine. q̄ defuncti p̄benda requisierit deputetur. et si aliqua partiū sentē/
ciā in curia pro se habuerit. et in causa euicerit. fructus eiusdem p̄bende
de mandato dn̄i pape. caplo p̄ntato cessante occasione qualib; ministretur.
Si qua uero pciū litterarū suarū copiā facere. et hoc statutū subire con/
tumaciter renuerit. et de sua potencia vl' malicia confisa bona ecc̄e in/
dere. ac rapere temere et irreuerenter dei timore postposito p̄sumpserit
contra ipam ptem. tamq̄ contra raptorem bonor ecc̄e. ut suprascrip/
tū est. pcedatur. Statuim⁹ eciā ut hoc nō solū ad futura huiusmodi
negocia. sed eciā ad p̄ncia. et p̄tita. a tp̄e electōis nr̄e extendatur. Si
tamē aliquis p annū ī possessione p̄bende vl' officij. vl' dignitatis
in ecc̄ia nr̄a fuerit et postea lis moueatur eidē ip̄e manebit in pos/
sessione sua donec p iusticiā euīcatur nec hoc statutū hr̄t locū ymmo p/

De c̄icis litigantib; s̄r p̄bendis

sequens lite absens fructus capit sicut cōtinetur in statuto qđ est infra de clericis nō residentib; Et nos cōicamus ei sicut scriptum est infra de appellatōib; Si vero minus q̃ anno possederit · q̃uis possessione gaudeat absens fructus nō capit · sed si in lumen p̄suliōis sine contradictō apparet utputa q2 alt̃ similiter de possessione cōtēdit hoc statutū seruatur · nec quo ad p̄ns statutū sibi prodest violenta uel clandestina possessio

Prouisio archysubdyaconi · qui abusiue chorep̄s appellatur · pōū status chorepōr sit ab uniuersali ecc̄a p̄petuo ammotus · p̄tinet ad ep̄m solū nr̄m solū · quē nō p̄t assignare · nisi vni de canonicis nr̄is p̄bendatis · qui etiā tenetur ad subdyaconatum promoueri et non potest assignari in aliquo ordine existenti

Prouisio · thesaurarie · scolastrie ecclesiarū Aldeñ et montis p̄dilie traiecteñ · et leodieñ dyoc̄ · que p̄posituare appellantur abusiue · ad ep̄m p̄tinet · sed nō nisi vni ex canonicis nr̄is p̄bendatis eas ɔferre p̄t ·

Iurisdictio sinodalis sp̄ualis · et ea que sunt iurisdcōis · p̄tinent ad capitulū nr̄m p̄ terrā westfrisie traiecteñ dyoc̄ Cuius iurisdcōis exercicium capitulum nr̄m cōmittere cōsueuit uni ex cōcanonicis nr̄is p̄bendatis · ad vitā ul' ad tempus p̄ut sibi placuit · et talis officialis capituli p̄positus westfrisie appellatur Et istud nō est officiū p̄petuū neq; bñficiū · neq; dignitas in ecc̄a nr̄a Et ex emolumentis ipsius iurisdcōis p̄sionē capitulo soluere consueuit q̄ntū in cōmissione ei iniunctū fuit · et de hoc ita scriptū reperitur ·

Hec sūt Jura archidyaconatus p̄posituure terre westfrisie in ecc̄a traiecteñ · In primis Godebaldus quondā pie memorie ep̄s traiecteñ · dedit ecc̄e traiecteñ et p̄posito westfrisie · et ad opus ipsius p̄posituure · et ad onera ipsius sustinenda iurdcōm sp̄ualem liberam et absolutā p̄petuis tpib; exercendā p̄ terrā westfrisie Item h̄ dedit dc̄us ep̄s ecclesie bt̄i martini ad huiusmodi p̄posituure westfrisie opus sub ea forma · q̄ decanus · et capitulū eligere p̄ tp̄e deberent p̄positū ibidē · et eidē curā ipsius p̄posituure cōferre · cū omnib; iurib; episcopalib; exercendis in p̄positura eadē absq; alia cōfirmatōe episcopali Itē q̄ p̄positus westfrisie existens p̄ tp̄e posset clericos · et laycos ibidē corrigere modis de iure debitis et consuetis Item q̄ posset in septēnio bis sua exercere synodalia mulctas et penas suscipe · et absoluere delinquentes Item dc̄us dn̄s ep̄s cōtulit · et concessit p̄posito inibi p̄ tp̄e existenti p̄tatē seculi ducendi quolib; septēnio dū sibi placeret · et sibi uisū foret expedire

ad eandē ꝑposituram ep̄m unū catholicū ad ea que sūt ordinis et consecra//
tōis exercenda et eandē reducere et emolumenta eandē ꝑuenientia cum
eodē ep̄o sic ducto percipienda Item q̄ hec om̄ia et singula ꝑ dictā ꝑpositu//
rā sūt obseruata a tp̄e cui⁹ memoria nō habetur pacifice et quiete.

Capella sc̄i michaelis ep̄alis que h̄t ecclesiā prochialem ī leyderdorp
traiecten̄ dyoc̄ ad ꝑuisionē ꝑtinet ep̄i q̄ nisi uni ex canonicis nos//
tris cōferre p̄t et iste cui collata fuit tenetur esse sacerdos nō ꝑpter curam
sed quia est capellanus capelle episcopalis et de hoc est statutum q̄d
sequitur. Priuilegiū et ꝑscriptū de leyderdorpe ꝑ iohem ep̄m.

Johannes dei gr̄a ep̄s traiecten̄ ad uniuersoꝝ tā ꝑn̄tiū q̄ futuroꝝ
noticiā deducimus ꝑ p̄n̄tes q̄ sicut ex fide dignoꝝ testimonio ac//
cepimus prochialis ecclesia de leyderdorpe cū suis ꝑtinenciis nr̄e dyoc̄
ab antiquo et retroactis tp̄ibꝫ fuit sicut adhuc est annexa Capelle
nr̄e sc̄i michaelis in traiecto Cui capelle unus canōicoꝝ traiecten̄ ecc̄e
ꝑ se uł ꝑ aliū et dicte ecc̄e de leyderdorpe ꝑ vicariū deseruire cōsueuit
Sed q̄m ꝑpter ruinā dicte capelle ip̄a debito seruicio destituta ꝑmissis
aliquo tempe in desuetudīe abierunt. Dicta q̄ capella nunc de nouo
ad honorē dei et bt̄i michaelis archangeli sc̄ārū q̄ celestiū uirtutū sit
sumptuoso ope restaurata dignū duxim⁹ ut honores ꝑuilegia et Jura
pristina sibi eciā restauremus. Volentes statuentes et mandantes ꝑm//
mo statutū mandatū et ordinatū decernenter ab antiquo ut ecclesia
de leyderdorpe cū suis ꝑtinenciis p̄dc̄a sepedc̄e capelle sit et ꝑpetuis tempibꝫ
maneat annexa Necnō canōicus ecc̄e nr̄e traiecten̄ ad collatōem nr̄ā
et successoꝝ nr̄oꝝ ep̄oꝝ traiecten̄ dc̄am capellā optineat et eidē ꝑ se uł
ꝑ aliū deseruiat faciat q̄ ecc̄e de leyderdorpe p̄dc̄e ꝑ vicariū ꝑpetuū p̄sen//
tandū nobis et nr̄is successoribꝫ cōgrue deseruire In quoꝝ testimonium
p̄n̄tes lr̄as sigillo nr̄o fecimus roborari Et nos decanus et capitulum
ecc̄e traiecten̄ quia nobis constat ꝑmissa ueritati subnixa eis consensū
nr̄m adhiben⁹ et sigillū ecc̄e nr̄e eisdē apposuim⁹ in testimoniū ꝑmissoꝝ.
Datū f̄ia tercia p⁹ ascensionē dn̄i anno eiusdē millesimo trecentesimo vi// 1328.

p Prouisio canonicatuū et p̄bendarū | cesimo octauo.
ecc̄e nr̄e ꝑtinet ad decanū et capitulū cōmuniter in quoꝝ ꝑuisione forma
generalis cōsilij nō consueuit obseruari

p Prouisio p̄bende dormitorij et p̄bende imperialis facienda duobꝫ ꝑ//
tinet ad decanum nr̄m solū et isti duo tenentur ad sacerdotiū promo//
ueri et de hoc est consuetudo conscripta que sequitur in hec uerba.
Institutio et ordinatio antiq̄ de collatōe supplemētoꝝ ī ecc̄a traiecten̄.

priuilegium et ꝑscriptum de leyderdorpe ꝑ iohem ep̄m

institutio et ordinatio antiqua de collatione supplementorum ī ecc̄a traiecten̄

Triginta debent ēē canonici in ecc̄a traiecten̄ qui habeant triginta
plenas p̄bendas · et illi canonici debent ēē om̄s emancipati · p̄terea no
uem sūt in eadē ecc̄a p̄bende dimidie · quas debent habere scolares ī officio
accolitatus ministrantes · Decima p̄benda dimidia deputata est ad cus
todiā dormitorij · quā⁹ decanus debet cōferre · illi qui p̄erit dormitorio Et
qm̄ deferendū est ordini et etati · p̄positus maior nulli scolari cōferat sup
plementū anteqū emancipetur Et si cōtingat duos · vl' plures · scolares si
mul emancipari · pro optione sua cōferat cui eoꝝ velit · qd̄ ei vacauerit
supplementū Si autē decedente aliquo de triginta canonicis plenas
p̄bendas habentibꝫ vacauerit supplementū · et nō sit scolaris emancipa
tus · vl' qui ydoneus sit emancipari p̄positus sibi reseruet supplementū · do
nec vl' scolariū aliquis emancipetur · vl' aliquis emancipatus eligatur Hoc
tn̄ obseruandū est circa scolares · qui emancipabitur · q̄ supplementū ei nō
p̄ius cōferatur · donec p annū saltē seruierit in ordine subdyaconatus
Si ecc̄ā aliq̄s emancipatus electus fuerit · qui ordinē subdyaconatus nō
habuerit · p̄ceptiōe supplementi carebit · donec p annū seruierit · in ordine sub
dyaconatus · Item statutū qd̄ sequitur in hec v̄ba Priuilegiū dn̄i
Henrici regis sup instituendo duos sacerdotes per decanum traiecten̄

Priuilegiū dn̄i henrici regis sup instituendo duos sacerdotes p decanum traiecten̄ i p̄benda imperij

Henricus diuina fauente | in prebenda Imperij ·
clemencia romanoꝝ Imperator et semp augustus · et rex cicilie ·
Dilectis fidelibꝫ suis · p̄posito · decano · toti qꝫ capitulo sc̄i martini ma
ioris ecclesie traiecten̄ grām suā · et omne bonū Cum antiquissimis retroac
tis tp̄ibꝫ · romanoꝝ reges · et Imperatores · anteccessores nostri · v̄rām sūt expti deuo
cionem · eo q̄ cōi electione et canōica · regem romanoꝝ · seu Imperatorem p
tpe existentem · et eoꝝ successores · in canōicū ecc̄e v̄re · et ī fr̄em elegistis · faci
endo p̄bendā ipius debitam officiari p duos sacerdotes · a rege seu Impato
re instituendos · qui pro regibꝫ · Impatoribꝫ · et tranquillitate pacis regni
dn̄m incessanter exorarent · p̄inde nr̄a Impiali excellencia · v̄rām eciam p
teccione tuebimur speciali · Verū quia nostre excellencie īnotuit · q̄ mortu
is sacerdotibꝫ p̄dc̄is · regibꝫ qꝫ et Impatoribꝫ · interdū in remotis agentibꝫ
Neglectū est huiusmodi ī v̄ra ecc̄a instituere sacerdotes Et tn̄ de hiis que
ad deū sunt maior a nobis diligencia requiritur Nolentes p huiusmo
di negligenciā ecc̄am v̄rām debitis ī hac pte p̄uari obsequijs Regia
auctoritate statuimus · ut stipendiū p̄bende nobis assignate · p manū
theoderici · Decani ipius maioris ecc̄e · eiusqꝫ successoꝝ ī ppetuū duobꝫ sacer
dotibꝫ cōferatur · qui illud deseruire · et ut p̄mittitur · p nostra salute · et
Imperij tranquillitate ydonei existant dn̄m exorare Et ut hec rata mane

ant. et inconvulsa perpetuo teneantur. Sigilli nostri impressione hanc cartam iussimus
insigniri. Datum anno nostri regni xi°. Indictione vii. mensis may. die decima
quinta in Christi nomine Amen.

Provisio prebendarum carnificis. et pincerne pertinet ad prepositum nostrum solum.
et isti duo tenentur esse presbiteri. de hoc est statutum quod sequitur in hec verba.

Universis Christifidelibus tam pre- Nota de prebenda cellarii et coquine (nota de prebenda cellarii et coquine)
sentibus quam futuris. Theodericus dei gratia maior in traiecto prepositus. et
archidyaconus in perpetuum. Universitati vestre sub forma presencium duxi declarandum
Quod maturo consilio et sana prehabita deliberatione pro predecessorum meorum felici memo
ria. et mee salutis augmento de consensu capituli mei quatuor prebendas videlicet
Cellarii. magistri coquine. et duas alias minores. similiter ad officium coquine
spectantes. quarum donatio ad me pertinet. et que indifferenter ante mea tempora
quandoque canonicis infra ecclesiam. quandoque etiam laycis sunt collate. meo contuli capitu
lo. Ita ut cum prebenda cellarii vacaverit. Ego prepositus conferam. vel successor
meus. qui pro tempore fuerit conferet sacerdoti qui celebret ad altare sancte marie. quod
est in superiori parte ecclesie versus occidentem. prebendam autem quam habet magister coquine.
dum vacaverit similiter conferam. vel successor meus conferet sacerdoti qui
celebret in capella sancti laurentii. in domo prepositi. Insuper idem sacerdos habebit
redditus nunc ad ipsam capellam pertinentes. et duas alias prebendas. que sunt
sub magistro coquine simili modo conferam. vel successor meus duobus clericis con
ferret. et hii quatuor loco vicariorum deservient in choro. et exequentur officium.
quod de prebendis fieri consuevit. et subditi erunt decano ecclesie ad cohertionem dis
cipline. Et in absencia decani maiori in capitulo qui presens fuerit. Cum autem
aliqua predictarum prebendarum vacare contigerit. si ego. vel successor meus a tempore
vacationis infra mensem non contulerimus. Decanus si presens fuerit in octo dies
conferret eam. alioquin maior de capitulo qui presens fuerit. sine dilatione confer
ret eandem loco prepositi. Quibus non predictorum vicariorum qui sacerdos fuerit ad minus
semel in septimana missam dicet pro defunctis pro animabus videlicet predeces
sorum meorum mea et successorum meorum. Nos vero capitulum huic pio facto memora
ti. theoderici prepositi nostri consensum prebentes et ad firmamentum eius. sigillum ecclesie
nostre. una cum sigillo ipsius prepositi presentibus duximus apponendum. acta sunt hec
in capitulo nostro. feria quinta post nativitatem beate marie virginis. Anno
domini millesimo. ducentesimo. quadragesimo tercio. 1243

Provisio prebendarum duorum presbiterorum misse animarum pertinet ad decanum nostrum solum.
de quorum fundatione. est statutum quod sequitur.

Ad perpetuam rei memoriam. Pateat universis quod cum propter defectus nostri
temporis in quibus non solum corpora. sed et merita defecerunt. nec non negociorum emer

genaiū pluralitatē nobis · Henrico dei grā decano · et capitulo traiecteñ ·
Canonici pbri ecce nrē traiecteñ ab exercicio sui officij plurics distrahi
cōpellantur ne ꝓpter hoc in eadē eccā nrā diuina officia quomodolibet
intercessant · Magister Hugo wstinc nr concanonicus executor ultime
uoluntatis · bone memorie hugonis pollaert olim nri cōcanonici defunc
ti et noīe executorio eiusdē volens ad honorem dei et in remediū anima
rū defuncti et executoris p̄dictor defectib; p̄dcis occurrere et ne ꝓpter p̄mis
sa diuinū officiū in eadē eccā nrā quōdolib; senciat detrimenta · i eadem
eccā nrā · duo ecclesiastica erexit bñficia · quib; in dote de cōsensu nro ·
Quadragintasex librar nigror turoneñ annuos redditus diuidendos
equaliter accipiendos · put describetur inferius assignauit · ipis qz titlis
dictor bñficior capellanis iniūxit q ipi alcius ebdomadis singulis dieb; p̄fec
tis missā aīar sollempniter et festiuis legendo i choro ecce nostre cū collecta
et memoria eorūdē defunctor in canone speciali · ad minus altare ꝑpetuis te
porib; obseruabūt · Et alt ipor cu ex dicta vicissitudīe ebdomador obserua
tio misse p̄dce nō cōpetit dieb; dñicis · et duplicib; festis · nec nō letanijs ma
iore · et minore · ac sextis ferijs dū cruces portabuntur nec nō dieb; qui in festi
uitatib; inter dños diatim diuiduntur exceptis missā maiorē ad idē altare
faciet · nec nō horas canonicas obseruabit · quociens canonicus ebdomada
rius pbr euidenti infirmitate · seu negocijs ecce nrē necessarijs ad hoc p ca
pitulū deputatus ab executione dicte misse summe · et horar impeditus fuit ·
et hoc eidem capellano p̄cedenti die p dcm ebdomadariū fuit intimatū · sic q quo
ciens vice dcī ebdomadarij huiusmodi missā summā celebrauerit tociens hēat
p̄bendā altaris p ipa die dcō canonico ebdomadario pbro cōpetentē · q qz vi
sitatōes chorisociar et dicor minor ac alior laycor facere ipor qz funerib; p
quib; vinū nō datur p̄ntib; missas aīar celebrarā nec nō visitatōes sepulcro
rū mensurnaliū · nec nō ambitus ecce nrē facere teneantur · Et oblationes ·
nec nō obuentiones que p̄missor occasione eisdē obuenerūt cedant ipis · sal
ua ministror altaris sua consueta hactenus portione · Visitatōes vero ca
nonicor et maior ipis · et alior infirmor nec nō missas aīar pro funerib;
eordē · et p quib; vinū datur · tam de sepulture q septima · tricesima · et in
anniuersaria · nec nō memoriā Guidonis · et alior epor traiecteñ · faci
ent canonici ebdomadarij · et emolumenta inde ꝓueniencia tollent · nisi
ut p̄us fuint impediti · et tunc capellani p̄dicti hoc supplebūt · et emolumen
tū ꝑcipient · ut supius est p̄dictū · nisi ebdomarius canonicus p aliū cano
nicū hoc fecit expediri · hoc saluo q si dicti capellani · ex licencia decani
nri p tpe ab ecclesia nrā p̄dca se absentauerint · ul infirmitate leui tene

antur ipsi p̱ vnū ex concanonicis · vl' semipbendarijs seu ministris ppositi pres
biteris ecclesie nr̄e possunt officiū sibi debitū exercere · q' qz idē · decanus huiꝰ di
ab essendi licenciā pluſq̄ viginti vnū dies in anno nō valeat impartiri ·
q' qz si quē ex dictis capellanis morbo subito longeuo cōtigerit laborare ·
ipsis ꝓpter hoc nullum stipendiū subtrahatur · sed ipsi ebdomadarij pbri ca
nonici officiū huiusmodi laborantis eo tp̄e p̱ se · vl' aliū ydoneū ꝓpis sump
tib; expediri pcurent · hoc adiecto · q' cessante causa infirmitatis morbi pdc̄a
seu alia necessitate īeuitabili · ydē capellani tociens penā nouē denarioꝝ
bonoꝝ corpo incidant · de stipendijs eoꝝdē · choralib; applicandā · quociens
etiā tp̄e interdicti · seu cessationis diuinoꝝ · salua cōstitutōe · alma mater ·
missam aīaꝝ ut pmissum est neglexerunt obseruare Prouisionē vero
et collatōem pmam dictoꝝ bn̄ficioꝝ · idem executor sibi vl' illi cui hoc cō
miserit · et nichilominus quo adiuxerit quociens aliquod ipsoꝝ vacare
contigerit reseruauit Et post obitū ipsius · decano eiusdē ec̄c̄e nr̄e · si ī eadē
tp̄e vacatōis psonalem residenciam fecerit · aliqn̄ seniore ꝓmotōe canoni
co pbro capitulari residenti ea vice vacationis ꝓpetues quib; assignauit
Sic q' idē decanus · vl' senior canonicus pdictus nulli qz vni ex ꝓpetuis
capellanis dc̄e ec̄c̄e nr̄e pbris de dc̄is bn̄ficijs valeant ꝓuidē · quā ꝓuisio
nē infra octo dies · a tp̄e vacatōis facere tenebitur successiue · alioquin illa
vacatōe ad capitulū ec̄c̄e nr̄e ꝓuisio similiter facienda ꝓpetuo capellano ·
et nō al' deuoluatur Idem quoqz executor · et noīe executorio pdicto · ad
honorē gloriose virginis marie · et ī augmentū cultus diuini statuit · et nos
sc̄dm ordinatōem ipsius statuimꝰ · q' āmodo imppetuū festū cōceptōis dc̄e
bt̄e virgīs · et octaua eiusdē festi sollempniter · et p̱ octauā ipsius sicut ī fes
to assumptōis eius hactenus consueuit fieri in ec̄c̄a nr̄a in diuinis offi
cijs sollempniter celebretur Sic q' ipse thesaurarius p̱ tp̄e luminaria tria · que
stallicht · et baldicht et alia in festo · et octaua pdictis · et infra octauā
sc̄dm ec̄c̄e nr̄e consuetudinē ministrabit · nec nō cōcanonici nr̄i in eisdē festo ·
et octauis officiū diuinū peragent ꝓut ī summis festiuitatib; est cōsuetū ·
et ad singulas horas festi · et octauaꝝ pdc̄aꝝ · videlicet pmas vespas · et
cōpletoriū · matutinas · pmā · tciā · missā · sextā · nonā · sc̄das vespas · et cō
pletoriū in choro p̄ntib; · ī principio · medio · et fine · singuli decem solidi eb
domadorio · et choro ꝓuidentib; ī pmis vespis · et secundis necnō matuti
nis · et missis · euangeliū · et epl'am legentib; canonicis dūtaxat singulis
horis iam dc̄is Subcustodi etiam ad festū ornanti · cāpanario debite cym
bala ecclesie mouenti Rectori scolariū scolares ad chorū exhibenti semel
in festo · et semel in octauis pdc̄is duodecim denarij Et ipsi thesaurario

occone sumptuū luminariū p̄dictor viginti quatuor solidi dcē monete · pre
latis canonicis p̄bendarijs dormitorij · et Imp̄ij · octo videlicet · et socijs duo
solidi · nec nō singulis dieb; infra octauā ut prius ad p̄mā missā · et no
nam p̄ntib; in choro dūtaxat · et nō in alio loco psallentib; canonicis dū
taxat singulis tres solidi · ac ebdomadario sex denarij · et ministris alta
ris missam celebrantib; duo denarij dcē monete annis singulis minis
trentur · sic q̄ hij quib; ut p̄mittitur aliqd̄ singulariter ministratur ·
nō minus de cōi sicut alijs portio diuidatur Cui⁹ pecunie summa ad qua
tuordecim libras · et duodecim denarios se extendit · hoc cauto q̄ dcā pecu
nia dūtaxat p̄ntib; · et nō a choro ex quacūq; causa absentib; sicut ī
pecunia matutinali ecc̄e nr̄e statutū est ministretur omnino Idē eciam
executor ordinauit ut p̄us · q̄ ebdomadarius p̄br canonicus et ministri al
taris singulis dieb; dn̄icis p̄ totū anni circulū necnō idē ebdomadarius
ul' capellani p̄dicti · ut supradictū est · secūdis · tercijs · et quītis ferijs extra
quadragesimam · et aduentū · cū vigilie sanctor nō impediūt · et al' ad
nonā non datur p̄ncia ab antiquo post prandiū nonā in choro ecc̄e nr̄e
decantent · et eisdem t̄pib; p̄bro octo denarij · et ministris p̄dcīs quatuor
denarij diuidantur · Cui⁹ pecunie summa ad octo libras · et decemocto
solidos se extendit · q̄ si quis eor in hoc negligens fuit · sua portio cedat
p̄ t̄pe negligencie capellanis altaris dn̄i hugonis defuncti ī ecc̄a nr̄a
constructi · Item singulis dieb; quadragesime septē psalmi legantur
cū thono et anthifona Saluator mūdi necnō p̄latis · canonicis · dormi
torij · et Imperij · p̄bendarijs quatuor solidi · et oīb; chorisocijs p̄ntib; a p̄n
cipio · usq; ad finē · cū letanijs · et nullis alijs duo solidi diuidantur · que
pecunia ad decē libras · et decem solidos se extendit · Necnō eisdem dieb;
ebdomadario p̄bro mandatū pauperū facienti · et missam summā celebran
ti duodecim denarij · et ministris p̄dictis in hoc cōministrantib; quatuor
denarij diuidantur · que ad duas libras quinq; solidos · et quatuor dena
rios se extendit · q̄ si in hoc aliquis eor remissus fuit · portio illius cedat
altaris capellanis p̄dictis · q̄ si forsan interdictū ul' diuinor cessatō impedi
ant quominus p̄missa omīa sollempniter iure nō fiant · clausis ianuis fi
ant in choro ip̄ius ecc̄e nr̄e · et nō in loco alio scd̄m constitutōem Alma
mater alioquin pecunia p̄ t̄pe diuidenda illa vice capellanis cederet
antedictis Item ebdomadario p̄bro · dyacono · et subdyacono facientib; sol
lempniter cathecismū cuilib; duos solidos que ad sex solidos se extendit ·
q̄ si aliqd̄ p̄missor p̄pter funeris p̄nciam · ul' al' nullo modo fieri possit ·
nec liceat de consuetudine ecclesie ul' de iure tota pecunia ad id ut dictū

est assignata illa vice dedat capellanis antedictis Et has pecunias idē
executor assignauit recipiendas de bonis emptis p eundē de pecunijs dic
ti defuncti in dominio de Buren · erga bone memorie lambertū dñm de
buren · quas idē Hugo tpe vite sue ministrabit · et post hoc ille ex canoi
cis nris viuis put hoc duxerit cōmittendū cui etiām p labore suo vigi
ti solidos dce monete assignauit Nos etiā in augmentum dotis nouor
bñficior pdictor assignamus eidē ānuos redditus decem librar monete
pdicte · quos Camerarius maior ecce nre de bonis ad hoc hactenus depu
tatis annis singulis in festo obitus bti martini ministrabit capellanis
eor · ipis etiā capellanis · et cuilibz eor ānectimꝰ pñcias chorisociorꝫ ecce nre
vnione ppetua quas pmo vacare contigerit · nullis alijs bñficijs · ul' offi
cijs ānexas · postq̄ idem executor de dcas bñficijs · ul' altero ipor aliquibz
ul' alicui duxerit puidendū · ipis quoqz cappellanis stallū et ordinē ime
diate post mistros · ppositi pdcōs · in ecca nostra ppetuis tpibz assignamꝰ
ET nos henricus decanus Ghiselbertus thesaurarius · ac capitulū ecce
traiectēn pdicti pmissa oīa et singula gratanter accepimus et pmittimꝰ
ea fideliter ppetuis tpibz obseruare · hoc qꝫ idē executor saluo qꝫ cum bona
dcā defuncti ad emptionē dictor redditū et legator ipius nō sufficisset ·
et ob hoc aliūde redditus psoluisset antedictos Idem Hugo ante lapsū
septēnij · a data pñciū ad puisionē dictor bñficior erector ul' solutionem
aliquā pecuniar pdictar · festo Conceptōis pdcō dūtaxat excepto nō te
neatur · nec ad hoc cōpelli valeat nisi vdit. Salua quoqz idem executor de
claratōe sua · si qd' dubiū ortū fuit in pmissis Et sigilla nra pñtibz appo
nenda duximus in testimoniū oīm pmissor · Datū anno natiuitatis
dñi Millesimo Tricentesimo quadragesimo · vicesimatercia · die mēsis no 1340
PRouisio duodecim cappellaniar noui opis pti
tinet ad capitulū · et noīe capituli ebdomedatim de quo sūt duo statuta · uembris ·
Uniuersis pñcia visuris · decanus que sequuntur ·
et capitulū maioris ecce traiectēn salutem in oīm saluatore · Dig
num est ut deo frequentemꝰ obsequijs famulentur · qui in dni sortem
sunt uocati · et dū eius dono facultas rerum augmentantꝰ · dño multi
plicentur etiā famulatus · quia igitur a xpifidelibz bona quedā ecclesie
nre data sunt · et legāta · ut exinde duodecim sacerdotes ad sex altaria
in nra noua fabrica iam constructa dotentꝰ qui singulis diebz ad dic
ta altaria missas celebrent · ut cultus diuinus augeatur Nos deca
nus et · capitulū pdicti cōsilio pphabito diligenti inspectis vtilitate ecce
nre · et honore dei ordinamus qꝫ ad quodlibet dictor altariū · erūt duo

sacerdotes · quor unus p unā ebdomadā · ad altare sibi assignatū singu//
gulis dieb; missā celebret et alius p sequentē · ita videlicet q hoc nullate//
n9 negligatur Item ordinamus · et statuim9 · q mortuo uno de dictis sa//
cerdotib; · ul' cedente · ul' plurib; ex eis · dñs · Johes westende nr̄ concanonic9
q̄ diu vixerit · et in ecclia nr̄a resederit · hor bn̄ficior collatōem obtinebit · cū
ipse sit et fuit hor bn̄ficior institutor · ipo q; mortuo · ul' cedente Nos · de//
canus et capitulū dc̄or bn̄ficior erimus collatores · eo videlicet modo · q
qn̄cūq; aliqd' de dictis bn̄ficijs vacauit · qualitercūq; simul illud · et con//
corditer cōferemus uni ydonee psone qui si sacerdos nō fuit · infra pmū
annū a die collatōis sibi facte se faciat in sacerdotē pmoueri · alioquin
ipm bn̄ficiū ex tūc post lapsū anni vacabit · et alteri sine contradictōe
qualib; conferetur · p decanū et · capitulū ut est pdictū · Item si in confe//
rendo ipm bn̄ficiū oms concordare nō possum9 · statuim9 et arbitra//
mur q in quē cūq; maior ps numero capituli concordauerit · collatio
rata manebit · contradictōe seu oppositione qualib; minoris ptis cessan//
te · q̄ etiam uolumus et arbitramur nullā esse Item dū aliquis de
dc̄is bn̄ficiatis cesserit · ul' decesserit · ipi p unū annū de grā concedim9
speciali · ul' manufidelib; eius recipiendi fructus oēs ad ptē suā ptinē//
tes · et inde compabuntur redditus · unius libre ad anniuersariū suū in
choro ecce nr̄e faciendū · et qd' sup fuit · ad exequias · et debita sua depute//
tur Et ne deo aliquid subtrahatur socij oēs ad dicta altaria celebran//
tes · p ipm annū suppleant vices eius Et siquē ex ipis infirmari conti//
gerit · statuimus etiam ut dicti socij vices eius suppleant · et oēs oblatio//
nes ad ipa altaria qualitercūq; et oī tpe puenientes · inter ipos seruien
tes equaliter diuidantur Item dc̄i bn̄ficiati erūt de iurisdcōe nr̄i · deca//
ni · et · capituli · sicut alij bn̄ficiati · vicarij · et socij · et erunt in choro ad
singulas horas · q si nō fecerint · p decanū · et capitulū ad hoc compellan//
tur Item statuimus q oēs misse dc̄or sacerdotū · erūt ante pulsatōem
pme celebrate siue dc̄e · nec aliqua missa post pmā ad dc̄a altaria ce//
lebretur · siue dicatur · ut dicti sacerdotes liberius valeant esse in cho//
ro · et nō habeant aliq̄ excusatione se a choro absentandi Item statui//
m9 q nulla erit sollempnitas in eor missis · nec pulsabitur campana ·
nisi ad pmā missā tm̄ · sed in dieb; sabbator pma missa et nulla
alia media nocte cantetur · cū duob; scolarib; · ul' socijs tm̄ Kyriel'
Gloria in excelsis · Sanctus · et agnus dei · sic dn̄icale · et nō aliud · et si
in festis maiorib; · et principalib; alij cantare voluerint · cantent ut p̄//
mittitur pre omīa · et hoc pter summā missam · que huiusmodi solle//

nitates requirit Item inhibemus ipis pbris· ne ad missas suas pdicent·
nec aquā aspgant· nisi ad pmā missā tm̄ sine nota· nec indicent festa si
ue ieiunia· nec dicant laycis in teutonico fidē· siue Credo· et cōfessionē nec
introducant sponsas· ul' mulieres purificandas· nec quicq attemptent
qd' sit ul' ē possit i pīudiciū nrōz prochialiū sacerdotū· Cum nō sit nre
intentōis· ipoz prochialiū sacerdotum ius uendicare· quia talia ad p
rochiales sacerdotes spectare dinoscuntur Item si aliquis ex ipis sacer
dotibz de ppriis bonis suis· ad dicta altaria memoriā suā· ul' alterius
facere uoluerit· statuim9 q tm̄ dabit in choro nrō· preter redditus lib q da
bit de anno grē sue Item statuimus uolum9· et ordinamus· ut dcā bn̄
ficiati nō erūt nec nominabuntur collegiū· sed vicarij ppetui in ecclesia
nrā traiectēn Item statuimus· ordinamus· et arbitramur q quicqd' ipis sa
cerdotibz legatū seu datū fuit in elemosinā testamentū seu ultimis uo
luntatibz qualitercūqz hac distribuatur· inter caplm et pbros antedcōs
Et si quis dcōz sacerdotū ad dicta altaria celebranciū adhuc nō habuit
ut quidā sui socij certos redditus viginti libraz boni pagamenti ānu
atim cōcedim9 et placet nobis· ut suus defectus usqz ad viginti libras·
cū oēs in bn̄ficijs equales esse debeant· a quibzcūqz xpicoledibz suppleat.
Item bona data et danda· ad dcā altaria ad redditus dcōz sacerdotū
que nostra· et ecce nre reputamus· et sic tamq nrā ubicūqz necesse fuit
defendemus. Hec statuta et ordinatōem nrām uolumus ē ppetuis tpi
bus valida· rata· atqz firma In cuius rei testimoniū sigillum nre ecce
duximus pntibz apponendū· Datū anno dn̄i millesimo· tricentesimo.
tercio· feria sexta proxima ante festū natiuitatis beati Johannis bap
tiste. Item

Nos Henricus dei grā decanus et caplm ecce traiectēn· nō sine gra
ui suspirio meditatione sedula reuoluentes· qualiter nō solū ecca
nrā cathedralis· uerū etiā q plures alie ciuitates et dyoc traiectēn dū
ex inconsulta prouidencia· nec nō carnalitatis affectu· et magnatū ipoz
tuna instancia· plerūqz ad singularia bn̄ficia pluribz nō in concordia·
qūqz min9 habilibz pmotis· inter fres inseparabilia inreplerint dissidia
ac ecce pdcē piculis irreparabilibz exposita et successiue hoim malicia
peiora prioribz· in postea uisimiliter formidentur· dissidijs itaqz et picu
lis huiusmodi occurrere caritatē qz fraternam excitare· et nutrire excitatam
fauente dn̄o cupientes· deliberatione dudū sup hoc pհabita in cōi hoc
statuto ppetuo duraturo sup hoc duxim9 statuendū· q amodo in futu
rū quibzcūqz bn̄ficijs· ul' officijs· tā clericalibz· q laycalibz vacantibz

morte dimissione ordinis et status clericalis · vl' adeptione alterius bn̄ficij ·
vl' officij · ī ecc̄a nr̄a · vl' alibi qđ se cū p̄ori nō cōpatitur · vl' p̲ resignati
onē · ad collationē · vl' p̲uisionē · nōiationē · p̄n̄tationē · vl' q̄uis aliam dis
ponem · Decani · et capituli nr̄i Iure p̲p̲o · seu p̲ deuolutionē · vl' al' cōiter
spectancia p̄n̄cia · et futura · quocūq₃ nōīe censeantur Ep̄ali · archidyaco
nali · et p̄positure maioris · ac decanie dignitatib₃ · ac officio p̄positure
westfrisie · et canonicatib₃ et p̄bendis ecclesie nr̄e p̄dicte exceptis · singuli
ecc̄e nr̄e p̄dicte canonici p̄bendati · actu capitulares · qui in tabula scribū
tur t̄p̄e huiusmodi vacationū p̲ ebdomadas singillatim · et successiue
descendendo scđm ordinē stalli · quē ī thoro et p̲cessionib₃ ecc̄e nr̄e hui'
modi t̄p̄e h̄r̄e noscuntur · vicissitudinaliter de officijs et bn̄ficijs hui'
modi infra ebdomadā ex dicta successione vicissitudinaria sibi com
petentē ut p̄mittitur vacatura vl' al' collationi · Decani et capituli q̊
modocūq₃ competencia infra tempus subscriptū p̲sonis ydoneis · ecc̄a al' bn̄
ficiatis conferre · p̲uidere · nōiare · p̄n̄tare · vl' aliter disponere · iuxta suam
rectam consciēciam liceat vice · et nōīe dcōr · Decani et capituli · p̲ut hoc
ad dcōs nr̄os · Decanū et capitulū hactenus p̲tinebat Ipsiq₃ decanus et
capitulū p̲sonas huiusmodi admittere ad bn̄ficia et officia memorata ·
et p̲sonis ip̄is ad requisitionē eax l̄r̄as collationis et p̲uisionis eis fac
tax vice · et nōīe ip̄ox sub sigillo capituli tradere teneantur Salua
ip̄i · decano vl' ip̄o absente seu vacante decanatu · seniori p̲motione ca
pitulari canonico · institutione īstallatōe · fidelitatis obediencie et ali
ox de Iure · seu cōsuetudine debitox iuramentox receptōe · p̲ut hactenus
est consuetū Ne aūt sup̲ huiusmodi vacatōis t̄p̄e · inicio quoq₃ · et fine
ebdomadax successiua vicissitudīe · stalli ordīe · vl' alijs articulis declarā
dis inferius discentōis suscitetur materia diffinimus · tūc quo ad p̄n̄tem
materiā vacationē censendā cū iure fuit nō autē a t̄p̄e noticie cōputan
dā · nisi quo ad hoc · q̲ ad collationē · p̲uisionē · nōiationē · p̄n̄tationem ·
seu electionē huiusmodi canonicus ante vacationis noticiā nō arcet̄ ·
Nulli ecc̄ā ante certā noticiam t̄p̄is vacationis disponere liceat · de hui'
modi bn̄ficio · seu officio · ī remotis p̲tib₃ vacaturo Et si plures de hu
iusmodi vacationis t̄p̄e contendant · capitulū nullū ad tale bn̄ficium
admittat · donec de t̄p̄e huiusmodi certificatū existat · Principiū ecc̄ā
septimane cuiuslib₃ incipiet sabbato cū p̲mū sol ad occasum declinet
Stallū quoq₃ canōicus quilib₃ obtinebit scđm ordinē · et t̄p̄s · q̲ q̲ p̲
sonaliter · vl' p̲ p̲curatorē ad hoc constitutū ad canonicatū vacantē
vl' de nouo creatū in ecc̄a nr̄a p̄dicta · inter emancipatos canōicos fuit

installatus Prelatus vero capitularis secundum stallum prelationis ordinem opti-
nebit. Et si prelatus esse desierit priorem antiquum ordinem obtinebit. sic quod talis
per ebdomadam censebitur qualis in sabbato iniciali ebdomade existebat. Si
vero duo scolares canonici insimul installarentur. ita quod de ordine nullate-
nus appareret senior ex ipsis ad prebendam promotione alterius preferetur. Ca-
nonicus etiam propter metum. vel aliam corporis necessitatem decreto et approbatione
super hoc precedentibus. vel alias in negocio ecclesie per capitulum deputatus absens.
cui etiam cotidiane presencie ministrantur gaudebit vicissitudine septimanarum. dum-
tamen actu capitularis existat. quod si aliquis canonicus ignorans potestatem
huiusmodi providendi conferendi nominandi seu presentandi sibi competere. vel alias
negligens. vel non valens decedat. vel non actu capitularis efficiatur antequam
de beneficio. vel officio iuxta suam competenciam non ordinavit canonicus eidem in
sequenti septimana succedens illius omittentis iure. nemo iure septima-
ne proprie ponetur. Ita quod successor decedentis beneficiatus cuius fuit septimana con-
ferret. nullus quoque septimane vicissitudinem obtinebit qui per octo ebdomadas
continuas proximas non sint actu capitularis sed ipsius ebdomada. si infra
octo proximas ebdomadas quibus capitularis fuit evenerit habebitur pro non scrip-
ta. sive quasi in rerum natura non fuisset. Set post hec ebdomadam ex ite-
rata vicissitudine sicut ceteri optinebit. Hoc in omnibus intellecto. quod presen-
tis statuti auctoritas. vel potestas. ad aliquam permutationis speciem. seu resig-
nationis beneficij. ad opus alterius. modo aliquo non trahatur. et quod canonicus
infra ebdomadam suam potest quibuscumque clericis in ecclesia nostra beneficiatis alias in-
habilibus de huiusmodi beneficijs providere et beneficiorum prior que dictus habue-
rant. si ad disposicionem capituli pertinent resignationem recipere. et ea conferre
alijs similia dimissuris usque in infinitum. Nullus etiam concanonicorum nostrorum
in possessione actu capitularis existens aliqua iuris exceptione ad huius-
modi potestate providendi censebitur minus ydoneus. vel exceptione aliqua a fa-
cultate provisionis huiusmodi impediri poterit quamdiu ab hac possessione per
sentenciam capituli non fuit destitutus. Si quis etiam concanonicorum nostrorum die
beati remigij residenciam maioris partis anni tunc preteriti secundum statutum et con-
suetudinem ecclesie nostre predicte non fecerit. ille anno tunc a dicto die remigij fu-
turo septimanam huiusmodi non habebit prius quam per octo septimanas con-
tinuas in eadem ecclesia nostra secundum morem prime residencie residenciam fecerit per-
sonalem. Item ad quemcumque collatio provisio presentatio seu disposicio beneficiorum
huiusmodi ex vicissitudine septimanarum huiusmodi pertinuerit. infra octo
septimanas a die in ecclesia nostra note vacationis ipsius de ipso beneficio per
se. vel procuratorem suum ad hoc legitime constitutum. disponet et de huius-

modi dispoñtõe infra idẽ tempus nr̃m caplin certificabit alioquin successor
ipsius primus de huiusmodi bñficio iuxta pmissum tenorẽ disponet et
ipso negligente successor ipsius. In quor testimoniũ sigillũ ecc̃e nr̃e pñtib;
est appensum. Datũ vicesima sexta die mensis maij. Anno natiuitatis
1341 domini millesimo ccc° quadragesimo pmo.
p Prouisio altaris sc̃i willibrordi. sancti andree. sancti petri ptinet ad the
p Prouisio altaris sancte Barbare Jacobi de [ ] saurarium
lichtenberch. et dñi vdonis ad decanũ. de quo est lr̃a ep̃al' que sequitur.

Priuilegiũ concessũ decano ecc̃e traiecten̄ sr̃ collatõe cuiusdã altaris seu capellanie ppetue

Nouerint tam posteri q̃ pñtes Qr nos
Johes dei grã ep̃s traiecten̄ de cõsilio et assensu nr̃e ecc̃e traiecten̄
altare seu cappellaniam dudum dotatã et erigendam i nr̃a ecc̃a pdicta
ob remediũ aĩarũ pie memorie dñi Jacobi de lichtenberch. gherardi wec
ke. et werneri filij dñi frederici interfectorr. et aũ reddituus et pventus
dñs wilhelmus gonburgis pb̃r ad pñs recepit. possidet. et in vsus su
os conuertit Cuiꝰ eciã cappellanie in ordinatõe fundatõis et dotatõis sui
pdecessor noster Guydo quondã ep̃s traiecten̄ collationẽ sibi reseruauit.
pleno iure. put ad nos ptinet. ob fauorẽ quẽ erga decanũ ecc̃e nr̃e pdicte
gerimus. necnon obsequia nobis ab eodẽ impensa. ad augmentatõe
honoris sui decanatus traiecten̄ eidẽ. decano cõcedimus conferendam.
sibi q; damus eandẽ p pñtes. ita q' ipse et sui successores. quos eidẽ decana
tui pro tpe prefici cõtigerit. nomine dicti decanatus pleno iure hẽant ppe
tuo. ipm altare seu cappellaniã cõferre. cũ vacauit. ac instituere in eadem
Et hanc collatõem nr̃am. et cõcessionẽ ipsius decanatui. volumus ppe
tuis tpib; pdurare. et iuiolabiliter obseruari. Et ne huiusmodi dona
tio per tpis decursum hoĩm memoria labili existente obliuioni tra
datur. Et ut ppetua maneat in conuulsa pñtem cedulam dicte do
natõis nr̃i sigilli appensione. in testimoniũ pmissor fecimus cõmu
1329 niri. Datũ anno dñi millesimo tricentesimo vicesimo nono feria
quarta post mathei apostoli

p Prouisio altaris dñi hugonis pollaert. duob; faciẽda. et dñi wul
fgeri ad decanũ et pb̃ros ebdomadarios ptinet

p Prouisio altaris domini florentij ppositi. ad decanũ et capitulũ
psone in sacerdotio constitute

p Prouisio altaris dñi wilhelmi cappellani. et dñi walteri de zulen
dñi Jacobi electi ad caplin ptinet

p Prouisio altaris dñi swederi de voerne

Provisio altaris Epi̅ guidonis
Provisio altaris dn̄i Stephani de vorne ad decanū et capitulū ꝑtinet
in forma sc̄dm q̄d altaria novi operis
Provisio altaris dn̄i mauricij ad caplm̄ conferendum actu sacerdoti
infra quindenam
Provisio rectoris scolarū ad scolasticū nr̄m pertinet
Provisio campanarij et custodis ecc̄e ad thezaurarium ꝑtinet
Provisio choraliū ad rectorē ipoꝝ pertinet et de hoc est statutum
q̄d sequitur. Ordinatō sup domo choraliū.

Ne pueri qui nobis in officiis divinis adiutores existunt in primi
tivis negligantur scienciis nec cotidianis destituantur eciā alimē
tis quin ymmo eruditi ꝓficiant et pastu reficiantur altario servientes
Nos capitulū ecc̄e traiecten̄ ipsis pueris choralibꝫ adiutoribꝫ nr̄is domū
cū lectisternijs. et suppellectili fieri fecimus ad inhabitandū in ea sub
forma. q̄ in eadē domo sint. et ꝑpetuo maneant sedecim chorales huiꝰ
modi. et nō plures. puerili voce cantantes. boni nominis. habiles. et ad
cantandū et legendū in choro. sufficienter instructi. qui cū ceteris scola
ribꝫ. scolasticis studijs. in scolis nr̄is insistent. sub iugo rectoris ad oīa
que scolasticā exigunt disciplinā. qui rector scolariū in disciplinis huiꝰ
modi sine qualibet exactione pecūie ipos in ꝑmitivis scienciis fideliter
instruet. et in eadē domo suis lectisternijs ꝓprijs utens inhabitet. clausu
re domus curam hēat et cū eis cibis cōibus utatur. Omēs ī eadē do
mo dormient que domus ī primo pulsu campane que Kuumslraet di
citur. claudetur. sic q̄ nulli ex ipis ingrediendi vl̄ egrediendi sit facultas.
anq̄ ꝑma campana ecc̄e nr̄e ad matutinas sit relicta. ut tūc ad matu
tinas exeant. et matutinis ꝑactis statim redeant. ipaq̄ꝫ domus clau
sa maneat. usqꝫ ad tp̄s quo scolas debeant frequentare. Omēs simul
una vice. quolibꝫ die comedent de cibarijs eis cōiter ꝑparatis. ipi eciā
chorales ex eis duos ꝑ ferias deputabunt qui elemosinas ad domos
p̄latoꝝ. et Canonicoꝝ colligent et ipas ad mensam cōmunē fideliter ap
portabūt. Sic q̄ ipi chorales nulli negocio p̄terq̄ꝫ divino officio eccle
siastico. et disciplina scolastica intendē debeant. Sed qui ut p̄missum est.
cū ipis choralibꝫ vivere ī dicta domo recusaverit ab ipoꝝ choraliū sti
pendio penitus sit exclusus. q̄ si rcōr scolariū onus p̄missum ī se re
cipere recusarit. vl̄ ad arbitrium curatoris dictoꝝ choraliū ad hoc in
habilis fuit ipis deputetur ydoneus pedagogus. Preterea ꝑ caplm̄
nr̄m de quinquēnio. in quinquēniū ꝑsita negocio unus ex nostris

capitularib; canonicis deputetur· qui sub prestito eccl̄e nr̄e sacramento sc̄dm
suā rc̄ām consciencā curā ipor̄ choraliū et bonor̄ suor̄ gerat pueros ha
biles ad p̄missum negociū admittat ineptos licenciet Qualit̄ in cetia
mīistrare debeant de quātitate et qualitate cibor̄· et uestimentor̄· ac sup
pellectiliū eorūdē· nec nō honesta matrona seruitrice· uł alio seruitore
ipor̄ pedagogo si necesse fuit· cōseruatōe dicte domus· et quorūcūq; alior̄
negociōr̄ domui· et choralib;· et bonis eor̄ incumbenciū disponat et or
dinet· prout facultates ipor̄· et tp̄is qualitas paciuntur· Presertim q̄ in
eadē domo castitas· et concordia obseruentur· ipa q; domus p̄dia· et res
ipor̄ choraliū que ī p̄nti habentur· et in futuro largiente dn̄o acqui
rentur ad usus p̄dcōs dūtaxat maneant ꝑpetuis tp̄ib; deputata Sic
q̄ pauperes bone indolis ex eadē sp̄ualib;· et tp̄alib; incrementis pro
ficiant· vota q; dictam domū bona q̄ꝫ suppellectilia p̄dicta pio desiderio
largienciū optato effectui mancipentur· Saluis mgr̄o hugoni wstinc
nr̄o concanonico Quingentis libris quas in edificatione dicte domus
exposuit· et litteris sibi sup̄ hoc traditis nr̄i sigilli munimine roboratis·
Que om̄ia et singula nos capitulū p̄dicti· p̄ nobis et nr̄is successorib;
uolumus· et p̄misimus ꝑpetuis temp̄ib; obseruare In quor̄ testimoni
1342 um sigillū ecclesie nr̄e p̄ntib; est appensum Datum anno natiuita
tis dn̄i Millesimo ccc.º xlij mensis septembris die tercia

p Promissio lectoris euangelij· ad dyaconos canonicos eccl̄e nr̄e qui tabu
le inscribuntur· p̄tinet eciam nō capitulares

p Promissio lectoris epistole ad subdyaconos eccl̄e nr̄e canōicos qui tabule
inscribuntur p̄tinet eciā nō capitulares· de quib; est statutū quod sequit̄·

8 Uniuersis p̄ncia uisuris· et audituris· decanus et capitulum maioris
eccl̄e traiecten̄· salutē in om̄i saluatore Cum dyaconi et subdyaconi
nr̄i cōcanōici vicarios cōstituere cōsueuerint· singulariter quilib; pro se ad
sua officia exercenda videlicet epistolam· et ewangeliū legendo· et tp̄e com
missionis huiusmodi faciende p̄dicti canonici inter se discordes diuersis
psonis huiusmodi officia cōmittebant licet duab; tm̄ p̄sonis ꝑpter exiles
dcōr̄ officiōr̄ redditus dc̄a officia cōmitti antiquitus cōsueuissent de quo
p̄ueīt dispendiū et defc̄us in officijs memoratis Nos uolentes nūc· et
in futurū huiusmodi dispendijs· et abusui p̄cauere· de cōmuni consensu
et cōsilio tm̄ statuimus· et ordinamus a nobis et nr̄is successorib; in
ꝑpetuū obseruandū· ut officiū subdyaconatus qd̄ ad p̄ns nūc vacat sub
dyaconi p̄ntes ad quos cōmissio dc̄i officij p̄tinet p̄sone ydonee cōmittāt
integraliter q̄diu uixerit· uł cesserit possidendū contradictōe aliqua sub

dyaconoꝝ succedentiū nō obstante cōmissione tn̄ officij p̄dicti p vnū nr̄m cō
canonicū subdyaconū prius in vnā psonā facta in suo robore q̄diu idem
canonicus vixerit · ul' ius ad dictū officium in q̄tū ipm̄ tangit habuit
duraturā. In posterū uero cedente · ul' decedente aliquo p̄dictoꝝ in dictis of
ficijs ewangelij et epistole seruientium dyaconi ul' subdyaconi ad quos
huiusmodi officiū ptinet · infra quindenā post huiusmodi vacationē offi
cij vnū substituant in locū cedentis ul' decedentis. Qd' si nō fecerint · aut
in cōmittendo discordes fuint. Decanus sine qualib; cōtradictōe illoꝝ
vices suppleat ad dcm̄ officiū infra q̄ndenā primo imediate subsequentē
psonā ydoneā statuendo q̄d absentes et succedentes canonici nō debent nec
poterūt innitare. Et huiusmodi ewangelij · et epistole officiū sp remane
at apud duos. Ad hec omīa et singula p̄missa nos · decanus et caplm
p̄dicti nos et nr̄os cōcanonicos p̄ ꝑpe existentes et succedentes p̄ntibz im
ꝑpetuū obligamus. In cui⁹ rei testimoniū sigillū nr̄i capli p̄ntibz duxi
mus apponendū. Datū anno dn̄i mo. cco. nonogesimoseptimo in vigi 1297.
lia natiuitatis beate marie virginis

Prouisio p̄miugij vniuersalis ecc̄e ad capitulū nostrum ptinet

Prouisio primiugioꝝ duoꝝ ecc̄e nr̄e · et mg̃ri stelle · et azini ad p̄positū
nr̄m ptinet · sicut exactoris festa violantiū. Ordinatio officioꝝ · fabrice no
ue · tectoris · vitrificis · pistoris · ad capitulū nr̄m ptinet ·

Institutio officiatoꝝ annaliū ecc̄e nr̄e scilicet camerarij maioris camera
rij minoris mg̃roꝝ ceruisie p̄bendaꝝ defunctoꝝ bonoꝝ diuisoꝝ · cōputatoꝝ da
niū sigilli ad capitulū nr̄m ptinet · vltima feria sexta maij · annis singulis

Institutiō pauatōnū noue fabrice ptinet ad epm̄ · et caplm nr̄m simul ·

Capitulū nr̄m cōcorditer nemine contradicente qui tūc ad capitulū est uo
candus p̄t nouos canonicos ad nouos canonicatus recipere · et chorisocios
admittere quot uelint

Ecclesie ciuiles quatuor traiecten̄ · videlicet sc̄e marie minoris · sc̄i iaco
bi · sc̄i nycholai · et sc̄e ghertrudis · ecc̄a in wadenoy · ecc̄a in sedem · ecc̄a in
daluessen · ecc̄a in galsperde · In herudt · In andels · In herwine · In dorne · In
coten · In utroq; langbroec · In medenlet cū cappellis suis · In oudechdinc
uelt · In borcht · In westerlo · In hokelem · In kadinchem sūt nr̄e · et p vicarios
perpetuos presentatos gubernantur Que parochie vel ecclesie civitatis.

Ad ecclesias ciuiles · et wadenoy · et sedem · dorne · coten · vtrāq; lang
broec · et marsen · et wirinhen · puidet p̄positus nr̄ · In daluessem · galspde ·
heruelt · In andels · In herwinen · p̄ntat caplm nr̄m · In borcht
noīatū p illos de caecs p̄ntat capitulū epo cameracē̄n · In westerlo noīa

tum per abbatem de tungherlo presentat capitulum episcopo leodiensi. In hokelem nominatum per dominum de hokelem presentat capitulum de ecclesia sancte marie brugensis. De ecclesijs in borcht. In westerloe. In hoecklem. In medenloec et daluessan sunt littere in archivo. In epe et in hierde pronunciat decanus noster.

Canonicos in bomel providet thesaurarius. de hoc est statutum. **Ordinatio que fuit facta in primaria institutione collegij in Bomel**

(in margine: in primaria institutione ... in Bomel)

Universis presentes litteras inspecturis. decanus et capitulum maioris ecclesie traiectensis salutem in eo qui est omnium vera salus. Iustis petentium desiderijs dignum est nos facilem prebere assensum. et preces petentium effectu prosequente complere. que a racionis tramite non discedunt. Cum igitur venerabiles viri domini gherardus de nassouwen nostre ecclesie thesaurarius. et bernardus de vuren. Canonicus ecclesie sancti petri traiectensis Considerantes quod in multitudine personarum domino famulantium multiplicatis laudibus cultus augmentetur divinus. et quod in ecclesia parrochiali de Bomel in dyocesi traiectensi sita cuius ad thesaurarium nostre ecclesie presentatio. collatio. et institutio pertinet pleno iure constituta in loco sollempni multum ibidem habundante et affluente populo unicus tamen modo deserviens sit sacerdos. divina gratia inspirante ceperunt et ordinaverunt circa dictam ecclesiam de Bomel tantum de bonis suis eis a deo collatis impendere. ut in ea collegium huius unum decanum et novem canonicos. ad honorem dei matris sue virginis gloriose et sanctorum omnium ordinetur sub forma et conditionibus infrascriptis. Primo videlicet quod fructus et proventus ipsius ecclesie de Bomel ad prebendam presbiteralem pertinentes de cetero perpetue ipsi collegio applicentur. illi qui curam parrochialem ipsius ecclesie pro tempore geret. duntaxat assignata pro sua sustentatione et pro solvendis iuribus episcopalibus archidiaconalibus et alijs omnibus aut subportandis certa et congrua portione. Item quod minuta decima cum suis pertinentijs ad custodiam nostre ecclesie pertinens dicto collegio cedat perpetualiter ad redditus dicti collegij augmentandos. Item quod dominus Bernardus de vuren Canonicus predictus centum libras nigrorum turonensium annuatim vel alterius monete que in censu suo recipietur supradicto collegio dotanti animo assignare debeat et conferre. Dicti quoque gerardus et bernardus statuentes etiam et ordinantes. quod illi quibus dicte prebende conferri debeant sacerdotes sint et non conferentur nisi sacerdotibus vel si tempore collationis sacerdotes non existant. extunc infra annum a die receptionis se faciant in ordinem sacerdotij promoveri iuraturi in eorum receptione predictas prebendas se debere personaliter deservire alias ipse prebende vacabunt ipsis id non facientibus ipso facto per patronum qui eas conferre habuerit pro tempore ipse prebende sint vacantes alijs personis ydoneis libere conferende post annum a tempore

Canonici Bommelienses.

quo nō deseruierint· seu cessauerint deseruire Cumq; eciā ordinauerint
ipm dnm Bernardū de virn fundatorē principalem dci collegij pntatō
nem decanatus· et collatōem oīm pbendar quam diu vixerit thesaura
riū vero quēcūq; nre ecce p tpe pntatōem decanatus· et collatōem pbenda
rū post mortē ipi⁹ ppetuo obtenturos· nobis q; cū instancia supplicauerūt
ut pdcis singulis articulis nrm cōsensū impendere dignaremur Nos
igitur pcibz eor grato concurrentes assensu volentes ea que pie gesta
sunt· et cōcepta benigno psequi affcu· dicte ordinatōi cōcessioni pdicte
decime minute thesaurie ipi collegio p ipm thesaurariū applicate· et oībz
pmissis articulis cōsentimus· eosdem ratificantes· et approbantes sub
forma et cōditionibus īfrascriptis· videlicet q decanus quicūq; p tpe p the
saurariū ecce nre electus fuīt· nobis īmediate pntabitur examinandus·
de ydonietate· et p nos p cōfirmatōe sua epo pntandus· qui cōfirma
tus antequā se āministrationi decanatus īmisceat nobis pstabit fideli[ta]
tis· et obediencie iuramentū· Preterea cū aliqne controuersie questio
nes aut dubitatōes· aliquo tpe sup quibzcūq; inter ipos canōicos seu
collegiū mote fuerint· aut exorte· ad nos seu ad nrm caplm erit īme
diate tamquā ad eor superiores recurrendū Et nos tales controuersias·
questiones ac dubitationes p nos sūmatim sine aliquo strepitu iudi
ario diffiniemus· put nobis visum fuīt rationis· dicti q; decanus et
canōici erūt nobis et ecce nre in oībz ppetuo ad obseruanda statuta et
cōsuetudines dce ecce nre· et ad obedienciam· ac reuerenciā obligati In
cui⁹ rei testimoniū sigillū nre ecce pdce duximus pntibz apponendū
Datū anno dni Millesimo tricentesimo tercio sabbo pxio post festū
pasche
Quicūq; singularis psona sine noīe sue
dignitatis· ul' officij ul' noīe capituli alicui de aliquo bnficio ul' offi
cio puiderit qd installatōem chori requirit· habet illū puisū decano·
et capitulo pntare· et illū examinatū habet decanus de consensu capli
installare· potest eciā capitulū indignū repellere Renūciatō bnficij· ul'
puisio in ecca nra· nisi fiat psente caplo· habebitur p nō facta. De
Episcopus· ppositus· ul' decanus· thesaurarius· translatione
ul' quicūq; alius nō potest transferre psonas bnficiatas in ecca
nra Sed quociens hoc incumbit· decanus et caplm hoc facient· null⁹
alter auctoritate sedis apostolice excepta· et si pretextu pmutatōis velit a
liquis bnficio suo cedere corā caplo a quo institutionē ħt hoc faciet et
si caplm cessionē admiserit ille ad quē puisio ptinet· puideat de illo·
Quicūq; bnficiatus in ecca nra nō potest beneficium De renūciati
one

suum dimittere vel resignare nisi in manus decani et capituli a quibus habet institutionem quamvis collationem ab alio habeat.

Quicumque huius beneficium vel officium perpetuum vel temporale in ecclesia nostra et illud resignaverit vel ei cesserit eo ipso cessit installationi sue et chorisociatui. Etiam si ante ad optionem beneficii vel officii fuerat installatus. cum nemo possit esse iuris dupliti installatus. et si talis renuncians a capitulo stallum in ecclesia optinuerit. et chorisociatum habebit stallum non illum quem habuit. sed novum secundum tempus optenti novi stalli. alioquin aliis chorisociis preiudicaret quod quamvis possit capitulum non intendit

Nullius renunciatio admitti consuevit nisi prius satisfecerit ecclesie et omnibus de ecclesia quibus est obligatus| habens officium in ecclesia nostra ad quod a capitulo non capit institutionem potest illud resignare in manus eius qui ad hoc commisit. contulit. vel assignavit. secus in beneficiis

Canonicus qui per ingressum religionis prebende sue renunciat habet annum gratie sicut defunctus. Qui vero causa probationis ingreditur. durante probationis tempore nichil percipit de prebenda. neque presens neque residens censetur de hoc est statutum quod sequitur

Universis christifidelibus episcopis. abbatibus. archidyaconis. decanis. capitulis omnibusque presentium litterarum inspectoribus. Henricus dei gratia. decanus totumque capitulum maioris ecclesie traiectensis. cum orationum devotionibus in omni salutari.

Quia diversitate corporum diversitas sepe sequitur animorum necessarium est ut quod unanimi bono. et utilitate fratrum nostrorum tam presentium quam futurorum preter consuetudinem hactenus servatam. in consuetudinem bonam et honestam de cetero servandam pie et caritati inductum ita scripti memorie commendetur. et sigilli munimine consignetur ne quisquam supveniens suo sensu renovare audeat. aut aliorum suggestione vel incitamento temere irrumpere presumat. Inde est quod nos universis vobis tam presentibus quam futuris presenti scripto significamus. quod nos hominum qualitates attencius attendentes sensumque suorum varietates diligencius considerantes. de communi fratrum nostrorum consensu omniumque voluntate pio ac fraterno moti affectu ordinavimus. ut si quisquam ex concanonicis nostris vitam monasticam assumere vel alterius habitum cuiuscumque ordinis contigit sic transferre a die qua religionem intraverit ad annum eodem per omnia iure eademque gratia. qua annus gratie. eadem tamen cedat. et sine qualibet difficultate seu diminutione integraliter per totum annum ut superdictum est administretur. ut autem hec ordinatio nostra inmutabilis permaneat. et perpetuo observetur presentem paginam sigillo ecclesie nostre fecimus assignari. Acta sunt hec in choro beati martini apud traiectensem. Anno domini

ano. do. xxxiiij. in purificatione bte marie virginis **De supplenda negligentia** 1334. De supplendis negligentiis

Si quis ebdomadarius pbr divinis occupatus al' vel aliter causa impeditus. aut negligens fuit in officio divino. qd sibi rone ebdomade incumbit. ne divina incompleta remaneant ebdomadarius precedentis proxime ebdomade vel diei. cui p dies intitulatur officium si pns fuit alioquin antecedens illum. horas omnes diurnas et matutinas observare consuevit. et ipius ebdomadarii supplere defectum. preterque missarum celebrationibus. salva decano correctione et disciplina

Decano nro absente a civitate traiecten senior pmotione capitularis canonicus. in oibus que sunt iurisdictionis decani. vices decani sustinet. et exequetur sub titulo vicedecani. tam in caplo nro. quam in caplo universalis ecce. in ecca nra. et extra. et negociis quibuscumque. Si tamen adventus decani speratur in pximo in arduis expectari consuevit.

Si quis absens a choro scriptus ad officium illud p alium exple- ri non fecerit. decanus. vel vicedecanus hoc officium de fructibus pbende absentis expleri procurabit

Quamcumque negligenciam in ecca nra tam in officio divino. quam ali- as. decanus nr habet facere suppleri fuit antiqua consuetudo ut ex nullus qui propter absenciam vel propter infirmitatem. vel aliam necessitatem of- ficium exequi non potuit. ad hoc in tabula scribebatur. et si scriptus absens fuit. vel negligenter officium suum facere pretermisit. non licuit ali- cui ex pntibus. hoc supplere sed divina incompleta manebant. et decanus hoc corrigebat. sed quia ex hoc sepius scandalum in populo insurrexit hoc fuit immutatum. ut pntes defectum absentis supplere valeant si velint In- vitus tn compelli nemo pt ad faciendum p alio officium deputatum.

Si quis ad aliquod officium divinum in tabula scriptus repiatur illi sibi asscriptum exequetur omnino. et si causetur ad se non competere scdm consuetu- dinem scribendi nichilominus exequetur. vel punietur ac si ad ipm ptineret. sed an- te vel post coram decano solo arguat scriptorem **De sede vacante** De sede vacante

Vacante sede traiecten. caplm nrm succedit in iurisdictione epali in hiis que expedienda incumbunt de necessitate iuris In hiis vero que depen- dent a voluntate. et que relaxationem iuris cois exigunt collationibus beneficior et alienationibus rerum que servando non pnt. non pt se intromittere sed succes- sor est expectandus Et hanc iurisdictionem inquantum ad officialem traiecten de iure vel consuetudine ptinent. solus decanus nr vel ipo absente senior nr capitularis canonicus. sub titulo decanatus sui. sic decanus ecce traiecten sede vacante officialis traiecten. ea vero que ad officialem non ptinent caplm

nrm comitter vl' p commissariū expedire consueuerūt · bona etiā mense epāl' capi
tulū nrm conseruare sede uacante consueuit Sed ab aliquo tpe · capitula
quiior ectar semp nobis obstaculū pstiterūt · ne caplm nrm pmissa libe
· potuit exercere In hijs uō que sūt iurisdcōis epālis Epālis Jurisdcō
· quiescē consueuit · et nobiles terre de consuetudiē a nēine iudicari possūt ·
nisi ab epō traiecten̄ psonaliter pnte · nisi ipi nobiles ad hoc uolūtarie ve
lint submittere sicut uisū fuit uacante sede p obitū bone memorie · p obi
tū Guydonis de hannonia · qd̄ trahi nō potest ad ius
Vacante pposi tura nrā āministratō oim̄ que ad ppositurā ptinent ē
penes capitulū nrm · et bona que obueniūt · vacatōis tpe deductis oī
· b; ipius sūt p caplm in usus ecce conuertenda · si uolūt vl' futuro
successori reseruanda · quare bona huiusmodi solū āministratōi ppo
siti sūt commissa · nō sibi imbursanda vl' alias qm̄ ad conuersationem
status sui · et in usus ecce · et pauperū dispensanda Ea uō que sūt
iuris archidyaconalis uacante pposi tura sunt oīno penes epm̄
cuius in hoc est vicarius ppetuus ·
Vacante decanatu nrō · āministratō eor̄ que sūt iurisdcōis deca
natus tā ī officijs diuinis · qm̄ disciplina ecclesiastica · put ptinet ad
est penes seniorē canōicū nrm capitularē pnte · bona uō decanatus
sūt futuro successori reseruanda oīno · pbenda epāli excepta · que por
tionē nullā feret · nec accipiet vacatōe durante ·
Vacante thezauraria nrā āministratō bonor̄ oim̄ ipi' thesaurarie
ptinet ad caplm collatōib; bnficior̄ exceptis · bona thesaurarie obueñ
cia tpe vacatōis p capitulū in usus ornamentor̄ ecce conuertent' · vl' futuro
reseruabūtur thesaurario · put capitulo uidebit' expedire
Vacante scolastica nrā · āministratō bonor̄ ptinet ad capitulū · sed bo
na tpe vacationis obueniencia · vl' in usus scolastrie conuertent' · vl' futuro
scolastico reseruabuntur omnino ·
Vacante pposi tura Aldēj · vl' montis Odilie āministratō fructuū et
bonor̄ eardē ppositurar̄ ptinent ad caplm et bona tpe vacatōis obueñ
encia in usus ecce nrē conseruabunt' · et conuertentur nec futuro pposito ali
qd̄ conseruabit' · et sūt ecce nrē licet p epm̄ · aliaū ex canōicis ut obedienciae
consueuerint assignari · nec dignitates nec officia reputentur
Vacante pbenda · si defunctus executores sup hoc constituit · put statu
tū ecce contiñet · quod est infra de testamentis · illi de fructib; p biennīū
pmū disponant · tercio anno officiatus pbendar̄ defunctor̄ · salua consti
tutōe suscepti regiminus sedm̄ statutū ecce · qd̄ est de hoc infra de pben

Nō de [illegible] Epāl

dis Si executores nō ordinauerint· caplm de ipis fructibz p dictū bienni
ū disponit Si uiuus pbende cessit· nisi intrando religionē capitulum
disponit ut prius de toto triennio

Prepositura ecclie uacare nō potest· quia capituli est iurisdictio· et capi
tulū iurisdctōem p se exerceat· ul' alii cōmittat ad tps ul' ipetuū put uelit

Vacante capella sci michaelis aministratō ipi⁹ bonoꝝ et ecce in leyder
dorp ad episcopum ptinebit

Vacantibz pbendis Imperij et dormitorij ptinet sicut uacatōis tempo
re aliarum prebendarum·

Vacantibz officijs pistoris· et carnificis pmulgioꝝ ductoris stelle et
azini exactoris violantiū cista ptinent ad ppositū nrm gubernare bona
et fructus ipoꝝ· quia ipse ministrat ea

Vacantibz lectoribz ewangelioꝝ et eple dyaconi· et subdyaconi officiū
ipoꝝ expleant· et fructus eoꝝ tollant· qdiu uelint· et inter se diuidant·

Vacantibz pluribz aiaꝝ fructus ipoꝝ bnficioꝝ cedent successoribz· ammi
nistratio uero ad decanum

Vacante aliquo officio ecce· caplm supplet ipsius officium

Vacantibz ppetuis cappellanijs ecce nre fit de illis scdm statutū ecce
nre· qd' est de hoc supra de cappellanoꝝ electione

Vacantibz ppetuis cappellanijs eccaꝝ nraꝝ prochialiū eps archiloci
fructus tpe vacatōis obuenientes ultra id qd decedenti cōpetit de cōsue
tudine colligere· et futuro successori redde· ul' i usus ecce cōuerte tenent'.

Annos gracie hnt in ecca nra canōici dormitorij et vicarij ipij in
pbendis suis tm· et duodecim cappellani noui operis· ratione altariū
suoꝝ et nulli alij· Decanus i pbenda epali· ul' decanatu ppositus i
ppositura· thesaurarius i thesauraria scolasticus in scolastria· ppositi
eistej· et montis sedilie· et gnaliter omīa officiati in officijs suis dor
mitorij pbende· et oēs cappellani ecce nre annos grē nō hnt· **De quibz ordiatōm et qlitate ordinandoꝝ**

In ecclesia nra esse debent noue
canōici sacerdotes· et decem canōici dyaconi· et decē subdyaconi·
et noue acoliti canōici Et si cōtingat istū numerū minui proxim⁹
ordinis inferioris senioꝝ pmotione tenetur ad supiorē ordinē in quo
defectus est pmoueri· et ad hoc decanus et capitulū possūt illū p
subtractionē bnficij compellare Ita q illi de numero inferioꝝ ordinū
nō excedente numerū qui esse debet nō possint nec debent cōpelli ad
supiores ordines inuiti nisi hnt ete bnficiū ul' officiū assecutus· quod
certū ordinē requirit· sicut decanatus sacerdociū· scolastria dyaco//

De qbz ordinandum et qualitate ordinandorum

natū archidyaconus dyaconatū archisubdyaconus qui p abusum cho
rieps appellatur subdyaconatū · custos dormitorij nullū sacrū ordinē
exigit · q si illi qui iuxta successionē pmoueri tenentur · ab ecca fuerīt
absencia diuturna absentes · vl' al' impedientes Decanus et caplm pos
sūt illos de quibz ipis visum fuīt · compellere ad susceptōem ordinū
nulli scolari hoc est canōico nōdū emancipato licet ad ordinē sacrū
pmoueri sine licencia decani et capli speciali · et si fecit est ïobediens
Nullus eciā de ecca nrā · siue canonicus. reputandus
siue chorisocius debet ordines recipe · et ad titulū nostre ecce pmoueri si
ne litteris capituli nrī · vl' licencia speciali decani et si fecerit suarie
ad ordīes pcessisse censetur et pt de inobediencia reprehendi
Quod si aliquis canōicor · vl' cappellanor vl' clericor ecce nre pp ter
crimen · vl' cōsciencie · vl' corporis notam vl' defectū in talē statum in
ciderit · q de iure nō possit · in suscepto ordine ministrare · vl' ad altio
res ordines pmoueri et vl' de eo q ordinē nō exequetur susceptū vl' a
liū superiorem recusat recipere arguatur Siquidē hoc notoriū fuīt et
ante adeptionē bnficij sui in ecca nrā in illud nouū vl' defectū ïciderit
hoc ipō declinacetur qui tūc pcedat cōtra eū ad puatōem pnte et ï capi
tulo nrō ut tenetur Siquidē post adeptōem suā siue dolo · siue non
siue culpa sua · siue casu In notā huiusmodi inciderit nō cōpelletur
ad superiorē ascendere Sed p aliū suppleri defectū suū faciat · vel deca
nus de fructibz bnficij sui hoc faciat p eodē suppleri · q s · nota
fuīt occulta fidē faciet pprio iuramento corā capitulo · sub forma ·
que est inferius in tytulo de iur iur · et extunc ad superiores nō cō
pellentur sed suū ordinē suppleri faciat sicut alter Et tn pp ter do
lum p decanū de cōsensu capituli si ad decanū ptineat · alioquin
p epm pena debita puniendus · ï caplo nrō · et non alias
Si aliquis superioris ordinis ad bnficiū vl' officiū pmoueatur · qd
minorē ordinē requirit · nō pp ter hoc est eius pmocio inualida · vl' ï
pugnanda · et ita sacerdos ad archidyaconatū et scolastriā · vl' archi
vl' scolarū eple vl' ewanglij pmoueri superioris ordinis potest eciā infe
rioris ordinis officium supplere ·
Ordinato canōico hoc asserenti nō creditur nisi litteris ordinato
ris · vl' alias testimonio cōpetenti de hoc fidē fecit corā capitulo si ab
eo requiratur nec sufficiat assercio iuramentū et tā diu habebitur
p nō pmoto donec de hoc ut pmittitur fidē fecit · eciā si de facto in
ipō ordine ministrauit · si de hoc sibi ab aliquo capitulari nrō questio

moueatur· vel in capitulo pro dubio proponatur· nisi longo tempore in ipsa ecclesia in huiusmodi ordine residens ministrasset· non minori triennio

Si quis a deo fuit vite incomposite· vel notam aut defectum notorium paciatur ita quod non debeat ad ordinem sacrum promoveri de iure et hoc decano et maiori parte capituli videatur talis non debet ad ordines compelli et si velit ordinari· est per capitulum prohibendus et si tamen sine licencia· et contra prohibitionem capituli fuerit ordinatus· habebitur pro non ordinato apud ecclesiam nostram et alias prout supra dictum est contra eum procedetur· De scrutinio

De scrutinio

Ordinandus prius decano omnia peccata sua confitebitur· et illi statum sue consciencie exponet· et secundum ipsius consilium accedet ad ordines·

Quicumque ecclesie nostre clericus episcopo nostro per decanum [C] vel dimittet et capitulum presentatus non est· vlterius super receptione ordinis examinandus in ullo· nec pro formatis quidquam tenetur exsoluere De filiis presbiterorum

De filiis presbiterorum

Nullus paciens defectum in natalibus potest esse canonicus in ecclesia nostra· et si talis ad canonicatum promotus fuit· priuabitur· de hoc est statutum quod sequitur in hec verba· Inhibitio ne illegitimi recipiantur in canonicos ecclesie traiectensis per Wilhelmum episcopum·

Inhibitio ne illegitimi recipiantur in canonicos ecclesie traiectensis per Wilhelmum episcopum

Wilhelmus dei gratia episcopus traiectensis vniuersis nostrum presentes presencium in-spectoris· salutem in domino sempiternam· viris venerabilibus in christo nobis dilectis Decano et capitulo nostre ecclesie traiectensis propter quorundam concanonicorum duriciam et pertinaciam discordantibus nobis quod ad capitulum pro eisdem vocatis ad dictorum duriciam· et pertinaciam per nos tamquam ad superiorem compescendam· et in ipso capitulo existentibus de ipsorum consilio· et consensu super vita moribus ac statu ecclesie ac personarum per inquisitionem fore duximus procedendum in qua inquisitione reperta per nos prius que fuit inter ipsos discordia quosdam in ipsa ecclesia defectum in natalibus pacientes· et sine dispensatione sedis apostolice contra iusticiam et honorem ecclesie ad sacros ordines promotos· et alios illegittimos simpliciter a sede apostolica dispensationem habentes ut possent ad sacros ordines promoveri· et beneficium ecclesiasticum sine cura optinere· inuenimus canonicatus ac prebendas occupare minus iuste· alios etiam plura beneficia contra statuta synodalia in ipsa ecclesia optinere Considerantes ita quod nostra interesse huiusmodi nephandas tollerancias abolere et ab ipsa ecclesia penitus exstirpare Communicato· et deliberato consilio· et consensu decani et capituli ante dictorum statuimus et ordinamus et sub penis sentencie expensis et excommunicationis late in hijs precipimus· ne de cetero aliqui defectum in natalibus pacientes· dispensationem tamen super defectu natalium habentes· nisi in dispensatione sedis apostolice sibi facta contineatur expresse quod possint· et debeant

Iter Nichil deficit
qr continuat se
cato sequenti

per huiusmodi dispositionem in ecclesia cathedrali in canonicos recipi et admit-
ti recipiantur in canonicos in ecclesia predicta maxime cum non sit intentionis domini
pape aliquem in cathedrali ecclesia debere et posse canonicatum et prebendam
optinere qui possit in decanum archidyaconum et episcopum eligi et admitti
Eam omnibus dictum defectum patientibus precipimus et peremptorie monemus
ut infra biennium a data presentium numerandum se per sedem apostolicam
habilitari procurent ut possint dictos canonicatus et prebendas optinere
alioquin ex tunc eosdem vacare decernimus aliis conferendos Insuper in-
hibemus sub penis antedictis ne aliquis in aliqua una ecclesiarum nostre
civitatis et dyocesis duo beneficia habeat nisi prebendis ut thesauraria
scolastria seu alia officia de consuetudine sint annexa In omnes et sin-
gulos contrarium facientes tam conferentes quam detinentes aut sustinen-
tes sententias suspensionis et excommunicationis ferimus in hiis scriptis
et precipimus sub pena excommunicationis sententie late in hiis scriptis easdem senten-
cias per decanum sive ebdomadarium aut seniorem de capitulo qui pro
tempore fuerit publicari In cuius processus testimonium sigillum nostrum presentibus est
appensum Actum et datum anno domini millesimo cc° nonagesimo septimo 1297.
die Jovis post dominicam Misericordia domini.

Si quis aliene dyocesis et incognitus provisione apostolice auctoritatis vel a-
lias ad canonicatum ecclesie nostre promotus fuerit sive absens fuerit sive presens
nullo modo sibi fructus prebende ministrentur donec litteras dyocesani
sui exhibuerit de natalibus suis et vita et conversatione ipsius et constiterit de e-
tate per aspectum vel fide aliam salvo per iuramentum ipsius vel procuratoris
sui ad hoc speciale mandatum habentis

Non potest episcopus dispensare ut paciens defectum in natalibus in ecclesia
nostra sit canonicus

Pacienter defectum in natalibus viventibus patribus eorum beneficiatis non
possunt in civitate vel dyocesi traiectensi beneficia optinere de hoc est sta-
tutum quod est infra de cohabitatione clericorum cui tamen statuto per abusum
videatur derogatum Ita ut pater et filius in ecclesia nostra minoribus beneficiis uti

Paciens defectum in natalibus ex dispensatione possunt simul
apostolica in forma communi non potest nisi primum beneficium quod assecutus fuit habe-
re et ideo nullus paciens huiusmodi defectum ad permutandum pro beneficio
aliquo in nostra ecclesia potest vel debet admitti et si fuerit alterius dyocesis nullo
modo admittatur ad beneficium in ecclesia nostra nisi prius litteras sui dyocesani
exhibuerit super natalibus suis vita et conversatione. De servis

Nullus servus vel libertus cerocensualis vel curmedalis in ecclesia

de servis

nr̃a potest esse canonicus · et si talis repertus fuerit deponatur ignorans autem
sibi fructus ꝑcepcionis administrent · de hoc fidem faciet iuramento · liberi cito
censuales et curmedales possunt in eccl̃ia nr̃a minora bn̄ficia optinere ·

B[i]gamus nullum clericale bn̄ficium uel officium perpetuum · **de bigamis**
potest in eccl̃ia nr̃a optinere · nec sup hoc pt ep̄s · uel capitulum dispensare · uel
gratiam facere · nisi fuerit bn̄ficium uel officium laycale **de clericis peregrinis**

C[l]erici aliarum dyoc · ad bn̄ficia uel officia quecumque in eccl̃ia nr̃a
admittendi non sunt · sine litteris dimissorijs · et commendaticijs sui dyocesani
et hic addatur quod supra dicitur de filijs presbiterorum · **De officio Epi ·**

P[ostquam] ep̄s nr̃ electus · uel alias auctoritate apostolica assumptus · confir
macionem electionis accepit · et ad eccl̃iam traiectensem accedere et possessionem capia
tus accipere uoluit · triduo ante aduentum suum · hoc decano nr̃o intimare de
bet · quo die et hora ciuitatem intrare uoluit · ad illam horam decanus nr̃
omnes archidyaconos · decanos · et canonicos omnium ecclesiarum ciuitatis traiec
tensis ad nr̃am eccl̃iam conuocabit · qui conuenient omnes in religione sua in
choro nr̃o per hunc modum Campana episcopalis primo pulsabitur · et tunc in suis
eccl̃ijs conuenient · cum secundo pulsabitur · cum processione ad eccl̃iam nr̃am conuenient
Cum ep̄s portas ciuitatis ingreditur · tercio pulsabitur · et tunc processio cum
uentilabris et crucibus occurret ep̄o · usque occidentem cimiterij nr̃i uersus pon
tem urbis · uel ad introitum porte eccl̃ie sancti petri et non ultra · et si ep̄s conse
cracionem accepit ibi in pontificalibus comparebit · et duo abbates in orna
mentis abbacialibus · quod si consecratus non fuerit in religione sicut alius com
parebit nr̃ prepositus et decanus alioquin duo ordinis prestanciores de
eccl̃ijs eum ducent precedente processione · et duo accoliti cum cereis et tercius
cum thuribulo precedent ante ep̄m · et duo cantores eccl̃ie nr̃e Imponent · R̸
Martinus abrahe · cum uersu et prima cum prosa Euphonias usque dum ueniatur
in eccl̃iam · et tunc eccl̃ia ponet se sicut consuetum est · in medio eccl̃ie et ibi parato
loco orandi Ep̄s solus cum deuocione prostrabit se in oracionem astantibus duc
toribus suis et imponetur anthiphona Domine deus nr̃ · de sancto martino · acoliti
dicent · V̸ · Ora pro nobis beate martine · et ep̄s dicet si sacerdos fuerit col
lectam de beato martino · quod si sacerdos non fuerit · decanus nr̃ hoc faciet
Deinde ep̄s cum eccl̃ia hoc est prelatis et canonicis intrabit locum capitu
larem · et producto libro euangelij · et notarijs iurabit ante omnia Iuramen
tum quod ep̄s prestare tenetur · cuius forma ponitur infra · ti · de iuramentis · quo
prestito decanus nr̃ claues aule episcopalis · sigilla officialitatis · claues
castrorum eccl̃ie · et omnia per ep̄m defunctum relicta ipsi ep̄o ministrabit et ex
hibebit · et tunc incontinenti ep̄s archidyaconos sigillatim de suis archi

dyaconatib; in vestiturā faciet · et ipi sigillatim epo fidelitatē et obe//
dienciā manualem pmittent sub iuramento · quod antiqui in feoda//
tōem · et p̄statōem omagij suaꝝ p̄ossiciuraꝝ et bonoꝝ ip̄aꝝ tpaliū p igno//
ranciā notabant · Si uero eps ul' aliqs de mandato suo collationē ul'
sermonē uerbis latinis facere voluit · illud pt in caplo ante ul' post ·
Deinde ductores pmi epm in choro ecce nre ducent · et in cathedram
epalem locabunt · et tota ecca more solito stabit in choro · et cantores im//
ponent ymnū · Te deū · et acoliti cū candelis · et thuribulo stabunt i
choro · et ventilabra · et cruces more cōsueto ymno dicto · dicent acoliti ·
v. dns cōseruet eū · et viuificet eū · et eps collectam p pace ut pus · Dein
ducetur ad aulā epalem p ductores suos canōicas et clericis maneri//
tib; in ecca · Ipse uo eps nūc habet possessionē suā · Sed qmuis archi//
dyaconi hanc inuestiturā nō acceperint · nichilo minus in suis archi//
dyaconatib; ministrare cōsueuerunt · Eps etiā nullū p̄latū ul' clericū
potest cōpellere et manualē obedienciam sibi prestandā · saluo q' est
infra de institutionib; · Si uo eps nō p se sed p pcuratorē possessionem ac//
cipe voluit · tota sollempnitas pcuratori suo nō fiet p̄ter id q' cōueni//
entib; p̄latis · et canōicis in capitulo · Iuramentū p̄stabit · et claues · et si//
gilla · et dimissa p̄sentabuntur · et i aulā epalem ducetur · reliqua uero i
aduentum episcopi differuntur · et tūc alia obmissa supplentur.

Iurabunt etiā ciues ciuitatis traiectēn · q' nō pus ei portas ciuitatis
apiunt ad ingrediendū nisi pus eis pmiserit · et litteras suo sigillo sigil//
latas eis tradiderit · q' puilegia libertates et Iura ipis p Imperatores · et re//
ges · ac epos traiectēn · ipis indultas · et cōsuetudines antiquas i quib;
hactenus gelbiterūt ipis nō infringet · nec inpugnabit · et q' p easdē lit//
teras approbabit et cōfirmabit easdē · et q' ipis faciet · et impendet ad
que eps traiectēn de iure et cōsuetudīe tenetur eisdē · sed Iuramentū ali//
quod ipis ul' quibzcū laycis ciuitatis ul' dyoc facere nō cōsueuit

Episcopus in vigilia obitus btī martini ad vesperas · et oēs ho//
ras diuinas · et missā dici btī martini · necnō vigilia natalis dni ad
vesperas · et oēs horas · et missā dici sequentis necnō officiū cathecismi fe//
ria qinta post dnicam letare · In vigilia palmaꝝ ad pcessionē et oēs ho//
ras · et missā dici · cene dni ad cōsecrationē crismatis officiū mandati die
parasceues ad officiū misse · vigilia pasche ad officiū cerei · et baptis//
mū · et oēs horas dici pasche ad missā et oms horas · vigilia penthe//
costes ad baptismū et oēs horas · die penthecostes ad pcessionē missā
et oēs horas · vigilia dedicatōis ecce nre et die ad missam · et oēs ho//

ras tenetur facere officiu̅ sacerdotale in ecc̅a n̅ra et ordine̅ habere In die obi
tus b̅i martini Si ep̅s p̅ns est ad missa̅ t'niu̅ ordine̅ h̅ebit et co̅muniu̅ da
bit et in sedis vespis suscipietur In die natiuitatis d̅ni ad p̅ma̅ missa̅
ep̅s q̅nariu̅ ordinem h̅ebit et duo sacerdotes ducent eu̅ Ad su̅ma̅ missa̅
septenariu̅ ordine̅ habebit In die cene d̅ni ep̅s ad reconciliatio̅em penitent
tenciu̅ duodecim sacerdotes cu̅ pendentibȝ casulis astantes h̅ebit post hec
ad co̅fectio̅e̅ crismatis p̅ ut in po̅tificali libro co̅tinetur h̅ebit xii p̅bros
vii dyaconos vii subdyaconos vii acolitos et ii pueros cu̅ thuribulis
et ab ecc̅a n̅ra iii dyaconos et iii subdyaconos et denarios o̅ni ecc̅ar
cano̅icis dabit et tribȝ pedes lauabit In sabbo s̅co ep̅s q̅nariu̅ ordine̅
h̅ebit et duo sa cerdotes ducent eu̅ In die pasche ep̅s h̅ebit pleniu̅ ordi
ne̅ tam i p̅cessio̅e q̅ in missa o̅ibȝ cano̅icis co̅muniu̅ dabit et in vespis
suscipietur In vi gi-lia penthecostes ep̅c quinariu̅ ordine̅ h̅ebit fonte̅
b̅ndicet et missa̅ co̅plebit In die penthecostes ep̅c septenariu̅ ordi
ne̅ h̅ebit et co̅muni- u̅ o̅ibȝ cano̅icis dabit et in vespis suscipietur In
dedicatio̅e ecc̅e ep̅c septenariu̅ ordine̅ h̅ebit tam i p̅cessione q̅ i missa
et co̅muniu̅ o̅ibȝ cano̅icis dabit et in vespis sedis suscipietur In d̅nica
post ascensio̅e̅ d̅ni feria s̅c̅da tenebit generale̅ synodu̅ In hac syno
do carpentarii d̅ni ep̅i facient sede̅ ep̅o cu̅ septe̅ gradibȝ et h̅o cu̅ sumptu
ep̅i et p̅uidebit custos sedile maximu̅ i medio mo̅stio sup quod sede
bu̅t comites et quatuor scampna ex utraqȝ p̅te mo̅stii ubi sedebu̅t cle
rici In p̅ma die expellentur o̅es layci et faciet d̅ns ep̅c sermone̅ suu̅ ad
clicos In t'cia et quarta feria cu̅ laycis Et quia de ordi̅e sepe fit men
tio hic inserere ordine̅ ep̅i die pasche p̅ut i libro camere co̅tinetur

In die ad p̅cessione̅ si ep̅c p̅ns fu̅it ornantur vii subdyaconi vii dy
aconi et duo sacerdotes cu̅ nigris casulis et exponit' optima crux cu̅ ve
tilabris Qui o̅es ita p̅cedent p̅mo ambulant cruces cu̅ ventilabris
Deinde sequitur chorus ornatus cu̅ cappis deinde subdyaconi cu̅ tex
tis Post hos dyaconi postea subarchidyaconi archisubdyaconi cu̅ texto
et postea archidyac̅ et post hec ii cruces et inter illas sacerdos orna
natus sacerdotalibȝ vestimentis portans lignu̅ d̅ni et postea sequi
tur ip̅e pontifex sandaliis et alba et cappa et mitra et baculo Que̅
ducu̅t duo sacerdotes post p̅cessione̅ d̅u ornatur ep̅s melioribȝ orna
mentis dantur vii pueris vii tunice et vii candele et p̅uidebit cus
tos ut sint tapecia posita retro magna candelabra et hiis o̅es ita
ornati p̅cedent p̅mo vii pueri cu̅ cereis deinde subdyaconi cu̅ textis
deinde dyaconi nouissime ep̅s cu̅ ii sacerdotibȝ et stante ep̅o sup tape

et uersus ad chor. dyaconi ordinent se in dextera. subdyaconi in sinis/
tra. et sumat ab illis osculū pacis. et deiñ pcedant ad altare. facta cō/
fessione patū erit thuribulū cū incensu. Postea ornetur pulpitū cū
manutergio ubi lecturus est dyaconus ewangeliū. subdyaconus
autē leget epistolā .ī fine chori ante pulpitū. Postea ornetur mur?
in dextra pte chori ubi epc pdicaturus est pplō cū palliolo et postea
sternantur tapecia. et cortine ab altari usqz ad illū locū et quoci/
ens ad epm ad ptinet. Iure epali officiū page ptinet etiā ad archi/
dyaconū et archisubdyaconū sibi in officio suo ministrare nō sic cū
epc iuris canonicali officiū celebrare facit. Accepta aūt dyacono bndcōe
a pontifice pcedant cū duo pueri cū ardentibz cereis et inter illos puer
cū thuribulo quos subsequitur subdyacon? cū ceruicali deinū archi/
dyaconus cū texto et lcō ewangelio subdyaconus sumat textū et ita
reuertantur sicut recesserant. postqͣ aūt pontifex pdicauerit deferant
tapecia cortine et palliū. In scda vespa in nouissima campana īduat
se subdyaconus sicut fuiat in missa et postqͣ oēs conuenerint. pmo p/
cedūt duo pūi cū cereis deiñ chor? deiñ duo pūi cū aqua bndicta. p?
hos due cruces et inter illas subdyacon? cū textu deiñ sacerdos cū cap/
pa nigra qui porriget aqͣ bndcām epo et custos cū cappa et thuribu/
lo et ita pcedant oēs ad locū ubi suscipiendus est epc. quo suscepto re/
uertantur sicut venerūt et erūt pati tot subdyaconi et tot dyaconi
sicut quot fuerūt in missa et intrabūt chor ad vespas et ita pcedent
ad fontē sicut incesserant ad pcessionē absqz ligno dni. chor aūt pce/
dent due candele. Suscipitur uo epc isto modo. Si epc conuiuiū de/
derit ibit ei in occursū totus conuentus et sequūt duo pūi cū bndcā
aqua duo cū duabz candelis tcio medio q ferret thuribulū duo cū cru/
cibz burchardi epi medio subdyacono qui ferret textū auratū ornatus si/
cut in missa sequūtur cantores. et custos et sacerdos nō cappis sericis
pueri q ferēt cruces aūt ornati solis cappis sericis q ferret thuribulum
alba et cappa. q ferēt candelas et aquā bndictā solis albis. Suscepcio/
ne epo conuentus diuidet se in duas ptes a dextris et a sinistris latera/
liter et dabit locū hiis qui ornati sunt pcessuris ad epm. Sacerdos asp/
soriū intinctū in bndcā aqua porriget epo. Custos ppa manu thurifi/
cabit ei cantor mediocri voce incipient. R. Martinus abrahe. conue/
tus pmo ordine conuatur. sequente cū epo infulato cū cappa serica et
baculo finito. R. de supiori sede sua īcipiet epc conuersus ad chorū
Deus ī adiutoriū. Incepto. Magnificat. accedant sacerdos et custos

cū duob; thuribulis · et custos tradat thuribulū suū epo Et eps thurificet
altare et reuertantur · deinde custos thurificat epo · et cantori in illo latere
sacerdos in alio latere · et sic p ordinē sacerdos et custos thurificent omib;
Eps qn̄ laycorum conuocationē wlt facere nūcius suus publicans ī eccījs
prochialib; hoc insinuabit p eorū milites vō ad domū habitacōnū suarum
rogabit · et tūc oms conuenire tenentur hij qui sūt citra yslam ī oudwijc
qui ultra yslam in loco spondenbarch Et si aliquis totius dyoc' siue
militaris siue alius de epo conqueritur · ul' iusticiā petit · hoc eps tracta
re nō hēt alicubi preter q in caplo nro corā platis · et canoīcis ciuitatis
astantib; ite nobilib; · et ministerialib; vocatis p decanū nrm ad quā vo
cationē decani eps · et alij oms pdicti venire tenentur lantrecht
Eps ex officio suo pt punire fures · latrones · pacis violatores · virgi
nū et mulierū · violentos corruptores · raptores · dominiū suū temporale u
surpantes · hoīes captiuantes · ul' captiuos tenentes · qb; hoc rōe iurisdcōis
nō competit incendiarios eccīarum effractores · et in talib; similib; qui ondaet
wlgo dicunt' · etiā si nullus conqueratur scdm sentenciā ministerialiū ite
ad hoc conuocatorum nō scdm arbitriū pprium · delicta uo alia · que nō sunt
ondaet · ut homicidiū simplex pugna · inter ministeriales · punire nō pōt
nisi aliquis sit · qui conqueratur · inter humiles qui huusliude dicunt' pōt
ex officio etiā ad nullius questionē punire · scdm sentenciā tamē minister
aliū · et nō ad pprium arbitrium
Si platus · canoīcus · clericus alicuius ecce ciuitatis traiectēn · ul' ser
uitor domesticus corde deliqt Si delictū fuit enorme · scilicet homi
cidiū · ul' ondaet Eps pnte caplo illi' ecce · et ī loco capitulari ibidē
de hoc penā imponet · et iudicabit de consilio capituli Si fuit minus
delictū · decanus cū capitulo hoc faciet · de hoc est consuetudo scripta ·
Dnis et frib; scē traiectēn ecce tam maiorib; q minorib; Coloniēn
ecclesia salutē et karitatis integritatē Non ambigem' causas unde
nos consuluistis nre scītatis prudenciā nolle sapienter examinare s;
vre humilitatis discrecio p karitatē uoluit nrē consiliū deuotiōis expe
riri Itaq; q nobis scdm antique nrē consuetudīs instituta congruū
videt' dileccōi vre breuiter respondemus Nec decanus ul' aliqs cano
nicus epo de aliquo claustrali negocio habeat respondere · nisi ī ca
pitulo cū frīm suorum iudicio remotis omib; laycis · nisi coī consensu ad
uocatis nō concedimus Vt ppositura decania · ul' aliqua claustralis
obediencia p bnficio habeatur · ul' bnficiū nōietur ecce nre consuetudo
nō patitur Si quis seruiens claustralis cuiuscūq; sit condicōis aliq'

foris fecerit · si levis causa fuit a domino suo a quo eductatus est corrigatur · si vero
aut causa gravior extiterit a decano eiusdem ecclesie fratrum consilio et iudicio
claustraliter puniatur. Et si in ipsam domini episcopi personam deliquerit et inde ab
episcopo interpellatus fuerit pro debita reverentia non ex iusticia episcopo promittitur
Ita tamen quod ipso absente · tamen presente a domino suo omnis iusticie ordo tractetur
Hec omnia usu antiquitatis instituta antiquitus habemus · et pro privi-
legio tenemus · et in consuetudine consulimus attendentes sanctissimos pa-
tres · qui cum Christo viventes nobis in suis scriptis loquantur Augustinus
ad casulanum presbiterum mos populi dei et instituta maiorum pro lege tenenda
sunt · et sicut prevaricatores legum divinarum · ita contemptores consuetudinum eccle-
siasticarum coherecendi sunt · Primus et magnus Gregorius Maurentio
magistro de dictis firmariis scribit dicens Privilegia eorum quolibet modo
calcentur sed omnia que usus antiquitatis eis statuit intemerata serven-
tur in omnibus Item ex epistola pii pape ad eosdem Petistis per hylarium cartularium
nostrum a beate memorie predecessore nostro ut omnes nobis retro temporum consuetudines
servarentur quas hactenus vetustas longa servavit · et nos quidem iux-
ta seriem relationis vestre consuetudinem laudamus · que tamen contra fidem nil
usurpare dinoscatur. Sed hoc hactenus de certo autem monemus prudenciam
vestram · ut si que alia inter vos fuerint exorta pie et bene magistra karitate ter-
minentur. Et sicut beatus augustinus ait · ubi controversie malum oritur ibi mo-
riatur. Et sic licet episcopus maiora delicta videlicet privationem beneficii vel irregu-
laritatem et suspensionem inducencia non possit punire · nisi in capitulo et pre-
sente capitulo · et minora delicta punire non possit. Si tamen talia delicta notoria
sint · et capitulum moniti non correxerint Episcopus hoc faciet per se etiam extra ca-
pitulum in maioribus et in minoribus delictis Et episcopus cum ecclesiam visitat que tunc
corrigenda reperit · non alias quam in capitulo corriget et tam maiora et mino-
ra corrigere potest · quia negligencia capituli tunc notoria est.

De officio archidyaconi.

Archidyaconus noster sicut et ceteri archidyaconi dy-
aconus esse tenetur · et episcopo quociens ordinem habet in suo officio mini-
strare Archidyaconus etiam quia concanonicus noster est in lectura evange-
lii tenetur sicut unus ex concanonicis nostris suam ebdomadam observare · et
quia negociis ecclesie nostre habet intendere a residencia continua in civitate ·
et a frequentatione chori excusatur · et in hoc sue consciencie relinquitur
distributiones etiam cottidianas recipit · de quo plenius infra de cleri-
cis non residentibus.

Archidyaconus noster in primo loco chori ad sinistram partem stallum habet
et primus post episcopum in processionibus incedit · et ad latus suum quociens

De officio archid.

duo simul incedunt. et episcopus non ducitur.
Bona ecclesie sue amministrationi commissa propriis expensis et laboribus conser/
uare et defendere tenetur secus de aliis bonis ecclesie nostre que sue amminis/
trationi commissa non sunt
Ad archidyaconum nostrum pertinet per terminos sui archidyaconatus de/
canos constituere et emolumenta que proveniunt iurium archidyaco/
nalium tollere. et de ipsis nobis ministrare prout in libro camere continetur
Notandum est de domino preposito quod ipse collocabit consilio dominorum curias et
constituet villicos qui reddent seruitium dominorum Collocabit etiam decanias
in archidyaconatu suo et constituet decanos qui reddent denarios pisca/
um statutis temporibus
Decanus in rinlant in festo remigii soluet octo libras
Decanus de scolden soluet duas marcas traiectensis argenti in
festo sancti martini
Et ille de walcheren soluet etiam duas marcas
De zuytbeuelant soluet quinque fertones Suprascriptum argentum in
denarios computatum habet in se octo libras et tres solidos et sex de/
narios et argentum vel denarios in festo sancti martini soluent
Decanus de kynnemer in festo sancti andree soluet octo libras
qui quondam soluebat decem libras
Decanus de westfriglant eodem tempore soluet quatuor libras Ideo
isti suprascripti decani soluent debitum suum ante aduentum domini quia in
estate vel autumpno synodum tenere possunt.
In purificatione sancte marie decanus de beue soluet vi libras qui quondam
Decanus etiam de hollant soluet tres libras | soluebat octo
Decanus de goye soluet iiii^or libras duas in purificatione sancte marie
et duas in dominica Invocavit
Decanus de civitate soluet viii libras. iiii^or in dominica Iudica et
quatuor in ascensione domini
Decanus de aemstelle in festo sancti Johannis soluet tres libras quidam
tamen dicunt quod debeat soluere quatuor
Suprascripti autem denarii de decaniis sunt .xlix. libras et iii sol. et vi de/nar(ios)
nec episcopus licet se de iuribus archidyaconalibus intromittere et suo precursore episcopus de/
putauit ille se non debere nisi de causis episcopalibus intromittere. et hic inser/
to compositione archiepiscopi sifridi inter episcopum et archidyaconum. Item compositio car/
dinalis neapolitani inter episcopum et archidyaconum
De bonis ad preposituram ecclesie nostre deputatis ipse ministrare annis

singulis debet in ecclesia nostra .xl. stipendia inter que sunt tria que semper
sunt plena et dicuntur habere supplementa annexa scilicet prebenda im
peratoris. prebenda episcopi quam semper habet decanus. et prebenda altaris. Et v
num quod semper est semiplenum et dicitur numquam habere supplementum scilicet
prebenda dormitorij. Inter alia stipendia triginta septem non est distinc
tio. quia quando provisum est alicui de prebenda per capitulum et prepositus
eidem providet de supplemento tunc censetur habere prebendam plenam. quamdiu non
est ei provisum de supplemento censetur habere prebendam semiplenam. Sive scolaris
ad stipendium prepositus tenetur de bonis sue ministrare prepositure panes
triticeos. siligineos. cervisiam. denarios mensurnales. et convivij. et man
datum. et alia ut inferius continetur titulo de prebendis. **De officio archisubdiaconi**

De officio archisubdiaconi

Archisubdyaconatus in ecclesia nostra dignitas est. et habet
stallum in sinistra parte chori nostri immediate post decanum et in congre
gationibus extra post omnes decanos quatuor extra. et ipse subdyaconus
esse tenetur et ad officium eius pertinet. cum episcopus ordines habet epistolam legere.
et in subdyaconatus officio ministrare. **De officio decani**

De officio

Decanus noster presbiter esse debet. qui etiam in ecclesia nostra vices archipresbiteri
gerit in hijs que de consuetudine ad archipresbiterum vel de iure pertinere
noscuntur. hic primum stallum in choro et in processionibus post archidyaconum
habet in sinistra parte chori. hic decanus vices suas in officio sacerdota
li per ebdomadas et dies sicut unus ex alijs concanonicis sacerdotibus
observare habet. quociens etiam episcopum a civitate vel ecclesia nostra affuit.
decanus vices episcopi tam diebus sollempnibus quam ebdomadis in divi
nis supplere consuevit quare fructus prebende episcopalis tollit. Alterum
cappellanus episcopi. ex declaratione statuti quod sequitur. **Tradicio episcopi
godebaldi de prebenda quam collatavit decanis maioris ecclesie.**

Tradicio episcopi godebaldi prebenda quam contulit decanis maioris ecclesie

Notum sit omnibus fidelibus sancte ecclesie et huic congregationi deo et beato mar
tino devote quia placuit domino ac venerabili episcopo Godebaldo
misericorditer cotidianam sollicitudinem decani maioris ecclesie atten
dere cuius volens laborem aliqua temporali consolatione relevare. Iuxta
commune consilium prioratus sui prebendam suam in eadem ecclesia in perpetuo locavit.
Decrevit siquidem hoc beneficium prebendale stipendij per singulas suc
cessiones tam plurium quam decanorum ita firmare ut post decessum unius
sine omni contradictione alterius in eandem sedem succedentis. Decanus
perceptum beneficium stabiliter obtineat. Quod si etiam is qui in episcopum eli
gendus erit non fuerit ibidem canonicus quod fieri potest nichilominus tamen
decanus prebendam illius qui obijt scilicet beneficium suum firmiter te

nebit. donec ille fiat canonicus qui epo successit. cui iterum substituetur
decanus quasi heres pbendalis. et lege ꝑpetua vicarius. Dispositu est
ꝑterea ordinabiliter ab eode epo Godebaldo unanimi assensu ꝑorat.
et cor qui pntes aderant quatinus ipe decanus pstate ecce generale
synodum ad honore dei. et eruditionem xpane religionis obseruet.
ad dexteram abbatis sci pauli synodaliter indutus. ut aut stabi
les sint et inconuulse. huiusmodi traditiones sigilli eiusde epi pnti ce
re impresso firmate sunt. Sunt aut hec traditiones Anno dnice incarnati
1118 onis Millesimo. c°. xviij°. Indictoe xij. quarto uero ordinatois an
no. G. pie recordatois epi cora ydoneis testibz. Meingodo maio
ris ecce ꝑposito. Willbrando sci pauli abbate. Hermanno sci bonifa
tij ꝑposito. theoderico sci petri ꝑposito. Rodolfo ꝑposito. lutardo ꝑposito.
athelwino archydiacono. Razone sci bonifatij decano. Ottone
sce marie decano. Alerto. luzone. martino. bernardo. herberto. Re
noldo. Athelberto. baldrico. Ranculdo. Adolfo. Ottone.

Uniuersis pntes lras inspecturis. Prelati et capitula maioris sci
saluatoris. sci petri. et sci Johis ecclesiar traiecten. deuotas orones
in dno ihu xpo. Nouerint uniuersi et singuli q ab antiqua et
approbata consuetudine obseruatu est in ecclesia traiecten et adhuc
obseruatur. q in maiori ecca. et in ecca sce marie traiecten eps qui p
tpe fuit nullos alios habebit cappellanos q decanos eccar pdca
rum quia quicumqz ipe est in hijs duabz ecclesijs cau et decani ipa
ru eccar suas hnt prebendas cu ipor pbendis. et rone illar pbenda
ru que sut epi sut ipi decani ipor epor cappellani. et in hijs eccijs
nullos alios hre debet de iure ul consuetudine cappellanos. sed in ali
is eccijs eps qui p tpe fuit unu canoicu in qualibz ecca cappel
lanu hre pot. et ille canoicus continue debet esse in curia dni epi. et
negocia sue ecce pcurare alias no habeat puilegiu pcipiendi integre
redditus suos. et ab ecca sua absentandi. et si aliqn alias contigit
hoc de gra accidit ul errore et no de iure. In cui rei testimonium
pntibz lris sigilla nra sunt appensa. Datum anno dni Mille
1076 simo. cc°. lxx°. sexto in die Cosme et damiani martyru. De pbenda epi.

Tricesimu stipendiu. de stipendijs dnor ht dns eps.
liberu cu omi bnficio si fuit in ciuitate pns. Si aut fuerit
absens caret refectorio et cellario elemosinar et denarijs comunior.
Idem bnficiu. ht. eiusde ecce decanus. siue fuit pns. siue absens
Si obierit eps et alius eligat. qui fuit canoicus ipe decais stipe

dium conseruabit quousque regalia susceperit. decano recipi- ente stipen
dium predecessoris. Post inuestituram regalium uacabit canonica episcopi defunc
ti et decanus recipiet eandem stipendium. Si is qui eligitur canonicus
non fuerit. cedet ei prebenda defuncti episcopi. et tunc ante inuestituram regalium.
et postea decanus semper habebit stipendium. Decanus cum numquam care bit

Decanus quocienscumque negotium incumbit.
ecclesie nostre. uel uniuersali ecclesie. uel dyocesis contra episcopum. uel quemcumque alium
habet proponere. et ad proposita respondere vice omnium. et quidquid ipse presentibus
omnibus dixerit nullo contradicente. omnes dixisse reputantur.

Hic episcopum et omnes de dyocesi prelatos. nobiles. clericos. et laycos. vniuersita
tes et collegia. coram ecclesia vniuersali ad capitulum uocare potest. et voca
ti comparere tenentur. alioquin contra episcopum per cessationem diuinorum. et contra
clericos per suspensionem suorum beneficiorum et canonicis citationem. contra lay
cos per iusticie denegationem cum requisitum est per illos qui super hoc auc
toritatem habent est procedendum.

Ad officium eius pertinet. omnibus periculis et necessitatibus toti dy
ocesis necnon in iniuriis per conuocationem capituli. et ipsorum auxilium occurrere.
et iniuriatos subuenire. tam in clero quam in populo. in tantum quod
maior cura totius dyocesis. post episcopum incumbit eidem.

Quocienscumque aliquis de ciuitate uel dyocesi. episcopus. prelatus. clericus.
laycus. nobilis. ministerialis. uel alius aliquid proponere habet coram vniuer
sitate cleri uel populi. et hoc decano nostro exposuerit. Si tale fuerit.
quod cleri uel populi presenciam exigit. ipse capitulum cleri et populum ad locum
capituli nostri conuocare tenetur.

Decanus noster vacante sede. vices officialis traiectensis gerere con
sueuit ut plenius dictum est supra. de supplenda negligencia.

Decanus noster in ecclesia nostra continue residere tenetur de hoc est
statutum quod sequitur. Statuta petri capucij cardinalis et lega
ti per alemaniam.

Petrus miseratione diuina sancti Geor gij ad velum aureum dyaconus cardinalis. apostolice sedis le
gatus vniuerso clero ciuitatis et dyocesis traiectensis salutem et in gestis no
titiam imperpetuum ualituram. et infra.

Ut autem decus traiectensis ecclesie continuum suscipiat incrementum. et ne lu
pus rapax inuadat oues pastore carentes presenti constitutione sancimus.
Vt decani ecclesiarum traiectensis de cetero continuam faciant residenciam in eisdem
alioquin si se absentauerint. absque sui capituli licencia. et in casibus non
concessis. post duorum mensium spacium decanatus officio sint ipso iure pri

Statuta petri capucij card. et legati per alemaniam

nati Et cano-nia ip̄ar ecc̄ar alios quos ydoneos. et honestos esse crediderint. sibi eligant ī decanos Nec ad decanatus officiū in eisdē ecclesijs aliqui de cet̄o assumantur nisi iurent ibidē residenciam p[er]sonalē Quia u[er]o decens est et honestū. et nos eciā plurimū affectamur q[uod] p[re]dc̄a traiecten̄ eccl̄ia dignis moribꝫ adornetur volum[us] et p[re]sēciū auctoritate mandam[us] q[uod] in ip̄ius ecc̄e tractatibꝫ cuiusqꝫ capituli metropolitane mores ecc̄e obseruentur Qd' si aliq[ui] ex ip̄is canonicis obseruare forte noluerint pena q[ue] p[ro]pter hoc aderit a p[re]dc̄is statuto capitulo feriantur. quā eciam p[er]petui[s] ī[n]uiolabilit[er] obseruari. 1248 Datū traiecti. xij. kl' marcij. Anno dñi m°. cc°. xl°. octauo.

IN hijs que sunt de disciplina ecc̄e nr̄e. tam in officijs diuinis agendis. q[uam] ī habitu clicor[um]. q[uam] frequencia chori. moribꝫ silencio horis cō-petentibꝫ pulsandis. vagationibꝫ officiū ad qd' scripti sunt negligentibꝫ. ad ip̄m decanū solū sine capitulo p[er]tinet corrigere. et penitencias imponere. citra suspensionē a p[er]ceptōe b[e]n[e]ficij. pōt tn̄ quē suspendere a distributōibꝫ cottidianis ad tp̄c. si delicti qualitas hoc requirit. alia u[er]o delicta. et litis decanus sine capitulo. hoc est ī[n] p[re]sētibꝫ ī capitulo ad hoc indicto nō pōt dirimere ul' corrig[er]e cū illis tn̄ potest Et de p[otes]tate decani sequitur declaratō Guydonis ep̄i traiecten̄. in hec verba.

GUydo dei grā ep̄s traiecten̄. uniuersis p[re]sēcia visuris ul' audituris salutē cū noticia veritatis Nouerint uniuersi q[uod] cū dissencio inter dilectū dn̄m Mathiā decanū ecc̄e. sc̄i saluatoris traiecten̄. ex vna p[ar]te. et Johem dcm̄ vrenke canōicū eiusdē ecc̄e ex altera orta fuisset ex eo q[uod] idē decanus dictū Johem ex[com]icauerat. monuerat ac eūdē Johem a b[e]n[e]ficio suo p[re]bendali suspenderat cō-silio. et consensu dn̄i sui capli ecc̄e sc̄i saluatoris p[re]dc̄e. nō requisitis dc̄o Johe. dcm̄ decanū hoc facere nō posse firmiter asserentes. dc̄e p[ar]tes ad nos sup[er] hui[us]mōdi controu[er]sia sedanda tamq[uam] ad ordinariū habuere recursum. Nos igitur visis et diligenter cōsideratis hijs que nos de iure moue[re] poterant. ac omībꝫ cōsuetudibꝫ uniu[er]salis ecc̄e nr̄e traiecten̄ quā fauore beniuolo p[ro]sequim[ur] sciosius inspectis p[ro]nūciam[us] dcm̄ decanū sc̄i saluatoris. ul' alios decanos traiecten̄ ecclesiar[um] suos cōcanōicos ex[com]icari nō debe[re]. nec eosdē canonicos a suis p[re]bendis sn̄ cōsilio suor[um] caplor[um]. aut maioris p[ar]tis suspende[re] n[ec] ex cā legittīā p[ro]cedatur. et hanc p[re]sētē nr̄am p[ro]nūciacōem redegim[us] in hijs scriptis ad pacē et tranquillitatē ecc̄e

nrē traiectēn̄ ꝑpetuo obseruandas In cui⁹ rei testioniū sigillū nrm̄ pn̄
tib; duxim⁹ apponendū. Datū anno dn̄i Millesimo. ccc°. xij. feria
tercia post octauas bt̄i martini hyemalis 1312
7 Institutō oīm bn̄ficiatoꝝ tam canōicoꝝ q̄ʒ alioꝝ et inductio
in possessionē suoꝝ bn̄ficioꝝ et assignatō stalli in choro ꝑtinet ad
decanū. quod tn̄ nō pt̄ facē sine consensu capituli.
8 Bona āministratōi decani cōmissa suis sūptib; et laborib; ɔ
seruabit. et defendet. hec que sunt. De officio custodis

De officio custodis

Officiū custodis nrē est. ut eccam nr̄ā. et oīa que in ea
sunt singularib; ꝑsonis nō cōmissa debitis clausuris custo
diat. et cōseruet. ad hoc eciā duos clericos deputare debet vnū qui
vicitipius ꝑsit ecc̄e. et contentis in ea. aliū qui ꝑsit campanili. et cā
panis. et cōtentis ī eo. et si quod ex ipsoꝝ culpa dampnū ecc̄e incide
ret. custos resarcire tenetur. Itē campanario. quolib; mense dece so
lidos turō exhibere tenetur. Itē custos restes cymbaloꝝ et lampadū
ꝑcurare. Itē hʒ custos die sixti poma et pira sacerdoti celebranti ad
missam bn̄dicenda et danda fr̄ib; exhibere.
Custos nullū certū ordinē requirit. nec stallū hʒ determinatū.
sed solū requirit q canōicus ꝑbendatus nrē existat. alioqui custo
diam habere nō posset. et si canonicus ꝑbendatus esse desineret. eo
ipso custodia uacaret. Custos ecc̄e nrē singulis annis in festo bea
ti remigij tenet͛ corā capitulo. facere rationē. et exhibitōem ꝑ scrip
turā oīm libroꝝ et ornamentoꝝ ecc̄e sue āministratōi cōmissoꝝ.
6 Bona custodie nrē deputata custos suis sumptib; et laborib; con
seruabit. et defendet.
7 Nunc de candelis que in sūmis festiuitatib; per thezaurarium
nrm̄ ꝑcurari et poni debent dicamus. In pascha dn̄i ad matuti
nas In dedicatione ecc̄e ad matutinas In ꝑma vespa beati Mar
tini. et ad matutinas ipi⁹ In scd̄a ipi⁹ In natali dn̄i ad matu
tinas sup principale altare. et ante ipm̄ altare in eburneis can
delabris. in maiorib; candelabris. in corona. In trabib; ante cho
rū. et in fine ecc̄e. et in circuitu totius ecc̄e. in qnq; arcub; sci
Michaelis In sex arcub; sc̄e marie In corona ꝑua que est in cho
ro sci Johis In candelabro medij chori de .iij. libris. et ante oīa
altaria ecc̄e. et supra tria hostia ecclesie trescente candele poni
debent et qndecim Et cū bte memorie Burchardus epc̄s vere
et absq; ulla ambiguitate trescentas candelas ad honorē ecc̄e

institueit. nō īuenio nisi quīdecim in eccīa. et duas in dormitorio. que
ante ipi⁹ epi tpa in tam venerabili eccīa fuerant. veruṁ q̄a diximus qd ille
venerabilis eps. ccc. candelas eccīe contulit. ubi ī summis festiuitatibz po
nende sint videamus. supra principale altare quatuor. ante ipsm altare
septē. In eburneis candelabris. iij. In maioribz candelabris tres. In cande
labro medij chori. una. In trabe ante chorum. xiij. In corona. c. absqz qua
tuor. In arcubz sci Michaelis quoqz. In arcubz sce Marie sex. In parua
corona chori sci iohis. xiij. ante omīa altaria septē. supra tria eccīe hos
tia tres. reliqua oms in circuitu eccīe ponende sunt. quarum numerus est
C. xl. et una. In festo bti martini in summitate altaris ponuntur due
candele. et sup ipsm altare due. que nō extinguentur. In dextera parte
altaris due. et in sinistra due. ante altare tres. Hee candele quoqz li
bras cere. et dimidiā habebunt. Sup ossea candelabra tres candele de
quatuor libris. et dimidia. Supra maiora candelabra tres candele
de decē libris et dimidia. una ī choro de tribz libris. In nouissima
campana accendūtur oēs candele p totū monasteriū. dū cantatur
ymnus / cand. de corona. dū cantatur Magnificat candele de scutel
la erea. post Magnificat dantur duobz pueris due candele de vj
libris cere. cū qbz pcedūt couentū dū cantatur ante crucē. In matuti
nis accenduntur oēs candele p totū monasteriū. et in ixª lcōe cande
le de corona. et infra laudate. candele de scutella erea. dicto cōpletori
o. extinguentur due candele que sup maius altare a pma vespa. die
ac nocte steterūt ardentes. usqz ad octauā. In matutinis vespis et
cōpletorijs erūt quoqz candele ante altare. et in choro. His supra
scriptis festiuitatibz maximis nullū cepū in eccīa. nec in dormito
rio ardebit. et custos dormitorij a custode eccīe duas candelas ad
lumē dormitorij accipiet. IN vigilia natalis dnī. dantur viij
ministris claustri. et tribz carpentarijs epi singulis a custode.
quia habebit ī se octauā ptē libre candela. candele p totū monasteri
um nō accenduntur. In matutinis accendentur. quasi omnes cā
dele p totū monasteriū. et in ixª lcōe candele de corona. et de scu
tella erea infra laudes. In pma missa custos dabit sex spijndelijc
Cantori. unā ad quatuor gradualia. quatuor ad eplam unā.
Altare sci iohis erit ornatum duabz candelis. Nunc de can
delis que in Circūcisione dnī vl in alijs subscriptis festiuitatibz
ponende sint videamus. Ad vespas ad cōpletorium. ad scdas vs
ad scdm cōpletoriū ponende sunt sup principale altare due can

dele · ante altare septem · sup maxima candelabra tres Ad matutinas ipius noctis sicut ad vesperas · oms candele accendende sūt · Ad nonam ūo lectionē candele corone accendende sunt · que hñt · C · candelas absq̄ quatuor Iste modus et numerus candelarū obseruandus est in Epẏa dñi · · In purificatōe scē marie · absq̄ qḋ corona nō accendet · ad nonā lectionē · sed cū ꝑcessio ipo die · de scā maria redierit tūc succense erunt candele de corona et de trabib; · que trabes tamē debent succendi in ipa nocte · nō corona · Post bñdictōnem candelarū statim custos paratus erit · cū ministris suis · et dabit dño epo · si ꝑsens fuit candelam de lib.ª et dimidia Sin autē · decanus pro eo recipit candelā de libra cere · dabit ceťa vnicuiq; canōicor candelā de libra cere · vicarijs de dimidia lib · alijs in scdo · ul' in tcio choro stātib; · tertiā partē libre · et · viij · ministris · et trib; carpentarijs epi cuilib; tertiā ptem libre · et cuilib; puero decimā ptē libre · Camparijs · et duob; in coquina · et duob; in Cellario · et pūo custodis dormitorij · dat custos scdm uoluntatē suā · · Ordo candelar qui scriptus est in Circulatione debet teneri in octā pasche In pentecosten · et insup tres candele in eburneis candelabris · Verū si hic Impator nobiscū curiā suā · tenere uoluit · qḋ quidē sepe vidimus · oms candele cere succendentur · sicut in pascha dñi In octauis penthecosten In natalis scī Johis In tŕnslatōe scī Martini · et insup tres candele in eburneis candelabris · In festo oīm scōr · In octā sancti Martini · Ordo candelar qui tenetur in Circulatione · tenetur in hijs suprascriptis festis dieb; · Ad hec sciendū est · qḋ in omib; festiuitatib; quib; duo dñi chorū ꝑuidēt · Hoc est in festo sancti Ponciani In festo scē Agnetis In inuentōe scē crucis In festo scī wironis In passione aplor In festo Marie magdalene In festo scī laurentij In Assūptōe btē Marie In octā ipi? In Natiuitate · et in Conceptōe · et in Octā cōceptōis scē marie In exaltatōe scē crucis · nō tantū hoc ex debito sed ex grā ꝑītis ligni dominica In festo scī Michaelis In festo scī willibrordi In festo sancti andree In festo scī nycholai In festo scī thome semp due candele supra pncipale altare stabūt ad oms horas ante altare septem · In trabe ante chor · xiij · Preterea in singulis festiuitatib; qb; vnus dñs choro ꝑuidet · siue festiuitas sit nouē lectionū · siue trium · custos ꝑparabit thuribulū cū incenso · ad vespas · matutinas · et ad missā · et semp ante principale altare stabunt qnq; candele · ad vesperas ad cōpletoriū · ad matutinas · in medio chori vna · hec que

in medio chori stat succendetur in festo sancti Remigii. tam ad vs. q ad
completoriu. usq ad caput Ieiunij. tam festis noctibz. q pfestis. hec eade
candela ponetur ad vigilias. a festo om sctor usq ad capud Ieiunij. de
matutinis. nulla est ambiguitas. quia p totu annu ponet. tam
festis. q pfestis noctibz. Hec eade candela a capite Ieiunij usq ad fes
tu sci Remigij nuq pfestis noctibz succendetur. nec ad vs. nec ad
copletoriu. Ad missa vo tam i maioribz festiuitatibz. q in minoribz
festiuitatibz supra principale altare. pter alias candelas que ad ho
ras ponuntur. due candele ponetur ante altare due que post euan
gelium extinguentur. In pfestis vo diebz ad oes horas tres can
dele ponent supra altare ad missam due cu alijs tribz. ante al
tare una. Absq hijs candelis erut due. que nuq extinguentur.
In laterna ante principale altare una. ante cruce domini. una
Et quia mos quis singulis sextis ferijs defertur lignu dni sup
altare ligneu ante chorum. quod erit ornatu pallio. et manutergio.
Du aut defertur, puidebit custos ut sint ibi due candele et thuribu
lum cu incenso. et du ille due candele accenduntur. cotidiana candela
ante cruce extinguetur. Prouidebut aut duo campanarij. ut sit ibi
aqua in urna. et in alio vase. q sacerdos bndicet ligno dni. p quo
labore unicuiqz datur denarius oblationes cu lini et cere custos re
cipiet. Ite tenetur thezaurarius exhibere nouem candelas ad vi
gil. et missa aiaz quociens fit aniuersariu canoici nostri defuc
ti. Item tenetur exhibere quatuor candelas ad sepulchra epor
in ecca nra defunctor. ad vigilias et missa aiaz quociens fit me
moria eorudem. Candele vo que habentur in eleuatione corpis dni
p capitulu de censu in dieuen procurantur. Item puidetur ad cho
ru duas. et dnis duas. et ad pulpitu una. simplices habet singul noc
tibz ad matutinas ministrare candelas. et in maximis festiuitati
bz ad pulpitu Et in scda missa Natalis dni duplice candelam

Lignum Domini

In choro bti Martini cu lignu dni debent ardere diebz una et noc
tibz due lampades. et due candele dce tijdlicht. quas custos eccle
ex pte thezaurarij procurabit. Ite ante summu altare ardebut
tres lampades tpibz nocturnis tm modo qs eccia ministrabit de a
reis in vico sci Iohis iacentibz inter domu alcydis bractricis ceruisie
ex una pte et domu Henrici sartoris ex altera pte
Iacobz gener firmini soluet annuatim de areis qs ipe possidet.
xxx grossos. Ite areola imediate coiuncta domui firmini qua

possidet Idē Jacob: cudenaer octo grossos ānuatim Item thesaura
rius de area in antiquo cymiterio q̄ fuit Arnoldi pāpus quā ciui
tas cōparauit p area q̄ fuit Johis de westende pbri ad plateā in vico
scī Johis viginti grossos Itē agnesa vincken de area sua octo
grossos ·
Sūma tres libras sex solidos bonoꝝ

Item ante altare scē crucis in medio ecclesie ardebūt tres lampades
nocturnis tpibꝫ quaꝝ duas pābit custos ex pte thesaurarij Itē tciā
instituit Stephus decanus q̄ pābit sacerdos dcī altaris scē crucis
de bonis sibi a dcō decano ad hoc deputatis Itē in occidentali fine
ecclesie ardebūt quatuor lampades tpibꝫ nocturnis quaꝝ custos p
cābit vnā ex pte thesaurarij Item custos dormitorij vnā q̄ qndā so
lebat ardere in dormitorio Item mgr Godwinus in vrbe et sui suc
cessores illuminabit vnā de arcis sitis et cameris sitas in vrbe Itē qrtā
pābit pincerna siue sacerdos qui in occidentali fine ecce celebrabit vnde
recipiet a cōuentu in aldewica · x · sol' tienteñ de bonis vltra vecht · hec
lampas solebat ardere in capella xi.m̄ v̄ginū Item añ altare scī petri
ardebit vna qm̄ custos pābit ex pte thesaurarij Item añ altare scē
barbare ardebit vna quā pābit custos pābit Item ante altare xi.m̄ v̄gi
nū ardebit vna lāpas · quā idē sacerdos dcī altaris pābit de bonis
in haelbrecht ·
Sūma lampadū tam nocturnis q̄ diurnis tpibꝫ · xv.

Custos dormitorij hēt pcurare duas candelas sup trabem ante choꝝ
de libra cere que ardebūt p totū ad vespas p totū aduentū et ad cōpletoriū
Itē debet pcurare vnā lāpadem ardentē ante corpus xpi et vnā añ altare
scī thome q̄ due ardebūt omni tpe
Itē debꝫ pcurare tres in choro bī Johis ewangeliste tres in medio ecce et
tres in medio chori · vnā añ ymaginē btē marie et iste ardebūt a cre
pusculo diei p noctē vsqꝫ ad clarā diem Itē ad altare scē barbare pābit
vnā ibidē · pbr altaris scī petri pābit ibi vnā · pbr altaris vndecim
miliū v̄ginū pābit vnā · Et licet modus iste candelaꝝ in ordina
rio et libro camere reperiatur aliq̄ tn̄ nūis tpibꝫ obseruatur · quia in
quibusdā subtrahitur et in alijs augetur nō pondus sed nūis can
delaꝝ pcipue cū corone et chorus ex arcus quoꝝ sit mētio nō extitit.

Modum eciā scdm quē thesaurarius ornamenta ministrantiū
in diuinis exponet annecto put idē dn̄s Henricus decanus
nuncius diuinis auctoritatibꝫ cōnabiliter ordinauit.

Toto aduentus tpe nigris ornamentis in diuinis officijs ·

est utendum nisi sollempnitas aliqua impediat in qua plenum aliud officium sit
observandum. quia ea scilicet adventus tempore sancta ecclesia agit de triplici adventu
scilicet christi in carne in mente et in iudicium quos quidem adventus cum omni humi
litate et mansuetudine erimus expectantes ut ipsius humilis christi membra effici mereamur.

Eodem modo a dominica in septuagesima
usque ad sextam quartam sollempnitatem paschalem inmediate precedentem indu
sive omnibus diebus in quibus non agitur memoria alicuius sancti de quo plenum
habetur officium vel saltem duplex festum sit institutum nigra ornamenta in divi
nis officiis sunt habenda quia illis diebus humiles in conspectu domini apparebimus
in ieiuniis et orationibus multis ut veniam peccator facilius impetremus. Iuxta il
lud thobie xij. Bona est oratio cum ieiunio Et neemie j. ieiunabam et
orabam ante faciem dei mei Et in psalmo humiliabam in ieiunio animam meam.
Ac etiam quia omnes hystorie que eo tempore servat ecclesia passionem christi videtur prophetari
eo presagio nunciare.

Omnibus vero aliis dominicis diebus per annum a iam dictas rubeis utendum est or
namentis propter memoriam passionis christi ac resurrectionem eiusdem. Unde
christus in cruce clavatus spinis coronatus et lanceatus rubeum habuit
indumentum et sicut ipse in cruce moriebatur ita et creditur resurrexisse

Omnibus etiam hiis diebus ferialibus a iam dictas dictas habeantur talia ornamen
ta. qualia vestibulario congruere videntur

In die cene quando sacramenta ecclesiastica conficiuntur et consecrantur habeantur
bona et preciosa ornamenta propter misterii dignitatem talia videlicet qua
lia custodi ornamentorum congruere melius videatur

In parasceue nigris utendum est ornamentis ut cordis contricio et hu
militas interior per exteriorem habitum ostendatur

In vigiliis pasche et penthecostes ad fontis benedictionem et officii ex
ecutionem habeantur bona ornamenta et precipue alba quia per aquam baptis
matis non solum a sordibus exterioribus mundamur sed intrinsecus purifica mur et dealbamur.

In sollempnitate vero paschali albis
utendum est ornamentis quia mulieribus querentibus dominum leguntur angeli in
albis vestibus apparuisse vel forte rubeis utendum est indumentis propter
sacramentum passionis sicut ysaie lxiij legimus de salvatore nostro christo Qua
re rubrum est indumentum tuum Et sequitur aspersus est sanguis eorum su
per vestimenta mea

Similiter in ascensione domini rubeis est utendum ornamentis quia sicut
christus passus fuit ita et resurrexit ita et ascendit ita et in iudicium
veniet Iuxta illud actuum vero Iohannes qui assumptus est a nobis

in celum. sic vtentes quemadmodum vidistis eum vel forte albis vtendum est or-
namentis in ipso festo ascensionis quia actum. ut legimus quod christo ascende-
nte in celum duo viri in albis astiterunt qui et dixerunt viri galilei etc.

In penthecoste vero habeantur rubea ornamenta. Unde legimus in
actibus apostolorum. quod spiritus sanctus in linguis igneis apparuit super apostolos vel etiam
varii coloris ornamenta illo die possent poni in signum huius. sicut in
actibus apostolorum legimus. quod apostoli repleti spiritu sancto variis linguis loquebantur
magnalia dei vel quia varia sunt dona sancti spiritus sicut legitur prima ad corinthios xij°.

Idem vero de octavis festorum pasche et penthecostes. quod de ipsis festis dictum
est senciendum.

In festo vero eukaristie rubea habeantur ornamenta propter memoriam
passionis sicut supra tactum est. vel etiam alba. quia in ipsa sollempnitate
eukaristie debemus esse in consciencia candidi et nitentes Iuxta illud
apostoli ad corinthios xj°. Qui manducaverit et biberit indigne iudi-
cium sibi manducat et bibit.

In festo nativitatis christi ad colorem ornamentorum non est ~~respien~~
respiciendum. sed preciosa queque tunc sunt exponenda ornamenta quia me-
moria nativitatis tunc agitur in quo omnes thezauri sapiencie et sciencie dei
sunt absconditi. ac plenitudo divinitatis inhabitat In cuius etiam nativitate
omnia genera hominum et etiam angelorum agmina exultabunt

Eodem modo in exaltacione et in epiphania domini color ornamentorum non. sed
valor et decor est inspiciendus et precipue attendendus. quia in illis festivitatibus
magnorum multorum et variorum miraculorum christi etiam in suis canticis memoratur.

Que et quanta gaudia debeant esse in dedicacionibus ecclesie. sancti patres nobis
premonstraverunt scilicet moyses in numeris In fabricacione erectione vncti-
one et sanctificacione tabernaculi. et in oblacione magnifica producens tribuum
israel facta Neemias et esdras templi dedicacionem celebraverant Sed et salo-
mon postquam templi edificacionem compleverat. quibus gaudiis ipse et totus populus
israel exultabant tercii libri regum narrat hystoria. et in ipsa dedicacionis festivita-
te optima queque exponenda sunt ornamenta. sicut legitur exodi. xxxix°. quod
moyses ~~festis~~ fecit vestes quibus indui deberet aaron cum ingrederetur in ta-
bernaculum ut ministraret in sanctis de iacincto et purpura vermiculo ac bysso
et etiam Machabei etiam gaudio inenarrabili exultabunt cum altare a
gentibus contaminatum restruxerunt sicut legitur primo machabeorum quarto ca-

In festo angelorum forte rubris vestimentis | pitulo.
esset vtendum ex eo quod angeli quanto magis divine facie approximant ma-
gis ac magis in amore dei fervere et ardere dicuntur sicut precipue

dicuntur et angeli tercie ierarchie vel forte preciosa et varij coloris ornamenta
in festo angelorum sunt ponenda Juxta illud ezechiel xxviij° qui loquens de
primo angelo dicit omnis lapis preciosus operimentum tuum · vel alba sicut in
festiuis virginum Vnde Jero. angelis ornata est virginitas

IN festis gloriose virginis marie saluatoris nostri ihesu christi matris propter
eius virginalem pudiciciam ac mentis et corporis integerrimam castitatem albis
vtique vtendum est ornamentis nisi quis forte vellet varijs et purpureis vti
ornamentis in signum quod in ipsam mariam plenitudo gratie infusa fuit. si
cut dicit augustinus · ita quod in ipsa omnia virtutum genera respsa fuant ut ipsa
de seipsa dicere valeat innumera cantica et etiam alia prouerbia in libro sa
piencie prouerbiorum et prophetica in prophetarum voluminibus scripta Vnde ipsa est omni
veneratione digna et nulla laude indigna

IN festis vero apostolorum evangelistarum et generaliter omnium martirum · rubeis vtendum
esset ornamentis in memoriam passionis eorum de quibus dictum est apocal. Be
ati qui lauant stolas suas in sanguine agni

IN festis confessorum habeantur ornamenta qualia custodi ornamen
torum congrue videantur. scilicet secundum quod eorum sollempnitas maior vel minor
sollempniter celebretur potius tamen habebuntur alba quia ipsi sunt ut flos rosa
rum et lilia conuallium et iterum quia ipsi fulgent sicut splendor firma
menti scilicet doctores

IN festis virginum vel viduarum martirizate non fuerunt · habeantur orna
namenta qualia custodi ornamentorum congruere videantur. scilicet secundum quod
earum festiuitas maior vel minor sollempniter celebretur. sed precipue in festis
virginum habeantur alba · quia que non nubunt neque nubuntur sunt sicut angeli in
celis Et in apocal. Stabunt in conspectu agni amicti stolis albis et
cetera Et iterum candidi facti sunt nazarei eius et ambulabunt mecum
in albis virgines enim sunt

IN festiuitate omnium sanctorum quia tunc agitur memoria angelorum · virginum · mar
tyrum · et confessorum · color ornamentorum non est attendendus sed magis valor
et decor vel certe rubeus · quod propter memoriam martirum et apostolorum · vel forte albus
Juxta illud apoc. x°. Vidi turbam magnam et cetera · stantes ante thronum
in conspectu agni amicti stolis albis

IN exequijs funerum et commemorationibus animarum semper nigra habeantur or
namenta in tristicie et meroris · sicut dauid legitur planxisse ab
ner · 2° R · 3° et generaliter omnes filij patriarcharum prophetarum et regum preces

QVando etiam pro peccatis fiunt processiones nigra habeantur ¶ suos.
ornamenta Juxta illud Job xlij° ago penitenciam in fauilla et ci

nere Et saluator Mt. xi. Ve tibi coro zain ve tibi bethsaida qr si in
tyro et sydone facte essent virtutes q facte sunt in vobis olim in cinere et ci
licio penitenciam egissent

In festis vo sce crucis utiqz habenda sunt rubea ornamenta qr
crux nō adorat nisi qr xpc in passioe affixus fuit ipi cruci.

In dedicatoe ecclie coiter apponentur alba ornamenta Vn in cant. xpc
ad ecclesiam. Pulchra es amica mea et macula nō est in te. qi dicat xps ad
ecclesiam oi tpe vestimenta tua sint candida.

De officio scolastici

De offo scolast

Nullus pt ee scolasticus nr nisi pus fuit canoicus ecce nre pben
datus et tenet ee dyaconus. De hoc est statutū theoderici de are olim
epi traiecten qd sequitur in hec verba

Nullus in vna ecca duo vl pla heat bnficia nisi eps scolastrā vel
custodiā alicui conferret nisi canonico ipsius ecclesie

Ad ipm ptinet oibz diebz simplicium festor et fialibz incipe ad mat.
et cantare vcite. qd nō licet de csuetudie n dyacono vl maioris or
dis nō inferioris n in festo. et octauis Inocentiū et agnetis Item
ad ipm ptinet i omibz pcessioibz q fiunt p pčias in ferijs festis i die
cinerr et in rogatoibz ipone quicqd cantandū fuit. qr ipe i ecca nra
vices gerit cantoris Ad ipm ptinet ptinet scribe i tabula oms qui di
uinū officiū hnt pagere Itē ipe ht puide et ordinare qualiter cantand vl
legendū sit i ecca nra Itē ad ipm ptinet scribe lras capli et missas ca
plo legere. Itē ipe ht scolaribz ecce nre de rectore qui eos i gramatica loyca
et musica istruat puide Itē ipe ht scolaribz de antiphonario et gra
duali puide in scolis Itē ht scolares nros admitte et refutare. dū tam
nō sint in ecca nra bnficiati Ad ipm ptinet canoicos nros scolares
examinae tā in sciencia qm i moribz et etate. et cū habiles repti fiunt.
decano et caplo nro emancipandos psentae. Et si scolasticus emancipan
dū de iure nollet psentae sine eo caplm eū nō psentatū posset emanci
pare Caplm eū ante vicesimū anū scolar nō pt inuito scolastico ali
quē emācipare Ipo tn volente pt post anū quītūdecimū anū capax ē
supplementi s ante vicesimū anū cōpletū nō intrabit ecclesiam nram.
s stabit in studio et hebit pbendā scolaris. et caplm nrm dixit ita fu
isse hactenus obseruatū Anno dni m. ccc. xlij. vndecima die septembris
cū de emācipatoe Walteri de yzendaer tractaretur Caplm tn exami
nare ht s nō sine scolastico. et si scolasticus minus ydoneū psentaret
caplm admittere nō teneret. Itē ad ipm ptinet repntatoes resurrectois
dnice. et qualscūqz alias ordinae et ministrantes ibi in officijs depu

tare Item ad ipm ptinet de disciplina et correctōe scolariū oīa puidē et corri
gere. s3 correctio scolastici ultᵃ virgā et ferulā nō excedit pñte scolastico ī cho
ro. nō licet alicui scolares corrigere nō licet alicui scolari infra tempus quo
diuina fiunt exire chor nisi prius a scolastico petita licencia et optenta.
sic nec alicui canōico. decano et archidyacono exceptis In cui9 signū contᵃ
locū cantoris siue stallū oēs intrantes et exeūtes chor cōsueuerūt eciā ab
sente scolastico cū reuerencia inclinare Post decanū in ecclia nrā scolasti
co maior debetᵉ reuerencia ꝓpter officiū cantoris cui9 stallū nō mutet qd cre
do ex hoc īductū qz stallus suus est in medio chori sollempnius. sicut est
videre in ecclia nrā metᵒpolitana. et alijs suffraganeis ecclijs Et in il
lo stallo cātoris nulli chorisocio vl scolari choro puidenti starē vl sedē lic3

Prepositus montis Odilie Et ꝑpositus Altēn in ecclia nrā nllm
hñt officiū. ipās tn̄ hrē pt duntaxat canōicus ꝑbendatus. cui9 nō
in sacris et si desineret eē ꝑbendatus. eꝑpo vacaret ꝑpositura Tenentur
eciā honesti9 qᵐ simplices canōici se regē et p ecclia nrā statu et honore
ipi9 laborare. qz de iure eps ꝓpter tenuitatē ꝑbendar cathedralis ecclie. pt
ipis ꝑbendis ecclias curatas annectere qd in alijs ecclijs nō liceret Et
ergo sicut eps illas duas ecclias ānectit ita posset et cuilib3 canōicor nrōr
vnā annectē si videretur sibi expedire [De officio ppti westphrisie]

Prepositus frisie aliud nō est qᵐ officialis capli nri p frisiā et poss3.
cōmitti p caplm ꝑpositura. hᵒ ꝑmo officialitas dico simplici ad tēp9
si vellent Caplm tn̄ hacten9 vni canōico ꝑbendato hoc cōmittē cōsueuit
cui9 nō capitulari et ideo nec curā ht nec dignitatē nec īpedit quē a
quocūq3 bn̄ficio vl dignitate alia nec est bn̄ficiū. neq3 officiū in ecclia
nrā s3 ministeriū nudū et officialis capli Ad ipm ptinet ex emolumentis
iurisdcōis frisie iuxta cōuencōem inter ipm. et caplm hitam caplo respondere
Et ad ipm ptinet p t'rā illā libere oēm iurisdcōem epalem et ea q̄ sunt iuris
dcōis exercere nullo excepto Postea eciā et deb3 quolib3 septennio aliquē epm
p hijs q̄ sunt ordīs epalis p illā terrā īpendendis sine requisitōe vl cōsen
su epi nri īuitare excepto qꝫ nō licet ibi ordīes celebrari sine consensu epi Sed
nec epo ibidē ordīes celebrare sine consensu ꝑpositi. Positus eciā clicis ī dcā
t'ra frisie bn̄ficiatis pt lrās dimissorias ad ordīes dare qz hᵒ iurisdcōis est
Eps eciā ūcūq3 īuito ꝑposito pt clicos illi9 patrie ordinarē et dimissorias
lrās cōcedē Positus eciā sentencijs excōicatōis suspensiōis et interdcī et
alia statuta puīcialia et synodalia epi ūcūq3 tenetᵘ admittē et obserua
re et ipe ꝑpositus ab hui9modi sentencijs canōis in casib3 epalib3 ht
absoluere et relaxare. et quo ad hᵒ maiorē ht auctē qᵐ alij archidyaconi

qui q° ad h° plus nō hn̄t q̄ docuerit et cōsuetudīe ꝑꝑlisse ꝑpositus siue ca
plm nr̄m h̄t iurisdcōem ep̄alem omodā et donatōe. De offō canōicoꝝ scolar

De offō canōicoꝝ scol

Canōicus n̄r scolar' h̄t in festis duplicibꝫ ad matutinās legere pmā lc
ne et si fuīnt plēs qlibꝫ vnā nō tn̄ vlt̄ tciā. Iste h̄t vice acoliti eccle
seruire in diuinis. Iste h̄t claues scolariū custodire p se vl' cōmitte cui ve
lit sub expens' ppis. Iste h̄t ad mandatū scolastici in tabula officiaturos et
diam scribe et eos recitare. Iste cū emancipandus ē h̄t caplo de xxx. lib. et
scolaribꝫ de xl. sol' noie ep̄atus seruire. Item solebat custodiā clauiū et scri
bendi officiū suū scolariū cmitte et p scriptura ei ānuati viginti sol' ex
solue et p custodia clauiū tantudē. Si plures scolares fuint et custodia
et sc'ptā ad maior' corpis statū ptinet siue q pus emancipari expectat. De
Si de hoc qstio incidat solū scolastia est decisio. offō capellani capel

De offō capellani capelle scī michaelis

Iste capellanus tenet epo tiextēi in capella scī le scī michaelis
michaelis vl' al' infra ciuitatē tiextēi ubi eps voluit dyati missā cele
bre et ei in horis dicendis et bndcōe mense et in mensa cōicare. et nō h̄t
aīaꝝ curā rōe eccle q̄ ē capelle ānexa. qm̄ capellā eps vni ex canōicis
nr̄is alligre tenetur. De hoc dān ē s. de elcōe. De offō custodis dor

De offō custodis dorm

Iste custos illum sacrū ordinē exigit. ad ipm ptinet hre curā mitorij
dormitorij et clausurā et eoꝝ q sunt nccia ad deponendū pondus sup
fluū nāle. Itē ipe h̄t pare candelas in dormitorio de quo fit mencio
in libro camere. De stipendio dormitorij

De stipendio dorm

Decimū stipendiū de stipendijs pbroꝝ ptinet ad custodiā dormito
rij qd q huit faciet custodiri vl' ipe custodiet dormitoriū. et ille
hebit stipendiū siue sit pns siue absens. et recipiet a sacerdotibꝫ cui li
bꝫ eccle decē sol' i assūptōe scē marie. Inde puidebit ut singlis nocti
bus sit lumen i dormitorio. Recipit eciam ab ipis sacdotibꝫ qnqꝫ libras
cere in octobri. in nouembri. in decembri. in Januario. in februario. p. ce
lo spindlicht. Istam cerā instituit ppositus vt custos dormitorij singlis
noctibꝫ ānı tocꝰ hēat candelas qbꝫ inferat lumen i dormitoriū. et accen
dat lucnā in fenestra neccarioꝝ. Siqd aūt pditū fuit in dormitorio de
vestimentis q̄ ptinent ad choꝝ. ipe custos reddet. aut aliq iure cōdicet.
Ad istū ptinet hre curā et clausurā domꝰ capli et platos et canōi
cos nr̄os imō oēs de eccla nr̄a ad mandatū decani ad caplm cōuoca
re et qdiu capitularia agūtr ostia capli custodire intus tn̄ in caplo exul
In septuagesima et in aduentu h̄t ad matut' inū ... teudo.
cōū cantare et in dōica palmaꝝ. De offō ebdōmy pbri.

De offō ebdōmy pbri

Ebdōmus pbitur a sabbo in meridie vsqꝫ ad sabbatū sequens in

meridie / tenet in choro ecclie nre omnibz horis diurnis et nocturnis preesse et missam diebz singulis celebrare infirmos visitare communicare iungere et sepelire / et oibz exequiis funeralibz preesse flebotomandos balneandos / et potionandos licenciare absente vel negligente cantore. De hijs qbz cantandum vel agendum est in choro p ebdom ordinare Absente decano i foro cofessionis curam ecclie ht p ebdom suam Excepta p̄sia ebdomod minor missa sive ille fuit de tpe / sive p defunctis sive in mensurnali sive anniversario. sive sepulto defuncti quando incubit canonico celebrare Saluo eo q sacerdotibz aiar incubit Quicquid etiam offertur ad missam ebdomarij. sibi cedit p media pte Ebdomarius etiam a celebratione misse abstinere pt si velit si no hcat dyaconum et subdyaconum sibi in missa cominstrantes put tenent. Et si decanus papiat abstinere tenet Iste tenet interesse cu stola et agenda sepulture oim platorum et canonicorum residentium Et de hoc est statutum quod ponitur infra de sepulturis. de officio ebdomarij dyaconi

Dyaconus ebdomarius ht ministrare ad missas duabz ebdomodis i laura ev.ij sicut sacerdos ad missam et quo die ad eu ptinet laura ev.ij illa nocte ad matutinas pnunciare ht ev.iij et legere omeliam. de offo ebdomarij subdyaconi

Subdyaconus ebdomarius ht ministrare ad missas duabz ebdomodis i laura eple sicut sacerdos ad missam Et quodam est de ebdomodis ide e etiam observandum diebz quando p dies ebdomarij alternantur. de modo scribendi ebdomarios i tabula

Prima ebdomoda est epi. scda pbri primi sibi in stallo et sic descendendo usqz ad ultimum pbrm chori dextri / Deinde ulti pbri chori sinistri / et sic ascendendo quousqz veniatur ad decanum cuius est ultima et tunc iterum ab epo inchoatur Si qui vero fuint archidyaconi pbri no scribuntur ad missam / sed ad ev.iij Exceptum a vespis obitus martini usqz ad vigiliam octavarum eiusdem Item a vespe vigilie natalis dni usqz ad vigiliam octavarum ephye. a die palmarum usqz ad vespas octave pasche. a vespis vigilie penthecostes usqz ad vespas octavarum. dies dividuntur p oia sicut ebdomode inter ebdomarios pbros dyaconos et subdyaconos q sive ebdomarius sepius i ebdod qui p dies incipit alternari ebdom pfectam pegit aliam divisionem sive no. quotquot dies ebdomode i qua divisio fuit qui inde nisi remanserint illos ille ebdomarius officiabit et incipit dies in primis vespis / ad ev.iij scribitur primo nr archidyaconus / et post eum primus in stallo chori dextri / et successive descendendo Et post hoc incipitur ab infimo chori sinistri ascendendo Et si aliquis fuit archidyaconus quivis pbr ad ev.iij scribetur scdm stallum. qz quivis pbr in ecclia tn nra vice archidyaconi fungitur et dis reputatur. Ad eplam primo archisubdyaconus

scribitur et post eum successiue sicut de dyaconibus est predictum hoc saluo quod in di
uisione dies equales cum suis ministris epo reseruantur ad prouidendum choro
et ad inuitatorium ad lectiones et versus scribuntur sicut in nostro ordinario plenius con
tinetur. Dominica aduentus leuare et palmarum cene domini et parasceues et vigilia
pasche unus canonicus choro prouidet. In ebdomada paschali ad vesperas duo ca
nonici choro prouident ad matutinas vero et ad missam quinta et sexta ferijs et sabbato
socius hoc facit.

De officijs prebendariorum carnificis et pistoris

Officium istorum est quod promoueantur ad sacerdotium et per ebdomadas alternatim minis
trent in altari suo in officio sacerdotis. Carnifex habet curam ut carnes
pisces legumina oua alia fercula domus in valore quantitate et tempore debitis
ministrentur et per manus ipsius reddantur. Pistor habet curam panis et ceruisie et
vini sicut mos. Ad istos et ad ceteros laycos officiatos. Et ministros alta
ris scilicet dyaconum et subdyaconum pertinet suspendere cortinas quadragesima
les in ecclesia nostra dominica Inuocauit post nonam et qui ibi non fuerit ex eis
incidit in penam talem vini et de istorum officio est littera s. de electione et pro
uisione ipsorum et dicuntur prebende cellarij et coquine.

De officio prebendariorum minorum

Ad istos pertinet esse sacerdotes et orare pro statu imperij et imperatoris pri
cedens statutum super hoc editum. Isti alternatim per ebdomadas habent singulis diebus can
tare cursorie missam conuentualem in altari sancte crucis ante chorum inter ultimum
pulsum ante crucem ad primam. Illam videlicet missam que tria celebranda nobis
incumbit. Alioquin illam quam volunt secundum conscientiam. Isti similiter habent curam ligni
domini ut illud sextis ferijs induti sacerdotibus preter casulam cum ad missam parant
se tollant et cum processione deferant et cum oratione aque inmergant et post missam
sicut mos reportent. Etiam ad processiones sollempnes illud portare habent. et quicum
que ad processionem aqua benedicta aspergatur ipsi post aspersionem ebdomadarij pro
aquam benedictam ministrare habent et cum aspersorio processionem antecedere usque ad re
ditum in ecclesia. Sed cum fit processio per pueros scolares portantes retecum hoc propter
negligenciam facere consueuerunt.

De anno gratie prebendariorum dormitorij et hospitalis

Omnibus presentem paginam inspecturis et imposterum audituris. Nos
Jacobus dictus de ontshoerne Decanus maioris ecclesie traiectensis salutem cum
noticia veritatis. Nouerint vniuersi et singuli tam presentes quam futuri quod nos ad
deuotas et humiles supplicationes dilectorum virorum videlicet Jacobi dicti dulle
kijn prebendarij dormitorij Johannis dicti de papendorp et Bartoldi de dauan
tria sui socij capellanorum sacri in ecclesia traiectensi predicta nostro ad honestas pe
titiones aliorum proborum pro dictis Jacobo Johanne ac Bartoldo instancius interpellanti
um de consilio nostri capituli consilio et consensu eiusdem capituli ad hoc specialiter requisito. statu
imus ordinauimus et concessimus per presentes ut de cetero post mortem dictorum Ja

De officijs prebendariorum carnificis et pistoris

De officio prebendariorum minorum

De anno gratie prebendariorum dormitorij et hospitalis

cobi Johis et Bartoldi ac suor successor in suis bn̄ficijs nūc ab eisdē h̄itis
et possessis p tpe ipis succedentiū vnicuiqz eor vn⁹ annus grē de suor bn̄
ficior redditib; subseqt̄. Talib; cōditōib; appositis et adiūctis q̄s firmiter
et inuiolabiliter seruari volum⁹ q Jacob; dullekijn p̄dcūs et sui successo
res post morte suā in eccl'ia nrā redditus duar librar boni pagamenti
Reliquor vō duor et successor suor quilib; redditus vni⁹ libre dcī pa
gamenti ad min⁹ p memō sua ꝑpetuo facienda istituant et relīquant
Et q alt capellanor dcā sacri tpij qui supstites fuit post decessū alti⁹ sui
socij anno grē sue durante in missar celebratōe ad altare scē crucis in nrā
eccl'ia cōstructū defuncti sui socij defectū suppleat et in alijs ceciā oīb; offi
cijs q̄ ad dictū altare iure et debite requirūt. Si vō utrūqz dcōr capellanor
simul mori cōtigit Decanus eccē p̄dcē p tpe existens durantib; ānis grē
eordē sub expensis ipor de suis redditib; recipiendis dcūm altare officiari
p aliū ydoneū pb̄rm vl' alios pb̄ros pcurabit. Nec p morte ipor et grām
a nobis eis cōcessā dcūm altare suo debito fraudet officio et de seruiciū p id
aliqtenus minuatur. Et ut hec oīa p̄dcā rata et firma et inconuulsa ꝑpe
tue maneāt. Nos Jacob; decanus et caplm eccl'ie tielen p̄dcā p̄ntē
paginā sigilli nrī Capli munimine duxim⁹ roborandā. Actū et datū
āno dnī mº ccc. tcio decīo viijº idus octobris.

de officio pb̄ror aīar

Ad istor officiū ptinent chorisocios et scolares nrōs et oms qui ab
eccl'ia nrā sacr̄menta recipiūt extra canōicos infirmantes visitare cōi
tare iungere et funalia exercere missas aīar et alias celebrare put funda
cō ipor continet. q̄ ponitur de elecōe xiiij.

de officio lector ew⁹ et eplē.

Ad istos ptinet supplere vices canōicor nrōr dyaconor et subdyaco
nor in lectura ew⁹ et eplē oīb; dieb; p totū ānū exceptis festis maio
rib; hoc est qñdo statōes fiūt festiuitatib; dnī nrī Scē marie. aplor.
martini. ponciani. agnetis. et silium q̄ festa antiqua reputant. In
festis vō nouis hoc est nouiter institutis isti legūt. Et qñ lcōr ew⁹ le
gere hēt ew⁹ hēt pnūciare et omeliā lege ad matutinas. et de istor sim
datōe est statutū qd poit' sup de elecōe et ꝓpter reuerenciā pontificalē
et altaris nrīs principal' lcōri ew⁹ p̄dcō nō lz librū ew⁹ sup altare
ponē principale cū legit ew⁹ sed subdyacon⁹ debet eidē in exhibitōe et
obseruatōe libri ew⁹ ministre qz ipm altare pontificale est. Isti hūt vsus
cantare cū in eccl'ia nrā legunt psaltia p defūctis canōicis. Isti cū summa
missa in festiuitatib; celebrat' hūt ee iuxta altare et in necessarijs ait
gentib; seruire.

De officio rectoris organor

Iste hēt curā organor sub expensis mgrī et receptoris pbendarū fa

brice deputatar et ht psallere in organis in vespis et missa oim festiuita
tu maior et antiqr qbz canoici legut eplas. et cu°. ecia ad mat in bx°.
Te deu. et ad b. an assistentes in sollis ht dans receptor remunare et pro
salario ht a caplo videlicet a collectore pbendar decedentiu. xlv. sol. bonor.

Iste ht post scolasticu cura scolariu et scolar (De offo rectoris scolariu)
ut eos instruat i gmatica loyca et musica ipse ht correctoem eor et iurisd
dicoem i modicis excessibz no tn excedentibz virga et ferula. si excessus
maiores fuerit ad scolasticu ptinet iurisdco Si maximi ad epm pnte
et cosenciente caplo Iste puidere ht de scolaribz q choro puideant. lcoes
legant vsus gdal et alia cantet i officio acolitor ministrent. i portandis
ceis et vrceis aq bndce et libris portandis et exhibendis ebdorijs. et
scolares ministrantes ad quis negocia. et officia ecce deputare. pmouen
dos ecia ad minores ordies ht noiare et pntare In choro et extra chor
scolares in disciplina ecclsica et moribz informare mendicantes scolares et
chorales sine exactoe quibz doce. et p alios scolares bono in foue (De of

Ad officiu istius ptinet parare sub expensis capli (fficio ductoris a
ea q sut nccria ad pductoem stelle die ephie dnii et pduce ea Ite ea (sini)
q sut nccria ad pductoem asini die palmar et pparare illud Ite pti
net ad eunde cu virgula icede post platos nros i pcessioibz cu incedut
et est officiu laycale et de isto repit i libro camere (De officijs ducu p

Istor officiu est sp an fores chori stare et siq nccitas excudi aliqu (rocessionu)
iauerit. hoc ei itimare. canes et illicita ab ingressu cohibe et cu dni icedut
ad pcessione post eos cu vgulis icede. et accessus illicitos cohibe. semp cu
dnis icede et ianitor vices hre. et istor officiu est laycale (De offo pcessionarij)

Ad istu ptinet pcessione vniusalis ecclie cu vgula anccede. et accessus
illicitos cohibe. platis oim ecclar icedentibz anccede quocuqz defuncto fiunt
exequie. tps sacrificandi itimare. ad mandatu decani sub expensis ecclie
quecuqz negocia ut nuncius expedire In cogregatoibz festiuitatu et nupci
ar qd dat histonibz ad ipm ptinet recipe. et retenta sibi pignuiori portoe
residuu iux statu cuiuslibz. scdm sua puidencia int histones diuide et
iste nuncius vniusalis ecclie. et e officiu laycale (De offo camarij nri

Ad officiu camarij nri maioris ptinet bona ecclie (maioris)
Annue sue ministroi comissa collige et ipis collas ministre hijs quibz
debent. habz ecia recipe denarios mensurnales et alios a pposito nro et
vinu qd dat in receptoibz nouor plator et canoicor au° vini vasa et
feces ad ipm ptinet et vinu qd dat p defunctis panes pecuniam et cer
uisia mandati paupibz. de qbz sibi visu fuit erogare. si tn aliqs cano

De officio rectoris scolarium

De officio ductoris asini

De officiis ducum processionum

De officio processionarii

De officio camerarii nostri maioris

nicor p aliquo paupe intercesserit no~ co~sueuit denegar~e Expensas i~cumben
tes caplo q~s sibi caplm co~mittit h~t expone~ et fac~e. Numbos capli di
uide~ et min~r~e. q~ uisita su~t canoicas n~ras. De collac~s et expo~itis p eu~
de~ semel an~ natiuitate~ dn~i et semel in marcio cora~ caplo co~putare.
et cuilib~ t~ta~ co~putac~oe solue~ q~d tenet~. h~t eciam spaningia~ absentiu~
~~abs~~ cor~ q~ p minore~ camariu~ ministra~t ab ipo minore camario recipe et
illa~ in fine an~i vna cu~ receptis p eu~de~ post festu~ petri i~ co~putac~oe~
deduce~. Et de spaningia absentium p ipm reseruata organiste et sco
larib~ ecclesiam in festiuitate ornantib~ h~t expensas scd~m suu~ arbi
triu~ min~r~e. Iste h~t decimas sue a~ministrac~o~is vende~ et cauc~oes reci
pe. Et incipit a~ministrac~o sua kal~ octobr~. Habet eciam rotularijs
scribe~ et ipis satisfacere h~t eciam s~ptore~ caplo deputare. et illi satisfac~e
ex xl^a. sol~. h~t eciam cereos magnos ad co~secrac~oe~ cor^{us} dn~i paru~e. et
et in co~putac~oe h~t p salario suo quinq~ libras sibi deduce~. vinu~ absentiu~ ca
no~icor~ q~d p defunctis dat~ sibi reseruat. pullos ecc~e sue a~ministrac~oi co~ti
gentes sibi reseruat Iste deb~ libros psalterij paru~e de hoc est statutu~
Item cu~ p~latus ul~ cano~icus uia~ ul~ vniu~se carnis ~~ul~~ ingressus fuit
cano~ica de ecc~a i~ q~ mortuus est o~is legat~ p~solutur psalteriu~ p~mu~ et
camarius p quib~ i~firmo ul~ absente honestu~ clericu~ mittat ad legendu~
psalteriu~ p~dcm~. alie due viciniores ecclie mitta~t viginti honestos cli
cos cinanapatos Due v~o p~xime viciniores ecc~e mitta~t alios vigin
ti cinanapatos clicos ad psalteriu~ tciu~. et ista p camarios ecclia~ fi
deliter procurentur. De officio camarij n~ri minoris

Ad officiu~ istius p~tinet bona ecclie n~re sue ministrac~oi co~missa collige~ et gu
bernare et p~uncias scd~m i~stituc~oe~ ipor~ quilib~ ad que~ p~tinent exhi
bere. decias vende~ et cauc~oe ear~ accipe. xxx. sol~ in co~memorac~oe a~iar~
et viginti sol~ in calcijs vigilia natalis dn~i paupib~ erogare pensio
nes debitas exsolue~. pullos. butyr~ sue a~ministrac~ois sibi reseruare. Preter
capo~es bonor~ epi Henrici spaningia~ sue a~ministrac~ois maiori camerario
i~dere Iste camarius nulli i~det plus ul~ minus q~ co~putatores sibi co~mi
serunt In fine an~i co~putabit et p suo salario dece~ lib~. sibi deducet.
Ad istu~ p~tinet colliciter caue~. q~ bo~ nobis ad memorias debitor~ vel
festiuitates scor~ relicta ul~ donata ul~ debita ecclie p~soluant~. Et
hec su~t bo~ sue a~ministrac~ois. De officio collatoris bonor~ diuisor~

Hui~ officiu~ co~p~hendit~ in statuto q~d sequitur in hec uerba.

Ad p~petua~ rei memoria~ pateat vniuersis q~ nos Henricus de Iut
facs dei gra~. decanus et caplm ecclie treuerens aduertens q~ a lon

ge retroactis tpibȝ añcessores nri Decanus et caplm ecce nre p̄ntis ciis
et rōnabilibȝ ex causis et vrgentibȝ et ip̄os ad hoc inducentibȝ qdā p̄dia
allodia tras arcas census pensiones et bō alia eiusdē ecce nre ciis pre
bendis nror cocanoicor necnō vicarijs ep̄ij et custodi dormitorij diuisi
assignarāt q̄s et q̄ singli canoīci nri et psone p̄dce p tpe diuisim put
pbendis ipor assigte et assignata fuerāt usqȝ ad hec tpa p suo li
bito suis tpibȝ amistrāt Quia tn̄ dcās cās cessare et ex diuisione
et diuisa singlari amistrōe p̄dcās ex eo p̄latum q̄ quidā añcessor
nror p̄dcor se ab eccia nra longis tpibȝ absentantes et amistrōe
dcor bonor min⁹ puide se gerentes nōnulla bona sic assigta p ob
liuionē et ī curiā deprdita nōnlla eciā alienata qdā ī contractus
et modos alios distracta noscunt ac pbendar nrar inequal porcōnū
qntitas ē secuta dce eccie nre dapnū nō modicū odij fratnū fomi
te ex inequalitate hui⁹mōi euenisse cognouim⁹ et maiora dapna et
picula nobis et eccle nre futa verisiliter formidam⁹ Dapna refor
re et picul hui⁹mōi occurrere via q̄ possim⁹ cupientes deliberati
sup hoc ad plenū et sepius ī gl vnanimiter diuisionē et assigtōes
hui⁹mōi de hoc p̄nti statuto penitus reuocam⁹ Statuentes et or
dinātes ut vnus ex nobis ad hoc p caplm sicut alij officiati nri
capli deputatus dca bona p⁹us ut p̄missū est diuisa et fructus
puentus et obuencōes eordē singlis ānis colligat et collca in gl
caplo reddat inō cputū et rōnē vt moris est faciat de eisdē Et
eidē collcōri ī p̄mis p labore qtuor libras bonor redditibȝ saluis
et manētibȝ et ī qdraginta porcōes diuisis. inter canōicos nros
vicarios ep̄ij et custodē dormitorij p̄dcos iux. qntitatē stipendij
cuiuslibȝ eqliter diuidant et porcōes recipiencium easd inter capla
res nros sicut hactenus actū fuisse dinoscit manente sparingia
mistrent. Saluo eo eciā q̄ canoīci nri porcōnē suā qdragesimam
accipient eciā si residentes nō fuerūt sicut hacten⁹ illa bona et p
bendā foraneā accipe cōsueuerūt. In q̄r testioniū sigillū eccie nre
p̄ntibȝ ē appensū Datū anno dni. m⁰. ccc⁰. quadragesimoprimo
scda die mensis marcij

De offo collcōis pbendarū ad fabricam decidenciū

De offic̄ collcōris pbendarū ad fabricam decidencium

Ad istū ptinet colligere fructus pbendar quocūqȝ in eccia vacantiū p̄mo et q̄rto āno vacatōis ipar et fructus bonor diuisor licȝ qnqȝ qrūn actū sit Et hoc notandū q̄ q̄mus aliqs canoīcor nror ex quacūqȝ causa ī pceptōe fructuū p̄bende sue nō fuit. ita q̄ p̄positus et caplm nichil mistrabant eid.

ipo tn̄ defuncto · scd'm distinctōem anotatam · p̄positus et caplm oīa misserūt
Si canōicus q̄ in plena pceptōe p̄bende et supplementi est ī ciuitate
tn̄ extra ul' extra de licencia tn̄ decani ul' ex causis pmissis de cōsuetu
dine et statutis ecclie nr̄e absens decedat hēt post obitū suū eius a die
obitus sui p duos ānos ītegros oēs fructus p̄bende sue sicut vnus
viuēs nō caplaris distributōibz cotidianis et denarijs cōmunij excep
tis. Idem si fuit ī pceptōe p̄bende plene dūtaxat. et collectōr p̄ben
dar' fabrice colligit teiū et q̄rtū ānū sicut defunctus bienniū. Si
vero extra ciuitatē / licencia · ul' in casu seu causis nō pmissis et sic p cō
sequens suspensus decedat defunctus nichil capit / s; collectōr p̄dcūs ca
pit totū q̄driennyū · sicut cessante suspensione p̄dcā defunctus fuiat
accepturus Si vo quis nō existens ī possione plene pceptōis p̄ben
de ul' scolaris nō emancipatus decedat · ille nichil capit post obitū
s; collectōr capit totū q̄driennyū Et si existens ī possiōne plena de
cedat · et sic hēt bienniū et collectōr capit teiū et q̄rtū ānū · Et si p
uideat' de p̄benda sic vacante q̄ etiā decedit an̄ q̄driennyū a die va
catōis p̄bende sibi assignate extūc collectōr teiū et q̄rtū ānū a die o
bitus primi capiet · et de hīc usqz ad terminū a die obitus scdi dece
dentis capiet omēs fructus · et istud q̄driennyū qn̄qz pt̄ arctari ad
vnū die aliqn̄ ad plus · scd'm ad ratā tpis q̄ scdo puisū fuit ·
quia si ex grā aplica ul' alias aliqui anni fructuū bn̄ficiorz de
cedenciū cpetant · forte p̄mus ul' alius duo ul' plēs Et pter hoc
ille cui puisū ē de p̄benda · a plena pceptōe p̄bende p illis annis
plus triennio retardet' illi anni aplica sibi nō obeūt quo mi
n' nō obstante tli īpedimento pceptōis plene · dū tn̄ terminū lap
sū fuit a tpe obitus illi' de cui' p̄benda sibi puisū est bienniū nō
hēbit si aliud nō obsistat Salua q̄ cōstitutōe suscepti regiminis
q̄ pter difficilē exitū oputatōis diuise / sic ē p caplm concorditer
interp̄tata Salua tn̄ aplica aucte et iudicio meliori qr p̄bende
nr̄e nō sūt scd'm solutōem decie taxate et qr ille cui puidet' de
p̄benda decedentis siue decedens habuit supplementū siue nō · siue
succedenti ī p̄benda puisū fuit de supplemento siue nō · īdifferenter
si succedens uti uoluerit bn̄ficio cōstitutōis p̄dce · et se optulit ad
residenciā et p̄bende sue seruitiū cū effcū oīa q̄ defuncto cōpetūt
int' bienniū primū et ecclie teio āno successor siue fuit scolaris
siue emancipatus capit p media pte · et qd aliud est distribu
tōes cotidianas q̄s defunctus caperet si uiuet et diuinis īter

esset / et prout ille captivus fore capit iste successor in prebenda pro media
parte. Quiuis in supplemento non succedat et alteri sit de supplemento dece
dentis provisum qui similiter vacatur beneficio constitutionis predicte hoc est cui
est provisum de alia prebenda et de supplemento / quod alter habuit annus
prebendam alter habet quam fructus huius supplementi tollit. et sic observatur
et contingit quod decedente canonico supplementato · prebenda sua confer
tur uni et supplementum alteri Provisus de supplemento caret fruc
tibus quos tollit ille cui non est provisum de illo · quod est contra mentem consti
tutionis Contingit etiam quod canonicus ad tempus recipit mediam prebende por
tionem et postea ad tempus quartam partem. De hijs annus gratie sunt statuta
que ponuntur infra de testamentibus. ad istius officium pertinet scribere in ta
bula ebdomadas collatorum beneficiorum minorum ecclesie nostre iuxta statutum super hoc
editum. ordinatum die petri ad Cathedram anno domini m°. ccc°. xliij°.
Iste collator portionem vini defuncto in exequijs funeris et pullos
rationem prebende debitos sibi tollit Ad officium istius pertinet de fructibus
collationis ornamentis et libris novis ecclesie providere. veteres conservare.
organiste advocato et procuratori capituli et notario de suis pensionibus
in nativitate domini providere Item expensas quas capitulum sibi iniunxit
Istius officium est De officio socij preposite nostre tenetur explere.
reddit prepositure ex commissione prepositi tollere decimas vendere. et
ab emptoribus cautiones recipere pecunias pro prepositura nobis debitas ma
iori nostro camerario tradere. et curam habere ut capitulo nostro semper sit salvum de
bonis prepositure quantum nobis tenetur. et plus habet curam bonorum prepositure
respectu ecclesie quam prepositi Igitur sine ipsius scientia prepositus de bonis
prepositure nichil debet disponere / Item capitulo nullum habet computum
reddere nisi preposito decedente. De officio computatorum
Ad officium istorum pertinet considerare statuta et consuetudines ecclesie
secundum quas proventus ecclesiastici que ministrantur cuilibet de ecclesia de com
et secundum illas camerario maiori et minori committere. quod secundum suam estima
tionem hoc cuilibet administrent Isti debent esse duo de capitulo canonici et
habent de bonis minoris camere quilibet · xx · sol. pro salario Isti habent pix
idem cuius habent clavem licet minor camerarius reservat pixidem. et siquid in
computatione superfluit quod divisionem equalem non patitur in pixide deponitur
et cum ipsis placuerit aperitur et collectum distribuitur De quo etiam
suum salarium si sufficiat recipere consueverunt Ad ipsos etiam pertinet di
ligenter advertere qui presentes sint in divinis Si quis etiam ex causa le
gitima absens a divinis fuerit hoc ante computationem istis vel came

De officio socij prepositure nostre

De officio computatorum

rario minori assignare hnt. alioquin si non assignauit. porcione carebit

Et si per negligenciam alicui porcionem debitam non assignauerint.

hoc in alia computatione restaurabunt. De officio conseruatorum clauium

Ad istorum officium pertinet sigilli ecclesie et communem sigillorum ecclesie

torum in archa iuxta sigillum claues custodire et erunt quatuor.

Decanus vnus. et tres canonici capitulares. et non thezaurarius

Isti cum capitulum concorditer mandat. habent secundum mandatum capituli sic

sigillare. Isti eciam non debent aliquam litteram sigillo capituli sigillare

nisi scripta fuerit de manu notarij ecclesie nostre iurati. et ipsa littera et

approbata fuerit coram capitulo. Et si aliquem ex eis abesse contigerit. po

terit alteri de capitulo clauem suam committere. et si nulli commiserit et littera

sigillanda dilacionem sine incommodo ecclesie non capiat, frangatur

cera et restituatur nisi tres ex eis absentes esse contingat. Isti pro

sigillo nullum emolumentum capere tenebuntur. De officio collectoris

Duplicia sunt bona ceruisie vetera que colliguntur bonorum aulie

per camerarium maiorem et in pecunia diuiduntur. noua per dominum

florencium propositum nostrum nobis donata. que colliguntur per istum

et socium suum. et isti in principio octobris considerare debent ad

quantam summam bona dicti florencij se extendunt et quot modij

auene ex eis comparari possunt. et quot prebendis ceruisia ministrari habet.

et quot modij cuilibet prebende competere possunt. et de officiatum panis.

et ceruisie certificare. ut illam quantitatem cuilibet et non plus ministret.

Ad officium istorum pertinet prouidere fabrice De officio prouisorum noue fab

ecclesie tam veteris quam noue ad conseruandum et reparandum eam. ecclesie

de bonis elemosinarum. Isti habent cum diligencia donata. legata et

debita dicte fabrice exigere colligere et dispensare. Isti nullum nouum o

pus incipere vel vetus destruere possunt sine requisicione et consensu capituli

Isti possunt sine consensu capituli in opus fabrice debita contrahere. Isti pos

sunt sine requisicione capituli questores alienos admittere et ab eis pecu

nias extorquere. Isti possunt operarios quos velint recipere et dimittere. Isti

archilatomum sine capitulo non possunt admittere vel licenciare ex istis

principalis habet curam fabrice et socij consilio in quibus vti debet. De

Iste sine consensu prouisorum fabrice nichil de officio archilatomi

bet attemptare. Iste habet omnes lathamos et operarios tam ligneos

quam lapideos regere et ad mutuum et instructorem ipsius comparari secundum

ordinacionem ipsius. Iste operarios sine consensu prouisorum predictorum non potest

admittere vel dimittere. Iste debet rudam et fragmenta tam ferri quam la

pidū q̄ lignor͡ fideliter ī opus fabrice cōseruare. et stipendio suo
cōtentus ee̅. debȝ etiā manu opari. cū tēpus sibi vacat. Curā hȝ
dampnū loci lapidicine. et officinar͡ officinar͡ ipi͡ꝰ. De officio rectoris cho- *De officio rectoris chorarium*
Ad istud officiū nlls deputabit͛ nisi canōicus residēs ralium.
A q̄ libenter et cōtinue chor͡ frequētat. et si deputatus desie/
rit ee̅ residēs. expirat officiū et alius deputabȝ. De isti͡ꝰ officio
ē statutū qd ponit͛ sup͛ de electiōe. De officio custodis cāpanariū *De officio custodis campanarum*
Ad isti͡ꝰ officiū ptinet hr̄e curā cāpanar͡ et eas mouere ad iu/
ssū et nutū thesaurarij nr̄i put ipe thesaurari͡ꝰ horilogiū fecit
adaptari Rectōr scolariū ad requisitōem isti͡ꝰ tenet͛ sibi scolares fortio/
res adiūge. ad cōpulsatōes tā ad horas nr̄as. q̄ ad funera
etiā extrīca. In aliis pulsatōibȝ expensis ppiis puidere sibi adiuto/
res Et q͛ ad modū pulsatōis nr̄ar͡ cāpanar͡ oēs eccle collegiate
ciuitatis se hn̄t cōfōrmare iste diligenter pcauere debȝ vt in pulsando
matutīas. pmā. nonā. et vespas. debitū tp̄e obseruet. Iste tenet͛ ee̅
clicus. et nō bigamus. q͛ est nr̄ choriscoa͡ꝰ īstallatus ī sinistra pte cho/
ri ordinē sacrum nō requirit hr̄e. tn̄ posset si vellet. funes cāpanar͡
et sagimen ad mouendum cāpanas et ligamenta tītinabulor͡ fa/
ciet expens͛ thesaurarij. structuras vo ligneas et ipas cāpanas fa/
ciet pcurator fabrice pparabit Colūbe et aues. etiā si apes forēt nidificā/
tes in turri et eccia nr̄a ad istū ptinet. Iste p funibȝ oībȝ eccle
nr̄e vacaus ītaibit grtis pulsabit. P canōica vo pulsatōe ad totū
finis offiīi. etiā septīe diei mensurnalis et ānuūsarij duodecim
denarios hebit. de hoc est statutū qd poit͛ īfr͛. de sepulturis. De offō *De officio custodis ecclesie*
Ad istū ptinet valuas eccie et officianas eius custodis ecclesie
ad matutīas apire. et post matutīas claude. et ī aurora iter͛
apire et ī hora prandij claude. Iter͛ ad vespas apire et post cōple/
toriū claude. ecclesiam et pauimenta ei͡ꝰ purgare et munda tenere
et candelas accende et extinguere suo tpe. vinū aq̄ et hostias cele/
brantibȝ ad missas chorales pcur͛e ipas ipis celebrantibȝ fuire
exigendo et ministrando carbones tpe yemis expensis thesaurarij Ip/
sis celebrantibȝ exhibe albas et manutergia. pallas corpalia et alia
linea ipor͡ ministranciū eccl expens͛ mūdare Et ē officium clicale
et choriscoaus est. De officio exactoris festa violanciū *De officio exactoris festa violantium*
Istud ē officiū laycale et ptinet ad eū diebȝ dnīcis et aliis festi/
uis. pcertim sabbis euenientibȝ ī foro alienigenas vendentes butyr͡
bladace species et hui.di et sic festa violantes. decano ꝓpoiti denūi

ciare preceptu au⁹ ipe duxit uisum · q ab ipis violantib; aliqd quātū
pt · cu vecaldia tn aliqd peculiale emolumentu extorquere. De offō offi
Ste p caplm eligit⁹ et electus ppoito ul' eius | ciati pistr panis et ceruisie
socio pntat⁹ et cu caplo et ppoito placuit · ppoitus cu eo sicut placet
de amistrando pane et ceruisia dnis comitit De hinc gstitutus
cora caplo pmittit fidelitate et iurat put infra de iuratur⁹ gtinet⁹
Ad istu ptinet dnis pane et ceruisia p ppoitu dnis et officiatis ecce
debitos mistrare dyacu Siqs etia velit hic mag⁹ anona vl' pecu
a i quitate q ppoitus sine fraude cu officiato gueniat et hoc ipi
officiato i pncipio anni pdixerit · hoc officiatus pstare tenet⁹ et man;
officiato salariu pisture Iste etia no gpellit⁹ a caplo subire aliqd offm
pter id ad qd ppoitus tenet⁹ Ad istu ptinet mistrare aliq aqu calidam ·
manutgia mensalia pelues et cetā q ad mandatu pauper et p ad
uentu et qdragesima necria Qr sine fraude no repiret⁹ tieni aliqs
officiatus q vellet officiu subire ppoitus tn pane et ceruisia i pmis
sis suis suptib; mistrare tenet⁹ Qr si officiatus imanor sacrame
ti pane et ceruisia ut tenet⁹ no mistrauit · et ppoitus p pistore ne;
hoc no emendauit · correctoi decani subiacebit qui ei peculiar
penam iponet. De offō scriptor absentiu

Ad officiu isti⁹ ptinet scribe die recessus cui⁹qz gcanonica
nici de ciuitate · et die aduentus · et medij dies scribunt⁹
p absencijs · exitus et reuersus no Iste ad vocatoen capli gparebit in
coputatoe / p salario suo capit a ppoito ix modios silig. De offō p

Ad istor offm ptinet offō sacerdotali petuar capellanor ecce
in altarib; sibi deputatis · et scdm modu eis deputatu celebrare
in horis diuinis nocturnis et diurnis cu canonicis interesse · le
gere et cantare · statuta etia duo sup statu ipor edita iurare et ser
uare q sunt sup⁹ de electoe eor xviij · De offō aduocati ecce

Iste in pncipio sui officij iurat put cotinetur ifra de iurātur⁹ Iste
oes cas capituli et eccam tangentes tenet⁹ psequi et pensione reci
pe Sz p singlis causis iux⁹ quitate laboris sui salariu recipe
Cas uero singlariu psonar quis bnficia sua ul' officia q hnt i
ecca tangentes no tenet⁹ psequi nisi velit Et si psequat⁹ salariu
capiet scdm arbitrium capli ab illo cui⁹ cam pseqt⁹ · ad caplm ne;
venire no tenet⁹ nisi gcorditer p decanu et caplm fuit euocatus ·
vni ex eccia nisi gt aliu assistere no deb; publice ul' occulte i
psecutoe cause Caplo vo gt quecuqz de ecca aliqd psequante

et decano in exercicio sue iurisdcōis contra singulos de ecclia assistere
tenet̄. Iste p̄t eē laycus nō tenet̄ ad iudicia p̄sonaliter accedere ni
si causa necītatis hoc postulet. qd̄ sue sollicitudini relinquit̄. scp
tore suū caplin. ul' is cui9 cām agit remunerare h̄t. Iste nō erit
obligatus epō ul' p̄posito ul' alicui p̄sone singlari nisi de li
cencia capli. De officō p̄curatoris ecce.

Ad officiū istius p̄tinet ī officio p̄curatoris agere sicut dcm̄ est de
aduocato. excepto q̄ iste p̄sonaliter ad iudicia p̄seq̄tur. De

Iste vices scolastici supplet in scribendo officō scriptoris ecce
litās capli. Iste similiter iurat vt infra de iuriiurando ponitur.
Nulla lita sigillo capli ul' decani p̄ caplo sigillabit̄. nisi scp
ta sit manu eius et si fuit litā p̄petua. nō exibit manus eius
nisi fuit registrata. Citatōes. monitōes et excōicatōes contra debitores ma
ioris et minoris camere īpetrabit. et exequi faciet et suo tpe p̄curatoris capli
p̄ntabit. Qui p̄curator si opus fuit p̄cessionibȝ vlīorib; aduocatū adi
bit. Iste ecciā salariū accipit iuxta laborē. p̄ter pensionē. De officiis ecce

Quilibȝ ordinatus ad eccliaȝ nrām ad officiū explere h̄t. qd̄ sibi de
cōi iure īcūbit. q̄ vō de spāli statuto. ul' c̄suetudīe sūt inducta.
supius sunt narrata. Sȝ notandū ē q̄ p̄ma sexta fia q̄ occurrit in
mense maio caplin iudicia debȝ. et p̄ illos qui tūc p̄ntes ī caplo fuūnt.
officiatos futi ānni cōstituent. ecciā absentes a caplo et illi deputati ī
cōtinenti se h̄nt īntromitte de oībȝ p̄tinentibȝ ad āministratōem futi ānni.
et qciq; p̄ caplin nrm̄ deputat̄ ad aliqd̄ officiū illud h̄t de necītate
subire. et si cōtumaciter cōtradixerit tenet̄ penā decē librar bonor den.
nisi īcōtinenti cāȝ rōnabilē īpotencie allegauit. et ad scā dei corā ca
plo iurauit ipaȝ eē verā. Itē siqs ī officio cōstitutus decesserit caplin
aliū subrogabit. Si uō a ciuitate Tiectēn recesserit ul' alias īpotēs
effcūs fuit. nlli cōmittere vices suas potīt nisi vni caplari canoni
co. qd̄ si p̄termiserit. caplin aliū deputabit. scilicet si spes de p̄pinquo
nō fuit redeundi. Si tn̄ alti q̄ caplari cōmisit. caplin sustinere potīt
si velit. Quicūq; ī offō deputatus fuit illud p̄sonaliter āministrabit.
ut status ecce nre nris canōicis īnotescat. Siqs ī offō sibi cōmis
so eccām dolose dāpnificauit ul' ea q̄ īcūbūt sibi ministre de receptis
p̄ eū nō ministrauerit. subit penā de q̄ est statutū īfra de p̄bendis. cxvij.
Officiatus officiū suū sub iuramento fidelitatis qd̄ ecce p̄stitit. re
git et ideo ī officio suo nō est arguendus ab aliquo nisi in caplo
et caplariter. qui cōtra fecit tenet̄ ei de iniuria q̄ eciam alti offin su

De offō procuratoris ecce

De offō scriptoris ec

De officiis ecce

ĩ amĩstrãdũ ɋmiserit nõ solũ de dolo sʒ et de culpa illi9 respõdere · sicut
de dolo ꝓpo tenet᷑ et idẽ est de officiatis nõ capłłaribʒ clicis et laycis
oĩbʒ supradictis ¶ Cũ aliq̊s officiatus de officio suo cõputat alij of//
ficiati scilicet camerarij collcõres ꝑbendaꝝ decedenciũ et bonoꝝ di//
uisoꝝ · et ɋputatores interẽe teneant᷑ In officiatoꝝ ɋputatõe nulli
interẽe licet nisi capłłaribʒ / et seruitoribʒ cõputanciũ · ul' q̃ ꝑ̃us of//
ficia gesserũt · Nulli officiato ꝓpetuo esse iure · licʒ officiũ suũ al//
t̊i ɋmittere · ul' p aliũ exercere · sine licencia decani et capli et ɋsen//
su · et hic īseritur qd̓ d̓r de duodecī officiatis ī libro camere.

De officio ordinarij ·

Capłłin nrĩn hñt de ɋsuetudĩe · q̃ si eps · ul'
aliquis alius ecclicus · ꝑlatus ecclicus ul' dñs q̃lis nobis
īiurietur qd̓ ɋt̃ eũ ꝓcede possum9 sine aũcte alicui9 ad cessacõem
diuinoꝝ · hoc mõ vt cãpane nõ pulsent᷑ · nisi vna ad horas et sol//
lempnitas decãtatõis diuinoꝝ omittat᷑ · fiunt tñ diuina ut ꝑus
apertis ianuis submissa voce legendo ī ecca

Consueuit ecciã cont᷑ huiusmõi īiuriatores legere maledcõem ·
videlicet ante Pater noster In missa mouent᷑ maiora cymbala ·
et chorus legit ps Quid gl'aris in malicia · deinde ꝓstratis oĩ//
bus in locis suis dyaconus in loco suo ꝓstratus legit ꝑces ·
et maledictõem · deinde sacerdos dicit · P oĩa · et surgunt oẽs

De maioritate et obediencia

Maximus ī eccã et ꝑmus in
stallo est eps in latẽ dextro · Post eũ archidyaconus nr̃
ꝑmus in sinistro latere · post hec decanus nr̃ in sinist̊ latere ·
Post hec archidyaconus et ꝑpositus scĩ saluatoris ī dext̊ latẽ · P9
hec archidyaco9 et ꝑpositus embriceñ · et de hĩc arnehemeñ ī sinis//
tro latẽ · Post hec ꝑpositus dauãtreñ · et de hĩc ꝑpositus aldenzelen
ī dext̊ · deiñ ꝑpositus scĩ petri · et de hinc ꝑpositus scĩ iohis · et de
hĩc scẽ marie ī sinist̊ · Post hec decanus scĩ saluatoris ī sinist̊ ·
Post hec decanus scĩ petri ī dext̊ latẽ · Post hec decanus scĩ
iohis in sinist̊ latẽ · post hec decanus scẽ marie in dext̊ latere
Post hec chorieps in dextro latẽ Post hec canõici oẽs scdm
ordinẽ adeptõis canõicatuũ suoꝝ et īstallatõis sue ad ipos
canõicatus et ꝑbendas hac hĩta distĩctõe Si scolaris adept9
fuit canõicatũ et ꝑbendã et inter scolares īstallatus ordinẽ
stalli hẽt scdm tempus sue emãcipatõis et īstallatõis inter emanci//
patos Si papa alicui canõicatũ cõtulit sub expectatõe ꝑbende ·
et īstalletur ad illũ · vaca᷑t stallo ipi assig̊to et pt interẽe ꝓcessio//

archieps

nibꝫ scdm illu͂ Si vo papa alicui bn̄ficiu͂ ɔferri mandet et illu͂ i ca
noicu͂ recipi si in eccia collegiata sicut put in for͂ pauper fieri ɔsueuit
stallu͂ ɔsequitr iuxta ordine͂ receptionis Et qñ dis pbenda ab eo conu
erti stallus silit aufert et noua receptoe opus erit i stallatoe qd
no e i eo cui papa canoicatu͂ ɔtulit ul' caplm aliq motu pprio
in canoicu͂ recipit. quia stallus in choro roe canoicatus debet et nō
roe pbende. P ignorancia͂ tn̄ ɔsuetudiibs et ius ignorantiu͂ vsurpa
tu͂ est. ut ipetrites canoicatus a papa stallo utunt a tpe adeptois p
bende Scolaris canoicus icedit iter alios scolares no canoicos et
inter scolares canoicos scdm magnitudine͂ longitudis stature.
licet nuc nouit sit inouatu͂. videlicꝫ q an scolares no canoicos.
et iter scolares canoicos scdm tpus adeptois pbende sue et istud
pmo fuit inductu͂ in eccia nra p albertum de arkel scolare nrm
Abbas sci pauli i pcessioibꝫ vniuersalis ecce icedit imediate p'
decanu͂ nrm. et abbas sci laurentij imediate p' chorieps nrm.
nisi qn ducant episcopum in ordine

Post canoicos icedu͂t. custos dormitorij nri. dein vicarij ipij et
eccia nra. dein vicarij ipij necnō archiepi treuerẽ et epi tiectẽ in
eccia sce marie. dein officiati nri pistor et carnifex dein pbri ciuar
ecce nre dein pbri ciuar sci saluatoris dein sci petri dein sci iohis
dein sce marie. dein rectores eccar ciuiliu͂ tiectensiu͂ scdm antiquita
te pmotois sue. dein pcetui vicarij pbri oim eccar scdm antiqta
te pmotois sue. dein chorsocij no pbri dyaconi. dein subdyaconi
scdm ordine͂ eccar suar. dein alij istallati q no sint in sacris. se
cundu͂ tps istallatois Et siqs de vna eccia ad alia͂ trsferatr priorem
stallu͂ deserit et nouu͂ iuxta ordine͂ noue pmotois acquirit

DEcanus nr et oes archydiaconi roe archydiaconatuu͂ suor et
chorieps tenent epo ad obediencia͂ et eis mandare et pape pt
imediate pposit9 nr et oes canoici nri etia͂ si sint plati chorso
cij et oes clici ecclie nre. necnō officiati layci pcetui. tenent ime
diate decano nro ad obediencia͂ et ipis imediate pt pape et ma͂
dare Eps vo canoicis. chorsocijs. et alijs pape no pt nisi ad ipm
negociu͂ p appellatoe͂ ul' alias deferat Sꝫ si eps ul' officialis
suus aliquem velint ipetere iplorare officiu͂ decani. et ille manda
bit. pmo si eps ul' officialis suus pcedent ɔt canoicos ul' clicos
nros ñ p appellatoe͂ ul' negligencia͂ decani ul' alias ad ipm
est negociu͂ deuolutu͂ processus est nullus.

Rectores ecclīā civiliū ecciar̄ ttrectēn tenent̄ decano nr̄o ad obedien-
ciā. Canōici et caplm eccle Bomelēn tenent̄ caplo nr̄o ad obediē-
ciā iuxta tenorē fundatōis qd̄ est pōitū sup̄. de elcōe.

Nullus tenetur p̄stare ~~caplo~~ ep̄o ul' decano nr̄o manualē ul'
iuratoriā obedienciā nisi q̄ ab eo recipit institutōez ul' investiturā alicu-
ius bn̄ficij ul' officij. Archidyaconi v̄o oms nouo ep̄o manualē
p̄stare cōsueuerūt et iurare fidelitatē et obedienciam. sic et decan'
noster et archisubdyaconus

Oms canōici et clici ecclē nr̄e tenent̄ decano nr̄o iurare obedien-
ciam. qd̄ iuramentū pōitur infra de iureiurando

Siquis nō obediat decano nr̄o in hijs que ad officiū suū p̄ti-
nent. mandanda. corrigenda. et punienda. ille ut inobediens vitan-
dus est in diuinis. Ille ip̄o fc̄o a p̄ceptōe sui bn̄ficij qd̄ in ecclīa
nr̄a optinet est suspensus. nec suspensio illa relaxabitur nisi satis-
fcōnē p̄stitit canōicā. puta dn̄is i albis vestibz incedentibz ip̄e nig̃
veste et econt' veniet ad caplm et p̄nte caplo a decano veniam humiliter
petet et p̄nitenciā a decano scilicet si ad ip̄m solū p̄tinet. vl' ab ip̄o
et caplo si ad vtrosqz p̄tinuit iniūctā suscipiet et sic ad coiōem ad-
mittet̄ et durante suspensiōe distributōes cotidianas amittit. g̃
sos fructus post purgatōez inobediencie recupat et penā sustine-
bit q̄ infra ponitur de penis

Si decanus ul' caplm iniquū aliqd̄ p̄cipiant obediat̄ ul' appel-
letur dū tn̄ nō sit p̄ceptū qd̄ de sua essencia peccm̄ cōtineret

Nullus est inobediens censendus nisi qui se facit inobedientē vl' apta
malicia cont' disciplinā ecclē rebellat ul' de inobediencia p̄ decanū i
caplo cōuictus et cōdēpnatus fuit ul' a ciuitate ttrectēn sine licencia
recessit ul' alias mandatū iuris iniūctū p̄ decanū contumaciter reci-
pe c̄tradixit. Sz i oī inobediencia hoc est obs̄uandū. qd̄ dissimulatōe
decani et capli aboletur

Qui facit cont' disciplinā et mores ecclē. nō censet̄ inobediens. si
p̄nitenciā et satisfcōnem sibi p̄pter hoc iniūctā humiliter recipit et
adimplet. qd̄ si dissimulatur p̄ decanū nō ē inobediens censendus

Decanus et caplm possunt i v̄tute obediencie p̄cipe cuilibz de
ecclīa ut i negocijs ecclie p̄ficiscat̄ et expediat ea ad quēcūqz re-
motū locū. excusatō tn̄ legitimā cū iuramento admittit̄.

Si dissencio oriat̄ inter aliqs de ecclīa nr̄a de-
canus interponere se debet ad reformatōem pacis et recipe treu-

Decanu[s] [contr]a [dis]c[ordi]a et pace.

gas ab ipsis et p se pacē cōponere si possit. alioqn p ordinatōem capli
Et quicūqz ad mandatū decani treugas dare recusauit. est ut ino
bediens censendus. et puniendus. Decano hoc nō dissimulante. Et
qui pacē ordinatā et pnūciatā nō seruauerit ē siliter inobediens cen
sendus si ā caplō inter caplares et caplariter vba aliq iniurio
sa pferantur illa leuiter nō trahent ad iniuriā et illa discordia ad
cōcordiā p alios caplares reducetur. anq caplm exeat. et illa vba
sicut secretum capittuli celabuntur. De postulando

Siqs canōicor ul' clicor ecce nre ī iuuētus fuit ul' causar no
fuerit exercicū pt cōpelli p decanū et caplm nrm cū ecce ncitas
inaibit. p ipa ecca sine salario postulare p causis singlariū psōr
cōpelli nō pt. ecā p salario Siqs canōicor chorisocior ul' clicor
eccie cōtra ecciam nrām p quocūqz ul' cōtra platos ul' canōicos
nrōs p psonis extneis ab ecca nrā postulauerit ē suspensus a bnfi
cio qd ht in ecca nrā De hoc tangit ī iuramento canōica pt tn gr
puatas psōs dare cōsiliū. s nō cōt ecciam. qd si fecit ecā est suspen
sus Quicūqz canōicor ul' clicor ecce nre de bonis eccie nre ī studio
sustentat ad iuris sciam puenit nullo tpe ecā si bnficiū suū in ec
cia nrā dimiserit. potit cōtra ecciaz nrām postulare vl' cōsiliū dare
qd si fecit ē piurus. qz nulls chorisocior ad studiū dimittit. n huius
moi pstitit iuramentū. Canōicis ecā ire nō potit. n pus ecce nre
fidelitatē iurauit. qui ī alia ecca bnficiatus. ul' ab alia bnficium
optinz. excusat a postulando cōtra illā siliter et gr cōiunctas psonas.

Ad negocia nrā pt qlibz de ecca nrā p de De paitoribz
canū et caplm deputari in uit et sine salario. excusatio tn legiti
ma admittit cū iuramento Impedimentū videlicet rei familiaris.
ncitas corpalis et siles. ad lites uo nulls canōicor ul' clicor ecce
nre cōpelli pt īuitus Qui pauratōne cōtr ecciaz exercuit suspensus
ē sicut in postulante Idem si cōtr singlares psōs ecce nre p extneo
honestū est ecā si abstineat p qūqz ī oibz negocijs caplaribz pcipue
ī elcōibz et puisioibz bnficior canōica nri pnt sine aliq iuris sol
lempnitate dū tn ipi ad hoc uocandi sint vni ex caplō vices suas
cōmittere et ille debz admitti et credit nrō canōico dicenti vices alius
se hre. donec ille cōdicat qd hic pmittit est intellcu de clicis nō residen

Siqs in ciuitate residens asseruit se pter De metu tibz.
metū nō aude ad ecciam accede Si psumptōes cōtr eū nō sint.
sup hoc credit et simplici suo vbo Si uo psūptōes cōtr eū sint pu

De postulando

De paratoribus

De metu

ta q̃ ambulat q̃nͦ publice ī plateis nō cedit͛ ei sine expulsione me
tus cū iuramento ¶ Qui ꝓpter metū abest · nō uocabit͛ ꝑ capl'm n̄
in domo sua claustrali · q̃ͥ si nō habuit nusq̃ · nisi in caplo ubi di
mittat ꝓcuratorē si uelit · q̃ caplin diuinare nō tenet͛ ubi sit absens

De restitutionibꝫ in integrum

Si aliqui fructus bn̄ficij siu . . . ab eccl'ia
a quocūq; sunt subtracti · et ille postea ex cā legitima ꝓbauerit · et op
tinuerit restitutionem ī integrū restituit͛ · ad ꝑceptionem grossor fructuū
s; nō distributionū cottidianar · ñ cōputatoribꝫ possit dolus ul' negli
gencia īputari · q̃ si ꝑ illor dolū ul' negligenciā actū foret · ipe resti

Si quis dimiserit bn̄ficiū ul' officiū qd' h̄t · . . . tuitur ad oēs
in eccl'ia nr̄a q̄cūq; cā · et postea ex cā sine noua ꝓuisiōe restitutus fuit
ad illud ipm bn̄ficiū ul' officiū ꝯsequitur in ōi eo statu · et stallo
et iure sicut ipm dimisit · exceptis fructibꝫ medij t̄pis · q̄ cedūt eccl'ie
inq̄ntū possessor medij t̄pis tenet͛ ad restitutionē̄ ·

De alienatōe muta di iudiciū

Non licet alicui canonico ꝓlato ul' cl'ico ecce nr̄e cām
q̄uā h̄t q̃ ecc̄am nr̄am ul' aliq̄m de eccl'ia nr̄a canōicū cl'icum
ul' scolarē cedere alicui ī eccl'ia ul' extra ecc̄am · nec licet eidē recipere
cessionē alicui' cause · q̃ͥ h̄t extraneus aliq̄s cōt͛ ecc̄am nr̄a; ul' aliquē
de eccl'ia n͛ huiusmōi cām emere ul' uendē ul' in se recipē / ul' transfer
re quouismodo ·

De arbitris

Si quis h̄ns cām corā caplo q̃ aliq̄m de eccl'ia sine licencia capli di
misso iudicio ad arbitros iuerit si reuersus de arbitris iter de illa
cā iudiciū petat nō audiet͛ nec si sniā; arbitror ꝑ caplin exequi
mandauit nō audiet͛ · secus si de licencia capli ad arbitros iuerit ·
ul' lite nō mota corā caplo ad arbitros iuerit ·

De q̄cūq; cā corā caplo mota ꝑtes possūt ire ad arbitros inui
to caplo saluo iure ecce si de iure ecce tangat͛ in cā ·

De iudicijs et foro cōpetenti

Si quis h̄t cām q̃ aliq̄m ꝓlatū · canōicū · chorusociū ·
ul' cl'icū · et officiatū ꝑpetuū laycū eccl'ie nr̄e Decanū nr̄m ade
at et de ipo q̄rimōiam deponat ul' si cōt͛ decanū · seniorē canōi
cū ꝓmotōe caplarē ꝑntē adeat · Decanus uō audita q̄rimonia reū
ꝑ corā caplo ad diē cōpetentē ꝑ nunciū capli iniunū ei q̄renti
uocari faciat · Si p̄mo uocatus uenit ꝓcedetur · alioq̄n si nō uenerit
q̄uis decanus ei' ꝯtumaciā punire possit penali impone · nō tn̄
in cā ꝓcedē ꝑt ipm citari facet ut p̄us sc'do · q̃ si tc̄ uenit ꝓcedetur
alioq̄n q̄uis decanus ei' ꝯtumaciā punire potit nō tn̄ in causa
ꝓcedē ꝑt et citabit͛ ut p̄us t'cio · q̃ si tc̄ cōparuerit siue nō cōparu

ent. pcedet in cā cuā ḡ ad decisionē eē sīt aliq̄ vlterior citatōe ad alt

Astandus citabit̄ p nūciū capli ex mandato. quē actū.
decani ī ecclīa tpo mandati si nō fuīt p̄ns ī eccla. citabi corā famili
a sua in domo sua claustrali si quā ht̄. quā si nō habuīt citabit̄
publice in ecclia ꝑposito edicto nec nūcius alibi tenet̄ eū querere.
nisi fuīt scolaris quē ht̄ q̄rere ī scolis. cāpanarius in campanili
officiatus in officina sua.

Absens a ciuitate ex mandato epi. ꝑpoiti vl' capli in negocijs ipoꝝ
vl' ecce. durante absencia nō pt̄ queniri. et si nō quentus fuīt ī huiꝰ
mōi absencia supueniīt iudiciū vsq; ad aduentū absentis quiescet
Absens vō ex q̄cūq; alia cā queniri et defendē se tenet̄ p pcuratorē.
et si pcuratorē nō dimiserit vl' mortuus vl' absens fuīt pcūtor vl'
si nullus pcūtoriū eiꝰ recipe voluīt vl' ausus fuīt nichilominus in
cā ad sentenciā pcedet̄ salua sp pcūtori dilatōe qpetenti ad delibera
dū de statu eē eum absente Equum ē tn̄ vt caplm tli absenti inde
fenso ad illā cām curatorē assignet quē sub expensis bn̄ficij absentis
ad hoc si vult qpellet inuitū qui eciā iurabit vt ib̄. de iureiurādo.

Si vocatus caplm sibi suspectū allegat sine exceptione suspicōis eē
si iurauīt audit̄ et caplm sibi iudicē delegabit quē tn̄ cū exceptiōe
cause nō potit recusare vt sit finis litium.

Reus in iudicio quentus in optione ht̄ an velit secdm qsuetudi
nē capli ibidē iuri stare an ad ordinariū epm remitti Itē qui ē
de foro capli nr̄i si queratur corā ordinario nō pt̄ declare foꝝ or
dinarij si velit. sed ibi litigare et ad requisitōem ordinarij ca
plm ordinarij sentenciā exequet̄ Siq̄s eciā dicoꝝ nroꝝ bn̄ficiū ali
ud ext̄ eccam nr̄am habuīt cuiꝰ occasione iudiciū aliud sortitur
Si nō queratur corā illo sup negocio qd' nr̄am eccam vl' disci
plinā vl' bn̄ficiū qd' ht̄ in ecca nr̄a nō qtingit nec ex eo cām
ht̄. nō pt̄ ꝓpter hoc iudicis illiꝰ foꝝ declinare Si aūt sup nego
cio cuiꝰ capli nr̄i est iurisdictio queriat̄ corā ordinario. et ille foꝝ
declinet et ad nos remittat̄. ille remittens terminū sinodis eē
nobis pfige nō pt̄. et si de fco pfixit. pfixio nulla ē. Si tn̄ ca
plm nr̄m in exhibenda iusticia fuīt negligens. actor supiorē in
hoc vindicet epm vl' officialē suū p modū q̄rele de negligenci
a vl' appellatōnis a denegata iusticia adire pt̄ et cām prosequi.

Presens reus ī caplō qparēs actore nō qparente ꝓpter hoc nō
absoluit̄ ab īpeticōe Sz absens ī hoc puniet̄ qr in illa causa

amplius de negligencia ul' desidia caplo in exhibenda iusticia ·
conqueri no pt. sz no minus caplin in oem euentu tenet cuilibz ius-
ticia exhibe saluo reo pnte si quas rone absencie actoris expensas
ul' interesse sustinuerit qd ad hoc refundet anteqm audiatur.

SI conuentus et actor pntes sint petet ab actore an petat sibi
p caplin iusticia fieri de tali in tli ca. Si dicat sic. si velit. si dicat
q no conuentus de tli ca p caplin no absoluet diffinitiue. Si reus
interrogatus an cora caplo velit tli de tli ca rnde et dicat no co-
mittet ordinario. Si dicat sic aplis no pt caplin recusare.

SI actor edita peticoe sua oretenus cora caplo petat sibi iusticia
fieri. Reus si velit pt pete si velit vt edatur in scriptis ad qd ac-
tor tenet infra tpe a caplo pfigendu. Edita actoe caplin sumlr
sine oi iudicior strepitu vl' aduocator altricacoe et etia sine
scriptura nisi alta pcau gdicat tm in gtinenti diffiniet si possit
vididz si reus sine dilatoe i gtinenti velit negare petita ul' gfite-
ri et si neget expurgabit se in gtinenti pprio iuramento n actor
pbare p sigillu decani ul' vices ipi gerentis ul' instrm publicu
ul' sigillu rei. vl' p testes in ecca nra bnficiatos ul' installatos
et no aliude assuptos testes possit et velit intentoez sua ad qs pro-
banda dilatoem hebit. Si uo gfiteat pcipiet sibi caplin q satis-
faciat infra certu tpe. Si fuit actio ciuilis si iniuria fiat satis-
factio scdm arbitriu capli. Si uo reus in gtinenti nolit rndere
petat inducias et dabunt sibi qtuordeci diez. Illo tio veniente
pt rndere si velit. alioqn ipi petenti dant inducie iter qtuordecim
diez. Illo tio veniente pt rnde si velit vt prius et declarabit ca. ac si p
mo die rndisset. alioqn ipi petenti dabit tcia dilato qtuordecim
diez. quo tio adueniente. n tc rnderit punit vt cotumax. et tunc
ht rnde nece. et si gfitear pcedet ut prius si negauerit in optoe
actoris est. duntaxat an velit pbatoes qsciqz etia p alios qs p be-
neficiatos i ecca nra ul' installatos fact ad fundandu itentonem
sua. an q reus sup petitis expurget se iuramento. qd iuramentu
si reus subire recusauit hebitur p conuicto qs necitate reus no hisset.
si pmo die rndisset. ul' scdo die affirmando ul' negando. Si uo i
tcia dilatoe no gparuit actor ht i optoe an velit pbatone subi-
re an sub iuramento pprio qd petat affirmare. et sic reus hebitur
p quicto. Siqs vo officiatus ad distribuendu fruct pbendarum
p caplin deputatus dixit se fri portoem sua tdidisse. illo nega-

te et de hoc corā caplo q̄stio oriat' sup hoc indistincte stat' iuram
to officiati ille tn̄ iuramētū malicie p̄stabit p̄us si officiatus hoc
requirat· qd si p̄stare noluit stabit' simplici v̄bo officiati ·

SI v̄o reus conventus p̄ma sc̄da vl' t̃cia die p̄posuit q' actorē ve
lit reconvenire· vl' q' actor caveat sibi de refundendis expensis et de
ratihabitōe iudicati et de stando iuri reus nō tenet' videre donec ac
tor si fuit extraneus hoc est i eccīa nr̄a nō bn̄ficiatus p fideiussores vl'
pignora caveat reo de stando iuri refundendis expensis ratihabi
tōe et iudicato solvendo· si durante iudicīo īchoato velit eū reconve
nire· ad sūmā p caplīn moderandam

IN iudicīo caplari nec litis cōtestatō nec calupnie iuramentū exi
gi cōsuevit Si tn̄ ptes cōsenciāt et petant sollēpnitas observabit'
iudicior· et tn̄ caplīn ad cām delegatū dare consuevit caplare vel a
liū clicū ecce nrē quē velit caplīn·

SI decanus requisitus t'nio cū debitis tpm intersticiis nō minus
triduo· iusticiā facere de subito recusavit vl' negligenter obmisit
tūn q̄lem caplīn face consuevit· conqrens pt ordinariū epm vl' of
ficiale suū adire et iusticiā p̄sequi nec conventus corā epo pt iudiciū
declinare n' senior canōicus decano p̄nte pt ipi' negligenciā supple
re· vs si decanus a cīvitate absens fuerit et hoc i oī negocio observat'
ut senior canōicus caplaris absente decano eius vices supplere hē
at s negoc̄ in civitate ipo p̄nte.

NOn lic' alicui de eccīa nr̄a aliquē in eccīa nr̄a bn̄ficiatū vl' in
stallatū vl' scolarē vl' officiatū p̄petuū quare corā aliquo iudice de
q̄liq̃ claustrali negocio n̄ corā decano et caplo· n̄ ab illor iudi
cio recessu fuit de cōsensu p̄tiū et capli vl' p appellatōe vl' iusti
cie denegatōe Et qd sit negociū claustrale dr̄ inf' de iurciuran
do· in iuramento canonici·

OMnes dilatōes sūt q̄tuordecim dier· tā actori q̄ reo q̄ caplo
q̄ iniūctoribz sunt indulgende sive dec' dilatō i q̄ sive inf' quā
Et si t'minus in qua incidat i die feriatū ipo fō sine aliq̄ assig
natōe differtur usqz in diē sequētē nō feriatū et ab illo sequēti die· iñ
dies q̄tuordecī cōputantur· nō a die assignata

SI conventus actorē durante cōventōis iudicio reconveniat q' pt
actorē ipe actor h̄ebit tot dilatōes sicut reus habuit vl' h̄re potu
isst si voluisst et eodem̄ decidet' et p̄cedet' i cā reconventōis sicut
supradcm̄ est i cā reconventōis Et cā cōventōis et reconventōis nō de

quod sit officium
claustrale dicitur
infra de iurciur
canonici folio

beat vna sīia .hoc est eodē tp̄e tiari de necītate. s3 q̄ cā mr̄re reqⁱ
sitōez desiderat p̄mo tiatⁱ et deīn alia · nͦ obstante q̄ cū vna tia
ta sit nichilo9 in alia p̄cedetᶻ
Si ex tā die assignata caplin ēē corā caplo more iure ēē non
possit · sup hoc credit' assercioni decani · et ēē die sc̄pti p̄cedetur
que nō inadit infriatam
Omnia iudicia caplaria ēētari debent in domo caplari anq̄
sol cedat a meridie
In ēēitandis cāis corā caplo nō sint ferie ulle · nisi dūtaxat
dies q̄ ob honorē dei et scōr ipīu9 a p̄plo sollempniter celebrāt
et celebres hn̄tᶻ et a die palmar' usqz ad octauas pasche
Si reus cōtumaciter citatus nō cōparuit ul' mandato decani et
capli nō obtēperauit · decanus cū cōsensu capli ēē p̄ntiū illam
cōtumaciā puniet p̄ut ipīs expedire videt' saluis sp̄ actori expen
sis ēēa cōtumaciā p̄ eū ēēas · et puniet p̄ncipiendo · q̄ cōmunitatē ecc̄e
nō ēēcat usqz in tp̄e ul' ut iaunet ēēo modo ul' ut diuinis ēēis
et ēēo mō intersit q̄bus p̄ceptis si nō obedierit ī obediens ē et
p̄ decanū et caplin reputandus quo ēēō ipīs suspensus est
a p̄cepcōe b̄n̄ficij qd' h̄t in ecc̄a. Si eciā tanta fuit cōtuma
cia et ī obedīa q̄ maīa censeat' ēēgendū ē ut stet ī rota et q̄s sit mod9
stāndi ī rota dicit' inf.ᵉ de penis Et si noluit oīno obtēpare decanū capl3
cū decano p̄uabit cū b̄n̄ficio Si fuit īferior canōico · si fuit canōicus
adeūdus est cp̄e ut de cōsilio decani . et capli puniet eundem .
Si actor cōtumacit' nō cōparuit · reus iudicij absoluit' · saluis reo expens
et si iterū uelit querere p̄us satisfaciat de expens
Siue actor siue reus edita peticōe ad diē assignatā nō cōparuit nō
obstante absencia alterius ad peticōem vnius p̄cedit' ac sī ac si p̄ns eēt
aduersari9 nulla de litis cōtestacōe h̄ita differencia
Si actor ad p̄bacōes se cōuertit · ēē vtr̄qz p̄s de calūpnia iurabit et poterit
vti posicōib3 si velit et reus rndebit ī cōtinenti · nec deliberatorias ī ducias
hēbit eciā si p̄ p̄scrīptōrē se defendat nec actor cōtra eū reū aliq̄b3 vti p̄bacōi
b3 poterit n̄ instrumentis publicis ul' litteris sigillo capli nr̄i ul' decani
ul' vices decani gerentis ul' p̄pe ēēa sigillatis · nec testib3 aliq̄b3 cōmuna
p̄t n̄ canōicis et p̄b̄ris ecc̄e nr̄e chorisocijs nec aliq̄ p̄bacōes ul' testes ad
mittendi sint et si admissi fuerint nō iudicabit' scd3 illos n̄ reus h9 b̄n̄fi
cio renūciauerit expsse ul' n̄ reus iuramēnto se expurgare noluit · ul' refer
re tūc eū actor cōib3 iuris p̄bacōib3 vti p̄t. hoc eciā testioniū vala

ecclā si nō iurati deponāt n̄ reus ipoꝝ iuramentū exegit. et nō valet testio
niū n̄ iurati deponant pt̄ ecclā caplin ī coī eoꝝ testioniū sine sc̄ptis re
cipe. ul' auditori au velint audiendos et ī sc̄ptis redigendos cōmitte. Re
us ecclā cōt̄ testes p̄dc̄os h̄. est qr̄ p̄sōs eoꝝ nichil pt̄ oppone n̄ iniurias a
ptas. ul' q luerū et victoriā cc̄ ad eū ptineat ul' ī obedienciā. In cā scola
ris pt̄ cōsolare testioniū phibe. qr̄ qd̄ testioniū nō admittit̄ expurgato
Reus uō cōuentus ab aliq. q̄ nō ē bn̄ficiatus ī ecclā nr̄a q̄ actorē re
cōuenit. ul' pbatōeꝝ ꝓponit pt̄ uti qbuscūq; pbatōib; et testib; a iure ap
pbatis. Ipe recōuentus pt̄ eciā qr̄ q̄scūq; pbatōes et testes recōuenientis
uti exceptōib; et defensioib; de iure coī cōpetentib;. nec valet eoꝝ testi
moniū si nō iurati deponāt nisi ab utraq; pte iuramentū remittatur
Iuramentū uō testis poit̄ ītra de iur iur. expresse.
Testes de ecclā nr̄a pducendos decanus et caplin hn̄t ad phi
bendū testioniū cōpellere sicut cōtinuaci. Alios uō testes q̄ nō sunt
de ecclā nr̄a hn̄t cōpellere siu ordinarij ī iuris subsidiū p decā
nū nr̄m et caplin īuitati et si pbatur testes nō pt̄ hr̄e qz nōlūt cō
tinuat testioniū phibe ul' alias sūt īpotentes ul' absentes succūbūt
et sibi ipsi īputet.
Nunc capli iurato et cuilib; officiato ecce iurato. ī hijs q̄ tāgūt
suū officiū cēciaū sine iuramento et alijs pbatōib; credit̄ et stari cōsue
uit. secus si nō iurat⁹ ecc̄. ul' officiū noīe alcius exercit. ul' ad officiū nō ptineret
Modus uō iuramenti testiū cōpurgatoꝝ.
et modus cōpurgandi poit̄ inf̄. de purgatōe canonica
Presumptōes quantūcūq; vehementes nō sufficiūt ad cōdēpnatōeꝝ
alicui⁹ cōuenti corā decano et caplō n̄ fiunt p̄sūptōes iur et de iure
ut si canōicus ducat vxorē ul' fiat miles p̄sumit̄ q canonicatui re
nūciat et pbende et si rūpat liās obligatorias p̄sumit̄ debitū remisisse
Iuramentū qd̄ p̄stat cōpus ī domo capli pūte uniu̇sali Se
corā decanis et laycis oib; exclusis ī domo nr̄a caplari recipiente de
cano nr̄o. ul' ipo absente seniore canōico caplari est tale.
Iura ecce mee cōseruabo illibata. libertatē eccl̄ie hacten⁹ hitam
et obseruatā p dyoc nr̄e ecclesie nullaq infrīgā n̄ infringi pmittā. nulla
īportuna peticione eccas ḡuabo ul' ḡuari pmittā res ecce et q̄scūq;
possessiōes a p̄decessorib; meis ad me deuolutas nullaten⁹ alienabo
sine coī cōsilio et expsso cōsensu f̄r̄m et cleri. Nulla bella mouebo sine
cōsilio f̄r̄m et cleri. Nulli potenti pmittā ul' iuuabo auxilio eis assis
te qr̄ aliq̄ hoīeꝝ ul' ministeriale ecclie. q̄ diu noluit pare iuri ul' q

silio Et hec fideliter et firmiter observabo Sic me deus adiuvet et omnes sancti
Ego N. prepositus ecclesie Traiecten. | fides que scriptorum evangeliorum
per hec sancta evangelia que manibus meis tango Iuro quod iura ecclesie mee Traiecten.
et libertatem ipsius pro posse meo conservabo. honestas consuetudines hactenus conserva
tas observabo. prebendas canonicorum ipsius canonicis et aliis officiatis ecclesie quibus
teneor. quantum ad me spectat omnibus temporibus sine diminutione et sine protestatione amministrabo.
vocatus ad capitulum a decano meo et capitulo veniam nisi impeditus fuero legittima impedi
tione. bona ecclesie mee nunc habita et imposterum habenda non alienabo. alienata pro posse
meo recuperabo temporales iurisdictiones nemini in pactum concedam. nec alienabo sine
consilio et consensu decani et capituli mei. nec ibidem iudicem ecclesie mee dampnosum
statuam. decanum et capitulum et bona capituli in iure suo pro posse meo conservabo.
vasallos et ministeriales liberos non dimittam. bona prepositure de novo non infeu
dabo munitiones in bonis prepositure aut capituli sine consensu capituli non edificabo.
bona ad capitulum spectancia michi non usurpabo. Sic me deus adiuvet et sancta hec
Iuramentum quod prestat prepositus noster episcopo in | dei evangelia
confirmatione sua. Iuro ad hec sancta dei evangelia quod ex hac die in antea quamdiu
preposituram et archidyaconatum Traiecten. tenuero salvo iuramento quod decano
capitulo et ecclesie mee Traiecten. prestiti. ero obediens domino N. episcopo Traiecten. et suis
successoribus episcopis canonice intrantibus. ipse quod ipsius et ecclesie Traiecten. ero fidelis et
quod officium meum et iura prepositure et archidyaconatus mei Traiecten. secundum iura et anti
quas consuetudines conservabo. ministrabo et defendam. et quod bona earundem non alienabo
et iura alienata et distracta revocabo iuxta posse et nosse Sic me deus adiu
vet et hec sancta dei evangelia. Et si episcopus plura capitula vellet iuramento imponere prepo
Iuramentum quod prestat decanus noster in | situs non tenetur
confirmatione sua. Iuro ad hec sancta dei evangelia quod ex hac die in antea quamdiu
decanatum ecclesie Traiecten. tenuero ero obediens domino N. episcopo Traiecten. et suis
successoribus episcopis canonice intrantibus ipsi quoque et ipsius ero fidelis dum tamen in
nomine decanatus mei Traiecten. pareant ut tenentur. ecclesie quoque mee Traiecten. ero fidelis
Res quoque et iura decanatus mei predicta. curam ecclesie mee ac ministrationem michi commissam.
secundum ius et antiquas consuetudines conservabo. ministrabo et defendam. et quod eadem bona
et iura non alienabo. alienata etiam et distracta revocabo. iuxta posse et nosse in
ecclesia Traiecten. continuam faciam residenciam. nisi necessitate statuto et consuetudine ecclesie vel
licencia eorum ad quos id pertinebit excusatus me absente Sic me deus adiuvet
et hec sancta dei evangelia
Fidelitatem et obedienciam manualem canonici omnes et socii et dicti ecclesie tenentur
prestare decano sub hac forma In choro vel capitulo canonici secundum ordinem. et post
hec presbiteri et dyaconi coniunctis manibus in manus decani positis dicent. Ego talis promitto

to obedīam et reuerenciā q̄ teneor s̄cdm ecc̄e nr̄e canoīcā disciplinam.
Iuramentū qd̄ p̄stat chorieps̄ in p̄uisione sui chorieṗatus Iuro ad hec sc̄a
dei euangelia q̄ ex hac die ī antea q̄mdiu chorieṗatū tenuero in ecc̄a traiecten̄.
saluo iuramento qd̄ p̄stiti decano caplo et ecc̄e mee traiecten̄ ero obediens dn̄o
N. ep̄o traiecten̄ et successoribȝ suis canoīce intrātibȝ. ipī ip̄is qȝ et ecc̄e mee traiec
ten̄ ero fidelis. officiū res q̄ȝ et iura chorieṗatus mei traiecten̄ s̄cdm iura et an
tiq̄s ↄsuetudīes ↄs̄uabo min̄st̄bo et defendā et q̄ bō et iura eiusd̄ chorieṗat᷒
nō distrahā neqȝ alienabo distracta q̄ȝ et alienata p̱ posse et nosse recupa
bo Sic me deus adiuuet et hec sc̄a dei euangelia.
Iuramentū qd̄ thezaurarius scolasticus prepositus et p̄positus montis
Odilie p̄stant ep̄o ī p̄uisione sua Iuro ad hec sc̄a dei euāgelia q̄ saluo
iuramento qd̄ p̄stiti decano caplo et ecc̄e mee traiecten̄ ex hac die ī antea q̄mdi
u tenuero thezaurīā. scolast̄iam p̄pōitām Eltten̄ ul' p̄pōitām montis Odi
lie ero obediens dn̄o N. ep̄o traiecten̄ et suis successoribȝ ep̄is canoīce īt̄rātibȝ.
ipī qȝ ep̄is et ecc̄e mee traiecten̄ ero fidelis et q̄ officiū meū res et iura the
zaurie Scolastrie ul' p̄pōiture mee s̄cdm iura et antiq̄s ↄsuetudīes ↄ
s̄uabo min̄st̄bo et defendā et q̄ ipī᷒ bona res et iura nō distrahā ul' ali
enabo. distracta et alienata pro posse ~~meo~~ et nosse recupabo Sic me d̄s
adiuuet et hec sancta dei euangelia
Iuramentū qd̄ p̄stat p̄pōitus frisie caplo nr̄o ī recepc̄oe cōmissiōis sue
Iuro ad h̄ sc̄a dei eu̅· q̄ p̄pōiture westfrisie officiū m̄ p caplm meū traiecten̄
cōmissū fideliter exercebo pensionē m̄ a caplo iniunctā debitis t̄is singlis
annis exsoluā Iura qȝ res et ptinēcias ipī᷒ s̄cdm iura et antiq̄s ↄsue
tudīes ↄs̄uabo minstrabo et defendā et q̄ ipī᷒ iura res et ptinencias
p̄dc̄as nō distrahā ul' alienabo distracta et alienata pro posse et nosse re
cupabo Sic me d̄s adiuuet et sc̄a dei euangelia
Iuramentū qd̄ p̄stat capellanus capelle sc̄i Michahelis ep̄o ī p̄uisiōe sua
Iuro ad h̄ sc̄a dei eu̅· q̄ saluo iuramento qd̄ p̄stiti decano caplo ecc̄e
mee traiecten̄ ex hac die inantea q̄mdiu tenuero capellā meā sc̄i Michahelis
ero obediens dn̄o N. ep̄o traiecten̄ et successoribȝ suis ep̄is ipī qȝ ip̄is et ecc̄e
traiecten̄ ero fidelis et q̄ officiū res et iura capellanie mee s̄cdm iura et an
tiq̄s ↄsuetudīes ↄs̄uabo minstrabo et defendā et q̄ ipī᷒ bona res et
iura nō distrahā ul' alienabo distracta q̄ȝ et alienata pro posse et nosse
recupabo Sic me d̄s adiuuet et sc̄a dei eu̅.
Iuramentū qd̄ p̄stat canoīcus ī recepc̄oe sua decano nr̄o et caplo postq̄
fuit installatus Ego N. Iuro p̱ deū qui me sanguīe suo redemit
et p̱ hec sacrosc̄a euangelia que manu mea tango obedienciā decano:

Iuramentum Canon[icorum]

xpo et ecce mee fidelitatē et cōtinuū seruiciū p posse et nosse meo nisi deo vocante
me ad maiora. et qđ seruabo iusticias et cōsuetudīes bonas hui9 conuentus
dū pricips eius ēe voluero. nec ullas cōsuetudīes contencōes aduersū conuentum
uel quēquā fratrum meorum ptinacit̄ uel cōtumacit̄ assumā. nec ullū negociū
claustrale trāsferā a decano uel conuentu pñti. uel epo uel archiepo nisi in oibȝ
audienciis pdcis iusticia m̄ negata uel ordīe iudiciario fcā nō fuit. nec
stipendiū pbendale pquirā uel accipiā. aliud qȝ pnotatū est m̄. nisi dec̄ m̄ cōsen
su et dono eorum quorum id iuris est. nec p canōica q̄cq̄ dedi nec dabo nec ali
q̄s pro me. me sciente uel cōsenciente et siquis pmisit l' dedit nūq̄ soluā.
Sic me d̄s adiuuet et oēs sci eius. Et de h9 est statū qđ sequitur.
Anselmus dī miseratōe de domo sci Martini i Tiecto decanus et ei9dē
ecce cōuentus oibȝ i xpo pie viuentibȝ salutē in ipo. In noīe dūi no
tū facim9 scripto pñti pñtibȝ et futuris qȝ necitate pter leges aliarum eccar
cōes ad salutē nrām cōmuniendā supadditū sic apud nos institutū
ut quociens aliq̄s inuestiendus ē canoīca. pmo q̄dā ecce nrē iura iura
mento cōferret cōfirmet. qđ aliena insolencia nos docuit. nō nrā psumpcio
uel leuitas adinuenit. Experti enī sum9 rerum nrārum distractōibȝ nichilo9
eciū pniosis corpm nrōrum laboribȝ qđ abusio paucorum nocuerit. q̄ pe
ne penitus ecciā fundamēta discipline subuerterit. Hiis g9 experimentis
ac pgesti lassis tādē rebȝ deo opitulante succurrere decreuim9 multiplicia
tiis et autenticis scōrum prim exempl' informari. ppter insolencias suc
crescentes quibȝ obuiare decreuim9 hanc legē nobis elegim9 et nris succes
soribȝ indubitanter tenendā sanxim9 ut cū aliq̄s a nobis eligit canōic9
anteq̄ inuestiat in cōsuetudīes antiq̄s et iura canōica corā nobis Iuret
in hec v̄ba. Ego N. Iuro p deū qui me sanguīe suo redemit et p hc
sacrosca uel euangelia que manu mea tango obedienciā decano caplo
et ecce mee fidelitatē et cōtinuū seruiciū p posse et nosse meo. nisi deo vo
cante me ad maiora et qđ seruabo iusticias et cōsuetudīes bonas hui9
cōuentus dū pricips eius ēe voluero nec ullas cōtencōes aduersus cō
uentū uel quēquā fratrum meorum ptinaciter uel cōtumaciter assumā. nec ullū ne
gociū claustrale trāsferā a decano meo uel cōuentu pñti uel Epo l' arch
iepo nisi in oibȝ pdcis audienciis iusticia michi negata uel ordīe iudi
ciario nō fcā fuit. nec stipendiū pbendale pquirā uel accipiā aliud
q̄ qđ pnotatū est m̄. nisi dec̄ m̄ cōsensu et dono eorum quorum id Iuris est
nec p canōica q̄cq̄ dedi uel dabo nec aliq̄s p me. me sciente uel cōsenciē
te. et siq̄s pmisit l' dedit nūq̄ soluā. Sic me d̄s adiuuet et oēs sci eius.
Iuramentū quod pstat canōicus cū ad caplm se admitti petit et ad

mittit Juro ad hec sca dei ewangelia qd a presenti die inantea quamdiu canonica
tu et pbendā in ecclia traiecten tenuero quociens ex mandato decani ad capl'm
vocatus fuero venia𝔷 valiora eccie consulā et inutilia pmittā Jura eccie traiecten
et res ipi9 conseruabo et defendā ipas res et Jura nō alienabo alienata reu
pabo p posse et nosse secretos tractatus capitulares et secreta eccie nre pre
dce nō capitularib𝔷 ul' hijs quib𝔷 celanda commissa fuerint nō pandam
Sic me d's adiuuet et sancti eius
Juramentū qd' pstat custos dormitorij postqm sibi prouisū fuerit p decanū
qd' pstabit caplo tpe quo ad officiū suū admittit' Juro qd ex hac die in
antea ero fidelis et obediens dnis meis decano et caplo eccie traiecten quamdiu of
ficiū m commissū tenuero et qd ipm officiū meū Jura quoq𝔷 res et ptinencias
ipi9 sedm Jus et antiqs consuetudīes conseruabo mstrabo et defendā quoq𝔷 res
iura et ptinencias ipi9 nō alienabo ul' distrahā alienata et distracta reu
pabo iuxta posse et nosse secreta negocia et tractatus capli eccie traiecten
q ad meā noticiā puenint nō pandā disciplinā et bonos mores consuetu
dies et statuta pncia et futura eccie pdce conseruabo nullū ecciā claustrale
negociū in causā deducā a decano et caplo pdcis nisi p appellatoez dene
gata iusticia ul' neglecta nullā cām ul' contentoēz aduersus ecciam meā
traiecten ul' aliquē de ipa noie alterius psequendā assumā ul' psequenti
assistā ope ul' consilio Sic me d's adiuuet et hec sca dei ewaii.
Juramentū qd' pstat vicarij impij postqm ipis prouisū fuerit p decanū et
anteqm installent' Juro ad hec sca dei ewangelia qd ex hac die inantea
quamdiu tenuero pnte vicariā ero obediens et fidelis decano et caplo et ec
clie traiecten et qd officiū Jura et ptinencias vicarie mee fideliter mstra
bo conseruabo et defendā disciplinā et bonos mores consuetudīes et sta
tuta pncia et futā eccie pdce obseruabo nullū negociū claustrale in cām
deducā a decano et caplo pdcis nisi p appellatoēm denegata in iusticia
ul' neglecta nullā cām ul' contentoēz adusus ecciam meā traiecten ul' aliqm
et ipa noie alteius psequendā assumā nec psequenti assistā ope ul' consi
lio Sic me d's adiuuet et hec sca dei evangelia.
Juramentū pbendarior carnificis et pistoris quod pstant caplo postqm
ipis puisū fuit p ppositū anteqm installent' p decanū Juro ad hec sca dei
ewan' qd ex hac die iantea quamdiu pns tenuo bnficiū obediens ero deca
no et caplo traiecten ipis q𝔷 et eccie pdce ero fidelis et officiū m incūbens tā
i spualib𝔷 qm i tpalib𝔷 fideliter adimplebo Jura et ptinencias bnficij mei
fidelit' mstrabo conseruabo et defendā disciplinam bonos mores consue
tudies et statuta pncia et futura eccie pdce obseruabo nullū negociū

Claustrale et cetera ut in proximo Juramento .
Juramentū qd̄ p̄stant p̄b̄ri mille ai̅ar̄ postq̄ ip̄is p̄uisū est p decanū anteq̄
installent̄ Juro ad hec sc̄a dei ewan̄. q̄ ex hac die et c̄. p̄ut cōtinet̄ in p̄xi
mo iuramento .
Juramentū qd̄ p̄stant duodecim capellani p̄petui noue fabrice Ex ho. N.
Juro ad sc̄a dei ewan̄. q̄ ab hac hora i antea q̄diu p̄ns teneo b̄n̄ficiū . ero o
bediens decano et cap̄lo ecc̄e tictēn̄ et eis reuerenciā faciā . et q̄ ero ip̄is et
ecc̄e p̄dc̄is fidelis et cōtinuū eis tā in choro q̄ ext̄ p̄ut in statutis quor̄
p̄mū Incipit . Dignū est ut deo et scdm . Cum in ecc̄a nr̄a tictēn̄ . ple
nius cōtinet̄ cū oī diligencia p̄stabo seruiciū iuxta posse et nosse meum
Et q̄ nō intero aliquib̄z ɔgregatōib̄z cōuenticulis cū socijs meis facien
da statuta aut ordinatōes q̄scūq̄z sine speciali et expsso cōsensu et cōsilio
decani et cap̄li tictēn̄ ecc̄e Et si a socijs meis i antea aliqua statuta fc̄a
aut ordinatōes fc̄e sint nō seruabo nec ɔspiratōem faciā cū quocūq̄z
cont̄ decanū et cap̄lm ecc̄e tictēn̄ cōiunctim uł diuisim publice uł occul
te Disciplinā et bonos mores cōsuetudīes et statuta p̄ncia et futura ec
clesie p̄dc̄e obseruabo nullū negociū claustrale i cām deducā a decano
et cap̄lo p̄dc̄is nisi p appellatōez denegata iusticia uł neglecta nullā
cām uł cōtentōem adūsus eccam meā tictēn̄ uł aliq̄s ex ip̄a noīe alterius
p̄sequēdam assumā nec p̄sequenti assistā ope uł ɔsilio Sic me d̄s ad
iuuet et hec sc̄a dei evangelia .
Juramentū qd̄ p̄stant ceteri capellani ecc̄e nr̄e Rcōr scolar̄ . campanar̄
custos ecc̄e . lcōres evangelij . et ep̄le post p̄uisionē et ante installatio
nē sicut iacet in Juramento p̄bendarior̄ carnificis et pistoris .
Juramentū qd̄ p̄stant p̄uilegij exactor violanciū festa magr̄ architecto
r̄ . tector et vitrifex . qui Jurabūt lingua materna . Dat Sweer ic
dat ic voert van desen daghe alsoe langhe als ic dat ambocht hebbe dat
mi nv beuolen is den deen dekem eñ sinen capittel eñ der kerken tictēn
he ten doene hout eñ trouwe wesen sel . eñ dat ic mijn ambocht trouwe
liken als ic sculdich bin te done trouwelike voren sel dat en sel ic laten
om lieue noch om leede noch om gheenrehande zaken . Soe mi god hel
pe ende sijn heylighen .
Juramentū qd̄ p̄stat pistor cap̄li postq̄ clāis sive noīatus est p cap̄lm et p̄posi
tus cōuent cū eo . Dat Sweer ic dat ic voert dit iaer wt van brode wichtich
eñ ghichtich eñ van biere voldoen sel nader cōstume des godshuys dien
heren vanden doem tictēcht eñ al den gheenen dien die doemproest sculdich
is te dienen van brode eñ van biere van sijnre doemproestien weghen . also

veer als die doemproest mi voldoet van zulken werue en ghelde als hi mi
sculdich is telewen sonder archeyt. So mi god helpe en sine heylighe.
Juramentū qd̄ p̄stant vasalli nostri in manus decani p̄nte caplo infeodatō
ne noua noui successoris feodi nudo capite. Dat swer ic dat ic voert
van desen daghe also langhe als ic dit voernoemde goet hebbe hout ende
trouwe wesen sel dien doendeken en dien capittel en dier kerken ten doem
tutrecht en sel hen helpen houden sulc goet alst ī weere sijn en sel hen hel
pen winnen sulc goet alsi mit rechte winnen moeghen. So mi god helpe
Quando nō est noua infeodatō sed īnouatio | | en sijn heylighen.
fidelitatis ꝓpter nomē decanū nō fit osculū sed simpliciter manū dext̄rā
manui decani apponit et postea Jurat. Dat ic ghezeghet hebbe dat ic dat
trouwelike voldoen sel. Soe mi god helpe en sijn heylighen.
Officiati qui a caplo deputant̄ canonici nō iurant quia sub Juramē
to fidelitatis p̄ ipsos ante prius p̄stito aministrant sicut oīa alia que eccīaꝫ
Et est sciendū qꝫ trāsgressores oīm Juramentoꝝ p̄dcōꝝ | | cōtingūt.
qui sūt de Jur. dcōe et correctōe decani nrī et capli nō ꝓpter hoc sūt censen
di piuri si ꝓpter trāsgressionē parati sint cū effcū subire correctōeꝫ sedm eccīastica
disciplinā. Et si correctōeꝫ iniūctā p̄ decanū cōtumaciter subire recusarīt extunc
cēnt piuri in cōsciencia nō tñ ut piuri p̄uandi nisi cōtra eos de piurio p̄ sen
tenciam capli fuit Judicatū. Et de hoc eciā est statutū quod scriptū est sup̄.
de cōstitutōibꝫ. Itē sciendū est qꝫ quicūqꝫ requisitus ex p̄te capli ut Jura
mentū debitū p̄stet. Hoc p̄stare recusauit ul' nō p̄stiterit negligenter tā diu
suspensus est ipso iure a fructibꝫ officij ul' bñficij cui' occasione tenet̄ ad iura
mentū quousqꝫ illud iuramentū p̄stitit et de cōtumacia satisfecit.
Itē sciendū qꝫ iuramentū p̄stiturus hoc faciet corā decano et caplo. Alioquin
h̄etur p̄ nō Jurante quo ad suspensionem.
Juramentū qd̄ p̄stat canonicus ul' clericus eccīe nr̄e ad studiū iturus ī p̄ncia
decani et capli. Juro ad hec scā dei euangelia qꝫ scīa quā addiscā ī studijs
sustentatus bñficio quod h̄eo in eccīa traiecteñ numqꝫ vtar in p̄iudicium decani
ul' capli uel ecclesie traiecteñ.
Juramentū qd̄ p̄stat is qui ꝓpter metū ul' infirmitatē ul' ꝓpter p̄secutōem sine
causa ab eccīa traiectēñ velit abesse ponit̄ infra in statuto de clericis nō reside
Juramentū qd̄ p̄stat is cont' quē est p̄cessū qui ꝓpter | | tibꝫ
aliquā cām traiecti residens eccīam nō ingreditur. Juro ad hec scā dei e
wangelia qꝫ ꝓpter talē cām quā exprimet nō audeo sine corporis mei piculo ad eccīam traiectēñ accedē et in ea diuinis officijs interesse. et cessato cau
sa p̄dcā cessauit ad eā accedā et diuinis interesse ītendo ul' disciplinā eccīe

subire Sic me deus adiuuet et sca eius Et si maius sit in ca adiciat clausulas
que sunt in Juramento maius infra de clicis no residentibz .
Juramentu qd pstat recusans caplm ut suspectu Juro ad hec sca dei euu
gelia qd i ca qua michi mouet talis cora dnis decano et caplo tremt hco
ipos decanu et caplm no in certa roe suspectos et qd hoc Juramentu calup
niose no ppono sed solu pter iustam et mee defensione Sic me deus
adiuuet et sancti eius ..
Juramentu qd pstat curator datus p caplm et absentis et indefensi Ju
ro ad hec sca dei euuglia qd cam qua talis mouet tali absenti cora do
minis decano et caplo tremt pro indic nouo suptibz tn ipi absentis
agam et defenda vtilia agendo iutilia pmittendo hoc saluo qd semp
vear veritate Sic me deus adiuuet et sca eius .
Si que psona secularis et layca aliqm ecclastica psona noie bnficij siu ul
officij ul eccam aut monasteriu caplm ul conuentum noie ecce siue ul mo
nasterij pdca ul Jur dcoes ul res alias possidente cora aliquo iudice
molestauerit et ille laycus agtas pbacoes no habut ipa ecclastica pso
na ecca monasterium Caplm ul conuentus si velit pt offerre iuramentu
cu septe stolis qd pdca iurisdco et res huiusmoi sua sint et ad ipos pti
neat et admittendi sut ad iuramentum huiusmoi sine contradcoe et istud
iuramentu pstandu est cora epo tremt vl suo officiali Si impat eps coram
decano et caplo nro et septe stole sut septe pbri bone fame et vite illius ecce ul
monasterij si sint ibid alioqn iuitari pnt aliunde Et isti induti vestibz sacer
dotalibz manus ponent sup pectus pprium Jurabut Juro in vbo sacerdocij qd
hec res qua noiabut ad tres noie ecce monasterij officij ul bnficij siu plaro iure
ptinet ipiqz noie pdco eam canoice possident et hactenus possederut Sic me
Hoc est consuetudo qd in quocuqz Jura [C] deus adiuuet et sancti eius
mento sacerdotis iudiciali ipe manu pectus p sacris tangere consueuit Item
qn agit de consciencia aliau no pt de consuetudine Juramentu p pcuratore
pstare sed psonaliter pstabit nisi hut iudiciale et tunc pcurator ad hoc
mandatu hebit specificatu nec sufficiat gnale mandatu iurandi .
Si cui dico ul ecclastice psone de aliquo crimie infamato crimen per
suu supiore obiciatur nec pte probacoes existant Pt si velit se de hui
modi crimie manu septima siu ordis purgare Et fiet purgacio hec cora
Judice qui de hoc crimie potint iudicare ciuitatis ad hoc quor interest et e
rut duo pbri duo dyaconi et duo subdyaconi vestimentis bndcis siu ordis
induti ul oes pbri ul duo pbri et quatuor dyaconi ul tres pbri vnus dyacon
et duo subdyaconi et expurgandus Et Jurabit expurgandus si sit pbr ac

Accepta stola in manu sua et posita sup̄ pectus. Si sit dyaconus accepta stola et e-
leuata manu v̄sus celū. Si sit subdyacon9 accepto manipulo et leuata manu
in celū. Iuro q crimen tale qđ m̄ obicit̄ nō cōmisi. Sic me d̄s adiuuet et s̄ca
eius. Quo p̄stito iuramento sex alij manib3 positis ut dām ē cū stolis
manipulis iurabūt sic. Iuro q iuramentū hoc q iste .N. nūc p̄stitit corā
nobis credo eē verū et nō piuriū. Sic me d̄s adiuuet et s̄ca eius

Iuramentū qđ p̄stat testis inductus ad pbandū. Iuro q in cā que int̄ tales
corā vobis vertit̄ sup negocio tali dicā veritatē oīno quā scio et put ex pte
taliū suō requisitus. Sic me d̄s adiuuet et s̄ca eius.

Iuramentū qđ p̄stat clericus cōuentus corā caplō. Iuro q dicā talem pecuniā
quā a me petit ul aliquā ptē ipi9 nō teneor. Sic me d̄s adiuuet et s̄ca eius.

Iuramentū qđ p̄stat is qui ordinē suū exequi ul ordinē ad mandatū de-
cani et capli recusat suscipe. Iuro q pp̄ter homicidiū ul excōis sentenciā
ul irregularitatē talem que hic specificare. igi sine dolo meo post adeptū
bnficiū meū incidi ul pp̄ter interdcīn ul diuinor celatōez ul supioris p-
hibicōez latū in tali loco pp̄ter cām talem auctē talis ul pp̄ter pn̄cā talis ex-
cōicati auctē talis ob cām talem cū cōsciencia nō possum ordinē meum
talem exequi ul aliū ordinē recipe nec ad informacōem alicui9 pita possū
h9 cū cōsciencā deponere q si eam deposuero ordinē meū exequar ul ad
altiorē ascendā. ul diuinis intero. sicut de iure tenebor. Sic me d̄s adiu-

Iuramentū qđ p̄stat pcurator hn̄s ad hoc mandatū | uet et s̄ca ei9.
spale illi9 qui ex puilegio apostolico absens pcipit fructus bnficij sui in
ecca nrā. Iuro in aīaz talis q ipe iuxta tenorē puilegij sui qđ sup hoc auctē
aplica emanauit. fructus pbende sue quā hēt in ecca tali ... cōpecierunt a tali
die vsq3 ad talem diē. et Iuro in aīam ppāz q sic sum ex pte ipi9 informatus.
Sic ipm et me deus adiuuet et s̄ca eius ..

Iuramentū qđ p̄stat pcurator canōīca noui ignoti alienigene hn̄s ad
hoc spale mandatū. Iuro in aīaz talis q ipe est de legitimo matrimo-
nio pcreatus et vite laudabilis et cōuersacōis honeste et talē annū
sue etatis excessit. Et Iuro in aīaz ppām q sic sum informatus. Sic me d̄s
adiuuet et sancti eius ...

De sn̄ia

Sentenciā capli debet pferre. decanus noīe suo et capli sicut volu-
erit in plurali nuō in loco capitulari in scptis ul sine scptis. Si
inter litigantes dubitetur de iure nec caplm incōtinenti deliberauit q de
hoc pnūciare voluit et ptes iusticiā sibi petāt fieri decanus vni de caplō
quē ad hoc arbitratur ydoneū pt cōmittere ut investiget quid iuris et hō
in caplō tercia die reportet. et iste istud cōmissū hēt de necitate subire nisi

De sn̄ia

b

cām excusatōis probilem proposuit et illā affirmauit iuramento et tūc cōmittet
alij. Ille vero recepto cōmisso. si incontinenti velit decidere hoc pt. alioquin
obtinebit inducias .xiiij. dierz et illo tñō adueniente decidet. vl' adhuc silen
obtinebit dilatōem quo adueniente decidet oīno nisi iuramento affirma
uit. Juro q̄ de hac questione m̄ iniūcta adhibui oēm diligenciā quā po
tui et sciui. nō tñ possū de iure sup ea informari q̄ in scdm cōsciencia me
ā iustū ēe videt. Sic me deus adiuuet. Et tūc decanus alij cōmittet. q̄ si
nullus successiue deciderit. ad epm ptes cū eā remittet pfixo ptibz tñō pē
remptorio corā eo. et ibi nō solū illa q̄stio sed tota causa t'minabit. Si vero
de iure certificatus decidere voluit adueniente tñō ptibz p̄ntibz in caplo di
cet. de q̄stione pposita dico sentenciā si cōsenciant dñi decanus et caplz
in hūc modū et c. Si caplm cōsenciat dicet decanus. et hanc sentenciā
platā p clēm pronūciamꝰ nobis ꝑ iure nec audit in hoc alicuiꝰ con
tradictio nisi appellet.

Epūs eciā de causa criminali clici ecce nre in caplo nrō iudicans in iudicā
do et sentenciā ferendo hēt eūdē modū p oīa obseruare hoc saluo q̄ sētēz
Sentencia lata caplm exequet eam. Si hūs ... nōie pnunciabit
officiū in ecca nrā rōe cōtractus iniri occōne sue āministratōis. fiet execucō
i fructibz illiꝰ officij deductis pmo hijs que debent ecce et clicis eiusdē ecce
de fructibz illiꝰ officij ministrari. qd nō pt capi in cām iudicati. Deducatur
eciā pmo si cōdempnatus ad ecce vl' caplo nrō debeat illiꝰ officij occasiōe
deducat eciā si prius ex illiꝰ officij fructibz corā decano specialiter obligauit.
Si vō simpl' canōicus vl' bñficiatus fuit cōdēpnatꝰ nō fit execucio i fructi
bz pbende sue vl' bñficij sui qui fructus sibi sunt ad sustentatōez ppām de
putati. qui si auferrent' eid. nec honeste se regere nec ecce seruire possz et sic i
dāpnū et opprbriū ecce redundaret. Et tñ indirecte ad soluendū cōpellendus.
videlicet assignabit' sibi cōpetens tēmꝰ infra quē creditori suo satisfaciat. Ali
oquin extūc suspendat' ab ingressu ecclesie. vl' potius vini vsqz satisfecerit
et hoc de Jure stricto. Si tñ cōdēpnatus voluerit et actori placuerit et ca
plm cōsenserit. q̄ fructus sui bñficij capiant' in cām iudicati. pt caplm de
putare p sustentatōe cōdēpnati. q̄tū voluit residuū assignare creditori.
deductis ut prius ecce debitis et spālit' obligatis. canōicis eciā nrīs p susten
tatōe assignari cōsueuit. Panis. ceruisia. denarij mensurales. et cotidia
ne distributōes residuū creditori de alijs bñficijs ad arbitriū capli. Si quis
eciā corā decano soluturū se certo die pmiserit. vl' ad hoc p caplm cōdēpna
tus fuit et illo die nō soluit. est indilate ad soluendum sine dilatione
cōdēpnandus. nec excusatur si forte fructus bñficij offerat in solutum

et compelletur ut prius indirecte. **De appellacõibz**

De appellacõibz

Siquis grauatur p sentenciã capli pt appellare ab illa siue sit interlocu//
toria siue diffinitiua incontinenti siue scptis et siue cc̃ expssioẽ ad imedi//
atum supioꝛẽ. scilicet epm. Si autẽ vult omittere epm et appellare ad papã.
tunc in oĩa euentũ hẽt in scptis appellare et cãm exprimẽ. id ẽ si appellet ex
interuallo. Si tñ appellet in claustrali negocio, ppt iuramentũ canõica ul' dia
nũ Epm pmittere nõ pñt nisi in iusticia denegata ul' iniuria illata

Appellacõe a caplo ad Epm interposita Officialis victoꝝ de cã appellatõis
cognoscẽ nõ pt nisi ex cõmissioẽ epi spali de cõsensu priũ sibi ul' alti fca. ptibz
autẽ inuitis delegare nõ pt. quia hec claustralia negocia in pleris qz seculte
cõsuetudinẽ laycoꝝ in iudicando. sed eps cãs laycoꝝ delegare nõ pt de cõsue//
tudĩe nec p aliũ qͣ p seipm expedire

Siquis appellauerit in negocio claustrali ul' cã corã caplo agitata. eius
appellacõi qͣlicũqz de iure cõi fundatõne est deferendũ oĩno. et ptes remittende
ad Judicẽ ad quẽ appellauit cũ aplis Et nisi infra tpe ad arbitriũ capli mo//
derandũ ab epo cõtrariã reportauit sniam appellatõ censebit' deserta et pcedet
appellõe nõ obstante. hoc tps pt caplm moderare scdm absenciã Epi et ne//
gocij qualitatẽ tã tpe appellatõis qͣ postea qñcũqz

Siquis a processibz alicui' iudicis ul' executoris qͣlicũqz auctẽ fungentis
appellauit et caplm nũn de hoc p testes ul' instrũ appellatõis cũtificauit.
Quis executoꝛ appellatõi nõ detulerit. et appellantẽ excõicet ul' pcedat alit'
cõtra eũ cõicat' illi de cõsuetudĩe in diuinis. qͣdiu est in psecutõe appellatõis
nec nos sup iusta ul' iniusta appellõe ul' sup desertõe ipi' habeã' aliquid
diffinire anqͣ supioꝛ ad quẽ appellatũ est de hoc pcedens cognouit et dif//
finiuit. Si eciã ctis appellans p cõpositõez ul' al' cãm appellatõis nõ pse//
quit. Si adusarius nõ insistat nõ qͣm' absolutõez a snia excõis que
p desertõem appellatõis nõ cõualescat Secus si post excõis sniam pure la//
tã appellatio interposita extitisset.

Siquis a correctõe decani quã fecit in obseruatõe discipline claustrice ap//
pellauit. nõ audit' nisi i scptis et cũ cause expssioẽ appellet et decanus pfi//
get sibi tps infra qd cõtrariã reportet sniam Alioqͥn extũc pcedet cont' eum
si vult tamqͣ contra inobedientem. **De pegrinantibz**

De pegrinantibz

Si canõicus mittat' p negocijs ecce ipe p sumptibz dyatim vnũ puum
florenũ hẽre cõsueuit. Si canõicus pegrinari uoluit. quid faciet et
quid papiet statutũ est infra de clericis nõ residentibz **De vita et honesta**

De vita et honestate clicoꝝ

Hanc inscro regulã btĩ augustini scdm quã instituta est vi **Cte clicoꝝ**
ta nrã quia canõici sumz hoc est sub canone hoc ẽ sub regula viuẽ//

tes· licet per abusum consuetudinis in nomine denominatiuum secularis· ut non seculari
uita uiuamus sed quia ut seculares propria habere et de ipsis disponere possimus
Ante omnia fratres karissimi diligatur deus deinde proximus quia ista precepta sunt
principaliter data. Operentur fratres a mane usque ad sextam a sexta usque ad nonam
uacent lectioni et ad nonam reddant codices· et postquam refecerint siue in orto siue
ubicumque necesse fuerit faciant opus usque ad horam lucernarii. Nemo aliquid
uendicet proprium siue in uestimento siue in quacumque re· apostolica enim uita optamus
uiuere. Nemo cum murmurio aliquid faciat ut non simili iudicio murmuratorum pereat
Fideliter obediant patrem suum post deum honorent· preposito suo reuerentiam
deferant· sicut decet sanctos· sedentes ad mensam taceant audientes lectionem
Si autem aliquid opus fuerit· prepositus eorum sit sollicitus.
Sabbato et dominica sicut consuetudo est qui volunt accipiant uinum. Si opus
fuerit ad aliquam necessitatem monasterii mitti duo eant. Nemo extra monas-
terium sine precepto manducet neque bibat· non enim ad disciplinam pertinet mo-
nasterii. Si opera monasterii fratres uendere mittuntur sollicite caueant ne quid
faciant contra preceptum· scientes quoniam exacerbant deum in seruis ipsius. siue aliquid
emant ad necessitatem monasterii· sollicite et fideliter ut serui dei agant. Otio-
sum uerbum apud illos non sit.
Mane ad opera sua sedeant post orationes tertie eant similiter ad opera sua· non
stantes fabulas contexant nisi forte aliquid sit pro anime salute. Sedentes ad opera
taceant· nisi forte necessitas operis exegerit ut loquatur quis. Siquis autem non
omni uirtute adiuuante misericordia domini hec conatus fuerit implere· contumaci uero
animo despexerit· semel atque iterum commonitus si non emendauerit· sciat se subiacere
discipline monasterii sicut oportet. Si autem talis fuerit etas ipsius etiam vapu-
labit. Hec autem in nomine christi fideliter et pie obseruantes et vos proficietis· et
nobis non parua erit leticia de uestra salute.
Hec sunt que ut obseruetis precipimus in monasterio constituti. Primum
propter quod in unum estis congregati· ut unanimes habitetis in domo. et sit vo-
bis anima una et corpus unum in deo· ut non dicatis aliquid proprium sed sint
uobis omnia communia et distribuatur unicuique uestrum a preposito uestro uictus et te-
gumentum non equaliter omnibus· quia non equaliter ualetis omnes sed potius uni-
cuique sicut cuique opus fuerit. Sic enim legitis in actibus apostolorum quia erant
illis omnia communia et distribuebatur unicuique sicut cuique opus erat
Qui aliquid habebant in seculo quando ingressi sunt monasterium libenter illud
uelint esse commune. Qui autem ea non habebant non ea querant in monasterio
que nec foris habere potuerunt sed tamen eorum infirmitati quod opus est tribuatur
etiam si paupertas eorum quando foris erant nec ipsa necessaria poterat inuenire. Tam

nō ideo se putent ee felices· quia inuenerūt victū et vestimentū quale foris in
uenire nō poterant· nec erigant ceruicē quia sociant͛ eis ad quos foris ac
cedere nō audebāt· sed sursū cor h̄eant· et terrena vana nō q̄rant· Ne incipiat
esse monasteria diuitib; vtilia nō paupib; si diuites illic humiliant͛ et pau
Sed sursū etiā illi qui aliquid esse videbāt· T pes illic inflant͛.
tur in seculo nō h̄eant fastidio fr̄es suos qui ad illā sc̄am societatē ex paup
tate venerūt· magis aūt nō studeant de parentū diuitū dignitate· sed de paupe
rū fr̄m societate gloriari· Nec extollant͛ si cōi vite de suis facultatib; ali
quid cōtulerūt ne de suis diuicijs magis supbiant quia eas monasterio
partiunt͛ q̄ si eis in sc̄lo fruerent͛· Alia quippe q̄libet iniquitas in malis opib;
exercetur ut fiant· Supbia v͛o etiā bonis opib; insidiat͛ ut pereant· Et quid
prodest dispergere dando paupib; et pauperem fieri cū aīa misera supbior ef
ficitur diuicias cōtempnendo q̄ fuerat possidendo.

Omnes ergo vnanimit͛ et cōcordit͛ viuite et honorate in vobis deū inuicē· cui⁹
templa facti estis· Orōib; instate horis et tpib; cōstitutis· In oratorio nemo
aliquid agat nisi ad quod est fc̄m vnde et nomē accepit· Et si forte etiā
aliqui pt͛er horas cōstitutas si eis vacat orare voluerint· nō eis sint inpe
dimento qui ibi agendū ād putauerint· Psalmis et ymnis cū oratis deū
hoc versetur in corde quod profert͛ in voce· Et nolite cantare nisi qd̄ legitis esse
cantandū· Qd̄ aūt nō ita scriptū est ut cantet͛ nō cantet͛· Tu aūt dn̄e miserere nri.

Carnē vrām domate ieiunijs et abstinencia esce· q̄ntū valitudo pmittit
Cū aūt aliquis nō pt ieiunare· nō tn̄ ext͛ horā prandij aliquid alimentor
sumat nisi cū egrotat· Cum acceditis mensā donec inde surgatis qd̄
vobis scd̄m cōsuetudinē legit͛ sine tumultu et cōtentōib; audite· nec
sole vobis fauces sumāt cibū sed et aures esuriant v͛bū dei· Qui infir
mi sūt ex pristina cōsuetudīe· si alit͛ tractant͛ in victu nō debet alijs mo
lestū esse· nec iniustū videri eis quos fecit alia cōsuetudo forciores· nec
illos feliciores putent esse· quia sumūt quod nō sumūt ipi· sed sibi pocius
gratulent͛ quia valent qd̄ nō valent illi· Et si eis qui venerūt ex morib;
delicatiorib; ad monasteriū ād alimentor opimentor vestimentor da
tur qd̄ alijs forciorib; et ideo feliciorib; nō dat͛ cogitare debēt quib; nō
dat͛ q̄ntū de sua seculari vita illi ad istā descenderūt q̄muis usq; ad a
lior qui sūt corpe firmiores frugalitatē puenire nequiuerūt· Nec de
bēt velle oēs q͛ paucos vidēt amplius accipe· nō quia honorantur· sed q͛a
tolerant͛· ne cōtingat detestanda puersitas ut in monasterio ubi q̄ntū
possūt fiūt diuites laboriosi· fiant paupes delicati· Sane q̄admodū
egrotantes necesse h̄nt minus accipe ne grauent͛· ita et post egritudinē

sic tractandi sunt ut citius recreentur etiam si de humillima seculi paupertate venerunt
tanquam hoc illis contulerit recentior egritudo quod divitibus anterior consuetudo
Sed cum vires pristinas reparaverint redeant ad feliciorem consuetudinem suam que
famulos dei tanto amplius decet quanto minus indigent. ne ibi eos teneat
voluptas iam vegetatos quos necessitas levarat infirmos. Illos estiment di-
tiores qui in sustinenda parcitate fuerint fortiores. Melius est enim minus egere quam
plus habere. Non sit notabilis habitus vester nec affectetis vestibus placere sed moribus.
Quando proceditis simul ambulate. Cum veneritis quo itis simul state. In incessu statu
in omnibus motibus vestris nichil fiat quod cuiusquam offendat aspectum sed quod vestram sanctitatem
deceat. Oculi vestri et si iaciantur in aliquam feminarum figantur in nullam. Neque enim
quando proceditis feminas videre prohibemini sed appetere aut ab ipsis appeti velle cri-
minosum est. Nec solo tacito affectu sed affectu et aspectu quoque appetitur
et appetit concupiscencia feminarum. Nec dicatis vos habere animos pudicos si habea-
tis oculos impudicos quia impudicus oculus impudici cordis est nuncius.
Et cum se invicem sibimet etiam tacente lingua conspectu mutuo corda nunciant
impudica et secundum concupiscenciam carnis alterutro delectantur amore etiam
intactis ab immunda violatione corporibus fugit castitas ipsa de moribus. Nec
putare debet qui in femina figit oculum et illius ipse in se diligit fixum ab
aliis se non videri cum hoc facit. videtur omnino et a quibus se videri non arbitratur.
Sed ecce lateat et a nemine hominum videatur quid faciet de illo desuper inspec-
tore quem latere nichil potest. An ideo putandus est non videre quia tanto videt
paciencius quanto sapientius. Ille ergo vir sanctus timeat displicere ne velit femine
male placere. Illum cogitet omnia videre ne velit feminam male videre. Illius namque et in hac
causa commendatus est timor ubi scriptum est. abhominatio domini defigens oculum.
Quando ergo simul estis in ecclesia et ubicumque ubi femine sunt invicem vestram pudiciciam custo-
dite. Deus enim qui habitat in vobis etiam isto modo custodiet vos ex vobis.
Et si hanc de qua loquor oculi petulanciam in aliquo vestrum adverteritis sta-
tim admonete ne cepta progrediantur sed de proximo corrigantur. Si autem et post
admonitionem iterum vel alio quocumque die id ipsum eum facere videritis iam velut
vulneratum sanandum prodat quicumque quicumque hoc potuit invenire. Prius tamen
et alteri vel tercio demonstratum ut duorum vel trium coram omnibus possit ore convinci et
competenti severitate coherceri. Nec vos iudicetis esse malivolos quando hoc in-
dicatis. Magis quippe innocentes non estis si fratres vestros quos indicando
corrigere potestis tacendo perire permittitis. Si enim frater tuus vulnus haberet in corpore
quod vellet occultari dum timet secari nonne crudeliter abs te sileretur et miseri-
corditer indicaretur. Quanto ergo potius debes manifestare ne deterius putres-
cat in corde. Sed antequam aliis demonstretur per quos convincendus est si ne-

v. q. b. nec vos

gaverit. prius preposito debet ostendi. si ammonitus neglexerit corrigi. ne forte
possit secretius correptus non innotescere ceteris. Si autem negaverit. tunc negan-
ti adhibendi sunt alii. ut iam coram omnibus possit non ab uno teste argui. sed a
duobus vel tribus conuinci. Conuictus vero secundum arbitrium prepositi vel etiam presbiteri
ad cuius dispensationem pertinet. debet emendatoriam subire vindictam. Quam si fer-
re recusauerit etiam si ipse non abscesserit. de vestra societate proiciatur. Non enim
hoc fit crudeliter sed misericorditer. ne contagione pestifera plurimos per-
dat. et hoc quod dixi de oculo non figendo. etiam in ceteris inveniendis pro-
hibendis indicandis conuincendis vindicandisque peccatis diligenter et
fideliter obseruetur. cum dilectione hominum et odio viciorum. Quicumque autem in tantum
progressus fuerit malum ut occulte ab aliquo litteras vel quodlibet munus
accipiat. si hoc ultro confitetur. parcatur illi et oretur pro eo. Si autem deprehenditur. atque con-
uincitur. secundum arbitrium presbiteri vel prepositi gravius emendetur. Vestes vestras in u-
num habeatis sub uno custode vel duobus vel quot sufficere potuerint ad eas excu-
ciendas ne tinea ledantur. et sicut pascimini ex uno cellario. sic induamini ex
uno vestiario. Si fieri potest non ad vos pertineat. quid vobis induendum pro temporis
congruencia proferatur. utrum hoc recipiat unusquisque quod deposuerat. an aliud
quod alter habuerat. dum tamen unicuique prout cuique opus est non negetur. Si autem
hinc inter vos contentiones et murmura oriuntur. cum conqueritur aliquis de-
terius se accepisse quam habuerat. et indignum se esse qui non ita vestiatur sicut alius
frater eius vestiebatur. Hinc vos probate quantum vobis desit in illo interiore
sancto habitu cordis qui pro habitu corporis litigatis. Tamen si vestra toleratur infirmitas.
ut hoc recipiatis quod posueritis in unum tamen locum sub communibus custodibus habete
quod ponitis ita sane ut nullus sibi aliquid operetur. sed omnia opera vestra in unum
fiant maiori studio et frequenciore alacritate. quam si vobis faceretis propria. Karitas
enim de qua scriptum est quod non querat que sua sunt sic intelligitur quia communia propriis non
propria communibus anteponit. Et ideo quanto amplius rem communem quam propria vestra curaveritis.
tanto vos amplius profecisse noveritis. ut in omnibus quibus utitur transitura necessitas
supereminneat que permanet karitas. Consequens ergo est ut etiam qui suis fi-
liis aut aliqua necessitate ad se pertinentibus in monasterio constitutis aliquam
contulit vestem. sive quod libet aliud inter necessaria deputandum non occulte accipia-
tur. sed sit in potestate prepositi. ut in rem communem redactum cui necessarium fuerit prebeatur.
Indumenta vestra secundum arbitrium prepositi lauentur sive a vobis sive a fullonibus
ne interioris anime sordes contrahat munde vestis nimius appetitus. Lauacrum
etiam corporis cuius infirmitatis necessitas cogit minime denegetur. Fiat sine mur-
mure de consilio medicine ita ut si iam nolit iubente preposito faciat quod
faciendum est pro salute. Si autem velit et forte non expedit. sue cupiditati non

obediat. Aliqñ etiã si nocet, ꝓdesse credit' qd delectat. Deniq; si latens ē dolor
ĩ corpe famulo dei dicenti qȝ sibi doleat sine dubitatõe credat'. sed tñ vtrũ sanã
do illi dolori qd delectat expediat. si nõ est certũ medicus cõsulat'. Nec eant ad
balnea siue quocũq; ire necẽ fuerit. minus qȝ duo vl' tres. Et ille q̄ hẽt aliquo eundi
necessitatẽ. cũ quibȝ ꝑpositus iusserit ire debebit. Egrotanciũ cura siue post e
gritudinẽ reficiendorũ siue aliqua imbecillitate. etiã sine febribȝ laborancium
vni alicui debet iniungi ut ipe de cellario petat qd cuiq; opus eē ꝑspexerit.
Siue aũt qui cellario. siue qui vestibȝ. siue qui codicibȝ ꝑponunt'. sine mur
mure seruiant fratribȝ suis. Codices certa hora singulis diebȝ petant'. extra
horã qui pecierit nõ accipiat. Vestimenta vo et calciamenta qñ fuerint indi
gentibȝ necc̃ia dare nõ differant sub quorũ custodia sũt que poscuntur. Lites
aut nullas hẽatis aut qȝ celerrimẽ finiatis ne ira crescat in odiũ et trabem fa
ciat de festuca. et aĩam faciat homicidã. Sic enĩ legitis. Qui odit fratrẽ
suũ homicida est. Quicũq; aũt vl' maledcõ vl' etiã criĩs obiectu aliquem
lesit. meminerit satisfcõe quãtocius curare qd fecit. Et ille qui lesus est. sine
disceptatõe dimittẽ. Si aũt se leserint. inuicẽ sibi debita relaxare debebunt.
ꝑpter orões vr̃as. quas vtiq; quãto celebriores hẽtis tanto saniores hr̃e debe
tis. Melior est enĩ qui quãuis ira sepe temptat'. tñ impetrare festinat ut sibi di
mittat cui se fecisse cognoscit iniuriã. qȝ qui tardius irascit'. et ad veniam pe
tendã tardius inclinatur. Qui aũt nunq̃ vult petere veniã aut nõ ex aĩo petit
sine cã est in monasterio. etiã si inde nõ ꝓiciat'. Proinde vobis a vbis du
rioribȝ parcite que si emissa fuerint ex ore vr̃o. nõ pigeat ex ipo ore ꝓferre me
dicamen vnde facta sunt vulnera. Quñ aũt necc̃itas discipline moribȝ coher
cendis dicẽ vos vba dura cõpellit. si etiã ipi modũ vos excessisse sentitis
nõ a vobis exigit' ut a vobis subditis veniã postuletis ne apud eos quos
oportet eē subiectos. dũ nimiũ seruat' humilitas regendi frangat' aucto
ritas. Sed tñ petenda est venia ab oĩm domino. qui nouit eos quos
plus iusto forte corripitis. quãta beniuolencia diligatis. Nõ aũt carnalis
sȝ spiritualis int' vos debȝ eē dilcõ. Preposito tanq̃ patri obediat'. mul
tomagis pbro qui oĩm vr̃m curam gerit. vt ergo cuncta seruent' ista. et
siqd seruatũ minus fuerit nõ negligent' ꝑtereat'. sed ut emendandũ corrigẽ
dumq; curetur. ad ꝑpositũ ꝑtinebit. ut ad pbrm cuius est apud vos
maior auctoritas referat. qȝ modũ vl' vires eius excedit. Ipe vo qui vo
bis ꝑest nõ se estimet ꝑtate dn̄ante. sed caritate seruiente felicẽ. Honore
corã vobis platus sit vob. timore corã deo substratus sit pedibȝ vr̃is.
Circa oẽs seipm bonorũ operũ pbeat exemplũ. Corripiat inquietos. conso
letur pusillanimes. suscipiat infirmos. paciens sit ad oĩs. Disciplinã

liberis h̄eat. metuendus īponat. Et q̄i utrūq3 sit necessariū. tñ plus a vob̄
amari appetat q̄ timeri. sp̄ cogitans deo se p̄ uobis redditurū ēē rationem
Unde vos magis obediendo nō vr̄i sed etiā ipius misereminī qui int̄ vos q̄nto
in loco supiore tanto ī piculo maiori versat̄. Donet aūt dn̄s ut obseruet̄
hec oīa tanq̄ sp̄ualis pulchritudīs amatores et bono xp̄i odore de bo
na cōu̇satōe fragantes. nō sicut serui sub lege s3 sicut liberi sub grā
cōstituti. Ut aūt uos ī hoc libello possitis inspicere ne p̄ obliuionem
aliquid negligatis semel ī septimana uobis legatur. Et ubi uos ī
ueneritis ea q̄ sc̄pta sūt facientes. agite grās deo bonoꝝ oīm largitori.
Ubi aūt quicūq3 vr̄m sibi videt aliquid deesse. doleat de p̄t̄ito. caueat
de futuro. orans ut debitū dimittatur et ī temptatōibꝫ nō inducat̄.
Ego frater N. offerens trado meipm eccīe sc̄e marie dei genitricis
et p̄mitto cōu̇sionē moꝝ meoꝝ et stabilitatē in loco hoc sc̄dm can.ᶜⁱ xp̄i
et aplicam institutōēs et sc̄dm regulā bt̄i augustini. P̄mitto etiā usq3
ad mortē in xp̄o obedientiā dn̄o N. p̄lato eccīe xp̄i et successoribꝫ eius
quos sanior ps̄ cōgregatōis elegit. Addit̄ etiā hic qd̄ dicit ysidorus
Hys igitur lege p̄m̄ cauet̄. ut a vulgari [...] de vita clicoꝝ.
vita seclusa a mundi uoluptatibꝫ se abstineant nō spectaculis nō pō
pis intersint. cōuiuia publica fugiant. sibi p̄uata nō tantum pudica sed
sobria colant. vsuris neq̄q̄ incūbant. neq3 turpiū occupatōibꝫ lucroꝝ
fraudibꝫ cuiusq̄ studiū appetant. amorē pecuīe q̄si materiā cūctoꝝ ma
loꝝ fugiant. vl' ciuiliū secl'aria officia negocia q3 abnuant. honoris g̃
dū p̄ ābitōēs nō suscipiant. p̄ bn̄ficijs mediante dei munera nō accipiant.
dolos et cōiuratōēs caueant. odiū. emulatōēs obtrectatōēm. atq3 inuidiā
fugiant. nō vagi oculis. nō effreni lingua. aut petulancia tumidoq3 ge
stu incedant. et pudorē ac verecūdiā mentis simplici h̄itu incessuq3 ostendāt.
obscenitatē etiā membroꝝ et ūboꝝ sicut opeꝝ p̄ēnitus execrentur. viduaꝝ
et virginū frequentatōēs fugiant. cōtubernia extranearū feīnarū nullatenꝰ
appetant. castimonia quoq3 inuiolati corpis p̄petuo cōseruare studeant.
aut certe vni9 matrimonij vinculo federent̄. Senioribꝫ quoq3 debitam p̄beāt
obedientiā neq3 vllo iactancie studio semetip̄os attollant. Postremo
doctrine lc̄ōi. psalmis ymnis canticis exercicio iugit̄ incūbant. Tales enī ēē
debent qui diuinis cultibꝫ sese mancipandos student. scilicet ut dū scīe
opam dant doctrine graciam populis amministrent.
Qd̄ s̄ āuis regula illa abdicatōēm p̄prietatis indicat. et sic eā canoīci re
gulares obseruent. et licencia tñ et indulgencia bt̄i augustini licite p̄p̄is
vtim̄. nec dicatū nobis aufert. xij. q. i. c. Certe ego sum et caplō Illi

aiit· et sic sanctius viuimus· q̄ si simulata paupertate· sp̄ia abiceren̄· scd̄m
augustinū in sermone de communi vita dicor·
Habitus ep̄i nr̄i ext̄ eccam est vestis linea et sup̄ ipam cappa rotunda·
vl' tabbardus longus usq; ad pedes· vsi sunt licet min⁹ pvide hactenus
togis pluuialib; longis infra genu tendentib; In ecca v̄rā uti deb; illa
veste linea et post hoc p̄ oīa sicut vnus ex nobis· p̄ abusum et corruptelā
inductū est ut in ecca oī t̄pe supp̄llicio tantū utatur et almucia varia
sup̄ caput· qd' p̄ henricū de vienna audiui p̄mo a senioribz inductū·
Habitus prepositi nr̄i ext̄ eccam esse consueuit toga longa forrata p̄el
libz In ecca v̄o incedit p̄ abusū sicut ep̄s· qd' est valde absurdum
q' dica eiusdē p̄fessionis in eod' monasterio et collegio h̄itu dispari utat̄·
Habitus decani nr̄i est tabbardus longus usq; ad pedes extra eccaz
In eccia gerit h̄itū sicut vnus ex nr̄is· addito q' cappā suā de vario for|rare cōsueuit
Habitus v̄o canonicor̄ et capellanor̄ et cetor̄
extc nr̄e dicor̄ qd' dolenter scribo nō differt ext̄ eccaz ab h̄itu laycor̄ In ecca
v̄o utun̄ sup̄ vestimenta supp̄llicijs Et a die quo incipiantur p̄phete h̄'
est historia· Vidi dn̄m· quociens nocturn⁹ cantatur usq; ad aduentū·
et sp̄aliter vigilia oīm scōr̄· et vigilia obitus martini· et dnīca aduen
tus usq; ad vigiliā natalis dn̄i Et dnīca i septuagesima ad p̄mam
usq; ad vigiliā pasche/ necnō ad cruces in rogatōibz et sextis ferijs ab
octauis penthecostes usq; ad festū bī remigij qn̄ cruces portant' vtun̄
cappis nigris sup̄ supp̄llicia Nisi in festis andree· nycolai· cōceptōis
bt̄e marie· thome· purificatōis bt̄e marie· petri ad cathedrā· et mathie·
et sic usi sum⁹ Anno dn̄i m°· ccc°· xlv°· et ānūciatōis bt̄e marie/ quibz va
mur supp̄llicijs p̄p̄t festiuitates Ebdomarius v̄o p̄br ad vesp̄as et matu
tinas lauans collectas· et scolaris de libro sibi seruiens cappā nigrā de
ponit et in supp̄llicio nisi festū sit et in cappa serica nūstrat almucijs
varijs vtun̄· capellani nigris almucijs in sacr̄s nō cōstituti utūt' biretis
vl' de dispensatōe decani ex causa almucijs nigris·
Sine habitu religionis nr̄e nullo t̄pe licet nobis eccaz ingredi· et p̄
sertim postq̄ pulsatū sit ad diuina· habit⁹ eciā deb; ornate ges
tari· nō inter brachia cōuolui quocūq; loco q̄cūq; hora quisq; de ec
clesia nr̄a h̄itū nrm̄ gestans incedat· nulli de ecca alii h̄itu nō in diui
nis licet in eius cōspectu parē Sed ob h̄itus reuerenciā quā videt illi
ad p̄te cedere· ne videri possit eidē quilibz indutus h̄itu nr̄o p̄dc̄o In i
cessu nō utatur calopedijs i ecca vl' extra q' si calopedijs utitur nō cense
tur in habitu incedere·

PRelatis ecce nre vllo tpe ul' loco calopedijs vti nõ licet.
Cyrothecis et anul' aut fibulis seu monilibz in eccã nobis nõ licet uti
tpe quo diuina aguntur; pter frigus wantis utim̄. occulte tamen.
VEstibz de panno viridi mero ul' scarlato ul' virgulato ul' taxillato l'
depicto ul' ymagibz ornato ul' caligis de panno huiusmodi ul' panno dissili l'
partito ul' vestibz ad latã sell' nobis et ceteris ecce nre clicis vti non licet
Calceis nobis uti nõ licet laqueatis ul' sell' ad põpam scindi possũt; pter
impedimentũ pedum de hoc est statutum.
Item phibemus ne sacerdotes sotulares seu calcios portent pedibz laqatos
NOn licet nobis uti barbis nõ rasis ul' coma longa. sed corona et tonsu
ra decentibz vti tenemur; Siquis eciã sine corona eccam intrauit nõ est ad
aliquod diuinũ officiũ admittendus tã ĩ missa qm̄ horis diuinis.
NOn licet alicui tonsurã suã radendo deponere sine licencia decani quã
nõ debet indulgere nisi ex necessitate. Siquis ex necessitate et licencia deca
ni tonsurã deposuerit a chori frequentatione abstinebit donec tõsurã habue
rit et coronã. quia raso et nudo capite nulli licet diuinis interesse. Est eci
am de corona statutũ synodale Guydonis.
Item papimus sub pena excõis clicis quibuscũqz ciuitatis nre et dyoc ut
tonsurã assidue deferant clicalē et vestibz nõ virgulatis seu ptitis ꝫ clica
libz vtantur honestis vt a laycis discerni possint habitu et tonsura.
EX institutione omnes eodē refectorio comedere et dormire eodē dormitorio
tenemur et viuere de coī sed ex dispensatione Episcoporum hoc hactenus sciencium et Nota
tolerantiũ in priuatis domibz habitamus nõ tñ licet alicui canõico habitare nisi
in domibz claustralibz et de hoc est synodale statutũ Theoderici de Are
Canõici qui sunt in pacõe in expēsis suis l' aliorum nõ sint nisi in domibz claustralibz.
Pulsatis sine mora cymbalis ad horas
oēs honeste cũ religione chorum ingrediũtur. In ingressu vero cantori ul' loco
eius ppter reuerenciã inclinamus ingressi stallũ nobis assignatũ acci
pimus et cũ oī silencio diuina psallimus nõ p chorum ambulare alicui ĩ stal
lato licet nisi seruiat in officio. officiũ peragendo. Si libro indigeat sco
lare pro eo mittat. Post primũ versum tercij psalmi ad vespas. primã terciã
nonã et cõpletorium ul' post inceptũ ewangeliũ. vl' cum ix lc ad ma
tutinas leguntur. post primũ versũ quarti ps qui prius in choro ingressus
nõ fuerat eadē hora. nulli ingredi licet chorum qui nõ fuit in choro ad vs
añ Magnificat hoc est ante in principio et ante benedicamus vl' p quinqz
psalmos. nõ licet interesse cõpletorio qui nõ fuit in summa missa. nõ li
cet interesse sexte ul' none que continuati post summã missam cantatur

Secus si ex intervallo qui nō fuit in cōpletorio nō licet intrare decantatōi
antiffane post Completorium.
Omnis sedentibz nulli licet ingredi ul' egredi chor ex quacūqz causa.
Item dnūs pstrat' ad preces nulli licet ingredi ul' egredi chor
Dum legit' ewan' ul' Magnificat ul' Nūc dimittis ul' bn̄dcās pr̄ nr̄.
ul' credo in deū. Nulli licet se movere de loco in quo est ul' ingredi ul' egre
di nisi aliqs celebret in officio dīno nec eodē tp̄e alicui cū aliqz dignitatis
Item ab eo tp̄e quo celebrans dixerit. Orate p me T sedē licet.
pectore usqz quo incipitur Agnus dei nisi tp̄e quo Scūs cantat' pūi sta
būt versi ad altare inclinantes. nulli qz igredi l' egredi chor licet.
Si quē necessitas ad ingrediendū chor aliquo tp̄e cogit. videat q' egre
diatur ianuā occidentalem illi' ptis in qua installatus est nisi forte
supremus eēt in stallo ul' ordīe et tūc licet sibi ad supiorē ianuā exire.
quia reverenciā supiori stallo exhibebit. ne transeat añ ipm.
Si decanus sedentibz dnūs ul' ppositus ul' Epc accedat ad legendū
lectionē ul' vsū cantandū. tam canōci qm̄ socij qm̄ scolares oms vtriusqz
ptis assurgent eunti et redeūti. Si vō canōicus ad idē incedat. scolares
illi' ptis dūtaxat assurgent eunti et redeunti.
Dum pcīosa legit' oms qui nō sunt canōci exeunt chor. nec licet alijs
Dum in choro divina agunt' nō licet alicui clico T intrare.
nō versari ul' stare ī extra sic q' ab existentibz in choro possit videri.
Omnes horas et missam stantes pagimus exceptis lcōibz pphiaz et E
pla' vsibz gdualiū et alla et tractuū dū p singulares psonas cantant lcōi
bz et Genrijs ad matut' et ad vigilias
Item p totū annū qn̄ nocturnus cantat' ad pncipiū cuiuslibz hore genu
flectim' et quociens pr̄ nr̄ ad vs̄ et matutinas et horas legitur. pstrati qli
bz suo loco iacem'. ad vs̄ post añ ad mgt' cū kyriel' dicatur. et ad matuti
nas post añ. ad bn̄dcās cū kyriel' dicat' oms canōci et installati pstrati
iacent sup formas supiores scdm ordinē installatōis sue usqz dū collca
pncipalis dcā fuit quā dicat Ebdomadarius stando ī medio chori. pūi vō ia
cent pstrati maioris stature se ponūt in loco inferiori et minoris ī altiori
loco chori. ita divisi q' se nō cōtingant. Dcā collca surgūt oms. et repont
se quilibz ī loco suo usqz quo dcs̄ sit psalmus p defunctis. Quo dcō stan
do iterz psternūt se qlibz in loco in quo steterit et sic manent pstrati. usqz
dū collcā pro defunctis sit expleta. Ad horas vō pme. tcie. sexte. none. et
cōpletorij stamus donec versiculo dcō kyriel' dicat' et tūc oēs psternūt se
sicut fit in matutinis post añ. ad bn̄dcās. Et sic iacent prostrati oms etiam

Abbōrius pbr usqȝ in finē illi⁹ hore et usqȝ collcā pro defūctis sit expleta.
Ad missā vō aīar qui nocturnus dicitur vl' pmā missā cciā si nō sit
aīar cū due dicende iminēt et fuit⁹ nō est pñs vl' dies memorie ad quem
canōicj aliar cciar venire solent p totū ānū dcō Scs cū tyntinnabulum
mouet ad eleuatōez corpis dñi . oīs psternūt se quilibȝ in loco suo et sic
iacent psterati usqȝ dum dicit Pr oīa Oremus Preceptis . et tūc surgūt oīs
dyaconus et Subdyaconus celebrantes etiam in locis suis se psternūt
Ad sūmā vō missā dcō Scs oēs psternūt se sup formas . scolares ī medio
chori sicut fit in matutīs et vespis . et sic psterati manent usqȝ dū Pr nr
finitū fuit et tunc surgūt et qlibȝ se in loco suo reponit . nisi fuit dies
Sabbati vl' sequenti die agetur memoria alicui⁹ scī . et nō nocturnus
cantabit tūc enī ad sūmā missam aliq° exceptā se nō psternunt .
Etiam cū dicit pcola in cōspectu cū incipit Pr nr / oīs se in locis suis
psternūt et sic manent . donec coll' sit finita Dū etiā legit in xl' letania
psternūt se dñi sicut in matutīs sup formas . scolares vō corā recitatore
letanie usqȝ in finē . dū etiā legit . verba mea et ps eccī in xl' p defunctis .
cū Pr nr incipit dñi psternūt se ī locis suis . usqȝ dū coll' vltīa sit finita .
In rogatōibȝ et sextis ferijs et die cīner dū cruces dū et portant cū kyri
el' dicit oīs se in locis suis psternūt . usqȝ dū coll' sit finita . Et Abbō//
rius ad collcāȝ surgit . et etiā ī medio eccle legit . q' lcā surgunt oīs .
Inter pascha et penthecosten genua nō flectim⁹ nisi in rogatōibus
dum cappis nigris incedit⁹ al' non .
Quociēs hore incipiunt et nō genua flectim⁹ ad orientē nos v̄
tim⁹ Et qciēs ad missā vl' ad horas vl' ad psalmos Glā pri dicit
ante et retro hoc est deo ad orientē et retro ad occidentē cōuersi iclinam⁹
Quociēs ymno dcō vsu de trinitate dicim⁹ ad orientē inclinam⁹ et ipo
vsu finito ad occidentē Quociēs qs antiphonā incipit ante et retro
iclinet Quociēs qs cantaturus vsum Ynniū incipit surgit . et ad orien//
tē inclinat . dū vsus cātatus īcipit ad orientē vsus inclinet . et dū fini//
uerit vsū ad occidentē inclinat . lectus lcōem ad matutīas vl' ad vi//
gilias cū lcōiū in medio chori ante et retro inclinat . et ita lectus
ad pulpitū accedit cū lcōem legit eod' modo ante lcōiū ante et retro
inclinet Et dū ad locū suū redierit stans ī stallo suo an̄ et retro iclinat
Quociēs antiphō vl' sequēcia . alla . ymnus ī choro cantat vl' in organis
qd' expsā in se orōnē continet . oīs ad orientē stantes nos vertim⁹ . et
illo finito iclinam⁹ ad orientē et occidentē nisi sequitur vsus de trinitate
tūc stantes manem⁹ sine inclinatōe usqȝ ī finē versus trinitatis et tē

inclinamus ante et retro· quales sunt de sancto Martino Intercede et domine deus
noster· de sancta maria Sancta maria succurre Salue regina· et finis antiphone
Cum natus est· et germinauit· alleluia· veni sancte spiritus· Precamur sancte domine Te depre-
camur agye· Oramus domine· et sequentia· audi nos· et similiter quis dabit que similia·
Ad omnia capitula et collectas ad suffragia ad orientem nos vertimus stantes·
Ad missam cum gloria in excelsis incipitur ad orientem nos vertimus et con-
tinenti inclinamus ante et retro Cum vero dicitur· Adoramus te· iterum vertimus
ad orientem quousque dicitur· tibi· et tunc inclinamus ante et retro Iterum cum dicitur·
suscipe deprecationem nostram· ad orientem conuertimur usque dum dicitur miserere nobis·
Et tunc inclinamus ante et retro Dum euangelium legitur nudis capitibus ver-
si ad dyaconum stamus Et si legatur in ambone cum dicitur· gloria tibi domine· ad ori-
entem inclinamus Cum credo in unum inchoatur ad orientem conuertimur cum dicitur·
Patrem omnipotentem ante et retro inclinamus Cum dicitur Et homo factus est incli-
namus ante et retro Et cum dicitur Adoratur· inclinamus ante et retro Cum thu-
rificantur a sacerdote ad magistrum· et benedictus vel alio post euangelium inclinamus
thurificanti et continenti ante et retro inclinanti nobis omni qui reincli-
namus Cantori antiphonam imponenti vel mandanti inclinamus Incedentes per
chorum vel ecclesiam ad aliquod officium vel ministerium faciendum semper Ebdomadario stanti
ad peragendum officium et cantori vel choro presidentibus inclinamus Transeun-
tes etiam ante Episcopum· Archidyaconum vel decanum nostrum inclinamus eisdem· vni-
cuique et eius maiori dumtaxat simul inclinamus dummodo sit in capite chori qua
transitur· quociens per medium apud sancta sanctorum vel in choro· et non ante pulpitum
transimus quod non licet nisi quis expleat aliquid officii semper inclinamus ante et re-
tro Scolari non licet transire per medium chori nisi post pulpitum et tunc inclinat
Si scolaris ad alium chorum mansurus transire debet [illegible] ante et retro·
exeat chorum et per aliud ostium intrat aliter ibi ad alium chorum transire non licet·
Cum ad oblationes ad altare accedimus quando circa sancta sanctorum ascendimus
ante et retro inclinamus similiter et descendentes ad dextram partem scilicet descensuri ad
sinistram inclinant ante et retro ante medium altaris Et accedentes ad of-
ferendum videant ne antequam sancta sanctorum descenderint ad aliam partem chori accedant
Pulsores chori stantes in medio ecclesie cum fecerint officium recessuri retro incli-
nant Nos descendentes in nauim ecclesie de choro cum a gradibus descendimus
signum saluatoris versus chorum inclinamus Sic et Ebdomadario et chori pulsori-
bus inclinamus ut superdictum est Cum osculamur ad pacem inuicem inclinamus Ad
nonum versum psalmi in sexta et nonum in ix· ante et retro inclinamus Ad antiphonam
Salua nos· Pacem et vigilia ad orientem vertimus· ad versum· Signatum est super nos·
ante et retro inclinamus· cum Te deum· incipitur ad orientem conuertimur usque in fine psalmi· ...

et tunc ante et retro inclinamus. Item cum dicitur Te ergo quesumus ante et retro in
fine convertimur ad orientem.

Non licet alicui aliquod officium facere in ecclesia capite cooperto.

Siquis in premissis incessibus vel inclinationibus deliquerit correctioni decani
subiacebit. Super quo decanus nullius consensum vel auctoritatem requirere habet.

Cum ex consuetudine vel stamus sedemus genua flectimus vel ad orientem vel ad
chorum nos convertimus omnes sic equaliter faciamus. Nec licet alicui tunc aliter se habere.
scilicet nobis stantibus non licet alicui genu flectere vel sedere facere quod a nobis
discrepet. Nobis etiam cantantibus vel legentibus non licet alicui aliis intendere
studendo.

Non licet nobis cum suspectis mulieribus cohabitare. Et si suspecta sit
hoc arbitrio decani relinquitur. Si tamen focaria reputetur non prius ipsum
cohabitantem in divinis vitamus quam per superiorem suum super hoc convictus fuerit et
condempnatus quamdiu ergo toleratur et nos toleramus eundem. Et de hiis est statutum sy

Item excommunicamus in hiis scriptis et excommunicatos nunciamus | nodale
male et [illegible] tam auctoritate nostra quam etiam virtute constitutionis felicis recordationis domini Petri sancti
georgij ad velum aureum quondam dyaconi cardinalis omnes sacerdotes et clericos
nostre civitatis et dyocesis focarias habentes donec ipsas a se alias non admissuri
amoverint et absolutionis beneficium meruerint optinere.

Petrus miseratione divina sancti georgij ad velum aureum dyaconus cardinalis
apostolice sedis legatus universo clero civitatis et dioc[esis] traiectensis Salutem et rei geste
et noticiam in perpetuum valituram. Ceterum quia ipsorum nefanda soboles in opprobrium traiectensium
nimium inolevit volumus et mandamus quod nulli filij clericorum presbiterum eorum vi
ventibus in maiori vel aliqua ecclesiarum civitatis et dyocesis traiectensis aliquod de cetero va
leant optinere beneficium nisi ex indulgentia sedis apostolice que de constitutione huiusmodi
expressam faciat mentionem ordinationes siquas ex ipsis de beneficijs optinendis
contra constitutionem eandem celebrari contigerit nullam esse penitus decernentes ac or
dinatores illa vice ordinatione beneficiorum ipsorum censemus fore privatos.

Siquis canonicus convictam sibi mulierem consanguinitate vel affinitate sibi
cohabitantem habuerit non licet illi mulieri infra domum claustralem parere vel
post partum purificationem peragere vel ibidem ad baptizandum infantem educere vel indu
cere vel infra emunitatem nuptias celebrare. Etiam si in matrimonio hec agantur.

Si clericus quicumque ecclesie nostre ducat uxorem sive publice sive occulte eo ipso sine
aliqua sententia privatus est beneficio quod habet in ecclesia nostra. Secus si officium habet
sine beneficio et contraxerit cum unica et virgine. Si non fuerit sine officio et benefi
cio simpliciter installatus et bigamiam non incurrerit dicatur sicut obtinebit

Statuta sunt facti in ecclesia beati Martini. | et stallum in choro.

Quadraginta stipendia et unum quod dicitur domine ut habeant qui asscripti sunt
meruerunt. Ex hijs ergo stipendijs triginta appellantur dominorum stipendia.
et decem puerorum. unum quod superest dicitur stipendium domine. Quorum hijs plenitudinem
de hijs que prepositus ministrat. de alijs autem nichil. hoc diuiditur inter sacer-
dotes dyaconos et subdyaconos chori dominorum prout inferius continetur. Tricesimum
stipendium de stipendijs dominorum habet dominus Episcopus liberum cum omni beneficio. hoc beneficium
appellat distributiones cotidianas. hoc stipendium recipit eiusdem ecclesie deca-
nus siue decanus fuerit presens siue absens. hoc stipendium decanus semper habet.
Decanus cum numquam carebit. de quo plenius capitulum est supra de officio decani
in statuto Notum. et [tri]cesimum unum stipendium dominorum cum omni beneficio habet
Imperator cui deseruiunt duo sacerdotes de quo est statutum supra de dectore
in statuto. Henricus. decimum stipendium de stipendijs puerorum est dormito-
rij. de hoc est scriptum supra de officio custodis dormitorij. Stipendia dominorum
et domine quod dicitur stipendium altaris. et dicitur domine quia Emma venerabilis
matrona de suis facultatibus auxit bona ecclesie nostre. et illud stipendium ad
sue salutem anime ordinauit. Dicuntur prebende plene siue prebende cum supple-
mento. Stipendia puerorum dicuntur prebende semiplene siue prebende sine sup-
Preter ista .xl. stipendia sunt officia ministrorum plemento.
duodecim ab antiquo. Ex hijs unus custodiet monasterium et alter debet esse
campanarius. tertius et quartus portitores ceruisie. quintus et sextus duo dapis-
tri. Septimus habet officium ceruisie ministrande. Octauus habet officium siliginis.
Nonus pistor. decimus pincerna vini. Undecimus cognitor et diffinitor carnium.
duodecimus carpentarius. Est superadditus .xiij. per Theodericum de rauden-
rode prepositum nostrum qui dicitur ductor asini. et quartusdecimus est tector monas-
Seruidus istorum ministrorum videlicet campanarius terij.
nichil a preposito quia decanus recipit beneficium ipsius sed nescio ubi.
De supscriptis stipendijs dominorum et domine prepositus noster dabit cotidie duos
albos panes triticeos et unam siliginem et tres stopos ceruisie. Stipendijs
puerorum dabit cotidie unum album panem et unam siliginem et .iij. stopos ceruisie.
Vinum uero carnes pisces et caseus et lardum sunt in pecunias commutata que
dicuntur denarij mensuales. vnus panis albus ponderabit in pasta
octo marcas et panis siligineus in pasta siliginis decem marcas et cum panis
albus coctus fuerit vna die et nocte ponderabit sex marcas et dimidiam.
Panis albus erit talis farine ut .xxx. fieri possunt de modio farine. Pa-
nis siligineus sine supplemento erit talis ut .xl. siligines fiant de modio
et istos siligines recipiunt .xi. ministri et ponderat octo marcas. Summa
tritici stipendij domini per annum .xviij. modij et decem panes Summa siliginis

noue modij et quinque panes Summa auene xxiiij modij et tria ps modij
Summa denarior mensurnaliu vij · lib · et octo solidos bonor Summa sti
pendij dñe tm Summa stipendij pui · ix · modij trici et quinque panes Summa
siliginis noue modij et quinque panes Summa auene · xxiiij · modij et tria ps
modij Summa denarior mensurnaliu · v · lib · iiij^or sol et iij · denarij bo nor.
Stopus ceruisie tantus erit vt · xlv · stopi pficiant amam
ceruisie et hij sunt stopi magni Piui vo stopi septuaginta faciunt amam
Sunt stopi minimi et hij · cxx · pficiunt amam vt iam non fallamur in stopis ·
Stipendijs dñor et dñe · Prepositus dabit maiori Camerario nro qui
vtaus distribuet in pncipio octobris et octo mensium sequencium cuilibz sti
pendio quolibz mense xiij · sol et iiij · denar Turonensium denarior In mense
vo Julij · Augusti et Septembris · ix · sol et iiij^or den Stipendijs vo puor
dat quolibz mense dcor noue mensiu · ix · sol et iij · den Et p alijs men
sibz tribus vltimis · vij · sol ·
Item dabit ppositus stipendijs oibz pdcas necno viginti stipendijs ecce
sci Saluatoris In cena dni cuilibz vnum panem album ponderis et valoris
albi panis pdci · videlicet · xxx · de modio tritici dabit eciam Officiatis
quatuordecim pdcas necno oibz chorisocijs nris et ecce sci Saluatoris
pdce cuilibz vnum panem qles · xlv · fieri possunt de modio tritici bn purgati ·
Dabit eciam eode tpe cuilibz pmissor oium discu ligneu nouum et poma
cum nucibz et vinum qntum haurire voluerint tibz vicibz Et ministrabit officia
atus ppositi mappas et manutergia · et aquam calidam ad mandatum
Dabit eciam ppositus caplo · xiij · lib · et x · sol Turonensium p medietate In
vigilia annunciacois bte marie virginis que dicitur denarij conuiuij pro
piscibz Et accipitur pecunia de piscaria ecce dce vtermere et dimidietur p camera
rium maiorem vt inferius continetur
Dabit eciam ppositus duodecim paupibz dnica scda post Inuocauit et sin
gulis diebz sequentibz pter dnicas vsqz in die cene dni exclusiue qui sunt
xxiiij · cuilibz paupi vnam siliginem quor lx fiunt ex modio et duos sto
pos ceruisie · quor tres faciunt talcam Quos panes et ceruisiam exactor
festa violanciu oi sabbato accipe consueuit Quibz eciam camerarius nr
maior addit quolibz die dcor dier tres turonenses puos Et mgri cu
sie addunt die qlibz cuilibz duos stopos et ita ceruisia paupm e eql
cuisie dñor in valore · Et nunc exactor pdcus p panibz sabbator recipit in vni
uso ab officiato viginti sex panes siligineos ponderis nri et tres vrnas
ceruisie Ad hoc mandatum ppositus nr ministrat sex modios et dimidium
siliginis · et sex panes magnos et sex modios auene et iij · vrnas · et ca

Amplius tantum avene addit de legato pie memorie Florencij prepositi. Summa
pecunie quam camerarius maior ministrat est iiij^or lb. et xix sol. nigrorum.
Item ministrat prepositus dominis tredecim officiatis. primo pincerne qui est presbyter
domino Johanni brune novem modios tritici et quinque panes. Item ministrat eidem duo
decim modios avene et quolibet mense novem mensium primorum tres sol. et no
vem den. Et tribus mensibus sequentibus quolibet mense xviij den.
Item ministrat carnifici vel magistro coquine qui similiter est presbyter et capellanus
capelle prepositi videlicet dominus Egbertus novem modios tritici et quinque pa
nes. Item octo modios siliginis et duodecim modios avene et mensurnales de
narios sicut pincerna predictus precedens. Item ministrat officiato suo pistori prepo
situs pro quatuor officiatis ministris scilicet pistore et magistro siliginis et du
obus portitoribus cervisie cuilibet viij mod. siliginis. xij mod. avene et dena
rios mensurnales sicut pincerne et carnifici.
Item ministrat prepositus duobus dapiferis qui sunt layci scilicet Seele et Creycale
cuilibet viij modios siliginis et xij modios avene et den. mensurnales sicut
Item ministrat custodi ecclesie tres modios pincerne et carnifici.
tritici et xv panes. viij modios siliginis et xij modios avene. Item quolibet
mense novem mensium primorum ix den. et quolibet mense trium ultimorum mensium
Item ministrat carpentario qui est magister xviij den. Traiectensis.
fabrice viij modios siliginis et xij modios avene et den. mensurnales sicut
Item ministrat ductori asini viij modios carnifici et pincerne
siliginis et xij mod. avene cui erant ab initio ix mod. siliginis et xxiiij modij
Item ministrat tectori ecclesie ix modios siliginis avene assignati
et xxiiij modios avene. et estimo quod sic fuit immutatum quod constitutum ductori
asini ministretur tectori et quod fuit constitutum campanario ministretur ductori et cam
panarius miser mendicat. Igitur tector vel ductor campanarius erit. alias
erit minister sine stipendio quod nec ius nec racio dictat et honestas ecclesie non.
Stipendium vero domine sive altaris de quo predictum est sic dividitur. presbiteri ca
nonici ebdomodarij singulis diebus capiunt unum album panem et pro novem primis men
sibus capiunt de mensurnalibus den. quolibet mense octo sol. et duos den.
et pro tribus mensibus ultimis pro quolibet iiij^or sol. et octo den. Dyaconus ca
pit singulis diebus dimidium album panem et duodecim modios avene a prepo
sito et tot modios avene a capitulo et pro novem mensibus primis iiij^or sol. et
unum den. et pro tribus ultimis vij sol. Subdyaconus capit dimidium album
panem et ½ siliginem et xij modios avene a preposito et tot modios ave
ne a capitulo et pro novem mensibus primis pro quolibet mense ad den. mensurnales
xij den. bonorum et pro quolibet trium ultimorum mensium ij sol. et iiij^or den.

Et nota quod quiuis panis albus octo marcas in pasta ponderare debeat
et .xxxi. debeant autem de modio farine tritici fieri sicut supra scriptum est. et de-
narij sint in Traiectensi moneta soluendi que moneta describitur inferius de ce-
libus. put in libro camere hec omnia colliguntur per simplicitatem antecessorum nostrorum
huc deuentum est quod panes in pasta ponderant septem marcas siue viginti
octo fertones et quidam viginti sex fertones et faciunt de modio tritici pa-
Item cum prelati aliquarum ecclesiarum collegiatarum nes albos. Et
Traiectensis vel aliorum prebendas assequuntur in ecclesia nostra consueuerunt prebendas su-
as per vicarios deseruire. et tunc ipsis prelatis ministrari consueuit pro mensurnis
denariorum pro nouem primis mensibus iiij°r sol. et unum denarium et pro quolibet ulteriorum trium men-
sium .xxviij. denarii bonorum. Item si primam residentiam .xv. dierum fecerunt ministratur eis
nouem modios siliginis et quinque panes. Item .xvi. modios auene et istam sili-
ginem et auenam et mensurnales denarios sui vicarij olim recipere consueuerant. tol-
lunt etiam a capitulo corpus prebende et omnia que ut corpus diuiduntur sicut nos
preter denarios papuli et cynghe. Si tamen residant sicut nos et panes capiunt
sicut nos. Alioquin pro quot diebus presentes fuerint capiunt sicut nos pecunias et
panes iuxta stipendij quantitatem. Si vero primam .xv. dierum fecerunt residentiam
tollunt absentes sicut nos qui primam annalem residentiam fecerunt. Si vero
secundam residentiam non fecerint. censentur apud capitulum sicut alij ex nobis qui
primam residentiam non fecerunt. Et ut sub breuitate aliqua comprehendam qualiter
prebende nostre diuiduntur et ministrantur. Notandum est quod canonicus nouiter receptus sti-
pendium dum ante terminum a die obitus predecessoris sui nichil capit nisi se
ad seruicium et residentiam in ecclesia obtulit secundum constitutionem suscepti regi-
minis. et tunc quamdiu in ciuitate residet et deseruit capit medietatem fructuum
prebende contra defunctum et fabricam et presentias secundum eam quantitatem secundum quam
capit fructus prebende. Diebus vero quibus a ciuitate se absentauit nichil
omnino capit. detrahuntur ergo sibi pro diebus absentie mensurnij denarij et pa-
nis et ceruisia et a capitulo dimidius grossus. Si sit stipendium prius quarta
pars grossi. et hoc quod detrahitur cedit defuncto et fabrice. Iste etiam de emo-
lumentis capitularibus sparingia et bonis nobilium nichil capit. Si vero
per maiorem partem anni se absentauit. tunc pro diebus quibus presens fuit capiet pa-
nem ceruisiam et mensurnij et dimidium grossum vel quartam partem grossi iuxta quantita-
tem stipendij sui. et nichilominus ad tabulam scribetur et isto termino non distin-
guitur an sit scolaris vel emancipatus in sacris vel non. Canonicus sim-
plex vel prelatus. Et iste medio tempore non est capitularis nec post annum termi-
ni lapsum a tempore prouisionis sue.

Post terminum iste canonicus emancipatus in sacris constitutus tempore sue

puisionis hn̄s stipendiū dn̄i toto āno residens capit a pposito mense octo
bri et octo mensibȝ sequentibȝ . xiij . sol' et . iiij.or den̄ bonor̄ . et quolibȝ triū
mensiū residuor̄ . ix . sol' et iiij.or den̄ Item . xviij . modios et decē panes t
riceos et ix . modios et q̄nȝ panes siligineos Itē . xxiiij . modios auene
et t'cia ps modij siue . xij . amas ceruisie et t'ciā ptē vni' ame . ht̄ etiā a
caplo tot modios auene si puciant de bonis p dn̄m Florentiū olim
ppositū nr̄m ad h' deputatis et legatis . ht̄ etiam corpus pbende et pn̄
cias integras et bona diuisa et cetā put diuidūt Nisi iste est platus
ī aliqua ecclar̄ aliar̄ ciuitatis et dioc' quia tūc nō ht̄ a pposito nisi p
p'mis nouē mēsibȝ p quolibȝ iiij.or sol' et vnū den̄ bonor̄ et p q̄libȝ triū
mensiū residuor̄ . xxviij den̄ bonor̄ Ite etiā ht̄ a pposito . ix . mod pa
nū silig' et q̄nqȝ panes . et . xvj . mod auene et a caplo tantūdē auene
capiet et nō plus . et diebȝ qn̄ electi est ht̄ a pposito albos panes vnū l'
duos iuxta qualitatē sui stipendij et a pposito nō ht̄ plus . habet a
caplo si p'mā fecit ī statu plati xv.cim dier̄ residenciā ul' in statu canōia
ānalē residenciā siue pn̄s siue absens fuit a ciuitate siue nō sicut v
ni' ex nobis nō caplaris denarijs pabuli exceptis quos nō tollit Ita q'
quo ad hec que caplm̄ āmīstrat int' istū platū et nos nō est differen
cia . nisi q' nos p'mā residenciā facim' anuo . ipe diebȝ q̄ndecī In hijs que
ppositus āmīstrat refert . quia siliginē auenā et mensuā den̄ pdcōs si
ue pn̄tes siue absentes fuūt . siue residenciā p'mā fecint siue nō Aue
na quā caplm̄ āmīstrat excepta . quia cū caplm̄ nō mīstrat pecuniā
nec auenā et ita fuit diffinitū p caplm̄ Anno dn̄i . m.o cc.o xliiij.o sc'da
die decembris q' qui nō est residens electi pro maiori pte āni nō accipit
portionē auene dn̄i dn̄i Florencij . S; cōputatur et cedit sparingie Si uō
iste canōiaus nō sit ī sacis ul' post puisionē suā ad sacēs pmotus nō cū
lapsus est ānus a die quo ī ecca nr̄a publice seruierit ad missā in ordi
ne sacē . nō capit ī oībȝ nisi sicut hn̄s stipendiū pui de quo sequit'.
Si vō iste canōiaus ht̄ stipendiū pui toto āno residens ht̄ a pposito
p'mis nouē mensibȝ quolibȝ mense . ix . sol' et tres den̄ bonor̄ et q̄libȝ
mense residuor̄ triū mensiū . vij . sol' bonor̄ Itē . ix . modios et q̄nqȝ pa
nes triticeos Itē ix . modios et . v . panes silig' Itē xxiiij amas ceruisi
e et t'ciaȝ ptē vni' ame nisi sit platus alt'ius ecce . quia nō capit plus l'
min' siue hēat stipendiū dn̄i siue pui a pposito q' qd' pdcm̄ est Itē iste
canōiaus capit a caplo indistincte medietatē oīm que capit hn̄s stipen
diū dn̄i pter bona diuisa que integre ht̄ sicut hn̄s stipendiū Et int'
istos stipendiū Impatoris est dn̄i quo ad oīa pter sparingiā Cui vō

nō est cananicatus stipendiū dn̄i hr̄e nō pt̄· s̄ puꝰ h̄t stipendiū·
Anno dn̄i mͦ· ccͦ· xliijͦ· mensis ap̄lis die xxviij· i psonā mḡri Ny//
colai Stiuic nr̄i cōcanōīci qui habuit p̄bendā que nō dū bienio vaca//
uerat p obitū Robti de rasinchem/ et cui p̄positus assignauat sup//
plementū quod vacauat q̄uquēnio p obitū Nicolai de galp̄de/ et
qui sustulit medietatē p̄bende Roberti p cōstitutōez suscepti regiminis.
q fructus supplementi sibi assignati ministrari nō debuerūt ante lap//
sū termi a die obitus dn̄i Roberti p hanc regulā assignatō quā facit
p̄positus de supplemento alicui canōīco p̄bendato q̄ntūcūqz apto nō
torat suū est tn̄ quo ad pceptōez fructuū an̄q̄ idē canōīcus p̄bendat
uir p̄p̄o fuit i pceptōe p̄bende sibi assignate et collate/ nec ei pdest cō//
stitutō suscepti regīis· quia supplementū accedit p̄bende· qui ergo p̄be//
dā nō pcipit/ nec supplementū pcipe poterit·
Canōīcus qui sine licencia decani a ciuitate se absentat nichil capit
oīno sed suspensus est vsqz ad satisfcōez· Si vō de licencia decani nō
tn̄ vlt̄ dies triū mensiū in anno· fructus oēs capit pn̄cipijs exceptis.
ac si resideret· saluis s̄p denarijs· enghe· herwarden/ et cōmunij· Si vō
plusq̄ p tres menses se absentauit nō tn̄ plus q̄ p sex menses et vnū
diē quolibz die absencie· qui vlt̄ tres menses soluet caplō grossū· Si
h̄t stipendiū dn̄i· ul' dimidiū grossū· si h̄t stipendiū puī· Si vō abse//
tauit se p sex menses et vnū diem· et si dn̄i h̄t stipendiū pro quolibz die
quo p̄ns fuit h̄t duos panes albos· et vnū siliginē a p̄posito et a ca//
plo vnū grossū· et si iste fecit residenciā anni p̄mā/ h̄t bona diuisa et
nō plus· quā residenciā si nō fecit bona diuisa nō habet· Si vō h̄t sti//
pendiū puī· h̄t vnū albū panē/ et vnā siliginē/ et dimidiū grossum.
et bona diuisa integ̃· et pn̄cias iux̄· qualitatē stipendij p diebz quibz
p̄ns est· capit etiā den̄· enghe· herwarden· et cōmunij si presens est ai//
nistrant· Et si i principio mensis p tres dies p̄ns fuit et dixit se velle p
mense reside capit den̄ mensiuij· illius mensis· Et si dc̄s p̄latus est in
alia ecc̄a qui absens est ut p̄dcm̄ est nichil amittit de hijs que sibi per
p̄positū ministrantur nisi albos panes· De hijs vō que caplm̄ amīstrat
nichil collet nisi fecit residenciā suā p̄mā in statu canōīci· ul' xxa dier
in statu p̄lati et et ipe p̄latus absens ex licencia decani capit oīa· sic
vnus ex nobis nō caplaris qui p̄mā āni fecit residenciā toto tp̄e ab//
sencie· Si vō dc̄s canonicus absentauit se toto āno ul' plibz ānis· Et si
iste fecit p̄mā residenciā anni h̄t a p̄posito· ix mod̄· et quīqz panes silig̃
et xvi· amas ceruisie dn̄or et bona diuisa et nō plus sine h̄eat stipen//

divini sine periculo. Si vero prima non fecit residenciam nichil capit omnino nec persona eius in porcionibus computatur nec ad tabulam scribitur. sed pro diebus quibus fuit in ecclesia si est nobilis habet duos panes albos et viij stopos cervisie a preposito et a capitulo unum grossum. Si non fuit nobilis habet panes albos et siligineos et grossos iuxta sui stipendij quantitatem. Et hoc est regulare quod quis absens fructus tollit ad tabulam scribitur.

Absentes vero causa metus infirmitatis prosecucionis litis studij peregrinacionis vel apostolico privilegio cavetur specialiter in statutis. De prebendis vero huiusmodi prelatorum aliarum ecclesiarum statutum sequitur in hec verba.

Universis presencia visuris Nos decanus et capitulum ecclesie Traiectensis salutem cum noticia veritatis. Cum sicut nobis magistra rerum efficax experiencia manifestat ex constitucione vicariorum non perpetuorum quos prelati collegiatarum ecclesiarum civitatis et diocesis Traiectensis hactenus canonicatus et prebendas ecclesie nostre Traiectensis adeptos seu qui canonia nostra ad prelaturas earundem ecclesiarum promoti in ecclesia nostra predicta substituere consueverunt dicta nostra ecclesia diversa patitur detrimenta dum dicti vicarij plerumque in sacris ordinibus minime constituti dictorum que prelatorum in sacris constitutorum quorum vices gerere tenerentur hoc non possint maxime quia pretextu prebendarum dictorum prelatorum tollentes ipse dictis prelatis propter tenuitatem proventuum redduntur inutiles. Unde viri ecclesiastici venerabiles quibus ecclesia nostra pro certis indigere dinoscitur ipsas prebendas non appetunt et habentes ipsas reddunt faciles ad dimittendum easdem. Sic quod vicarij sine officio aliorum stipendia capiunt divinus cultus diminuitur. Nos quoque vero prelatorum consorcio et subsidijs necessarijs defraudamur. Nos tot in tot commoditatibus iusto provisionis remedio quo facientes servicia percipiant in stipendio et ecclesia nostra virorum honorabilium prelatorum consorcium adiuta solacio divinique cultus letetur frequencia finem imponere cupientes vocatis et consencientibus omnibus et singulis concanonicis nostris capitularibus presenti scripto statuimus et valiturum perpetuis temporibus ordinamus. Ut amodo vicarij prelatorum huiusmodi in ecclesia nostra predicta nullatenus ordinentur nec quolibet admittantur quos eciam presentibus abolemus. Fructus vero et proventus quos dicti vicarij de prebendis dictorum prelatorum recipere consueverant ipsis prelatis maneant sicut alijs concanonicis nostris secundum consuetudinem nostre ecclesie antedicte. dum tamen dicti prelati post adepcionem dictarum prebendarum per quindenam in ecclesia nostra fecerint residenciam personalem. Alioquin de fructibus prebendarum suarum nichil percipient nisi cum presentes divinis officijs in ecclesia nostra interfuerint secundum consuetudinem ecclesie supradicte. Preterea prelati huiusmodi in dyaconatus ordine constituti seu constituendi de iure pastores constituant in ecclesia nostra predicta qui evangelia per ministros ydoneos legi faciant et percipient quociens ex assignacione tabule hoc incumbit eisdem. Alioquin decanus

nr̄ cū pn̄s fuit vl' ipo absente senior canonicus capl'aris hoc fieri pauerit de
fructib; pbendar̄ suar̄ · du᷑ tn̄ qualib; vice p stipendio supplentis vices ipi᷒
sūmā duor̄ grossor̄ nō excedat. Itē vt deffcūs diuinis officijs que ecc̄a nr̄a
sustinebit ex absencia hu᷒di platorum licet absentes ecc̄e nr̄e siliter ex pmoti
one q̄por deseruire nolāt in alijs suppleatur · necnō chorisocij nr̄i seu vi
carij pcētui ecc̄e nr̄e ad intellendū diuis officijs eo forcius incitentur si
lr statuim᷒ vt vltr̄ numer̄ hu᷒di vicarior̄ distribucōes cotidianas seu
pn̄cias recipe cōsuetor quatuor augeant᷑ scdm antiquitatē istallacōis
sue scdm ecc̄e nr̄e cōsuetudinē successiui · quib; de portice canonicor̄ duo
sterlingi addent᷑. In quor̄ testimoniū sigillū ecc̄e nr̄e p̄ntib; ē appensū
Datū vigilia ascensiōis dn̄i Anno eiusdē cº. ccº. xxxiijº.

Item ppositus officiato dn̄or̄ panes et ceruisie p igne et vas et alijs neces
sarijs ministrat. xxiiijor. lib. xv. sol' bonor̄ den̄. Ipe vº officiatus reddit ppo
sito p panib; feres qui sūt de quo libet modio tritici qd̄ ppositus minis
trat vnus panis modiū trici siue panes . xviij . mod' qui scrupelweghe
dn̄r. Itē ad elemosinas et hospitalitatē pauper̄ et pegrinor̄ noīe ecc̄e te
net᷑ ppositus · quia ipe cellariū cl'ar̄ ministrat et hoc exequat᷑ put de hoc
in die Judicij velit reddē racōēm.

Et sic sūma tritici quā hr̄ ministrare ppositus iuxta solucōem que fit
hodierno tpe . vc. mod' . lxxvij . modios et tres scepelinos . et illud quod
expenditur ad mandatum.

Sūma siliginis . iiijc. modij et lxij . mod' . et . xi . panes. Sūma auene . xc.
modij . lv . mod' et ij . ptes vni᷒ modij diuisi in tres et tres vrne ceruisie
vrna hr̄ . iiijor. takas. Sūma den̄ mensurij et lib . xxix . lib . vi . sol' et . viij .

Nūc ad ea que canonicis et choriso// [ ] den̄ bonor̄.
cijs nr̄is ex pte capli ministrant᷑ aciem conuertamus.

Camerarius nr̄ maior hec bona recipit. Primo a pposito nrō accipit
den̄ mensurij et den̄ cōuiuij. Itē qd̄ puenit de decem mansis in eychem.
Itē de decima . xxxvi . mansor̄ et decima minuta censu et Justicia tpa
libidē. Et ista hr̄ dn̄s de ysselsteyne i pactū ad vitā suā · et vocant᷑ den̄
cōuiuij. Itē q pueīt de medietate decimar̄ in galpde et gobertinghen.
et de q̄rta pte decimar̄ in ville in wale · et hontswijc · et dimidia decīa
pistelrende. Et q pueīt de ecclesijs in andels et in heuclt et in herwaer
den · de medietate decīar̄ cotten oūlanghen houen · cordhachouen · spinc
houen. Et de tota decīa in wijkhouen. Iur' decīe decīa minuta et censu. Ista
oīa sūt in lexmonde. Itē q puenit de decīa p media pte in langbroec · q
vocant᷑ denarij pabuli. Item qd̄ puenit de antiquis decimis i dalwessen.

et minutis ibidē et de medietate novaliū ibidē Item q̄ puen̄t de decimis
et p̄cellionibz in drenthia Itē qd̄ puen̄t de quadraginta Iugeribz i Enghe
iuxta ciuitatē tiectēn que habent henricus witte frederi̇cus de wort i
pactū Itē q̄ puen̄t de .xxxviij. Iugeribz in bozinchem que h̄t in pactū
hereditariū Pinācia de Culenborch Itē de tribz scutellis in gaspde que
h̄t andreas smit in pactū Itē de .xxxvj. Iugeribz in p̄selsteyne que h̄t
in pactū Egidius godefridi Itē q̄ puen̄t de Iur' doē frisie Itē q̄ puen̄t de
censu in Hoye dic lebuini Itē qd̄ puen̄t de bonis capl'e de ab arnoldo
de darpe Itē q̄ puen̄t de domo fermentaria tiectēn Itē q̄ puen̄t de ciuili
ecctā tiectēn Itē q̄ puen̄t de ecctā in movinloec in frisia Itē q̄ puen̄t de pis
caria de lecka Itē q̄ puen̄t de decimis i puttern et septem prochijs Item
q̄ puen̄t de decima in vterdijc iuxa lexmonde Itē q̄ puen̄t de ecclesijs in
hoeckelem et cadichē Itē ad denarios ceruisie q̄ puen̄t de xxxvj Iugeribz
in papencop Itē q̄ puen̄t de decīs in hoghlande Itē q̄ puen̄t de nouem
Iugeribz in adst in kesteren.

Et q̄uis olim p̄dc̄a bona sātis intricate mīstrabant̄ tn̄ nr̄is tpibz
ex cōi ordīatōe capli sic mīstrant̄ et collōe sil' diuidūt̄ Pbende integre siue
triginta stipendia dn̄oz de p̄missis bonis tpibz q̄n diuidūt̄ eq̄lē et integrā
pcipiūt portionē Stipendia p̄uoz decē cū moderatōe que infra sequit̄ di
midiā capiūt portionē Stipendiū p̄ui cantor' h̄re supplemento caret.s.
cui assignatū est supplementū nō tn̄ ē in sacs cōstitutus ul' ecce in sacs
nō seruiuit p annū ul' al' t'lis de cōsuetudīe ul' statuto ecce fructus supple
menti nō mīstrat̄ Stipendiū vō dormitorij qd̄ stipendiū p̄ui est olim de
bonis puenientibz in langbroec de bonis in cinghe i lexmonde andelst
et putte nichil cōsueuit h̄re et ideo nūc i diuisione sibi media portio
olim deputat̄ Et de portione eadē stipendio dormitorij i p̄ma diuisione
scilicet post festū obitus Martini et an̄ festū b̄ti thome assignata.
Camerari⁹ maior retinet sex lib. bonoz et residuū tradit custodi dormi
torij Et idē camerarius de dc̄as sex libris mīstrabit .xx. sol' in natiui
tate dn̄i et .xx. sol' in festo pasche stipendio altaris q̄s sol' h̄nt dn̄ dōrij
pbri p media pte et dyacon⁹ et subdyacon⁹ p alia pte equalit̄ i recōpen
sam bonoz frisie et denoviorz cōuiuij et de piscaria leke que oli cōsue
uit tollere sed nō modo Idē mīstrabit duas libras bonoz hoc ē duas
lib. decē mīstris in festo natalis dn̄i cuilibz duos grossos i natiuitate
dn̄i et duos g'ssos in festo pasche Idē camerarius de dc̄as sex lib' .xx.
sol' dabit i festo obit⁹ b̄ti Martini p̄posito scī Saluatoris p carrada ecce
in gaspde Itē mīstrabit idē camerarius pbris aīaz ecce nr̄e de dc̄as sex lib.

et portione stipendij Imparalis et bonis in Eughe et den pabuli de quibus vicarii
Impij nichil habent. v. lib. nigror Martini et quinque lib. nigror Petri. Porcio
etiam prelator aliarum etiam prebendarior ecclesie nostre de bonis in Eughe et den pabu
li etiam penes camerarium remanebit. et quod ex portione hujusmodi prelator et Imparato
ris et dormitorij superfuerit vel etiam id quod stipendio deerit, detur minoribus pluribus aliarum
et preposito sancti Salvatoris solvetur. dividetur cum sparingia in fine anni. Id etiam
quod provenit ad curiam. dividitur equaliter sicut bona predicta. primo post festum
Petri. et secundo post festum Remigij. de quo nulli subtrahitur nisi stipendio deerit. quod de

Hoc autem in illa computatione cavetur quod bonis absentie nichil habet.
illud quod provenit de decimis Tulle. Wale. et Honchwinc et Pistelteiade non divi
ditur nisi in fine anni. Item quod illi qui non sunt presentes in civitate Leodiensi a vigilia
obitus beati Martini per totam octavam ipsius. Item in vigilia Petri et per octavam ipsius nich
il capiunt de bonis in Eughe quia presentie sunt et dividuntur dominis festivita
tibus per media parte et portiones absentium cedant sparingie. Item qui non sunt
presentes in vigilia cathedre Petri nichil percipiunt de decimis in Heywarden. Item
qui non sunt presentes in vigilia annunciationis et nativitatis beate Marie nichil
capiunt de denarijs communij. sed eorum portio in sparingia computatur. Item de
narij pabuli et den vestituta etiam quibus absentibus subtrahebantur. sed in
consuetudinem abijt. et in corpore prebende dividuntur.

Sparingia sic computatur. Porcio que camerario minori superest. In festi
vitatibus omnium sanctorum Martini. natalis domini. pasche. Inventionis sancte crucis. pe
tecostes. translationis Martini. dedicationis ecclesie traditur camerario maiori. Item
quod remanet in pixide computatorum traditur eidem in sparingia computandum. Item
porcio que absentibus in vigilia obitus Martini et vigilia Petri et per oc
tavas eorum. Item in vigilia annunciationis et natalis beate Marie quod subtrahitur per
camerarium in sparingia reservatur. Item illud quod absentibus vel etiam tres men
ses ratione absencie per statutum subtrahitur. similiter in sparingia computatur. Illi vero
qui primam residenciam anni non fecerint et toto anno absentes fuerint nich
il computatur nec valuit in sparingia Et ista sparingia solum inter capella
res et causa peregrinationis. metus. infirmitatis. et cetera. persecutionis dum tamen sint
aliter capellares absentes Et ista sparingia omnium usque ad festum Petri.
In festo Petri et alia que postea surgunt post festum Remigij divi
dunt inter quantitatem stipendij. et defuncti de hac sparingia nichil
habent nec fabrica Et est cavendum quod si quis per sparatore festi Marti
ni sive bonorum que per festo illo per corpore prebende computit subducatur. Si
postea residenciam maioris partis anni compleverit restituetur iuxta statutum re-

Sparingia vero bonorum divisorum computatur. sidencie quod est sub

in fine maii inter capellanos secundum ratam dierum quibus presentes fuerint in civitate
a festo Remigii usque ad kalendas maii exclusive nec deducuntur tres menses ab
sentie quia pro illis nichil capit et defuncti et fabrica de hac nichil capiunt
Quod camerario minori superest de nec studentes nec peregrinu-
pecunia domine nostre et completorii et crucis non dividitur sed futuro anno reservatur
quod non alias super dividitur sicut corpus prebende capellanis et non capellanis defunc-
Idem camerarius etiam supra officii et quod pauperibus tis et fabrice.
et minori camerario ministrat et sex libras pro salario suo ante constitutionem portio-
Item de numero portionum subtrahuntur omnino quibus non ministratur num deducatur.
corpus prebende de quibus additur in titulo sequenti et quibusdam diatim ministratur
sicut ibi apparebit Et est titulus de dictis non residentibus.
Item collectores bonorum divisorum ministrant sicut legitur in statuto posito supra de offi-
Item ad prebendas nostras ministrat camerarius noster mi cio cordo-
norum nichil nisi quod presentie appellantur et idem camerarius ministrat sicut in libro
vite continetur Si non indistincte ibi posita quantitas reperiatur nec additum sit qualiter
dividi debeat tunc pro sociis de xx solidis et quanta cumque summa superior fuerit quatuor
solidi capiuntur qui inter ipsos xxiiii^or equaliter dividuntur.
Si non sociis plus quam duo denarii sive assignata ita datur xx sociis quatuor
vero qui supersunt dantur cuilibet tamen duo denarii bonorum que decedunt portioni ca-
nonicorum sicut continetur in statuto de destitutione vicariorum.
Si summa minor xx^ti solidis fuerit inde nichil habent. Et si plures memorie in una die
concurrant sic fiet de quolibet. De pecunia que datur diversis diebus et feriis sextis ad
cruces domini capiunt sex grossos et socii omnes qui presentes sunt ad missam cruces et
sextam sive nonam diebus sextis xxiiii^or denarios. De pecunia que datur ad comple-
torium domini capiunt iiii^or grossos et socii unum grossum de quibus quatuor grossis vica-
rii Impii et dormitorii prebendarius capiunt quilibet duos denarios si fuerint presentes
alioquin ipsorum portio cedit dominis. De pecunia ad commemorationem beate Marie ca-
piunt domini ad usum decem et septem grossos et socii tres quos omnes preter canonicos
equaliter dividunt et eodem modo ad missam qui sunt presentes in principio medio
et fine vesperarum et misse et pro quota parte quas grossos fructus prebende percipit
pro eadem parte percipit distributiones cotidianas que dantur in pecunia in festivitatibus et
Distributiones cotidiane appellantur in ad memorias defunctorum.
certa nostra que dantur tantum presentibus in solempnitatibus et defunctorum memoriis pecunia
matutinalis ad cruces ad completorium de domina nostra que presentie appellantur
et duntaxat in divinis officiis presentibus ministrantur. Sunt alie distributiones co-
tidiane que in civitate presentibus ministrantur licet officiis non intersint sicut dati·
convivii erghe et hawarde pecunia bonorum divisorum panis albus capellanis

Nota

et sparingia et octo modij auene et decem mensuras hijs qui non causetur reside.
Statutum est et vnanimi consensu decani et capituli maioris ecclesie tiec-
tensis ordinatum ad sedandum et remouendum multimodas discordias et du-
bitaciones ex hoc plures ortas quod de cetero omnis memorie defunctorum que diebus
dominicis aut alijs festiuis diebus occurrunt fiende ante dies festiuos
peragentur videlicet die proximo precedente uel alio die quo melius et com-
modius fieri possunt. Item festiuitates sunt post celebrande si due uel plures
vno et eodem die occurrant vna pecunia est dominus ministranda. Et postponitur sta-
tutum pecunie matutinalis. De pecunia matutinali
Vniuersis presentes litteras inspecturis Nos decanus et capitulum ma-
ioris ecclesie tiectensis salutem et rei geste cognoscere veritatem. Cum ante pretorium Iudi-
cis tribunal vnusquisque villicacionis sue sibi commisse teneatur et nunc habeat
reddere racionem et secundum quod quisque gessit in corpore siue bonum siue malum. sic re-
tribucionem inde sua merita et demerita recepturus. Nos decanus et capitulum predicti
ad laborandum in vinea dominica constituti de negligencia huiusmodi vinee incul-
te remanentis racionem in die iudicij reddere teneamur. Et potius ut bene culta pro-
ducat fructus vberiores et dulciores non inmerito duximus aduertendum qua-
liter et quo etas iuuenilis naturaliter florida et etas senilis tepida ad excolen-
dam hanc vineam dominicam frequencius et feruencius modo debito possent
incitari salubrius et induci. Conuenientes igitur omnes et singuli presentes in
capitulo nostro vocatis omnibus nostris concanonicis absentibus ad capitulum certa die
ad hoc prefixa. videlicet crastino vndecim milium virginum et presentibus omnibus nostris
concanonicis. qui voluerunt debuerunt et potuerunt commode dicta die nostro
capitulo interesse. bona deliberacione prehabita vnanimi consensu ordinandum
duximus et statuendum ac in hijs eisdem scriptis statuimus et ordinamus
pro nobis et nostris successoribus et concocijs in hac vinea. videlicet in hac
dicta ecclesia sancta nunc et pro tempore constitutis singulis annis et singulis noctibus ho-
ra matutinali perpetuis temporibus sub forma que sequitur observandum. vide-
licet quod quicumque nostri concanonici qui presentes interfuerint quacumque nocte in
choro nostro matutinali officio decantando permanentes in eodem choro
ab inicio primi versus quinti psalmi matutinalis vsque ad finem prime collecte ma-
tutinalis tollet quatuor solidos boni pagamenti inter se per specialem recep-
torem ad hoc pro tempore a capitulo deputatum distribuendos inter habentes prebendas
plenas et semiplenas. secundum quod eis de dictis alijs festiuitatum et me-
moriarum que alias in choro nostro pro maiori parte aguntur singulis annis
fuit pro tempore distributum. Prebendarius vero domicellorum Imperiales vica-
rij et choriscolarij in percepcione beneficiorum suorum seu dicti chori existentes

sub modo p̄dc̄o eiusdē monete tollent int̃ se. xij. den̄. eq̄liter diuidendos. Ita
q̄ nec p̄latus nec canōicus nec aliq̄s chori socius cuiuscūq3 status aut cōdicōis
fuit q̄ q̄ de dc̄a portione p̄cipe possit in absen̄ rōe īfirmitatis. debilitatis
negocior̄ officij. cōsuetudis īpedimenti cuiuscūq3 aut ex alia quacūq3 cau
sa seu occasione. S3 in p̄p̄a p̄sona ī choro nr̄o p̄dc̄o dc̄o officio matutinali p̄ns
interit si q̄ q̄ tollere inde debeat. put sup̄i est expssū. Si vō cōtigit qd' ab
sit nos aliquo īfortunio vl' al' vllo tp̄e p notas dūa dimitte. aut put
gsuetū est tp̄e speciales stationes quatuor eccl̄ar̄ collegiatar̄ ciuitatis T̄
ieren̄ singulis eccl̄ijs tis aduenientes nos aliq̄d sollēpnitati matutinal' officij
detrahere in nr̄a eccl̄a ip̄ar̄ statōibz et festiuitatibz defendo n l'oi' auctore de
cantando aut legendo dcī officiū matutinale cōpulsatōe cāpanar̄
ad hoc fc̄a. p vtrāq3 p̄te chori. vna p̄te alt̄i respondendo. pinceabit' p̄ncia
andc̄a p p̄ntes ibi existentes Adiecim' ecīā q in illis matutinalibz offi
cijs ī quibz alie p̄ncie p̄ntibz ministrant'. S3 p̄dc̄a p̄ncia cessabit. cū qua
p̄ncia duplicabit' sequentis noctis p̄ntibz in officio matutino Hoc
ecīā duxim' declarandū q a festo pasche vsq3 ad octāas p̄tecostes nul
lus possit hora matutinali intrare chor̄ post b̄nd cōez p̄me lcōis lcōez
datā. put hoc antiquitus ē cōsuetū. Et vt hec oīa p̄missa et singula
sortiant' effcū Nos decan' et caplm sepedcā ad eadē p̄fte īplenda et
ppetuis tp̄ibz obseruanda nonaginta libras bone monete hys p̄na
bz assignam' et deputam' irreuocabilit' p vna dimidietate recipien
das singulis annis p receptorē ad hoc a caplō p tp̄e deputatū p bonis
nr̄is. vz. xxxiiij.or iugeribz que emim' erga Hubertū de lopilze famu
lū sita apud weychusen in iurisdcōe Octonis de bueren famuli. cū
condicōe apposita p nos soluendi defectū ex camera nr̄a in qn̄tū bona p̄
dc̄a p tp̄e defecerint in redditibz meliorat̄is Reliquā vō dimidietatem
nonaginta librar̄ p̄dcār̄ assignam' etiā nūc et deputam' recipiendā de
p̄mis bonis quibzcūq3 que p̄mo cōparauim'. et de tantis que ad eandē di
midietatē singulis annis recipiendā sufficere valeant habundanter ad
que vō cōparanda bona vē. viri Executores testamenti dn̄i Theode
rici dc̄i crume q̄ndā nr̄i cōcanōici Trecentas libras dc̄e monete p remedio
aīe sue et ī remissione pccōr̄ oīm suor̄ et ipius bn̄factor̄ oīm nobis in
subsidiū eandē cōparandi benigniter cōtulerunt. Hec oīa p̄missa et sin
gula. Nos decan' et caplm p̄dcā ac oīs et singli de caplō p̄misimus
et p p̄ntes lrās p̄mittim' fide p̄stita corporali p nobis et nr̄is successoribz
absq3 oī dolo et fraude fideliter adimplere et absq3 reuocatōe aliqua
vllis tp̄ibz tenenda ppetuū fidelit' obseruare. In quor̄ oīm testimoniū

sigillum nostri capituli duximus presentibus apponendum. Datum et actum Anno domini
Mº CCCº decimonono in crastino xi milium virginum. Ordinatio de pecu-
Item statutum presentiarum sociorum. nia sociorum.

Ad perpetuam rei memoriam. Decanus et capitulum ecclesie Traiectensis. Cum sic nos con-
fratribus exhibere gratiam conveniat ut per hoc nullum aliis preiudicium irrogemus.
presertim quia fidelium largitio effectum non frustretur. Sane cum nostra dispositio
plurium decedentium donatio certis diebus et horis divinis in nostra ecclesia interes-
sentibus choriisociis eiusdem nostre ecclesie certa consueverit stipendia elargiri que
tamen propter multitudinem choriisociorum qui supervenerant nomine ipsos proportionabi-
liter distributa ad tantam exiguitatem devenerunt quod pars ex ipsis accipiens
reputat se nichil accepisse. Sic quod choriisocii primitivi propter huiusmodi multitudinem
supervenientium suis stipendiis fraudarentur contra iustitiam nisi ipsis aliter suc-
curratur. Ut igitur dicti primitivi fraterna caritate in participatione huiusmodi stipendiorum
se exhibuisse et sua iura servasse noscantur duximus unanimiter sta-
tuendum. ut inter omnes choriisocios huiusmodi stipendia percepturos sint prece-
dentes et primi presentiarii nostre. dapifer nostre. altarium sanctorum. Willibrordi. Secu-
ndi. et barbare. vicarii lectores ewangelii et epistole. Rector scolarium. et campa-
narius dum tamen ipsi nostre ecclesie deserviant in ordine prout onus cuiusque beneficii quod
optinent hoc exposcat. Aliique undecim presbyteri de certis altaribus in nostra ecclesia
beneficiati prout precedunt alios in stallo chori usque ad numerum viginti personarum
inclusive. Ita quod beneficiatus nostre ecclesie non beneficiato in perceptione huiusmodi presentiarum
stipendii preferatur. Hiis . xxiiij.or sunt additi propter destitutionem vicariorum
de quibus cavetur in statuto. s. de officio vicarii. et primus. ix. sunt additi
duo scolares presbyteri animarum ut in statuto quod est. s. de clericis. Et si presentias habentes
in divinis presentes non fuerint. alii non habentes et presentes secundum stallum capiunt ab-
sentium portiones. Preterquam in pecunia matutinali de qua nichil capiunt
presentias non habentes. Et nota quod huiusmodi presentie nulli deferuntur nisi sit in ordine
quem suum beneficium requirit et ideo quamdiu huiusmodi beneficium quod presentias habet an-
nexas vacat. presentie tamdiu vacabunt. Et si provisum fuerit de illo constitu-
to in ordine quem requirit beneficium habet presentias cum beneficio. Si non sit in ordine
carebit quousque sit promotus ad ordinem. et medio tempore dabuntur alteri succello-
ri. et cum ordinatus fuerit presentias habebit.

Item statutum non solventium prebendas.

Universis Christifidelibus prepositis decanus canonicas tam electis quam eli-
gendis capitulum ecclesie Traiectensis devote vivere et cum Christo sine fine regnare.
Cum officii nostri sit. nostre ac fratrum nostrorum clericorum et degentium in concordie et ecclesie in-
demnitatibus et incommodis prout scientia et vires suppetunt providere. Nec

rīu est ut ea que p̄les occurrerūt nō solū discordiā pariencia sed et dampna
nō modica ecc̄e inferencia studeamus p viribȝ extirpare. Inde est q quidā
cōfr̄es nr̄i fructus redditus et prouentus p̄bendarȝ nr̄arȝ ac alia bona ecc̄e nr̄e
recipientes ex cōmisso eis tūc a caplo redditus et bona p̄dcā ad p̄bendas si
ue ad alios usus ecc̄e spectancia debito tp̄e nō reddebant. alij in cōmisso
nō hn̄tes quosdā reddit9 et bona p̄dcā ad caplm nr̄m spectancia similiter re
ceperūt nec inde satisfecerūt nobis ut debebant. Quidā etiā alij de no
bis pactū sub ānua pensione tenuerūt. sȝ tp̄e solutōis pigri ac ipotē
tes fuerūt ad soluendū de q̊bȝ dāpna discordie et icōmoda diu͛sa sepius e
uenerūt. Nos icōmodis istis occurrere cupientes de cōi volūtate fide p̄sti
ta a nobis p̄ntibȝ et a postis p̄standa ne de cetero sile qd cōtingat statui
m9 et ordiam9 ne quisq̄ȝ de nr̄is cōcanoīcis p̄ntibȝ ul' futuris fructus et reddi
tus et prouent9 p̄bendarȝ nr̄arȝ ul' quecūqȝ alia bona ad nos et ad eccām
nr̄āȝ spectancia i testamentis ul' al' q̊alitqȝ modo data debita ul' legata
recipiat ul' colligat nisi ad hoc a caplo deputet͛. Et ad hoc qui deputa
tus fuit debito tp̄e et statuto redditus distribuat et oīa bona restituat
iā p̄dcā. Siquis uō cōtrariū fecit fructus reddit9 prouent9 et alia bona ecc̄e in
cōmisso nō hn̄s. redditus receptos nō distribuit ul' alia q̄alitqȝ bona non
restituit. et ipi pēsionē debitā tp̄o statuto nō soluit. siue qui aliqd i p̄mis
sis ul' in aliquo p̄missorȝ culpabilē defendere voluit. tota p̄benda illi9 fr̄is su
iqȝ defensoris quicūqȝ fuit extūc ipo facto sit suspensa et ad usus ecc̄e sine
spe remissionis nō i sortē sȝ i penā cōuertet͛. Et si infra quīdecim dies non e
mendauit qd deliquit a caplo. tm̄ p cōsorcio. et ab oībȝ capli tractati
bȝ oīno sit exclusus et ea que gerūt͛ et fiūt a caplo rata hēbit et i poster͛
cōtradicere nō valebit. Et si infra quīdecī dies p̄ximo subsequentes se
nō emendauit. in choro vitet͛ donec de p̄missis oībȝ et eorȝ singulis
ad voluntatē capli plenarie fuit emendatū. Et sic de suo
dāpnū et dedecus suscipiant. qui nobis de nr̄o satisfacere nō curabūt
et de sua p̄benda nichil recipiat. donec dcā fructus. redditus. prouentus
bona et pensio p̄dcā ab ipis integralit͛ fuit p̄soluta. Adiectū ē etiā q
si bn̄ficiati in eccā nr̄a in p̄missis oībȝ aut eorȝ singlis deliquerit de
bēt penis paribȝ subiacere. Et nos decan9 et c͛.

Et statutū theoderia de arc ad idē. Si p̄po͛ ul' canoīcus subtrahat ul'
detineat p̄bendā frm̄ ul' impediat q minus bona ecc̄e debito more
locent͛. excoicet͛ p ebdomadā ad mandatū decani ul' maioris de caplo si
decanus p̄ns nō fuit et reddit9 ipi9 dethanc͛ et si ad ānū i malicia sua
p̄seuerauit. et ad vnitatē redire noluit. ipo Jure sit dignitate sua ul' p̄be

da puatus Si a laico impediatur de eo obseruetur quod a raptore vel detentore

Et duo alia statuta de prebendis sunt in uno alligata. supius est expressum.

Omnibus presentia visuris Capitulum maioris ecclesie Tricoren. Salutem cum incremento caritatis. Honeste consuetudinis usus quam longeuum probat auctoritas a patribus et posteris tamquam leges et canones. Igitur vniuersitas vestra quod a longinquis temporibus talis inoleuit consuetudo in ecclesia nostra quod cum aliquis contingit in canonicum et in fratrem fructus prebende sue a tempore vacationis ipsius de consuetudine obtenta oportebat per triennium expectare. suorum duorum annorum fructus primi anni defuncto cuius eadem prebenda fuit annus gratie vulgariter appellatur duorum vero annorum subsequentium fructus ad fabricam et usum ecclesie nostre deputati Ad cuius etiam consuetudinis obseruantiam tam ex religione et debito sacramenti an sup eo quod bonas et honestas consuetudines ecclesie nostre seruare debeamus inpensi quod ob ecclesie nostre honestatem utilitatem sumus astricti Sed quia nouus et extra ecclesie nostre consuetudinem antiquam iam contra canonicandi modus licet a constitutione canonica nequaquam alienus irrepsit vel huiusmodi nouitas ab ipsa quam quam inuitat et discordiam pariat et errorem cauere volentes ad statum consuetudinem ecclesie nostre super expectatione fructuum trium annorum a tempore vacationis prebende sue modo predicto distribuendorum tam circa illas personas quibus auctoritate domini pape seu legatorum ipsius prouisum est aut prouidendum fuit in ecclesia nostra de prebenda vacante vel vacatura que etiam alias personas a nobis in posterum digendas statuimus et volumus imposterum obseruari Actum anno domini mo. cco. xlvijo. sabbato post Jacobi apostoli.

Petrus dei gratia totumque capitulum beati Martini in Tricoto omnibus presentia visuris notum facimus Quod cum fructus prebendarum nostrarum a deo sint tenues et exiles quod ex eis sustentari non possimus omnes de tempore in tempus propter tenuitatem et defectum fructuum de prebendis nostris nobis prouenientium oneribus debitorum cogamur obligari et ad solutionem creditoribus nostris faciendam non suppetant facultates Commodo nostro persuadente et ineuitabili inopia compellente necessitati nostre in hac parte consulere cupientes de liberato consilio statuimus et ordinauimus ut quicumque canonicorum nostrorum nostre ecclesie decedere contigerit post ipsius obitum per duos annos proximos subsequentes redditus prebende sue cum omni ea integritate ac si viueret percipiat Ita quod de primis fructibus dictorum duorum annorum ecclesie nostre in redditibus vnius libre decem Tricoren. ad perpetuam memoriam defuncti sine contradictione quibus per manus fideles ipsius de anno in annum habendis et canonicis qui per tempore fuerint prouidebitur distribuendis et ex tunc de hiis que poterunt prouenire debita que in testamento defuncti fuerint pro modo recepto persoluentur de aliis vero si qua superfuerint ad voluntatem testatoris li

Nota, Annus gratie introductus commodo canonicorum persuadente & inevitabili inopia compellente.

beraliter poterit ordinari · et legata ad ipsius fabricam ordinatorem sicud dicer colligē
tur et prout statuit distribuentur · hanc presentem constitutionem et ordinationem perpetuam
predictis causis necessitatis nos singuli et universi canonici nostri capituli in verbo domini pro
misimus inviolabiliter observari In cuius rei testimonium munimen fortius
presens scriptum sigilli nostri munimine duximus roborandum Actum et datum Treveri
Anno domini · m · cc · lviii · in vigilia palmarum ·

Capitulum Treverensis plures ecclesie nostre constitutiones et observancias racionabiles
recensentes attendimus ex necessariis causis dudum fuisse / et esse in eadem
ecclesia nostra non minus provide quam racionabiliter constitutum · quod vacante quacunque genere va
cationis in ecclesia nostra prebenda · imperiali · episcopali · et dormitorii prebendis exceptis
fructus huiusmodi prebende vacantis per biennium integrum usibus nostre ecclesie ad fabricam
et ornamenta ecclesiastica eiusdem deputatam applicari et eadem consueverunt · cum
ea integritate qua ille qui eam tenuerat huiusmodi fructus perciperet si in eadem ecclesia nostra
resideret nec capitulo nec divinis officiis interesset · quamvis necessitate dicte constitutionis
cessante iam aliquibus temporibus huiusmodi fructus per unum annum duntaxat eidem ecclesie nostre
et ad usus predictos applicati noscantur · Sed quia nos ornamentorum ecclesiasticorum
per nos paratorum quibusdam sumus debitis obligati · ac necesse sit et honestum ecclesie
nostre predicte ut sicut dignitate preeminet ita debeat ornamento ecclesiastico pre
fulgere deliberatione prehabita visum est nobis non posse huiusmodi necessitatibus provide
unanimiter ordinamus ut fructus huiusmodi prebendarum vacaturarum de cetero iuxta
dicte constitutionis continentiam eidem ecclesie nostre et ad usus predictos omnimode perpetuis
temporibus per biennium applicentur · salvis statutis et consuetudinibus eiusdem ecclesie nostre
super huiusmodi fructibus per biennium proximum a tempore vacationis prebendarum defunctis eadem solitis ·
quos et quas volumus in suo robore perdurare Nec per presentis statuta veteris
restaurationem volumus circa alias nostre ecclesie statuta et consuetudines aliquid
immutari · Salva etiam constitutione suscepti regiminis · cui nec derogare vo
lumus nec debemus In quorum testimonium sigillum ecclesie nostre presentibus est appensum
Datum anno domini · m · cc · lxxii · mensis marcii · die · xxiii ·

Universis presentia visuris et audituris Nos decanus et capitulum ecclesie Tre
verensis Salutem cum noticia veritatis Cum memoria hominum nature sit labilis necesse
est ut ea que geruntur in tempore litterarum testimoniis ad memoriam revocentur Hinc est quod cum
diu in ecclesia nostra inter alias laudabiles consuetudines quedam consuetudo tolerata
a tempore quo non extat memoria observata · ut quicunque per tempore eligeretur ad preben
dam aliquam vacantem in nostrum concanonicum et in fratrem · a tempore prebende · ad quam electus
est vacantis quocunque modo sive per resignationem sive per mortem predecessoris sui ·
sive etiam dictus predecessor suus tempore quo veniret in perceptione fructuum dicte prebende
fuisset sive non · dictus electus in canonicum quo ad perceptionem fructuum dicte prebende

expectare p t'minū tenerentur Nos decanus et caplm p̄dc̄ ut nr̄is posteris
dc̄a cōsuetudo innotescat et ne a memoria hoīm de cetō euanescat eciā in
scriptis duxim' redigendā vocatis et habūdanti p̄pt' hoc ad caplm nr̄m
oīb; nr̄is concanonicis ac si fuisset p̄p' eleccōe; decani · qui voluerūt debuerūt
et potuerūt dc̄o caplo interesse Deliberacōe diligenti p'habita vnanimi cō
sensu statuentes eam p'petuis t'pib; tam a nobis sub fide p̄stita qua sum'
nr̄e eccl̄e astricti q̄ a nr̄is successorib; p̄standa · nō obstante aliqua p̄ai
ip̄ortunitate inuiolabilit' obseruandā In cui' rei testioniū · Nos decan'
et caplm p̄dc̄ sigillū capli eccl̄e nr̄e p̄dc̄e duxim' p̄ntib; lr̄is appo'du Actū
et datū anno dn̄i m°. ccc°. xi°. feria sexta p' dn̄icā qua cantat' gaūa domi.

Nota q' p̄bende eccl̄e nr̄e nō requirūt cō **De dictis nō residentibus**
tinuā residenciā nisi causatiue videlicet q' nisi resideant nichil
tollant · et ita cōtinet' in Juramento qd̄ p̄stam' in ingressu cū dicat' cōti
nuū seruiciū q̄'diu p'nceps esse voluero Sūt eciā in eccl̄a nr̄a residencie
plures · p'ma de qua est statutū qd̄ sequitur .

De dictis nō residentibus

Nos decan' et caplm eccl̄e traiecten̄ ad p'petuā rei memoriā ut cōsuetudines
et interpretacōes ear' i eccl̄a nr̄a circa illos qui i eandē residenciā face' ul' fe
cisse dicant' hacten' obseruate inuiolabilit' futuris deinceps i p'petuū te
pib; obseruent' Ip̄as p̄nti scripto iserē duxim' decidentes · q' quicūq; ca
nōicor' nr̄or' nō alit' p'mā residenciā fecisse dici poterit ul' debebit · ad hoc
ut libertatib; alijs q; p'rogatiuis gaudere valeat quos hn̄t hij qui
p'mā residenciā fecisse dicunt' · nisi postq̄ corā decano et caplo cōstitutus
se ad hui' residenciā exhibuit p'sonalit' Et a die exhibicōis hui' p
vnū annū integrū cōtinuā residenciā fecit in ciuitate traiecten̄ · et eidem
eccl̄e nr̄e i suo ordie seruierit vt est mois Ita q' si auerterit anno hui'
p vnā noctē extra ciuitatē p̄dc̄am p'noctauit Iter' a capite sicut p'us i
cipiet residenciā sup'dc̄az · et i fine āni cū idē canōicus dixerit hui' re
sidenciā se fecisse · sup hoc fidē faciet decano et caplo p'p'o Juramento
Quo ad h' · nō q' quis dicat' residens · scd'o ut corpus p̄bende accipi
at · et p'mā residenciā cōpleuit Diffinim' illū reside · qui maiori p'te ā
ni i eccl̄a nr̄a facit residenciā p'sonalē · et illi sic scd'ario residenti cōpetūt
sex septimane scd'm ocōm modū q̄madmodū in statuto qd̄ est de resi
dencia et sparingia dn̄or' et socior' ordiatū est plen' cōtinetur In
cui' rei testioniū et maioris roboris firmitatē sigillū capli eccl̄e nr̄e
p̄dc̄e p̄ntib; est appensū Datū anno dn̄i m°. ccc°. xxix°. f'ia t'cia p' f'a

Uet scd'a de qua sil'r est statutū qd̄ sequitur thie apl'i.
Uniu'sis p̄ntes lr̄as visuris et audituris Ghiselbertus deca

nus totiusq; capitulum ecclesie Turonensis in omnium saluatore salutem· Cum in ecclesia nostra
Turonensi sit hactenus de consuetudine laudabili obseruatum pacifice quod quilibet no
uus canonicus in prima ipsius recepcione solitum prestet de obediencia et reuerencia
faciendis decano et capitulo nostro et de obseruandis dicte ecclesie nostre statutis et
consuetudinibus laudabilibus iuramentum Et quod de simili consuetudine nullus ca
nonicus dicte ecclesie nostre fructus prebende sue in parte vel in toto percipiat nisi in ea resi
denciam fecerit personalem aut alia causa legitima de communi et vnanimi capituli nostri licen
cia se absentet ab ecclesia nostra predicta· Item de consuetudine simili quilibet canonicus in
ipsa ecclesia residens quolibet anno qui iuxta dicte ecclesie consuetudinem currere in
cipit· in kalendis Octobris de decani aut senioris vel ebdomadarij canonici nostri li
cencia per sex septimanas sine diminucione redditicum et Iurium canonicatus
et prebende suorum· cotidianis distribucionibus dumtaxat exceptis abesse potest Ita
tamen· quod si vltra illas sex septimanas in predicto anno se absentet· pro quolibet
die ipsius anni quo sic absens fuerit· dictis sex septimanis deductis soluit
capitulo nostro predicto vnum turonensem regis francie legalem· nisi forsan in predicto an
no vltra dictas sex septimanas per sex menses et vnum diem se absentaret ·
· Quo casu omnes fructus et redditus prebende sue cedunt integraliter capitulo nostro
predicto· et pro quolibet die illius anni quo dictus canonicus presens fuerit in ciuitate tu
ronensi habet vnum turonensem regalem a capitulo suo predicto· cum cotidianis distribucionibus ·
si et quociens horis canonicis ad hoc institutis deputatis Nos igitur tam salu
bres consuetudines ut euagandi materia in diuini cultus augmentum discurrentibus
subtrahatur ad omnes et singulos clericos in dicta ecclesia nostra perpetue beneficiatos et benefici
andos imposterum cum infrascripto moderamine extendentes· Statuimus ut quilibet
in nostra ecclesia beneficiatus vel imposterum beneficiandus in prima ipsius recepcione de certo prestet
decano et capitulo nostro predicto obediencie et reuerencie ac de obseruandis statu
tis ecclesie predicte et consuetudinibus iuramentum et fructus beneficij seu officij sui non
percipiat· sed capitulo nostro integraliter cedant· nisi in ipsa ecclesia residenciam fecerit personalem
aut alia causa legitima de communi et vnanimi capituli nostri predicta licencia se absentet.
Item statuimus ut quilibet predictorum beneficiatorum in dicta ecclesia nostra residens de supra
dicta decani vel senioris aut Ebdomadarij decano absente licencia possit quolibet
anno supradicto· sine aliqua sui beneficij redditicum subtraccione per tres septimanas
abesse ab ecclesia memorata Ita tamen quod si vltra illas tres septimanas defuerit· quolibet
die predicti anni quo absens fuerit dictis tribus septimanis deductis soluet in fine
ipsius anni· videlicet vltima die septembris capitulo predicto dimidium turonensem
regium et legalem nisi forsan in predicto anno vltra dictas tres septimanas per sex
menses et vnum diem se absentet· extunc enim illius anni beneficij predicti redditus
integraliter capitulo cedent supradicto et pro quolibet die quo beneficiatus huiusmodi presens

fuit in ciuitate tiectēn p̄dc̄a dēn capl̄in sibi dc̄a vltīa die mensis septēbris
dimidiū turonē ministrabit. Decernentes ut quicūq3 bn̄ficiatus aut ī post
ter bn̄ficiandus de p̄dc̄a pecūa occasione absencie sue dc̄o capl̄o debita
eidē capl̄o nō satisfecerit aut qui capl̄o. quo minꝰ dēn capl̄in redditus sui
bn̄ficij in casu quo eidē capl̄o ipi redditus īteglr̄ cedūt. cōmode p̄cipe
potit īpedimentū notorie p̄stare p̄sūpserit. quolib3 anno dc̄a die vltīa
septembris aut infra sex septimanas ipam diē īmediate sequētes
plene nō emendauit eo ip̄o cadet ī penā. xl. turonē grossor. dc̄o capl̄o cū
dc̄a sorte p̄ncipali sine spe remissionis aut restitucōis alicuiꝰ infra
mensē dc̄as sex septimanas īmediate sequētes psoluēdā. Ad q̄ si q̄lib3
difficultate sublata nō fecerit eo ipo p̄dc̄a bn̄ficij sui redditus īteglr̄
capl̄in p̄dc̄in papiet in sortis. ul' pene p̄dc̄ar̄ solucōē3 minime cōtendi.
donec de dc̄is sorte et pena ipis decano et capl̄o p dēn bn̄ficiatū fuit
īteg̃re satisfc̄m. Adiciım̄ꝰ eciā huic cōstitucōi ut quilib3 bn̄ficiatus ul'
officiatus ecc̄e nr̄e p̄dc̄e. ut p̄dc̄o suo bn̄ficio ul' officio p̄ut ipiꝰ bn̄ficij
ul' officij onus requirit. fideliter p se. ul' īfirmitate aut iusta et legiti
ma cā detentus p aliū ydoneū de decani nr̄i licencia deseruiat cū
effectu. Alioqn̄ decanus ipe qui p tp̄e fuit eidē bn̄ficio ul' officio de red
ditib3 ipiꝰ bn̄ficij ul' officij p aliū ministrū ydoneū faciet deseruiri cōtra
dicc̄oe cuiꝰlib3 nō obstante. ut aūt hec rata p̄maneāt et īcōuulsa p̄ntes
lr̄as inde fieri fecimꝰ et sigilli ecc̄e nr̄e appensione cōmuniri. Datū et
actū in capl̄o ecc̄e nr̄e p̄dc̄e. Anno natiuitatis dn̄i. mᵒ. ccᵒ. vicesimo
q̄rto feria sexta post philippi et Jacobi aplor.
Ercia de qua est statutum p̄lator. s. de officio vicarij. et q̄rta ca
nōicor quo ad collatōē3 bn̄ficior ebdōīi. s. de dc̄oe.
Est eciā de hoc lib' camere diffiniens. que stipendia sua capiūt nō
Potit aūt absens optinere stipendiū | residentes qd' seq̄r.
suū si licencia frīm ierit ī p̄egrinatōe cā orōnū ul' appellans aliquē.
ul' appellatus ab aliquo iudice p̄cesserit. vel p timore vite sue ī ciuita
te nō fuit ausus remanere. et anq̄ abierit timorē aut dam duob3
frīb3. aut capto oīb3 ostendit. aut si rogatu frīm aliquis p aliquo iu
re ierit ul' frēs aut p̄positus ad iter necia ei dederit ul' āministraue
rit ul' si licencia frīm capellanꝰ sumi p̄positi ul' epi exierit. Isti oms
sine aliqua cōtdicc̄oe stipendiū suū hebunt.
Est eciā statutū de hijs qui p̄pt̄ metū ul' īfirmitatē ul' licē absen
tes sunt qualiter stipendia capiunt.
Aliquor fidedigna relacōe conditū iuris et equitatis tōe suē

fulti Nos capl'm traiecten̄ dissensionis ā dignitatis materiā amputare
cupientes vetēs observancias cū declaratōe et addicōe nēcia recensentes unani
miter duxim⁹ statuendū · ut qn̄cūq; ał's platoꝝ · canōicoꝝ ppetuoꝝ ca
pellanoꝝ vł sociorꝝ ecc̄e nr̄e pdc̄e cā metus inhumanitatis corpalis · psecuti
onis litis que sibi occasione dignitatis officij vł bn̄ficij quā seu qd' ī ead̄
ecc̄a nr̄a pacifice possedit p ān̄ū · movet̄ corā quocūq; iudice vł executo
re · se a civitate traiecten̄ voluit absentare · sup hoc put cōtinet̄ inferius
pcede teneat̄ · fructus q; pventus et obvencōes dignitatis officij seu bn̄
ficij sui pcipiet ī forma sup̄ius annotata Igit̄ si metus huiꝰdi sibi a cer
vł certis psonis seu universitate vł collegio cōminatus sine dolo culpa ·
negligencia metū pacientis · sive nō · sive iuste vł iniuste pati dicat̄ eūdē
postq̄ huiꝰdi metū paciens corā caplo nr̄o vł si ipē nō paciat̄ corā duob;
canōicis nr̄is capitularib; quos si hr̄e nō possit corā notario publico
et testib; ydoneis Hoc etiā expsso qd corā caplo vł corā canōicis caplari
b; pdc̄is hoc nō audet de huiꝰdi metu fidē fecit pprio iuramento sub hac forma
Iuro ad hec sc̄a dei ewangelia qd sine piculo corpis mei metū quē pacior a di
b; nōiand' vł quos nōiare nō audeo · vł ab hijs quos ignoro · nō audeo ī civi
tate traiecten̄ reside · vł ad ipaꝫ civitatē accede · et divinis officijs in ecc̄a mea inter
esse · et qd metū huiꝰdi michi inferri dolo vł fraude nō pcuravi et de cā metus huiꝰdi
cōposicōez accipiā qn̄ et qualiter capl'm meū duxit ordinandā et qd nō p
curabo p me vł p aliū publice vł occulte quo min⁹ metus cesset pdc̄s · et qd
q̄cito metus huiꝰdi cessavit in ipa civitate residebo · vł hoc q̄cito pot'o ipi ca
plo meo īt'mabo qd metus huiꝰdi bn̄ficio āplius uti nolo · et qd ī civitate pre
dc̄a iam cōtinue reside intendē si metus huiꝰdi nō obstaret · et qd iuramē
tū huiꝰdi ī p̄ncia capli mei traiecten̄ vł corā duob; canōicis meis caplarib;
pstare nō audeo · sic me ds̄ adiuvet et sc̄a eius · Verbo cōpetenter mutatis
iuxta statutū psonaꝝ iurantiū et materie subiacentis Et postq̄ p relatō
nē duoꝝ cōcanōicoꝝ pdc̄oꝝ hoc sub iuramento suo asserentiū vł exhibicōe
instr̄i publ̄ici de huiꝰdi iuramento pstito capl'm nr̄m pdc̄m certificavit · extūc
fructus pventus et obvencōes dignitatis officij vł bn̄ficij sui pdc̄os inte
gr̄aliter obtinebit ac si in ipa ecc̄a nr̄a divinis officijs psonalit' interesset · distri
bucōib; cotidianis que ex sui institucōe nulla excusacōe admissa ī divinis
exigūt corpalem p̄nciaꝫ dūtaxat exceptis · donec huiꝰdi metū inferens ei
dē meticuloso corā decano nr̄o seu locū eius tenente treugas et securita
tē et spaciū recipe ab eodē et facē iusticiā et satisfcōez sup cā metus huiꝰdi
ad arbitriū capli nr̄i pdc̄i offerat cū effcū Et si absens meticulosus huiꝰdi
treugas huiꝰdi sibi p capl'm insinuatis se credere nō audeat · et de hoc fidem fa

erit sibi iuramento corā caplo vl' duob; canonicis caplarib; vl' notario
publico et testib; sicut p̄dcm̄ est. nichilomin⁹ ab eo tpe quo caplin de hoc
iuramento ctificatū fuit. ut p̄us fructus, puentus et obuentōes p̄dcōs
recipiet. distributōib; oīb; cotidianis dūtaxat exceptis. Forma iuramē
ti erit hec. Iuro ad scā dei ewāg. q ego treugis et securitati quas tlis m
obtulit crede me nō audeo. et q hoc iuramentū ī p̄ncia capli mei, p̄pt
metū quē pacior ab eodē p̄stare nō audeo. sic me d's iuuet et sancta eī.
Idē eciā qd' de meticulosis hu.di statuim⁹. de īfirmis vl' litez, p̄seque
tib; ordinam⁹. uidelicet ut post p̄stitū sile et modo sili iuramentum
v'bis sed'm subiectā mat'iam adaptatis. fructus, puentus. et obuē
tōes dignitatis officij seu bn̄ficij sui vniu'sos papient distributōib;
cotidianis oīb; p̄dcīs dūtaxat exceptis sub hac forma Iuro ad hec
scā dei ewang. q sine piculo corpis mei, p̄pter īfirmitatē quā pacior
nō audeo ī ciuitate tiectēn vl' ad ipaz ciuitatē accede' sz ab eadē ciui
tate sed'm cōsiliū medica pro recupanda sanitate me hēo absentare. et
q q̄ciā infirmitas cessauit vl' spes recupande sanitatis michi nō fu
erit in ipa mea ecca residebo. vl' hoc q̄cito potero ipi caplo meo ītima
bo q absencie hu.di bn̄ficio amplius vti nolo et q ī ciuitate tiectēn p̄
dcā iā cōtinue reside' intendēn si infirmitas hu.di nō obstaret. sic me
d's iuuet et scā eius. Itē alia fōr iuramenti litē, p̄sequentis Iuro ad hec
scā dei ewang. q p̄pter litē que michi occōne dignitatis officij vl' bn̄
ficij mei quā seu quod ī ecca mea tiectēn p annū pacifice possedi moue
tur. ad p̄secutōez litis hu.di michi expedit a ciuitate tiectēn me absen
tare et q litē hu.di inferri michi dolo vl' fraude nō, pcuraui et nō fa
ciam p me vl' p aliū publice vl' occulte quomin⁹ lis cesset p̄dcā et q
q̄cito occasio absencie hu.di cessauit ī ipa ciuitate residebo. vl' hoc q̄ ci
to, potero ipi caplo ītimabo. q absencie hu.di bn̄ficio ap̄li⁹ vti nolo. et
q ciuitate p̄dcā iā cōtinue residere intendēn si occasio, p̄secutōis litis
hu.di nō obstaret. et q iuramentū hu.di ī p̄ncia mei capli tiectēn vl' co
rā canonicis meis caplarib; p̄stare nō possum. Hoc sp excepto q si cōi
caplo nrō cā absencie allegata meus. infirmitatis vl' litis hu.di vana
et ī estimabilis videt'. q hu.di iuramētū suspectū. vl' cām hu.di cessare, pba
biliter reputauerit. talis hu.di bn̄ficio absencie nō utet'. eciā si vnus vl'
duo de caplo cōtdicant. Absentes eciā ex aliqua cā' hu.di ī ecca nra dīuī
et al' ubi ī caibeis officiū fieri pcurabūt. Alioquin decan⁹ nr vl' vices
ip̄i⁹ gerens de ip̄is fructib; fieri pcurabit. sic q ip̄m dīuī officiū p̄ficiat
oīno hoc quoq; excepto q pcepcōe hu.di fructuū, puentuū et obuētōnū

ueniunt dūtaxat qui ꝑe iuramentoꝝ hui[us]di pstitoꝝ ꝑ residentib[us] ĭ eccīa nr̄a
p̄dcā ꝑ maiori pte anni ſīt cōtinuatis ul' ꝑ'mo pteriti· et qui p'mā residenciā
suā scd'm statuta eiusdē ecc'e nr̄e sup hoc edita fecerint hēbunt. Tempus vō
absencie ex aliqua p'missaꝝ cāꝝ ipſi absenti ĭ tēpus ſedē residencie cōputa
bit· sed nō p'me. q[uo]d si q[ui]s qui p'mā residenciā suā incepit an̄ pfcōez ip[s]i[us] residen
cie p'me ex aliqua cāꝝ p̄dcāꝝ se a ciuitate p̄dcā contigerit absentare· ex p̄ñs
hui[us]di absencie ad pficiendū residenciā p'mā sibi nō pficiet· sed ipa reside
ncia erit a capite iteꝝ inchoanda· Nullus quoq[ue] a causis p̄dcās seu aliqua
ipaꝝ absentiū ad caplm ꝑ quib[us]cūq[ue] elcōib[us] seu tractatib[us] vocabit'· sed
emolumenta caplaria tollet et ꝓcuratorē ad tractatus caplares cōstitue
re poterit si velit· qui vice ip[s]i[us] voce caplari vtet'. Presentes quoq[ue] ĭ eccīa ad
absentes ex causis p̄dcās ꝑ quib[us]cūq[ue] negocijs extra ciuitatē traiecteñ ac
cedē nō tenebūt'· nisi dupla ps capli nr̄i ex causis p̄dcās absens extitat· et
tūc ad locū oīb[us] securū et nō al' accedē tenebūt'. Hoc saluo q[uo]d si tanta
nc̄citas ecc'e ingrueret q[uo]d decano cū maiori pte capli nr̄i videret' expediēs
et decerneret· q[uo]d ipis tutū nō foret in ciuitate traiecteñ manere· extūc sine
iuramento et scd'm ordinatōez ip[s]i[us] decani et maioris ptis capli qui
vellent possent a ciuitate traiecteñ recedē· fructus q[ue] ꝑcipe· abesse et redire·
put duxerit cōit' ordinandū. Distributōes eciā cottidianas quo ad p̄ñs
negociū esse decreuim[us] pecūias que ĭ scōꝝ festiuitatib[us] seu defūctoꝝ me
morijs· et al' corpalē p̄ñciā ĭ diuinis officijs requirentes ministrari p̄ñtib[us]
cōsueuerīt. In quoꝝ testimoniū sigillū ecc'e nr̄e p̄ñtib[us] est appensū. Datū
mensis octobris die penultīa. Anno natiuitatis dn̄i. mo. ccco. xlijo.

Est eciā statutū de hijs qui ꝑpter studiū absentes fiūt ul' ꝑegrina
tōem qualiter stipendia capiūt. Priuilegiū studenciū

Vniuersis sive concanoīcis tā p̄ñtib[us] q[uam] futuris Decan[us] et caplm ma
ioris ecc'e traiecteñ salutē et cognoscē veritatē. Cum ex lrāli sciā pfcōzū
ad quā nō nisi cōtinuo studio magnisq[ue] expensis et laborib[us] desudāli
deuenit'. pleriq[ue] cōtingit eccīas illūiari et plimū decorari vt ĭ hoc cōsulat'
ecclesijs rō satis postulat· ꝑpter hoc nec cāraꝝ expēi nec pfcōꝝ defendum
ēe laborib[us] aut ꝑcendū. Nouit igit' vniuersitas vr̄a q[uo]d nos eccīam nr̄am
ĭ p̄dcās honorare cupientes nr̄o coadunato caplo vocatis ad hoc vocan
dis bona deliberatōe p̄habita in hoc vnanimiter cōsensim[us] et cōit' sta
tuim[us] vt si aliqui simpliciū nr̄oꝝ cōcanoīcoꝝ dūtaxat qui in eccīa nr̄a re
sidentes esse cōsueuerīt et cottidianis interesse caplis Parisius aut ad alia
loca honesta studio lrāꝝ se trāsferre voluerīt ex hac nr̄a cōstitutōe sup co
lib[er]am hēant facultatē. Sub hac tn̄ forma ut quandocūq[ue] iter arripe voluerīt

in caplo nro copeant et de licencia nra que petita eis no denegabit recedat.
et qm diu a die quo iter arripuerit ipos liraz studio intesse contigit. os fruc
tus redditus et puentus pbendaz suaz integraliter papient sine alicui contra
dcoe. ac si in choro ecce nre aut caplo pntes et eos nobiscu psonaliter deseru
rent quibzda deci et bonis infrascptis tm mo exceptis. videlicet memori
is mortuoz q in choro distribui pntibz solent denarijs eughe qui de capi
tulo pntibz et inter pbendas mortuoz dividuntur deci petri q in die bti petr
ad cathedra tm pleus pbendis qm sempleus equaliter ministrant. Denarij
qui dicunt merpenughe quos nr ppositus in anunciacoe et natiuitate bte ma
rie vgis nobis p conuiuio amministrat bonis diuisis nobilium nisi ad alia fu
erint deputata vino si quoquo mo nob dari contigit et lucropio roe alicui con
sensus capli puenientis nisi tpe consensus pntes fuissent. et p hanc declaratio
ne sine exceptoe cum sepius sup distribucoe fructuu absentiu talium materia
qstionis suborta fuit. qd absentes ca studij seu pegrinatois i eoz absen
cia hre debeant. sic et maneat sine dubitatoe nuqm aliqua ppetuis tpibz
declaratum. Prelatis vo nris concanoicis ac alijs simplicibz concanoicis q
bzcunqz qui apud nos reside ac cotidianis caplis interesse no consueuerit
ab hac constitucoe et gra senonis pent et exclusis. Post reditum suum vo a
studio infra mense in eccia nra copebunt et ica deseruient ut tenent. al
i ipoz absencia nec ipi nec aliqui alij ex nobis fructus i consuetos pcepturi
nisi forte ipos pegrinatoi de licencia nra que eis no denegabit. si eam
pecierint aut al' ex ordinatoe nra ecce nre negocijs contigit interesse. Item sta
tuim et ordinam q a data pntiu i antea quicunqz receptus sit et fuit in
nrm concanoicum et in fratrem si nulla caplo de vino gracia fecit si al' ab a
lio canoico nouiter recepto nobis gra fca fuit. ab illa gra pcitus sit exclu
sus et de illo vino nulla recipiet porcoez cum dignum sit vt qui nulla graz
fecit alijs sibi ab alijs gra pcludat. Item statuim et ordinam q ab
hac die i antea nulli nro concanoico seu alicui de bonis ad fabricam et
ornatum ecce nre spaliter spectantibz vndecunqz puenient concedendo ul da
do graciam aliqm faciem. cum hoc redundet et sepius redundauit i nre ecce no
modicum detrimentum. Hec oia et singula pmissa. Nos decan et caplm
pdcm pmittim p nobis et nris successoribz fide pstita corporali et tactis
sacrosctis euangelijs ippetuu firmiter et inuiolabiliter obseruare. In cu
ius rei testimonium sigillum ecce nre pntibz duxim apponendum. Datum an
no dni. m°. ccc°. tcio fa sexta proxima ante festum natiuitatis bti Johis
baptiste. Et qm nis no caplares ul' qui pma residencia no fecerit eciam
si caplares existant bnficio huius statuti uti no possunt. Nos tm p hoc

statutū aufertur eis. Et si aliqs in eccīa nrā bn̄ficiatus docilis. Petat licen
ciā se ad studiū theologie vł iuris canōici aut ciuił trāsferendi caplin tenea
ei licenciā ipam. Et si caplin cōtradicat sine cā rōnabili. pt cōpellendo ca
plō ad pstandū licenciā epm vł papā adire. Et iste in studio existens pa
piet integros fructus bn̄ficij. distributōibz cotidianis exceptis. et faciat suo
bn̄ficio deseruiri p qnquenniū. Hāc licenciā eps dare nō pt nisi de capli
nri cōsensu. Et iste absituus iurabit sicut de Iurām̄ supius cōtinetur.
1344 Anno natiuitatis dn̄i. mº. ccc. xliiijº. mensis aprilis die decimanona.
Caplin ordiauit qꝫ āmodo nulli choriscolo eccīe nrē dabit licencia eundi
ad studiū nisi Iurauit ꝑpetuā fidelitatē eccīe nrē ad quēcūqꝫ statū puē
nit. vt quē eccīa nrā suis stipendijs extulit. nō aduſariū ƺ hēat ꝑpetuū
Est eciā statutū qłr absentes ꝑpter basto allegatū.
Unem stipendia capiunt qd̄ p lapsum tpis expirauit.
Et angelo sathane qui plerqꝫ in lucis ec̄ c̄. s. ij. Hac igit̄ p̄tacte
ec aūcte muniti. Nos decan̄ et caplin p̄dā adūtentes qꝫ qꝫ fructus et
puētus p̄bendar eccīe nrē p̄dcē a deo sunt tenues qꝫ iuxᵃ statū psonar
capli eccīe nrē p̄dcē quē honor et reuerencia eccīe nrē cathedralis expostulat.
ex ipis pcurari nō poterūt nisi alior bn̄ficior vł ex familiariū fructibz
subueniat eisdē. Ipe psone ab eccīa nrā p̄dcā hēant se aliquociens absen
tare. Saluo igit̄ hu'di psonis eccīe nrē iure absencie sex septianar ꝑ an
tiqua et approbata rōnabili eccīe nrē cōsuetudīe cōpetente eu p ea que
secut̄ derogare vlr̄ id qd̄ cōtinet̄ inferius nō intendim9 ꝑpter eudentē
eccīe nrē p̄dcē honestatem hoc pn̄ti statuto duxim9 ordinandū. qꝫ qcūqꝫ
eccīe nrē p̄dcē canōicus actu caplaris. qui iuxᵃ eccīe nrē statutū p̄mā
ānalē suā residenciā expleuit vł cui ipa residencia est remissa vł al
sup eodē cū eo canōice dispensatū existit. eciā si platōis vł officij al
teri9 titulo pociat̄ hn̄s se ab eccīa nrā p expediendis negocijs suis fa
miliaribz absentare. vti potit pn̄tis statuta aūcte simł vł successiue
et pticulatim triū mensiū absencia sine sparungia nrō caplō fa
cienda in oī forma et mō quo hacten9 dcār sex septianar vti potuit
scdm cōsuetudinē nrē eccīe antdcē. Et ad cautelā hui9 statuti tenore
Decanus eccīe nrē pn̄tibz et futuris licenciā ipam. ut nō obstante cō
stitutōe felicis recordatōis Petᵉ ad velū aureū dyaconi cardinalis
qndā p alemaniā apl̄ice sedis legati quo inter cetᵃ cauet̄. ut deca
ni eccīar ractē in eisdē cōtinuā faciant residenciā. Alioqn ipos de
canos absqꝫ capli sui licencia ī casibz nō cōcessis se a suis ecclesijs
absentātes post duor mensiū spaciū suis decanatibz statuit esse

priuatos · ijdem ecclesie nostre presentes et futuri de eo tamen mensium absencie beneficio sicut
alij ecclesie canonici non uti possunt. Etiam declaramus quod hij qui iuxta constitutionem
suscepti regiminis fructus beneficiorum accipiunt nullo uti possunt absencie priui-
legio ecclesie nostre statuti presentis vel alterius aut consuetudinis antedicte seu alio
vel eo quod eisdem indultum dinoscitur ex constitutione suscepti regiminis antedicta. In
quorum testimonium sigillum ecclesie nostre presentibus duximus apponendum. Datum ultima die
mensis februarij. Anno natiuitatis domini mº cccº xljº mensis februarij die 1341.

Est etiam statutum propter negocia propria absentiam trium ultima.
mensium ex quacumque causa quis absens fuerit. tempus absencie non computatur in
tempus residencie prime. sed est a capite inchoanda nisi per capitulum super absencia
dispensetur quod procedit ut angelo. Item conuentio inter prepositum et nos.

In dei nomine amen Anno natiuitatis eiusdem mº cccº xxxvij. Indictione v. men-
sis aprilis die quinta hora completorij vel quasi. In mei notarij publici infra
scripti et testium infrascriptorum ad hoc specialiter vocatorum presencia personaliter constituti.
Venerabiles viri domini Henricus de Jutfaes decanus. Ghijsbertus de Everdinghe
prepositus ecclesie ... Suederus de voerne scolasticus. Hubertus de bolinchem
Willhelmus de ysselsteyne prepositus montis sancte odilie magister Symon van der
hoghe Henricus de mierlaer Theodericus de bylant Hubertus de dor-
draco Fredericus de doesborch Henricus de weyda prepositus westfrisie
et Willhelmus de Rade canonici ecclesie traiectensis facientes eiusdem capitulum traiec-
tensis ecclesie ut dicebant. asserentes quod dudum inter capitulum eiusdem ecclesie ex parte una.
necnon prepositum et archidiaconos eiusdem ecclesie ex parte altera super dubijs quorundam articu-
lorum. quorum tenor inferius continetur controuersias et dissensiones quam plurimas exortas
esse. ac volentes controuersias et dissensiones que forte inter ipsum capitulum ex parte
una et prepositum et archidiaconum eiusdem ecclesie ex parte altera super eisdem dubijs oriri poterant.
vacantibus nunc prepositura et archidiaconatu ipsius traiectensis ecclesie morte domini Florentij de
Jutfaes nouissimi prepositi et archidiaconi ibidem. deinde elegerunt constituerunt et ordina-
uerunt venerabiles viros dominum Hubertum de boelinchem magistrum Symonem van der hoghe
Fredericum de doesborch et henricum de weyda canonicos predictos onus huiusmodi in se
suscipientes et huiusmodi negocium infra octo dies a data presencium proximo computandos
finire et tractare promittentes dubiorum controuersiarum et dissensionum huiusmodi decisores.
Dantes et concedentes eisdem plenam et liberam potestatem et mandatum speciale dubia
dictorum articulorum necnon controuersias et dissensiones predictas decidendi interpretandi declaran-
di et circa eosdem articulos statuendi et ordinandi prout ipsis visum fuerit expe-
dire. ac promittentes vniuersi et singuli sigillatim et singulariter super hoc per me
notarium requisiti ipsi notario publico solempniter stipulanti fide prestita corporali
se etiam quicumque ipsorum in prepositum et archidiaconum ipsius ecclesie eligatur inantea pro statuto ip-

sius ecc̃e inuiolabilit̃ seruaturos q̃q̃ dicti dñi Hubertus de bosinchẽ mgr̃
Symon. Fredericus. et henricus de weyda infra tm̃ octo dier̃ recepturi sunt
declarauint dixerint seu ordinauint ĩ p̃missis Articulor̃ vo de quib; sup̃ fit
M p̃mus de canõicis p̃bendatis ecc̃e Tenor mencio talis est
Traiectẽn absentib; q̃b; capl̃m ip̃i ecc̃e suas p̃bendas ãministrat. an p̃positus ec
clesie p tp̃e ex q̃cũq; cã. eciã debeat ãministrare. Itẽ an p̃positus eiusdẽ ecc̃e pro
q̃re supplementa de statuto et cõsuetudĩe ip̃ius ecc̃e h̃eat assignare. q̃liter
et q̃do debeat assignare. et q̃liter ip̃m statutũ sit intelligendũ. Itẽ an ip̃e
p̃positus de canõicis ip̃ius ecc̃e residentib; sparingiã recip̃e teneat. Itẽ an
ip̃e p̃positus ebdõm suã seu dies suos seruare ad legendũ euan.ᵐ p se ul' p
aliũ teneatur. Acta sunt hec ĩ loco capl̃an ecc̃e p̃dc̃e Traiectẽn. Sub ãno Indc̃
mense die et hora q̃b; sup̃. p̃ntib; discretis viris dño Iohe de boend p̃rs
bitero p̃petuo vicario eiusdẽ ecc̃e. willĩo dc̃o custos. et Iohe de bosinchem
clicis. chorisocijs ibidẽ. testib; ad p̃missa vocatis sp̃alit' et rogatis. Itẽ eidẽ
ãno et Indc̃õe mensis aprilis p̃dc̃i. die vndecĩa. hora sexta ul' quasi In
mei nõtij publici subscripti et testiũ infrascriptor̃ ad hoc sp̃alit' vocator̃ p̃n
cia p̃sõnaliter cõstituti. venẽ viri Henricus de mierlaer dc̃s et cõfirmatus
ĩ p̃positũ et archi.ⁿⁱ dc̃e ecc̃e Traiectẽn. Henricus de Iutfaes decanus Sue
derus de voerne Scolasticus. Ghijselbertus de Iutfaes Thezaurarius.
Hub̃tus de bosinchem mgr̃. Symon vander hoghe. Henricus de weyda
p̃positus westfalie. et wilhelmus de Raedt canõici eiusdẽ Traiectẽn ecclesie
sup̃dc̃e asserentes tm̃ octo dier̃ sup̃dcm̃ dñis Hub̃to de bosinchẽ mgr̃o
Symoni. Frederico de doesborch et henrico de weyda decisorib; p̃dc̃is ad
decidendũ dubia cõtrouersias et dissensiones p̃dc̃as. et ad interp̃tandũ et de
clarandũ dc̃os articulos ut p̃mittit' assignatũ ip̃is nimis artũ tm̃ hu.ᵈⁱ
vsq; ad diem btõr̃ philippi et Iacobi ap̃lor̃ p̃x̃ futurũ in eo statu in quo
nũc est cõsensu vnanimi, prorogarũt. Actũ in choro Traiectẽn ecc̃e p̃dc̃e p̃ntib;
venẽ et discretis viris dñis Rob̃to de Ralinchẽ et Iohe Spierinc canõicis p̃dc̃e
Traiectẽn ecc̃e. Henrico de arclhoene. et Iohe vandẽ houe p̃bris p̃petuis vica
rijs ibidẽ ad hoc vocatis sp̃alit' et rogatis. Et ego Iohes dc̃s tolnaer de
gherio clicus Traiectẽn publicus Imp̃iali auc̃te nõrius p̃missis oib; et singu
lis sub anno Indc̃õe mense dieb; et locis quib; sup̃. vna cũ p̃nõiatis tes
tib; p̃ns interfui ea vidi et audiui et ĩ h̃ac publicã formã manu p̃p̃a ul' ad
dito subtracto ul' mutato qd' sensũ muter ul' intellectũ viciet redegi meo
q; signo solito signaui rogatus.
1337. IN dei nõie amen. Anno natiuitatis eiusdẽ. m.ᵒ ccc.ᵒ xxxvij.ᵒ Indc̃õe q̃nta
scdm vsum et cõsuetudinẽ ciuitatis et dioc' Traiectẽn mensis ap̃lis die p̃e

in ultima hora completorii Constitutus in presencia mei notarii publici et testium
subscriptorum ad hoc vocatorum specialiter et rogatorum Venerabilis viris dominis. Henrico de Jut
faes decano. Huberto de bolinchem. Wilhelmo de ysselsteyne preposito montis
sancte odilie leodiensis dioc. magistro Symone vander hoghe Huberto de ghelre
Ghisbelberto de Jutfaes thesaurario. Henrico de weyda Frederico de doesbor
ch. et willelmo radt canonicis capitularibus ecclesie traiectensis in loco capitulari eiusdem ecclesie
sedentibus et capitulum ut referebant facientibus. prefatus magister Symon de rogatu
et mandato dictorum dominorum proposuit et dixit quod dudum inter venerabilis viros dominos prepo
situm et archidiaconum ex parte una et capitulum ecclesie traiectensis ex altera dissensio super dubi
tatione quorundam articulorum declarandorum inferius conscriptorum ut asserens suborta fu
isset. Ipsique prepositus et archidyaconus et capitulum dicte ecclesie traiectensis unanimi con
sensu et concorditer ipsis dominis magistro Symoni et henrico de weyda. huber
to de bolinchem. et frederico de doesborch canonicis dicte ecclesie traiectensis predictas pro
nunciationem et declarationem super dubitatione articulorum predictorum commisissent. Ip
seque magister Symon onere tamen pronunciationis et declarationis dictorum articulorum
in se una cum dictis suis pronunciatoribus suscepto cum eisdem exnunc pronunciare
vellet. et de consensu et mandato eorundem suorum conpronunciatorum declarando pronunci
avit in scriptis in hunc modum. Hec est declaratio articulorum de quibus dubitatio
hactenus fuit inter prepositum et archidiaconum ex parte una et capitulum ecclesie traiectensis ex altera Que
quidem declaratio per prepositum et capitulum predictos unanimi consensu eorundem commissa fu
it hijs quatuor personis videlicet dominis. huberto de bolinchem magistro Symoni de hoghe.
henrico de weyda. et frederico de doesborch canonicis ecclesie traiectensis predicte per veram
stipulationem hincinde promissam. Notario ad hoc publico vocato et rogato cum tes
tibus sufficientibus facienda. In primis de isto puncto de canonicis prebendatis ex
quacumque causa absentibus quibus capitulum suas prebendas ministrat. an prepositus
pro parte illorum eciam debeat ministrare. declaramus quod sic. hoc salvo quod siquis canonicus pre
bendatus ecclesie predicte virtute privilegiorum sedis apostolice quamcumque porcionem prebende
sue predicte a capitulo per sententiam vel compositionem optineret quod prepositus eandem plene secundum
statum prebende sue et ecclesie consuetudinem et statuta ministrare debebit. cum capitulum
tunc sic oneratur per gracias papales que continue contineant quod ecclesia debito servicio
non fraudetur. quod capitulum solet adimplere. Nisi dominus prepositus predictus via appellationis
vel quacumque alio Jure sibi competenti se vellet tueri quo minime teneretur. Item de se
cundo puncto. an prepositus de canonicis residentibus teneatur recipere sparingiam cum
sicut intelleximus prepositus antiquus sparingiam percepit pro eo quod redditus prepo
siture tenues erant et exiles qui nunc adeo habundanter excreverunt quod ratio
sparingie minto debeat cessare. ergo et eius effectus cessabit. Quare declaramus
quod non si idem canonicus presens fuerit continue vel periculatum per maiorem partem anni Item

De sparingia [illegible]

de tcio an ppositus debeat seruare ebdoms et dies suos ad ewll legendu p se ul
p aliu declam q sic Itē de qsto cū ppus supplementū hēat assignare de cōsue
tudie et statuto qualit et quo debeat assignare et quo statutū sit itelligen
dū · declam Scdm statutū q ordini et etati pfendū est Ordini q in sacris cō
stitutus est p illis qui nō sūt ī sacris Etati · illis qui sunt pntes et volūt de
seruire pbende sue p illis qui nō sūt pntes et nolūt deseruire pbendis Itē
q ppus nullū supplemtū reseruabit · nc sibi iburs abit qdiu aliquis sit ydone
us et hēilis ad hndū supplementū · statuto ī suo vigore mansuro de scolari
bz emancipandis Dubia uo si qua sūt inca obscura ul ambigua ul mi
n sufficient declarata sup pmissis pfati pnūciatores eoz declarationi ipostez re
seruabāt Acta et pnūciata sūt hec tiecti ī loco pdcō Anno Indcōe mense
die et hora qbz sup · Pntibz ibidē viris discretis dnis Nycolao de cōpestelle
ppetuo vicario dce ecce tiectēn Jacobo dcō rode pbrs · et willmo custode eiusdē
ecce tiectēn clico testibz ad pmissa vocatis spālit et rogatis Et ego Eue
rardus dcs Foec clicus tiectēn publicus Impali aucte nōrius pmissis pnū
ciationi declarationi reseruationi ac oibz aliis p me supius positis et narratis vna
cū dcis testibz pns interfui ea vidi et audiui et in hanc publicā formam
redegi · meo qz signo solito signaui requisitus ·

Item canoīcus q pmā fecit ānalē residenciā et qui est in plena pcep
tōe siue hēat stipendiū dni siue pui et se ab ecca nrā voluit absentare et re
cesserit de licencia decani cessante oī statuto et puilegio tollit nouē modi
os panis siliginis et · v · panes et · xvj · modios auene a pposito et tot a ca
plō qm auena capli sufficit · et portōem itegrā bonoz diuisoz et nō plus
Et scribuntur ad tabulam sicut pntes ·

Si uo in plena pcptōe fuit et voluit gaudere puilegio nobiliū siue pri
mā fecit residenciā siue nō · absens nō scribit ad tabulā et nichil tollit lz qa
cūsqz pns fuit · qlibz die vnū grossū a caplō · duos panes albos · et octo
stopos ceruisie et nō plus Si uo nobilis nō fuit nec vti puilegio nobiliū
uoluit si pmā residenciā nō fecit ul p maiorē ptē āni pns nō fuit · tollit
sicut statutū sup · diffiniuit Et nō q multiplex ī ecca nrā dicat pncia · qdā
censent pntes · eo q p maiorē āni ptē residentes sūt · quo ad hoc q recipiūt
mai et min warscat · q p maiorē ptē anni nō residentes nō capiūt · alij
censent pntes qui in ciuitate pnoctant qūuis de die absentes sint · quo ad
hoc q denarij eughe et herwardē et cōiunij capiūt ctis diebz pntes qd ill
qbz ext ciuitatē pnoctantes nō capiūt · nisi de die aduenīnt que ps dia
p tota die accipit siue mane siue sero q ad hoc q die pns censet · alij cē
sentur pntes qui dīnis horis pntes intsunt · q · ad h · ut capiāt festiuitatū

et medietatem pecunias nisi infirmitate vel aliter excusentur quod absentes a divinis
non capiunt. Alii consentiunt presentes qui divinis intersunt et nulla excusatione admissa
absentes nichil capiunt. qualis est pecunia crucis matutinalis domine nostre. completorii
et aliorum que martyrilogio specialiter sunt expressa.
Et ut sciatur que magnum vel parvum warscat dicatur non quod in libro camerarii reperitur.
Sciendum est igitur quod hec spectant ad capitulum decime de gaspde gode brechtingh pro media parte sunt capituli et alia parte capituli sancti bonifacii. Tulle. walc.
honcluwijc. quarta pars est capituli. Pisteldrende. census de affordre. census le
buuni. census de wadenop. census de lappleo. de censu crucis in andels.
.xxx. sol. decima minuta in scoben. v. lib. de gruta tiecti. v. lib. Census de
hoeclen. Hec prenotata bona vocantur magnum warscat et omnia alia que
magnum warscat appellantur sunt denarii vestiture et recipiunt qui sunt presentes in civitate a vigilia thome continue usque ad octavas epiphanie pro media
parte dictos denarios vestiture. Item qui fuerint presentes a festo palmarum continue usque ad octavas pasche. aliam mediam partem. De hiis habebit semiplena prebenda medietatem partem. que quondam habere consuevit terciam partem.
Item in exteren sunt decem mansi quorum proprietas est capituli. Item decima de. xxxvi.
mansis et iusticia et quicquid inde provenit vocantur denarii germinum qui dantur
presentibus a festo penthecostes usque ad nativitatem Iohannis baptiste. Inde autem
recipiuntur. vii. lib. ad parvum waerschat. Item septem lib. in frisia de rawarde
Item decima in dalsen totalis. inde recipiuntur. vi. lib. ad mensam episcopi godefridi
Item in frisia thunnarinch. vii. lib. tiectensis argenti. Hec vocantur parvum
warschat et recipiunt equaliter prebende plene et semiplene. Item media pars magne et minute decime in leemonde et totalis decima. v. mansorum ibidem. et iusticia et quicquid inde provenit. v. lib. de gruta tiecti. vi. lib. de cauli eccia. vi. lib. de
putten et totalis decima in andels spectant ad vinum de cellario elemosinarie et singulis diebus cum celebratur missa pro defunctis dantur dominis duo
stopi vini et pueris unus. Item quicquid provenit de decima in herwarde que solet solvere
.x. vel plus. xii. tiectensis argenti. recipiunt presentes in cathedra beati petri et per octavas
Item media pars longe paludis. que vendi solet singulis annis pro avena.
que solvit uno anno magis alio anno minus et recipiunt presentes in civitate
a festo beati Remigii. tamdiu ut avena quilibet anno se extendit. in quolibet dicto quilibet
habet plena prebenda dimidium modium avene ad pabulum semiplena nichil.
Item in Enghia iuxta civitatem que empta fuit erga dominum Henricum episcopum pro
quadam pecunie summa que fuit exposita ad structuram castri Vredelant
sunt circa. xl. iugera terre. de quorum redditibus recipiuntur. vii. lib. ad warschat. et quicquid superfuit dividetur inter fratres capituli pro media parte in festo beati

Martini. ex p alia media pte in cathedra petri. tali mo qui fiunt pntes in
ciuitate In vigilia sci Martini et continue p octam Itē in vigilia petri et
continue p octam recipiunt inde pncias capli. et nulli alij nisi fiunt p aliq
negocio p caplm missi.

Si qs priuilegium hēat ut absens fructus pbende sue pcipiat. cum ea integrita
te qua eas pcipet si ipa in ecca resideret Distributoibz cottidianis exceptis capi
et integre oia que pptus amistrat siue hēat stipendium dni siue pui Itē ca
piet integre oia que ex hijs q maior camerarius amistrat. scdm qlitate sti
pendij sui. qdragesimā portoem Itē capiet bona diuisa Itē capiet qdrgesi
mā portoez ab hijs que camerario maiori superexcrescit. que sicut corpus pbende
diuidunt et nichil plus. Ratio est qr sparingia absentium ex hijs que pptus
amistrat cedunt ppto. sparigia absentium ex hijs que amistrat maior camera
rius cedit caplo. q si fiunt pticulares cedit duntaxat diuidenda Si fiunt tota
cedit seruientibz p absentibz qui ad officium no scribunt. & priuilegiatus iste
solum sue pbende deseruit Et no video qr de pmissis sibi sit aliqd subtrahendum.

Caplm treuerj. Cum no nullis ecce nre canoicas C et hic adde statutum.
pbendas aplico priuilegio indulgeri contingat vt ab eadē ecca nra absentes
fructus redditus et prouentus pbendarum suarum cum ea integritate pcipe valeant
q eos pcepturi forent si in ecca nra psonaliter residerent. cottidianis distributoi
bz duntaxat exceptis pruiso qr hmdi pbende debitis obsequijs no fraudent. ut
itaqz ecca nra ex hijs diui cultus detrimenta no sentiat. nc dissensionis sub
repat materia qd ibi congruit antecessorum qz nrorum relatoe fide digna et vsu fre
quenti didicimus pntibz et posteris intimamus. quo ad fructus redditus et pro
uentus pbendarum hmdi qui p caplm nrm mistrant. deni qui in certis festiuita
tibz. nc no defunctorum memorijs vl certis horis dum diuina agunt in ecca nra concanoi
cis nris pntibz mistrant. nc no deni de eughia et pro Conuiuij. et bona disa
que dicunt bona nobilium. q certis diebz residentibz ministrant et sparingiam con
canoicorum nrorum absentium p seruicio duntaxat pntibz et deseruientibz compe
tente. distributoes cottidianas in hoc casu fore censendas Et si qui redditus
vl bona nobis et ecce nre pdce hactenus donata sunt. vl imposterum donari conti
gant. ea lege vt pntibz in ecca nra canoicis deseruientibz tantumo ministrentur
Ideoqz priuilegiatus de fructibz corporis sue pbende et oibz alijs que ut corpus
pbende nris residentibz concanoicis ex pte nri capli ministrant iuxta qlitate
sui stipendij capiet vna nobiscum suam quadragesimā portoez quam nr maior
camerarius eidē integre ministrabit. cum ipe vl pcurator suus ad hoc spalit consti
tutus salti iuramento fidē nobis fecerit qr fructus hmdi eo absente dcā priui
legij roe de Iure competunt quamdiu deos fructus sibi peciērit ministrari Et quia

de ipius ecclesie nostre consuetudine absentes nostri concanonici non percipiunt suis prebendis pro ali-
os quos pro nobis concanonicos deservire et obsequia debita exhibere unanimiter duxi-
mus ordinandum. ut aliquis noster concanonicus occasione huiusmodi privilegij absens. ad aliquod
officium servitium vel obsequium in ecclesia nostra de cetero non debeat annotari. sed ceteri
nostri concanonici ipsarum ecclesiam nostram pro huiusmodi absente officiare vicissitudinaliter
teneantur. Ipseque absens quolibet mense dicte sue absencie tempore durante decem flo-
renos aureos de florencia dimittet de fructibus prebende sue ipsis canonicis re-
sidentibus in sacris ordinibus constitutis. et ipsarum ecclesiam officiantibus singulis men-
sibus iuxta qualitatem stipendij cuiuslibet dividendos. quos maior camerarius de
huiusmodi fructibus ministrabit. Et si huiusmodi privilegiatus ad ecclesiam nostram accesserit
stante dicto privilegio quamdiu ibidem resederit integre. Iure communi nobiscum. et de ipsis
decem florenis predictis iuxta ratam temporis sue absencie exsolvet. estimamus ipsos privi-
legiatos in premissis se non posse causari gravatos. cum vicarij prelatorum quos in
ecclesia nostra olim fuisse cognovimus. qui tamen servitium et obsequium oneri prebendis
ipsorum prelatorum incumbencium pro maiori parte exhibere non poterant de fructibus prebenda-
rum eorundem prelatorum absentium amplius quam valorem cum florenorum predictorum singulis men-
sibus recipere consueverunt. Salvis statutis et consuetudinibus ecclesie nostre editis et in-
ductis super eo qualiter socij et capellani episcopi et prepositi nostri necnon studentes vel
propter metum aut infirmitatem vel aliam legitimam causam absentes fructus suarum
prebendarum hactenus recipere consueverunt. quibus per presentem constitutionem non intendimus
derogare. In quorum testimonium sigillum ecclesie nostre presentibus est appensum. Datum
anno domini. m°. ccc°. xliij°. mensis decembris die vicesimatercia.

Siquis ab ecclesia nostra sola voluntate se absentet. Decanus cum capitulo nostro potest
eum compellere ad residendum quod si contumaciter recusaverit potest procedere ad pri-
vationem ipsius et aliam providere sed episcopus hoc non potest. Canonicus scolaris potest facere

Siquis canonicus vel clericus ecclesie nostre   primam residenciam sicut canonicus

propter necessitatem vel utilitatem ecclesie nostre et diocesis tirasonensis vel episcopi non paratam per episcopum
assumptus fuerit ex officio suo in familiarem suum domesticum vel in officiatum
suum vel ut procurator vel gestor non ad procurationem propriam vel suorum de consensu capituli
nostri petito et concesso. vel sine causa denegato. quamdiu versatur in huiusmodi negocio ad
quod assumitur et propter ipsarum principaliter licet incidenter proprium gerat negocium. et si
propter officium huiusmodi salarium non recipit ab episcopo vel publico. tollit fructus bene-
ficij quod habet in ecclesia nostra distributionibus cotidianis exceptis et idem est de socio
episcopi domestico. scilicet decano nostro et socio proprio nostro sed de consuetudine socius
proprius distributiones tollat quia censetur esse in negocio ecclesie cum versatur in nego-
cijs prepositurae quod sue consciencie relinquitur. quia distributiones ipsi absen-
ti non competunt. quamvis in negocijs nostre prepositurae non est. Idem est in preposito nostro qui

super hoc etiam sue consciencie relinquitur. Idem in decano nostro quo ad prebendam capitularem quam habet integre. Et de hiis absentibus scribitur in libro camere sub hiis verbis Poterit autem absens hac racione optinere stipendium suum si licencia tamen iverit in peregrinacionem cum consensu omnium vel appellans aliquem vel appellatus ab alio iudicem petierit vel pro timore vite sue in civitate non fuerit ausus remanere et antequam abierit timorem coram duobus tribus coram capitulo omnibus ostenderit. aut si rogatu tamen aliquis pro aliquo iure iverit. vel tres aut quatuor capitulis ei ad iter necessaria dederint vel administraverint. vel si licencia tamen capellanus summi pontificis extiterit. Isti omnes absque aliqua contradiccione stipendium suum habebit.

Anno domini m° ccc° xliij° mensis aprilis die xxij concessum fuit in personas domini Henrici decani vicarij nostri et domini Florencij socij commensalis episcopi quod dictus vicarius episcopi et socius episcopi de gracia colligent distribuciones cotidianas sicut socius capituli et grossos fructus prebendarum suarum sicut nos residentes. sed ad capitulum vocabuntur cum presentes in civitate sunt. sed propter absenciam ipsorum non expectabitur et constituant procuratores in capitulo si velint

De consuetudine quicumque absens in negocio ecclesie ad hoc deputatus habet fructus ac si in ecclesia divinis officijs interesset. distribucionibus que ex sui institucione corporalem presenciam exigunt exceptis sed ille qui non sic deputatus velamus deputat illo beneficio non gaudet. et ideo deputati a capitulo ad prosequendum eleccionem ... C. Cupientes. distribuciones cotidianas habent de consuetudine Et si capitulum discordet et quilibet pars mittat omnes nulli habebunt distribuciones.

Cuicumque canonico absenti capitulum facit ministrari fructus prebende sue de hiis que ad capitulum pertinent illi capitulus de hiis que ad ipsum pertinent ministrare tenetur. et in hoc potest capitulum gravamen faciens capitulo aggravare.

Rector scolarium cum in scolis est. et campanarius dum circa campanas versatur colligit distribuciones cotidianas quamvis divinis non intersint. De clerico egrotante

Canonici et chorisocij ecclesie nostre in civitate treverensi existentes egrotantes fructus beneficiorum suorum et distribuciones accipiunt sicut hij qui in ecclesia divinis insistunt. exceptis distribucionibus que ex sui institucione corporalem presenciam exigunt nulla excusacione admissa dum tamen hoc nuncient camerario quod egrotent infirmitatem antequam presencie discedant. Si post intimaverit sibi imputet. quia camerarius divinare non potuit. Si vero egrotet extra civitatem nichil de distribucionibus capit nisi statuto satisfecerit quod de egrotantibus super de clericis non residentibus est premissum.

Si vero in civitate constitutus se infirmum nunciaverit. ipsi sine aliqua probacione vel fide credendum est omnino. secundum regulam beati augustini Si tamen decano videtur ficta infirmitas posset si vellet fidem exigere Et quamcumque infirmetur si civitatem exiverit cessat privilegium infirmitatis nisi satisfecerit statuto.

Non liceat alicui ad venā vel ventosā sanguinē minuere vel balneari medici
nā altiuantē recipere cauteriā vel scissuras vel curas q̄ſcūq; periculosas accipere
sine licencia decani vel saltē canonici ebdomadarij pro tunc decano absente quā licenciā
denegare nō debebit nisi videat manifeste q͛ hoc in fraudē petit Et si sine
licencia hoc fecerit nō gaudebit priuilegio eorū q̄ hoc de licencia faciunt.
Qui de licencia sanguinē traxerit vel medicinā altiuantē acceperit trib; die
b; a firmitatē chori excusat̄ tā distribuciones cotidianas accipit Si balneat̄ fu
erit p̄ vnū diē si alias fecerit infirmitatē suā inuenerit Si tn̄ hic minutus vel
balneat̄ ciuitatē perambulando ex eiūt cessat priuilegium antedictū.
Quacūq; infirmitate quis teneat̄ nichilominus ad tabulā sicut sanus scribit̄ et
officiū suū per aliū expleri faciet. aliōqn̄ decanus expleri faciet de fructib; benefi
cij sui nisi beneficiū a deo foret exile q͛ vix sufficiat egrotanti.
Si vicarij egrotant hoc est presbiteri ebdomadarij qui sunt vicarij canonicorum sacerdotū.
lector evangelij q̄ ē vicarius canonicorum dyaconorum lector epistole q̄ est vicarius ca
nonicorum subdyaconorum Illi quorum sunt vicarij per ebdomodā illā officiū suū supple
bunt vel decanus de beneficijs illorum quorum sunt vicarij faciat supplere. nisi ipsi
vicarij hoc subire noluerint cū ipsorum beneficia vix ipsis sufficiant ad sustenta
Canonicus vel clericus cōicandus vel inungendus Canonicorum cū egrotant
inducendus est religiōe solita et manipulo stola vel orario induendus secundū ordinē suū.
Comunio et extrema vnctio canonicis si prelati pertinet ad ebdomadariū presbiterum
Cū inungendus est prelatus vel canonicus pulsabit̄ campana iunctionis et
tunc oēs canonici conueniant. et tūc iunctionē oīb; prelatis et canonicis dat̄ pecunia
nō minus sex denarijs bonorum Choriscolis vero et scolarib; dat̄ tantū
q̄tū placuerit dispensatorum iuncti De hīc oī nocte vsq; ad decimū diem
si supuixerit vel vsq; ad sanitatē receptā duo canonici iuxta iunctū obser
uabunt vigilias vel mittent ad vigilandū duos sacerdotes per eos quib;
de bonis iuncti nichil ministrabit̄ nisi candele et ignis propter frigore et te
nebras Ita q͛ primas vigilias obseruabunt vicarij ipsi deinde eps et prepositus
deinde decanus et canonici superiores et sic descendendo s; canonici nō residentes
nō vigilant Sz licet absentes sunt residentes tn̄ censiti vigilare tenent̄
Et hoc faciet decanus expleri de fructib; prebende absentiū et presentiū si
Propter quēcūq; morbū aliqui cōtingentē negligant.
et q̄cūq; cā sine dolo vel culpa nō priuat̄ officio beneficio qd̄ hīt in ec
clesia nr̄a officiū suū tn̄ per aliū faciet expleri aliōqn̄ decanus faciet
de fructib; beneficij sui vel officij.
Si q͛s inficiat̄ lepra vel morbo epilentico vel alio morbo cōtagio
so ipse ad prohibitionē decani et capli vel maioris partis abstinebit se

a communione nostra. et domi manebit et gaudebit privilegio egrotantis. Quod si dictus morbosus contra dicat se huiusmodi morbo laborare et velit se communioni ingerere super statur arbitrio decani et maioris partis capituli sine omni contradictione. Quod si quis nostrum propter abhominationem morbi dicat se cum dicto non posse communicare antequam decanus et capitulum eundem morbosum declaraverit super hoc statur simplici verbo eius asserentis si aliquis sit pro suspecto pro eodem. Et in dicto negocio morbosus non auditur appellans. **De institutionibus**

Institutio sicut confirmatio prelatorum et decani nostri pertinet ad episcopum. Institutio vero et installatio omnium aliorum officiatorum et beneficiatorum clericorum et laycorum ecclesie nostre pertinet ad decanum nostrum de consensu capituli vel ad seniorem de capitulo decano a civitate et absente cum spes non sit de vicino eius adventu. Alioquin ipsius expectaretur adventus.

Decanus etiam contradicente aliquo de capitulo et hoc pro iusticia prosequente nullum installare debet vel investire antequam huiusmodi contradictio per ius vel compositionem amicabilem terminetur. quod si unus vel duplo minor pars capituli non iuri et pro iusticia contradicunt sed extra iudicialiter. Si dupla maior capituli consenciat nichilominus decanus investiet et installabit. et commodo possessionis utetur donec per iusticiam evincatur.

Si duo in ecclesia nostra ad prebendam vel beneficium aliud in discordia eligantur quilibet pars eligencium potest si velit per decanum vel seniorem canonicum sue partis sine requisitione decani suum electum de prebenda vel beneficio providere et libro vel almucia vel birretro investire. Sed neuter pars debet suum electum installare vel in possessionem inducere beneficii vel prebende antequam discordia iure vel compositione amicabili sit sopita. et prius nullus eorum fructus percipiet. sed fructus illi cedent. sicut vacante dicta prebenda. vel beneficio cedere consueverunt.

Si provideatur alicui in ecclesia nostra auctoritate apostolica. providentes habent eum investire et installare. si tamen capitulum concordet vel unus de capitulo a dicta provisione appellet et appellationem prosequatur omnes illi appellanti adherebunt. nec provisus ante decisionem cause installabitur aliquid de fructibus sed causa decisa. cedent fructus illi cui cessissent beneficio vacante nisi aliter medio tempore cui de ipsa prebenda vel beneficio provisum fuit. medio tempore fructus huiusmodi percipiet. Si vero capitulum concordet vel dupla pars contra provisionem apostolicam alicui providerit. ille installatur et possessione gaudebit donec per iusticiam evincatur. Si vero minor pars hoc fecerit neuter possessione gaudebit. Et nisi capitulum concordet vel dupla pars se provisioni apostolice opposuerit opponens expensis propriis litigabit. Si capitulum concordet vel dupla pars hoc fecerit. expensis ecclesie litigabitur. et ille cui provisum est propriis expensis. Quod si capitulum vel dupla pars se non opposuerint. sed opponenti adheserint opponens dumtaxat ad expensas faciet. **De collatione prebende**

In ecclesia nostra est canonicorum numerus. videlicet quadraginta novem. et prebendarum vz xl. et una imperfecta que appellatur dne. et iste numerus neque iuramento neque

aplice sedis cōfirmatōe cū impositōe decreti irritantis et ideo caplm nrm tot
nouos canōicat' q̄t voluit creare potest et nouos canōicos recipe ad eosdem.
et isti noui canōici nichil de fructibȝ p̄bendar(um) percipiūt. nec etiam cotidianas
distributōes donec eis puisum fuit de p̄benda. stallū etiā ī choro hn̄t et
ecc'e disciplinā addiscāt. et vacante p̄benda collatōi capli isti recepto debet'.
Ita q(uod) alta tam̄ pvisio est ipso iure nulla ut credo. et q(uia) p(er) eam receptōem ultra
nūm p(ri)mū ruptus est nūs āmodo p(er) obitū canōicor(um) canōia vacare nō ce-
set' s(ed) p̄benda Et cui de p̄benda vacante puidet' sibi ad nouū canōicatū re-
cipitur. licet secus sit in illo cui sedes aplica de nouo canōicatu puidet
qui canōicor(um) nūm rūpe nō intendit vnde postq(uam) ei puidet' de p̄benda p(er)
canōicatus p(er) aplicā sedē collat' et ita licet caplm nrm rūpit nūm canōi-
cor(um) nō tm̄ p̄bendar(um). possȝ tm̄ de cōsensu illor(um) q(ui)r(um) īterest si vellet. de sede vacāte De sede v.

Decanus et caplm nrm officiis et bn̄ficiis vacantibȝ que ī nra ecca ad ipor(um) p-
uisionē ptinent pn̄t onera ānecte et ipis detrahere. diuide et vnire. et al' de
ipis disponere put vtilitati ipor(um) et ecc'e videbit expedire. de hijs q̄ fiūt a p(re)lato De hiis q f. p
plato

Episcopus in exercicio oīum q̄ iurisdcōis sūt. ad eū iure ordinario ptinent.
cōsensū capli in nullo requirere cōsueuit Item ad tpa vite seu regiminis sui pt
q̄s castra. iurisdcōes spūales et tpales et bona mense epālis cōmittere et
locare cui vlt. que tm̄ morte ipius expirant

In obligatōibȝ vero et alienatōibȝ bonor(um) mense epālis nō solū cōsensū
nri capli verum etiā oīum eccar(um) collegiatar(um) ciuitatis requirere et optinere cōsueuit. al'.

In erectōibȝ eccar(um) collegiatar(um) et ī titulatōibȝ et alienatōibȝ nō valeret.
car(um) cōsensū nri capli exigere et optinere cōsueuit. et sine eo nō valeret.

Prepositus nr iurisdcōes suas spūales et tpales disponit et regit p(er) quos
vlt. nec sup eis cōsensū capli nri requirere cōsueuit. bona vero sue āmistratōis
sine cōsensu capli locare nō pt. Cum etiā decimas vendit socius ipi' nomine
ecc'e nre et ad op' ipi' cautōes accipit. salre p rata cor(um) q̄ ppetuis nōie sue p-
posituie āmistrare tenet'.

Prepositus de cōsensu capli nri dūtaxat pt bona ppoiture alienare et ob-
Decanus nr bona decanatus sui nō pt alienare vl' ligare.
obligare sine cōsensu capli s(ed) de cōsensu capli pt. Decan' in correctōibȝ
cor(um) que sūt de disciplina et honestate ecc'e. et cor(um) que fiūt negligenter
vl' indebite circa diuinū officiū in ecca nō hn̄t cōsensū alicui' requirere Dū
tm̄ ad suspensionē a pceptōe fructuū bn̄ficij et sup' nō pcedat. In alijs
vero q̄ sūt sue iurisdcōis sine cōsensu capli nō pt aliquid diffinire. Suf-
ficiat sibi tm̄ cōsensus maioris ptis pn̄tiū ad hoc vocator(um) absencia non
obstante de hoc dcm̄ est s(upr)a de officio decani. de hijs q̄ fiūt a maiori pte ca- De hiis q fiunt a
pli parte capitli

In hiis que sunt de mera liberalitate vnius de capitulo admittitur contradictio. Sed
si sit liberalitas set non mera puta si maiori parti capituli videtur expediens esse quod vni
domino temporali in cuius dominio nostra bona sita sunt donaretur mediocre xenium minoris
partis contradictio non valet. Secus si donandum foret histrioni vel alicui priuato quod nobis.
Cum de maiori parte capituli tractamus decanus | vel esse non seruimus
nisi pro vna persona sicut quilibet nostrum de capitulo reputatur.
In omnibus negociis et prouisionibus beneficiorum exceptis episcopatu prepositura et de
canatu maior pars capituli reputatur. Vbi est maior numerus personarum non admissa
estimatione zeli vel meriti computatur etiam maior pars non comparatione minoris. Set maior
pars vocis capituli. hoc est ibidem presencium. et cum instantia debita vocati et expecta
ti et se absentantes computari non consueuerunt. Et computamus in numero omnes qui sunt
in possessione vocis capitularis. etiam si alias sint excommunicati a iure vel suspensi quos
diu ab ecclesia tolerantur. Hoc est non sunt de tali inhabilitate conuicti vel excommunicati
vel denunciati nulla appellatione vel legitima defensione muniti.
Cum electio episcopi imminet facienda. canonici aliarum ecclesiarum et omnes archidiaconi
conueniunt ad electionem. et tunc maior pars computatur numero personarum ibidem presencium. et non
respectu ecclesiarum a quibus conueniunt. Cum vero aliquod negocium toti incumbit diocesi ordinan
dum. et propter hoc capitula et prelati aliarum ecclesiarum conueniunt maior pars computatur respectu
ecclesiarum et non personarum et tantum valet vnus de vna ecclesia sicut decem de alia. Et si ipsa
ecclesia vel persone sue inter se discordent. ipsi inter se computantur respectu numeri personarum.
Quandocumque nobis incumbat negocium pro capitulo. siue de necessitate. siue de vtilitate.
siue de liberalitate mera vel mixta expediendum. si vnus de capitulo contradicat. non
sigillabitur sigillo capituli vel nomine ecclesie illo contradicente. Set tunc sub instrumento publico
negocium celebrari consueuit vel nominatis personis. qui in hoc consenserunt dumtaxat
et sub sigillis priuatis. vel sub sigillo ecclesie si contradictor in hoc consenciat. et non aliter.
Ad hoc quod decanus indicat capitulum super aliquo negocio tractando de consensu ma
ioris partis capituli sufficit quod maior pars eorum qui tunc in ecclesia sunt residentes vel in
ciuitate presentes in hoc consenciant. etiam a ciuitate absentibus non vocatis. Set ad hoc
vt quod diffiniri vel tractari possit dum tunc dilationem capiat minor pars non reputa
tur. nisi vocatis omnibus qui sunt in diocesi. Hoc est per decanum vel per nuncium capituli
intimato suis procuratoribus quos in ecclesia reliquerunt. si consistit Alioquin ad domum suam
claustralem si habet et non vltra quia non possumus diuinare vbi quis maneat dum a ciuitate
Vno contradicente negocio quod dilationem capit libenter | tate recedit.
et differre consueuimus donec informatus melius aliis acquiescat. Si simpliciter
propter pertinaciam contradicat. et tunc facit contra iuramentum per eum ab initio prestitum.
Cum ad tractandum negocium ecclesie vel ad | et tunc per capitulum conuenit argumentis
faciendum prouisionem alicuius beneficij in capitulo conuenimus. summo opere decanus inten

dat ne q q discordie pagatur qr concordia nutrit amore. Si igitur qui p inspira
tonez ul' cpmissum tiari no valeat. nullus ad negociu prinpat noie suo et sibi
adherentiu n ul' tps arter. Ita q dilatio vlterior no fit. ul' q ob concordem q
scrutiniu fiat. ul' qd dicam q qlibz qui velit suo Jure vtatur et tc sine tpe
tu et pacifice qlibz pponat qd scdm deu et ratam conscientia credidit expedi
re. et tunc maior ps capli reputatur q pl'es hz adherentes. et tc q adheret cputatur sit.

Nullu negociu etia puta obedire Tille q tractat pincipaliter.
ul' cotradicere pcessibz aplicis ul' alior superior caplo sup quacuqz negocio tracts
p singlares tractari ul' expediri ul' ad h respondere cueuit nisi prius p caplin
ad h indictu coiter deliberatio pcesserit et tc qlibz p se tractat qd sibi expedire

Siquis platus ul' canonicus De erectione beneficio crediderit.
in ecca nra noie dignitatis ul' officij sui ul' noie capli hz puidere de
beneficio et h debz facere publice cora caplo nro Alioqn censebitur no puidisse
et sibi tps labitur puidendi etia si puisione fecit cora notario publico et
testibz pter fraudes et collusiones que i talibz fieri posset. et a Jure puisi

Caplin nrm sine consensu epi pt nes clandestine reprbent.
beneficiu in ecca nra erectu tollere tollat. ipi adde et detrhere annectere comuta
re put vtilitati ecce crediderint expedire Noua tn dignitate sine consensu
episcopi in ecca erigere non possent. De emptione domor

De emptione domorum nostrarum claustralium Qui domu
claustrale hz. pt ea in vita et i morte donare. vendere accomodare
obligare legare vni ex canonicis nris pbendatis. etia no emancipatis l'
no residentibz cui velit. sed pensiones ex eis vende no pt sine consensu
capli Cu vo de domo sua no disposuit. tz suis executoribz disponenda
reliquit. no licet ipis decz domu vende n ad h oibz canonicis die certa
assignata ad vendendu. et tunc plus offerenti tradenda e Sz si duo
concurrerint in offerendo fauor canonicis domu no hns ul' qui domu
no habuit pferetur minori Secus si domu hz ul' hz illa. qd si executores
p pcio oblato dare nollent. Offerens estiatores capli iplorabit et tc nec
rio p pcio qd decanus cu maiori pte ibi pntiu estimauit tradent sibi
de estiauit incontinenti. alioqn totu caplin estiabit Et i oez euentu pcu
soluere no copellitur an fine anni a die vendicois. et i maioritate pcij no
estimatur si alic pecunia parata offerret emptor etia cautoez fideiussoria icon
nenti pstabit Et si domus alit vendita fuit. venditio no tenet. Et quicqz
de collegio canonicus pt illa hre p eode pcio quo vendita fuit. et si execu
tores no fuint concanonici nri de quantitate pcij sine fraude fide facient cora
caplo nro pprio iuramento. canonicis credit simplici vbo. qui cosuetudies

De erectione beneficio

nota

De emptione domor

et statuta ecce servare iuravit. Si vero executores post mensem ab obitu
defuncti domum venditioni exponere distulerint si qs canonicus instituit caplm
ad hoc eos compellet. Et si contractu cito contradixerint caplm vendet. salvis ex
ecutoribus precio et venditio rata manebit. Et si nullus ca
nonicorum tantum offerret quantum executoribus videtur iustum precium ipsi executores
possunt implorare estimationem capli. Et ille qui plus optulit. si velit domum habere ad
estimationem vel plus precium solvet. Et si ad estimationem capli nollet ipsam execu
toribus dimittat quousque ipse vel alter ad conventionem ipsorum vel capli estimationem
Qui domum vendit pactum tenat qualem et quod cum ea trade | tenat.
velit quod si non tenet pactum tradere tenetur eam. et omne quod in ea constructum est cum pre
tui usus ut sunt sedes vel sedilia. una mensa. et duo fulcra. pendula. et
tenella. pertice puteorum. et doacarum coopercula. candelabra fixa. et claves et se
Si in concanonicus nostri domum non habens. nec domus vacet cum | re omnis
aliquo concanonicorum nostrorum domum claustralem habenti cohabitare pecierit. nisi ille ex ho
nesta causa recusaverit. caplm potest illum compellere ad suscipiendum eundem cum uno clerico
familiari sub expensis suis ad arbitrium capli. donec domus una venditioni exponatur
cum non liceat sibi nisi in domibus habitare claustralibus ex statuto.
Mercaturas non licet nobis in persona propria exercere. Societates cum mercatorum non sunt nobis interdicte.
Qui vinum secundum usum taberne vendidit. tenetur pena secundum statutum provisorum quod sequitur.
Item ad ora laicorum obstruenda et ut pacem inter nos et laicos reformemus sta
tuimus quod ab hac die in antea nullus vendat vinum in emunitatibus nisi de con
silio provisorum et consensu. De rebus ecce
Qui permittit res ecce per laicos vel invadi. et pro iusticiam non resistit quivis aliquo
modo res ecce alienare videtur. non tamen notatur periurio si iuravit res ecce non ali
enare. Et quivis prelatus sine consensu capli non possit res alienare ecce cum
effectu et de iure. Si tamen de rebus ecce suam privat possessionem rei sue. vel ad non mo
dicum tempus locet. vel in emphiteosim concedit. alienare videtur. Si etiam iuravit a
lienata recuperare periurio notatur. Si per laicos et invadentem iura et res ecce se
Quamvis episcopus iuravit. De donationibus | non opponit iure posse.
bona ecce sue non alienare potest tamen ecce nostre mediocriter inter vivos et in
ultima voluntate de bonis mense episcopalis donare quia hoc non est alienatio. sed
magis administrationis bonorum cathedralis ecce gratio. quia bona episcopalis mense
et nostre sunt ecce. et non est diversitas nisi in administratione. Episcopus enim caput nostrum est
et nos membra ipsius. Ipse in ecclesia et ecclesia in ipso.
Sciendum est quod in adventu regis vel imperatoris cum ecclesiam beati Martini intravit.
superiorem vestem ipsius custos maior habebit. Item episcopus tenetur mittere sacramentum ante
festum pasche in custodiam maioris ecce decanis et sacerdotibus distribuendum

pro custode maioris ecclesie sive pro suo nuncio et pro nullo alio. Item quandocumque sacerdos
ante parochiam collectam afferre neglexerit si postea venerit custodi x. sol. solvet. Item
cuicumque decano sacramentum dedit par caligarum vel v. sol. ipse decanus custodi
dabit. Item sacerdos cum recipit custodi sex den. dabit vel bonum caseum. Cum
novus eligitur episcopus vestes eius sunt maioris custodis et pallium eius curiale
quod venit de curia regis. Dabit etiam campanario tunicam et famulo dormito//
rii similiter. Cum novus eligitur prepositus dabit campanario ecclesie tunicam et famulo dormi//
torii similiter et sic faciet decanus. Cum canonicus novus percipit prebendam suam prima
dies est duorum campanariorum secunda custodis dormitorii tercia duorum pistorum. Ro//
gabit scolaribus totius civitatis licenciam ludendi.

Consueverunt cum novus canonicus cum ad perceptionem venerit de liberalitate non neccessi//
tate custodi dormitorii vel vestem vel non minus quatuor lib. nigrorum donare.

Capitulum consuevit donare scolaribus ad ludum episcopi sui vigilia thome annua//
tim modium panis albi et amam cervisie. Consuevit etiam donare cuilibet choro socio
presbitero in vigilia nativitatis iiij. non presbitero tres grossos tur. de gr[illegible] et
vocatur denarius caritatis. **Statutum de vino dando per canonicos noviter receptos**

Universis presentes litteras inspecturis Decanus et capitulum ecclesie tractensis salutem in
domino sempiternam. Cum de antiqua et hactenus in ecclesia nostra observata consuetudine
is qui in dicta ecclesia nostra noviter in canonicum quivis auctoritate recipitur vel dominis aut alio quis
modo quandocumque auctoritate assumitur vel admittitur in prelatum vinum decano et canonicis
capitularibus qui receptioni assumptioni vel admissioni sue interfuerunt liberaliter dare con//
sueverunt. fuitque postmodum per decanum et capitulum nostre dictam consuetudinem inter alia
statuta declaratum quod qui vinum in sua receptione non dedisset de vino solvendo per re//
ceptos vel assumptos predictos nullam recipit portionem. Diversi statutum ipsum diversimo//
de per se intendentes dubia pro sue interpretant libito voluntatis. Nos igitur omnem dubi//
tationem circa consuetudinem et statutum huiusmodi exortam amovere volentes declarando
Dicimus quod is qui recipitur quivis auctoritate in canonicum sex. Is vero qui in prelatum dicte ecclesie
nostre quomodocumque quivis auctoritate assumitur vel admittitur xij. amas boni vini tenetur
mensure civitatis tractensis decano et canonicis actu capitularibus qui receptioni in//
terfuerunt vel excusantur ex causa liberaliter et absque difficultate quibus solvere debe//
bit in civitate tractensi suis propriis laboribus periculis sumptibus et expensis. Statuen//
tes quod vinum predictum infra sex menses a tempore quo ipse prelaturę vel canonicatus
et prebende fructus aliquos consuetudine privilegio indulgencia gratia vel alio
quis modo percipere incepit pacifice per se vel per alium vel per eum steterit quo minus
percipiat et de pena statuto ratificatus fuerit nostre consuetudine tenetur solvere
supradictam. Et si dictum vinum non solverit ut est dictum extunc penam xij. librarum pro fibu//
lis cappis sericis et aliis ornamentis ecclesie nostre comparandis solvendam eo ipso si//

Statutum de vino dando per canonicos noviter receptos

sine spe remissionis perpetue hui(us)modi maneat. q(uod) nisi cu(m) corte principali intra alios sex
menses. dictos sex menses immediate sequentes omnino cu(m) integritate p(er)soluat ex
tunc ad maiora beneficia p(er) capl(itu)m n(ost)r(u)m i(n)t(e)r n(ost)ra no(n) p(ro)moueat(ur) extra. nullu(m) q(ue) si
bi officiu(m) eccl(es)ie n(ost)re q(ua)nticu(m)q(ue) modicu(m) comittatur. bastonius nec vlla gr(ati)a
sibi a capl(itu)lo n(ost)ro co(n)cedat(ur). Et n(ost)r(u)s camarius u(e)l maior de fructib(us) can(onica)tus et
p(re)bende u(e)l p(re)lat(ur)e sibi ta(m) in vita q(uam) post morte(m) i(n) d(i)c(t)a eccl(es)ia q(ua)licu(m)q(ue) (com)petentib(us)
vsq(ue) ad summa(m) .xl. librar(um) no(m)i(n)e vini et cortis principalis. et .xij. librar(um) no(m)i(n)e
pene p(re)d(i)c(t)is statuti auctore et capli n(ost)ri no(m)i(n)e recipiat colligat et iburset.
p(er) nos in solutione(m) d(i)c(t)i vini et ad usus superius expressos. put expediens fuit
co(n)u(er)tenda(m). Et si in p(re)d(i)c(t)is p(er) camariu(m) n(ost)r(u)m vt p(re)mittit(ur) colligendis obstaculu(m)
maliciose aliq(ui)d p(er) se u(e)l aliu(m) imposuerit. statutu(m) co(n)t(ra) canonicos q(ui) bo(na) reddit(us)
et pacta ex co(m)misso capli receperi(n)t u(e)l no(n) ex co(m)misso p(ro)pria temeritate inuadu(n)t
et debito t(em)p(o)re no(n) restituu(n)t editu(m) cont(ra) ip(su)m pe(n)itus obseruet(ur). Ite(m) declarando sta
tutu(m) q(uod) can(onicus) actu capl(it)aris. qui ut can(onic)us actu capl(it)aris no(n) dicat admissi
oni ad p(re)bendam. ex quo sequit(ur). q(uod) qui admissio(n)i i(n) can(onicu)m ut capl(it)aris no(n) inc(er)
fuit. portione(m) no(n) h(ab)ebit a co(n)t(ra)rio sensu h(uius) l(itte)re recepcio(n)i canonici u(e)l assu(m)pcio(n)i u(e)l
admissio(n)i p(re)lati vinu(m) soluentis hui(us)modi p(er) se. u(e)l absens i(n) loco vnde vocari de
co(n)suetudi(n)e eccl(es)ie n(ost)re debet. legitime vocatus p(er) p(ro)curatore(m) ydoneu(m) ad h(oc) sp(eci)alit(er)
co(n)stitutu(m) int(er)fuit. u(e)l no(n) vocatus p(ro)pt(er) celere(m) p(ro)uisione(m) u(e)l recepcione(m) can(onic)a(m)
u(e)l assu(m)pcio(n)e(m) u(e)l admissione(m) p(re)lati mandato superious u(e)l alia q(ua)uis ca(usa)
legitima faciendam. u(e)l in remotis agens i(n) negocijs eccl(es)ie u(e)l ep(iscop)i de co(n)i licencia
n(ost)ri capli no(n) int(er)fuit. cu(m) tunc p(er) eu(m) no(n) stet. q(uo)min(us) int(er)fuiss(et) eand(em). p(re)d(i)c(t)i vini h(ab)e
bit portione(m). Du(m) t(ame)n t(em)p(o)re solucio(n)is et assignacio(n)is vini memorati actu
capl(it)aris sit nec e(ss)e desierit. Canonicus capl(it)aris co(n)suetudi(n)e eccl(es)ie n(ost)re u(e)l
statuto u(e)l s(e)n(tent)ia capli u(e)l superious q(ue) in re t(ra)nsierit iudicata(m). u(e)l alio q(uo)uis
mo(do) ut p(re)lati. bastionarij defuncti. studentes et p(er)egrinantes et alij extra
p(ro)uincia(m) degentes. u(e)l se vlt(ra) sex menses sex septimanas et vnu(m) die(m) sine licencia
capli et absq(ue) ca(usa) ro(ati)onabili absentantes. Saluo t(ame)n statuto de studentib(us) et
p(er)egrinantib(us) edito. q(uo)d in suo vigore volum(us) p(er)durare. Ite(m) declarando statu
tu(m) q(uod) canonic(us) qui recepcio(n)i u(e)l assu(m)pcio(n)i p(re)d(i)c(t)is int(er)fuit. licet vinu(m) t(em)p(o)re recep
cio(n)is u(e)l admissio(n)is no(n) soluiss(et) du(m) t(ame)n an(te) t(em)p(u)s u(e)l i(n) t(em)p(o)re assignacio(n)is u(e)l solu
cio(n)is aut distribucio(n)is vini p(re)d(i)c(t)i u(e)l integre su(m)me pecunie p(er) camariu(m) n(ost)r(u)m de
fructib(us) canonica p(re)l(atur)e u(e)l p(re)lati solu(er)e vinu(m) hui(us)modi no(n) curantis ut p(re)dicit(ur) collec(t)e de ma(n)
dato capli faciende vinu(m) dederit. et actu canonicus capl(it)aris exstat et reputet(ur)
(par)t(icipem) vini p(re)d(i)c(t)i p(ar)ticeps e(ss)e debet. Ite(m) qui p(ro)pt(er) g(ra)ue(m) corp(or)is i(n)firmitate(m) et notabilem
ad remotas p(ar)tes e(t)ia(m) ext(ra) p(ro)uincia(m) pro cura et co(n)silio medicor(um) se t(ra)nstulerit u(e)l
alia sp(eci)ali n(e)c(ess)itate u(e)l p(er)iculo cu(m) ca(usa)m no(n) dederint n(ec) recusauerint iure p(ro)pria

citer treugas vl' compositionem caplo non mediante. pntes ee non pnt et de h°
ccta fide caplo p se vl' p pastorem. et petita licencia abscedi licet non optenta l'
qui coi consensu capli in negocio ecce nre vl' dni nri epi destinant'. quos tn
recepcois q' distribucois tpe. quis dcas calibz detentis caplin post lapsu
tpis quo id peti et assignari debuat actualit' eis assignatu non sint pntes
nec actu caplares de dco vino pcipare debebunt. Cessante tn ca cessabit vi
ni pcipacio suspdca. Item nullus canoicus vl' platus de vino ppo qd vt p
dicit dedit pte aliq' sibi vendicabit. pdcm vinu diuidet' int' decanu et canoi
cos caplares scdm porciones alior caplariu emolumentor q' i pecunia vl' a
lijs rebz occurrit p tpe diuidenda. Pastor' ad hoc ydoneu fore censem' canoi
cu residente et caplare et non aliu. Actu caplare illu tantu fore declam'
cui h'uilit' petenti p decanu indcm ab hoc caplo vt est moris. caplin fuit
assignatu. et cotidianis caplis vt canoicus caplaris interfuit. Platus v°
qui aliqbz ecctatibz et elcoibz vt plati interfuit et illos q' se pastor' recipien
dor in canoicos vl' assumendor vl' admittendor i platos constitui fa
ciunt et cord' noie nulla necitate cogente vl' pietate suadente officiu
pastoris assumunt pte de vino dicam' non hre. In quor oim testioniu et
fide pleniore' pntes lras fieri mandauim' et sigillo ecce nre gmuni
ri. Datu ano dni. m° cc° lxxvij° i vigilia anunciacois bte marie v'gis.

Eps et ppitus pnt eccas suas feodales ictare p se sine caplo **De feodis**
suo vbicuq volunt i fundo ecce nre. Ipi eciam feoda inouare et de no
uo infeodare feoda antiq' et emolumenta in pudencia sibi applicare sine
requisicoe nra. videat sibi tn q' vasallos suos non inmanet. et q' nobiliores
p ignobilioribz non gmutet nec ipos vasallos bo. q' tenet i feodu alijs n
obligent nec ex eis pensioes vl' vsu fructus assignent. q'z alia bo decora
tur. qd ipis sine capli consensu non licet. n' aliqs obligacoes. et assignacoes reci
piendas sub noie feodi hoc attemptent. et homagiu pstet. Hic inserere lram
baldrici de nobilibz feodalibz ecce. **Memoriale et scriptu dni Adelboldi
tiecten epi de liberis vasallis ecce tiecten et eor feod' que tenent ab
ecca tiecten**
In dei noie amen. Operi pciu duxi ea q' seculi' scriptis inserere ne
postris lateat qd pns etas facit. Qr' ppe desidero notu ee cunctis scte ecce dei fi
delibz tam pntibz q' futuris q' Ego Adelboldus dei solummodo gra scte tiecten ec
clesie psul indignus. Cum feodales liberi tiecten ecce a me feodu suu requi
rent pdecessor meor epor tiecten michi lras ostenderunt gnentes. que et
q'lia bo ipi et pgenitores eor ab ecca tiecten tenuerunt qbz visis in scriptis fe
redigi q' secuit'. Dux brabancie est liber feodalis ecce tiecten. et tenet i feo
du ciuitatem lapideam in tyele cum pdijs. familijs. mancipijs. silvis. aqs. pisc

Memoriale et scriptu dni Adelboldi tiecten epi de libe[ris] vasallis ecce tiecten et feod' que tenet ab ecca ti[ecten]

catoibz pascuis. ptis. et salictu iux pdcam ciuitatem tydeseu et oibz ad ciui
tatem ptinentibz eandem. Item totam lekpincam usqz tornouitwoude cu mancipijs p
dijs. siluis. campis. Officiu eius est q vocat et est dapifer epi traiecten. Item comes
ghelrie est etiam liber feodalis ecce traiecten. et tenet i feodu comitatu zupha
nie cu multis pdijs. mancipijs. ptis. siluis. aqs. aqr qz decursibz et iusticia
is. Item Embricam cu suis attinencijs p media pte et alia ps est epi traiecten. Item
in pago Batua magnam ptem cu mansis tris. casis doibz mancipijs vtriusqz
sexus et iusticijs. Item tyelrewert et bomelrewert cu multis mancipijs. mansis.
tris. casis. doibz. campis. ptis. aqs. aqr decursibz et iusticia. Et dcus comes Of
ficiu est q vocatur et est venator epi traiecten. Item comes hollandie est liber fe
odalis ecce traiecten. et tenet i feodu comitatu hollandie. et tram kenemare cu tris.
mansis siluis. campis. ptis. pascuis. mancipijs. aqs. aqr decursibz et iusticia
exceptis dcar trar decis. et tra waterlandie et westfrisie que totaliter ptinent
ad epm traiecten. et etiam. et dcs comes hollandie vocatur et est marscalcus
epi traiecten. Item comes cliuensis est liber feodalis ecce traiecten. et tenet i feodu
in pago batua i supiori pte sup renu magnam ptem trar et mansor cu casis
doibz mancipijs. campis. ptis. pascuis. et ex alio latere renu et i alijs qbzdam locis
tras. casas. mansos. et domos. siluas. campos. Item woudrichem cu aqs et campis
cu aqs aqr qz decursibz et iusticijs qui vocatur et est camerarius epi traiecten. Item
comes de benthem est liber feodalis ecce traiecten. et tenet i feodu borchgrauiatu
traiecten cu plibz mansis. tris. insulis. campis. mancipijs. siluis. ptis. pascuis.
aqs. aqr decursibz et iusticia i plibz locis ciuitatis et dioc traiecten. q vocatur
et est Janitor epi traiecten. Item dns de kuke est liber feodalis ecce traiecten. et
tenet i feodu multas tras insulas et decimas. cu casis domibz et siluis. campis.
ptis. pascuis. aqs. aqr qz decursibz et iusticia in diuersis locis dioc traiecten.
q vocatur et est pincerna epi traiecten. Item dns de gore est liber feodalis ecce traiecten.
et tenet i feodu castru gore et tram dcam amey de. cu multis tris. mansis. casis.
doibz. siluis. campis. mancipijs. ptis. pascuis. aqs. aqr qz decursibz. mobili
bz et inmobilibz. et oibz ad dcos districtus de gore et amey de ptinentibz
q vocatur et est signifer epi traiecten. Pnoiati oms feodales ecce in generali syno
do epi tenentur et debent psonaliter interesse qui feodu suu a me receperunt et ho
magiu ac fidelitatem pstiterunt. Coram dno Henrico scdo Romanorz Imperato
re inuictissimo augusto. pntibz anbone. arepo. et archicapellano. annone Co
loniensi. Euerardo treuerensi. Adelberto hamelburgensi. Arepis vdalrico vicecan
cellario et plibz alijs epis. comitibz et regni fidelibz. Actum in autpiaco castro
Anno dni m° xx° iiij° Nonas January feliciter Amen.

Causas feodales vasallor capli nri tractat decanus de olden capli nri extpo pu

Si nos possunt cum aliquo qui decimas vel alia predia tenet in feodum ab episcopo
vel preposito nostro nomine ecclesie nostre convenire. quod ius feodale suum velit renunciare Episcopus et
prepositus illam renunciacionem tenentur admittere. et nobis illud feodum sine homa//
gio dimittere quia bona ecclesie nostre sunt et per laycos contra iura canonum occupata. quamvis
episcopus vel prepositus administratores habeant feodale. Cum ergo predicta bona sint alienata
et per violenciam occupata si episcopus vel prepositus in hoc nobis se opponerent contra iuramen//
tum suum alienata pro posse suo non recuperaret.

Qui fidelitatem ecclesie nostre iuravit sibi bene non providet. si contra prescribentem iura
et res ecclesie nostre aut occupantem se non opposuit dum potuit. Aut opponenti impedimentum
prestat. aut quod acquirere potuit ecclesie. modo debito non acquirit. aut que dampnosa non cavet.
aut per furtam scienter obmittit cum premissorum contraria facere teneatur. De pignoribus

Fructus cuiuslibet beneficiati in ecclesia nostra tacite cum privilegio prelacionis sunt
ecclesie nostre obligati pro omni eo quod ecclesie debet seu debituri est in vita et in morte.
et post eciam sunt obligati canonicis nostris creditoribus eorundem Unde quicumque
quando canonicus vel alius beneficiatus fructus beneficii sui obliget per litteras proprias.
vel de consensu capituli expresso. si tempore obligacionis ecclesie debet vel postea debere ince//
pit. super eciam in assecucione debiti prefertur Canonicus potest sine consensu alicuius fruc//
tus sui beneficii obligare. Sed si ipse petivit sibi administrari. hoc fiet quando condicione cre//
ditoris non obstante. Id quod canonico pro sua sustentatione per capitulum assignatur illud
obligare vel illud ei auferri nulla de causa poterit quamdiu canonicus manebit.
In assignacione sustentacionis non inspicitur beneficium quod habet in alia ecclesia sui loco.
et ideo propter aliud beneficium non fiet aliud quam si illud aliud non haberet Si ca//
nonicus pluribus fructus suos obligavit in assecucione admittitur eodem tempore
obligacionis pure contracte vel ad puritatem redacte non eodem tempore condempnacionis.
si creditor fructus sibi obligatos tempore obvencionum fructuum non recepit. hoc
sequenti creditori non preiudicabit qui fructus tollet ab eo tempore quo prior cre//
ditor suum debitum recipere potuisset et sibi imputet. quod suum cum potuit non recepit
Si quis canonicus fructus beneficii sui quemcumque collecturos obligavit hoc suc//
cessori suo in perceptione nullum preiudicium facit Secus si prepositus decanus scolas//
ticus. vel thesaurarius racione sue administracionis bona seu fructus sui officii
de consensu capituli obligavit. quia et successor ad solucionem tenebitur. De

Cum bona ecclesie nostre locamus vel ad firmam vel pactum vel in bonis locatis
censum concedimus. a conducentibus et recipientibus litteras caucionum accipi//
Si quis in officio ecclesie nostre constitutus mus formam contractus premissam contra ga//
res suo officio et sue administracioni commissas alienavit vel impignoravit in
de hoc ad arbitrium capituli satisfaciat. per capitulum officio illo privabitur Idem est de
perpetuis capellanis ecclesie nostre nostre libros. calices. vel ornamenta suarum ca//

De pignoribus

De bonis locatis

pellaniarum alienantibus.

Perpetui capellani ecclesie nostre sine consensu capituli nostri predia capellaniarum suarum locare vel in pactum dare non possunt nec debent.

Camerarius maior vel minor vel officiatus aliquis capituli sine consensu capituli bona sui officii locare non potest ultra tempus sue amministrationis. De peculio clericorum

De peculio clericorum

Quia non renunciamus hiis licet nobis habere peculia et propria et de fructibus prebendarum nostrarum thezaurizare et illud donare alienare et quomodocumque nobis placuit de ipsis disponere sive in vita sive in morte sicut layci. Et ideo dicimus canonici seculares prelati vero et officia habentes qui solum suarum prelaturarum et officiorum amministrationem habent fructus sui non sunt set expositis que ratione officii exponenda sunt quod superest deducta conservatione status sui manet ecclesie nec debent in vita vel morte disponere possunt ultra id quod sua amministratio requirit. Et licet hic nullus rationem et computum amministrationis sue exigat sibi videat qualem in novissimo die sue villicationis rationem reddat. Idem quod dictum est de canonicis dicendum est de perpetuis capellanis et aliis.

De testamentis

Si episcopus vel prepositus noster decanus vel [...] ecclesie nostre clericus canonicus aliquis decesserit intestatus capitulum de domo episcopali vel claustrali et fructibus beneficii sui quod habet in ecclesia nostra et annis gratie sive se intromittit et exequias suas facit. Si heredes sui de peculio quod habet se intromittere volunt et debita defuncti exsolvunt. Si vero de peculio suo se intromittere vel hereditate sua nolunt adire capitulum si velit peculium et hereditatem accipiet et debita exsolvet. Alioquin facto inventario de bonis peculii et hereditatis debita exsolvet secundum facultates bonorum. Domus vero claustralis et fructus prebende de debitoribus nichil solvunt set manent capitulo pro exequiis et redditibus memorialibus et hiis que forte debet ecclesie. Si vero testamentum fecit et executores constituit habebunt potestatem quam eis defunctus iniunxit. Et si fuerint non de collegio ecclesie nostre fructus anni gratie non ministrantur eis nisi prius caverint de satisfaciendo id quod ecclesie nostre debetur.

Quicumque de ecclesia nostra velit facere testamentum hoc faciat coram capitulo nostro vel aliter.

Si canonicus intestatus decesserit [...] sicut tenet statutum quod super hoc est. Capitulum disponat de omnibus bonis suis que a capitulo tenet nisi forte fideicommissarios acceperit coram capitulo vel aliter sub bono testimonio. Quia post mortem suam sigillo suo tamen fides non adhibetur super confectione testamenti.

Si quis in testamento suo nobis aliquid legaverit sub certis observanciis si legatum agnoscimus ad observancias explendas tenemur. Nec licet nobis illas observancias immutare.

Si vero plura sint legata possumus unum agnoscere et aliud refutare.

Si testamentum factum fuerit tenentur executores hoc defuncto tunc publicare capitulo et ipsi transcriptum de hoc edere et si opus fuerit etiam originale in archivo

Vidit Lappius notabiliter registro litterarum domus Iohanitarum ad Stam Catharinam, permissie voor de Canonicken om te megen testeren ad pias causas gegeven van Bisschop Hendrick ao 1261.

capli collocare. Et si defunctus executores ab inventarij confectoe et rois
reddicoe nō relaxavit ipi de domo claustrali et fructib; anni gr̄e caplo tene̅
tur redde racoem. qn̄ocūq; sup hoc a caplo fuīnt requisiti.

Redditus memoriales et alios redditus legatos p̄mo anno post obitū de
functi executores nob assigr̄e tenent sicut et alia nobis legata.

Caveant sibi executores de cetā nr̄ā assūpta qr de legatis p̄standis cau
coem nō p̄stat ipi de suo ppo p̄stare tenebūt si bō defūcti negligant ul

Si defūctus legata fecit et ipis executoib; [ ] al' expendant
ptatē dedit inmutandi et minuendi ad solida legata tenebūtur. si nō
fecint inctariū nichilo9 ad solida legata tenebūt n̄ infra sex menses co
rā caplo nrō sup mutatoe et diminutoe suā expresserint volūtatē. Si
defūctus ipis executorib; sue volūtatis ulte dispositoez oīo cōmisit nl'
lis legatis specificatis ipi ad nichil' ult̄ statuta cete tenent n̄ ad racoem
reddendā in fīe termij ab obitu defūcti n̄ testator ab hᵒ. etiā eos relaxavit.

Siqs clicū impediuit quo min9 testari possit punit eodm statutū puīl

Itē statuum9 qr nullus laicus cuiuscūq; [ ] ciale qd sequitur.
dignitatis ul' condicoīs existat de bonis clicor siue ī vita siue ī morte
se intromittat. Sz qlib; clicus de bonis suis sicut ī vita ita et in morte
testamentū suū faciendi et de reb; suis disponendi p se ul' p alias quib;
hoc cōmiserit libera hēat facultatē. Et illos q ḡt hoc statutū de bois
et reb; clicor decedentiū auctu sacrilego se ingesserint n̄ sint ipor clicor
manufideles seu ultīar executores volūtatū exeuīc suā excois sno
dam9 et p locor ordīarios p̄apim9 excōicatos publice nūciari donec
ablata restituant et al' satisfecerint cōpetent. In qua excōicatoe sup mē
sem p̄stiterint exc̄t ḡt eos tāq̄ ivasores bonor ecciār pcedatur.

Si epūs decessit indistincte successor oēs fructus mense cpalis siue col
lectās in horreis siue ubicūq; existentes colligit. Cū oī distīctoe ꝑis et onā
cpalia subit et debita p ipm defūctū ꝯtrāta. q̄ ꝯsticit ī utilitatē ecce ul'
dioc ul' ubi ipe defūctus de bonis mense cpalis exposuerit9 fuis; qū
sa ꝗuis defūctus aliūde recepisse videlicz de bois mēse sue exposita po
tuisset ul' debuisset. soluē tenet que tn̄ p hu9di debitas obligavit sine cōse
su uniūsalis ecce morte ipi9 nō tenent obnoxia ymo ab uāo obligatō nō

Si ppcus nr̄ decesserit nic distinguit in tpe et [ ] tenebat.
fructib;. Circa qd est sciendū qr bona āmīstratoī ppti deputata sīt obnox
ia p āmīstratoe quā hz canōias et alijs officiatis ecce et al' in pane ā̊ulia
et pecūa mīstrare et fructus hu9di bonor collcā respiciūt seruiciū et āmīs
tratoez futi ꝑis. sū āni nō p̄āti. puta fructus collā. Sub āno aj° cc° xlj°.

hnt seruire et ministrare ab octobri illi⁹ anni usqz ad octobrē anni · xliij°. Sunt etiā fructus q̊dā p p̄sētū ex agris colliguntᵘʳ sicut fructus decīaꝝ quos colligit ex agro ul' vendit colligendos. et fructus agꝝ q̊s locat annis singlis ul' ad plēs an nos locauit potuit tñ si voluit met coluisse ul' colendā mandasse. et fructus in horreo collegisse. tps quo isti fructus cōputātᵘʳ recepti est in decīs. qn̄ de agro sūt deducti. fructus agroꝝ qn̄ de ārea sūt secti. q̄uis tps solucōis p̄cij p quo vēdīti sūt fructus decīaꝝ ul' locati sūt agri nōdū aduenerit. et ideo si p̄p̄itus tp̄e deductōis et sectionis supuixit. q̄uis tpe solucōis decesserit. nichilo⁹ pecūa et fructus defuncto cōpetūt cū suo onere. Sunt etiā alij fructus ī pensionibus et censib3 et pactis p̄petuis siue hereditarijs ul' ad tps nō ab ipo s3 a pdecessore suo de cōsensu capli cōcessis certis tpib3 psoluendis. et hij fructus nō cōputātur recepti nisi lapso tpe solucōis ipoꝝ siue ī annona siue pecūa siue in rebus alijs existant. et ideo si p̄p̄itus tpe solucōis decesserat nō videntᵘʳ p ipm collāsit ergo diuisio tōlis int' defūctū et successorē. Si defunctus oms fructus et pēsiones fructū anni p̄cti recepit. ul' tpe solucōis eaꝝ supuixerit. oīa p̄possiture usqz ad octobrē sequētē annuū illoꝝ fructuū supportabit. Hoc est si decedat post festū petri et ani(?) de nouis fructib3 aliq̊d attigit et tc̄ futurus p̄p̄itus nonos fructus accipiet vniůsos. Si uō receptis fructib3 augusti ul' p pte receptis p pte nō receptis ante festū martini ul' octobrē decessit ita q p ps fructuū agroꝝ et decīaꝝ ul' pensionū supsit sic diuisio fiet. Omne seruiciū qd̄ p̄p̄itus p vno mēsē tenetᵘʳ cōputabitᵘʳ et estimabitᵘʳ ad vnā sūmā pecūe. puta sit ad · xlviij · libras · estimabūtᵘʳ etiā vniůsi fructus et puentus illius anni p̄positure ad aliā sūmā puta centū. Post hoc estimabitᵘʳ quilib3 mensis anni futuri q̄ntū q̊lib3 mense p̄p̄itus h3 ministrare ad tctā sūmā puta p octobri · vj · lib · p nouēbri · vij · p decembri · iij · p Januario · iiij°ʳ sic q ad · xlviij · puenitᵘʳ. Post hec in'e. ratā de centū cuil3 mensi sua porcio assignetᵘʳ. videlicz q3 p seruicio octobri sex libre cōpetūt. que ē octaua ps de · xlviij · assignetᵘʳ sibi octaua ps de centū que sūt · xij · lib᷑ et decē solidi. et sic de singulis mensib3. Si ergo p̄p̄itus octobrē seruierit dūtaxat et decesserit et nō plus q̄ · xij · lib · et · x · sol' sustulerit res est eq̄lis. Si plus sustulit restituat. si min⁹ sustulit successor sibi refundat. fructus ul' puentus q̊ obueniūt rōe iurisdicōēs archidyaconalis etiā sūt p seruicio deputati sicut patet ī libro camere et illi nō cēsentᵘʳ recepti an̄ mediū maij q̄ndo decani ꝯputare solēt et ꝯputacōe facta recepti p̄tenseriᵘʳ licet nō soluti. Et si p̄p̄itus p cōputacōe ul' fructuū īmaturoꝝ receptōe acceleraret. hoc successori nō obeet s3 d3 tps cōueniens estimari.

Si etiā aliq̊ fructus ul' puentus foret q̊ nō annis singulis puenit s3 p biennium ul' triennium sicut silua ul' cedua ul' alio nō hetᵘʳ estimacō anoꝝ p̄cioꝝ

ul' futurorum scilicet solum illius anni in quo obierunt licet de iure forte aliter sentiendum
istud respiciat annos bissextiles in aliis paconatibus preter cathedraticum et circadam
et iurisdictionem episcopalem in illis annis.

Thezaurario vero decedente fiet per omnia sicut dictum est de preposito.

Decano preposito ollterij. scolastico et preposito montis odilie decedentibus annum gratie
in suis beneficiis predictis non habent et qui de fructibus nichil ministrare habent quos quos superstites
tes receperint ul' recipere potuerunt de fructibus secundum distinctionem decimarum et fructuum
agrorum et pensionum quam dixi de preposito totum cedit defunctis. quod vero residuum est ce//

debita vero per prepositum thesaurarium. decanum | Cedit successori in totum.
scolasticum et prepositum Ollterij et montis odilie quamvis aliquis contracta successor non sol//
vit nec peculium defuncti accipit. nec in eo succedit nisi ingressum fructus in casu
indicati accepti ul' de consensu capituli obligati essent.

Canonico prebendato decedente omnes fructus pro temporibus quibus vixit competentes sibi con//
petunt quamvis computati ul' soluti non sunt. Idem de vicariis imperij et omnibus beneficiatis//

Canonicis defunctis cedunt duo anni gratie et preter. Ceteris in ecclesia nostra.
parant cum successore sicut scriptum est supra de officio collectoris fructuum prebenda//
rum decedentium et sicut statutum ibi positum loquitur de eodem.

Duodecim capellani preposituum nove fabrice habent annum gratie secundum tenorem sta//
tuti super hoc editi quod est supra de electione. Nulli alij annos habent gratie preter mor

Capitulo defuncto capellanum nostrum de De sepulturis | ... te in ecclesia nostra. De sepulturis
bonis mense episcopalis facere tenetur exequias et sepelire eum in ecclesia nostra
nisi alibi elegerit sepulturam. et fient eius exequie duplicibus superioribus in omnibus
eorum que fiunt in prelato et in prelato duplicibus superioribus eorum que fiunt in canonico.

In canonico dum agonizat pulsatur campana ad hoc deputata. et conveniunt ad
ecclesiam omnes canonici cum religione et et custodius cum stola. aqua benedicta et agen//
da precedit omnibus sequentibus ad locum agonizantis et cum videtur quod imminet expira//
tionis. legitur et ostium. psalterium. bis ul' ter. et si quis se protraxerit se legitur passio domini.
secundum Johannem Et diebus quibus funalia parantur in ecclesia nostra et ecclesia sancti Salvatoris
divina non cantamus postquam primo funere pulsatum. usque quod corpus fuerit traditum sepulture
et medio tempore defunctus capit distributiones cotidianas omni die etiam iuxta cor//
pus breves vigilias legimus. Cum pulsandum est tribus vicibus campana vigilia
primo pulsatur et tertia vice ter cum campana parva compulsatur. Deinde omnes campane compul//
santur diu satis Et sic facimus cum ad sanctum Salvatorem canonicus decesserit ul'
prelatus. Si in alia ecclesia moriatur parva campana non pulsatur. Hoc autem cavetur quod
inter primam et nonam. ul' vesperas et deinde completorium pro canonico non pulsatur. et quod pro
alio clerico sive layco alias quam inter primam et nonam et vesperas et completorium non

Cum vero funus ad ecclesiam deportandum fuerit in omnibus ecclesiis parvis | pulsatur.

campanis ad modum vigiliarum pulsabitur et omnes processionaliter in medio ecclesie nostre
cum crucibus conveniunt canonici cappellani et scolares omnium ecclesiarum et tunc omnes campane
omnium ecclesiarum compulsantur usque quo funus fuerit in ecclesia collocatum Ebdomadarius ad funus ingreditur
et psalmos et oratione dominica et collecta prelatus cum duobus canonicis dyacono et subdyacono
post processionem canonicis funus portantibus antecedit legendo psalmos In exitu israel cum
sequentibus usque funus ad valvas ecclesie venerit et tunc deposito funere de scapulis
ad manus accipitur cum feretro Ebdomadarius incipit libera me Quo dicto et funere repo
sito incipit ebdomadarius psalmum Miserere mei deus quo lecto et oratione dominica et collecta inci
pit vigilias novem lectionum fuerit anni quolibet tempore In vigiliarum decantatione sic ob
servatur ut scolares lectiones legant et tres versus cantent quintum unus ex vicariis im
pij sequentes cantent canonici Ita quod post quintum versum cantent secundum statum or
dinem superiores et ultimum cantent maior inter omnes sive fuerit decanus sive prepositus
Responsorium libera me post nonam lectionem. n. commendatio animarum nulla animarum cum sit in econtra
que non cantatur nec legitur in quadragesima Inter vigiliam et missam animarum continu
e est thuribulum cum incenso iuxta funus in manu scolaris thurificantis.
Vigiliis dictis omnes ecclesie cessabunt a divinis cantandis sollempniter in ecclesiis
suis usque dum funus traditum fuerit sepulture. cuilibet sacerdoti tam canonico quam ca
pellano cuiuscumque ecclesiarum datur unus denarius turonensis.

Qualiter et quot et cuius ponderis candele circa exequiarum tempore et quando conveniant ad p
salteria et ad sepulturam sequitur statutum priorum.

Item cum prelatus vel canonicus viam universe carnis ingressus fuerit canonici de
ecclesia in qua mortuus est omnes legant pro sollicitudine psalterium primum et camerarius pro quolibet
infirmo vel absente honestum clericum mittat ad legendum psalterium predictum. alie
due viciniores ecclesie mittant viginti honestos clericos emancipatos. due vero
proxime viciniores ecclesie mittant similiter viginti emancipatos clericos ad psalteria cantanda
Et ista per camerarios ecclesiarum fideliter parentur Item Theoderica de Are.

Mortuo prelato sive canonico in nocte sive in die significetur campanariis omnium
ecclesiarum ut audito signo ecclesie in qua mortuus est compulsatio fiat in omnibus ecclesiis
Idem fiat cum offertur vel sepelitur. hoc etiam fiat in septimo in tricesimo et in anniversa
rio primo fidei commissarij dent cuilibet campanario xij denarios Candele in vigi
liis exequiarum iiij^or ponantur et in missa iiij^or Candela plus non habeat quam lib.
cer. alie nove sint de tribus libris Omnes conveniant ad psalterium qui sani sunt
Infirmi mittant pro se Qui sanus est et non venerit camerarius accipiet xij
denarios de prebenda sua et faciat legi psalteria Si infirmus non miserit nuncium simili pe
na puniatur Omnes remaneant donec sepulchrum sit clausum De quibus ecclesia
habeat legenda et hoc per custodes ecclesiarum pareatur Quilibet canonicus infra trice
simum legat vel legi faciat pro anima defuncti psalterium et collecta in missa defunc

cor et vigilijs dicat et matutinis p tricesimu in qualib; eccia Oes conuocat
ad septimu tricesimu et anniuersariu primu· Compulsacio no fiat p laycos i quen
tialib; eccijs nisi cu offerat· Conuentualis eccia no ibit ad domu layci ad fu
nus Sz si eccia inuitata fuerit sicut hactenus consuetu est ad eccia ubi sepelien
dus est conuocet· et ad septa cimiterij occurret Si scolaris ul famulus plati ul
canonici moritur in platea ad capella deferatur ul ad domu claustrale et ibi eccia
Capelis siue feretris vti no licet nisi fuerit platus ad vigi | occurret·
lias in medio eccie no collocatur ii candelabris et eo supiori dignitate· ad psal
teriu legendu tribz vicibz cu magna campana pulsatur et tercia pulsacio incipit
chorus cu psalteria leguntur· primo incipit· Oracio p fidelibz· et ceta· Beatus v.
et ad sextu ps· et sic i fine vsqz quinquagesimu· ad alteru dicat vnus chorus
Requie etna· et alt chorus A porta inferi· erue dne aias eor et in fine ps quinquage
simi cantatur· R. Dne qn venisti cu vbu sequenti et oro dnica et pcibz
p defunctis et vna spali p defuncto Inclina et vna gnali· et tc datur vinu lcoribz
vna vice· ad scdm quinquagesimu dicat R et v et pces et colla
ut prius et datur vinu· Ad terciu dicatur R et v· et oro et pces et colla
ut prius et datur vinu· Deinde accenduntur candele vigiliaru et dicuntur vigilie no
ue lconu et est finis Exequie defuncti pstant vinu lcoribz et candelas· et ad
quodlibz altare i eccia vna candela dimidie libre cere et ita legendo ta psal
teria et vigilias nocte exponunt· Deinde pulsato ad prima fit pulsacio i oibz ec
clesijs sicut tunc fuit i vigilijs et conueniunt oms· et fit missa aiarum sine dal
maticis ul subtilibz Et antequam missa incipiatur oms canonici et installati offerunt
de pecunia quantu volunt et cantatur Requie Si fuerit iunior canonico cantatur Si e
nim Hic insere de libro camere·
Ab hac dnica prima ·xlme vsqz ad cena dni i oibz pfestis diebz exceptis
sabbis et vigilijs scor faciet custos poni capcet sup sepulchru ipatoris i medi
o choro et ponet ibi duos calices sup sedem et vnu corpale et cophanone et
tres oblatas et vinu Et cu epla legitur acolitus deferet corpale i choru et explica
bit sup sepulchru· et postea apportabit calice vnu coopertu cophanone et iaus
vinu et desup tres oblatas et ponet sup corpale et lco ewangelio reporta
bit acolitus calice cu cophanone· et statim tres sacerdotes de choro ascen
dent et lotis manibz et exutis cappis de manu acoliti calice sument et sta
bunt ante gradu et vnusqsqz horu triu sacerdotu tenebit oblata cu cophanone
et descendz ad eos sacerdos de altari· portans patena in sinistra manu et
suscipiet oblatas de manu triu sacerdotu et ponet eas sup patena· des
cendet etia dyaconus cu vacuo calice et illi tres sacerdotes fundent de suo
calice vinu in vacuu calice que apportauat et postea sacerdos· et inde

cōficiet corpus dn̄i cū epl'a lc̄a fiūt oīs canōici iux̄ susceptū ordinē sacrū et
iux̄ antiquitatē pmotōis sue. pmo pbri. deīn dyaconi. deīn subdyaconi. de
īn acoliti installati tn̄ se ponūt ad duas ptes eccē iux̄ altare ī ordīe deīn
vn9 scolaris sacristis tradit eis stolas q̄tite sufficiūt oīb; deīn alt' scolaris ī
lib° fert hostias. et cuil; tdit vnā. quā accipit. et cū stola in manu reseruat
deīn venit dyacon9 cū calice ī quo est vinū et tradit eū supiori ī latē dext° et
subdyacon9 eciā cū sili calice. et tdit cū supiori ī latē sinistro vsq; dū offertori
ū icepcū est. et tc̄ missā celebrans se vertit ad tenentes hostias. et fc̄o signo cru
cis tātib; viab; bn̄diat easdē. Tūc descendit ad latus dextr̄ et a tenentib; hos
tias accipit illas et ponit ī libro quē scolaris defert et ipi osculant' manū sa
cerdotis. et sic stāt in sinistro. Dyacon9 eciā cū calice vacuo sequit' pbrm̄ et
ipi tenentes calicē fūdūt de calice quē tenēt in calicē vacuū dyaconi et tdūt
pt° vsq; dū veniat' ad subdyaconos qui de calice nō fundūt s; pedē calicis dy
acōi osculant' et subdyacon9 calicē alterū ad altare reportat. Quo pacto q̄
lib; se ī suo stallo reponit. et tc̄ offerūt de pecunia scdm ordinē et deīn ad la
tus legūt' due alie misse ad q̄s oēs accedūt. et bis offerūt canōici scolarib;
cū capellanis vicarijs pme misse cōcātātib;. Tū vo pma missa pacta fu
erit cōpulsabūt' oīs magne cāpane oīm eccar̄ q̄lcq; sint9 sunt tdicā se
pulture. Sepulte vo intersūt oīm eccar̄ claustrorum canōici scdm statutū pui
Itē cū platus vl' canōicus sepelit' de q̄lib; eccīa sor' qd' sequitur.
claustrorum et ministri altaris erūt apud sepulchr̄ cū stola et agenda et hoc pul
sabūt eccar̄ pulsent' et oīs canōici donec sepulchr̄ sit clausū maneant hijs
pactis datr' cuil; canōico dimidia talia vini Conuentui scī pauli. x. tale vi
ni Conuentui scī laurencij. q̄nq; Conuentui ī oudwika Conuentui ī claustro
dn̄ar. scī seruacij In dacl. Hospitali teutonicor̄. C. Joh. albar dn̄ar. Ca
nōicor̄ regulariū. pdicator̄. minor̄. cuil; q̄nq; talias. beghinis. leprosis.
cuil; duas cū dimid'. pmulgio. archilatomo. sacristori candelar̄. custo
di cāpanar̄. custodi eccē. venditori vestimentor̄ ecc'qualiū. fratri capsidis.
venditori vini. cōputatori vini cuilib; dimidia talia. pcōib;. portarib;
Deīn ad vigilias oī die p mense et ad missā candelar̄ vna talia.
aīar̄ si dicant'. Alioqn ad sūmā missā et vespas ad memoriā defūcti iux̄
altare maius cōpei̅ defūcti ardē debūt nouem candele vigiliar̄. et p9
vigilias visitab; sepulchr̄ cū ps. placebo et iiij°r sequentib;. Magnifi
cat. lauda aīa cū pcib; et orōib; defūctor̄ ad hoc ptinentib;. Et illi de
scō Saluatore sūt iux̄ tenorem statuti qd' sequit'.
Omnib; psentes lrās inspecturis Nos. Pōita decani et capla eccar̄ tiect
tēj notū eē volum9. Quia bonū est et iocūdū habitare fr̄es ī vnū. q̄ cōis

voci desiderio et sincero cordis affectu omnium nostrum pristinam fraternitatem velud diu licitam
utilem et honestam quam vetustas nostrorum predecessorum venerabilium suis temporibus instituit
et servavit placuit renovare. Et licet quod dolentes referimus ad ipsam nostra eius
noticia nondum plene devenerit. memoriam tamen ipsius non delevit oblivio. Nos propter
pace et concordia et tranquillitate inter nos magistra caritate penitus ordi-
nata sedatis quoque singulis et universis que ad universitatem aliquam hesitande po-
terant commovere premissis antiquorum scripturarum edocti testimoniis et maiorum nostro-
rum assertione sollicitata permota visum est nobis pro qualitate temporis expedire et nostris suc-
cessoribus omni tempore futuro prodesse. Unde concorditer pro nobis et nostris successoribus ex
hoc nunc et deinceps decrevimus et sub iuramento in receptis et recipien-
dis canonicis ecclesiarum nostrarum suis temporibus iam prestito vel in futurum prestando ac sub
mutue fraternitatis debito perpetuo permansurum observare. In primis videlicet quod
si successu temporis forte inter aliquos canonicos ecclesiarum nostrarum ex quacumque causa questionis
aut vel discordie fuerit ortum. decani ecclesiarum nostrarum existentes pro tempore si presentes
fuerint vel hoc commode potuerint. alioquin loco absentium vel absentis duo vel u-
nus seniores vel senior loco eorundem quos tamen ipsa causa non tangat mota assump-
tis sibi pro tempore prepositis ecclesiarum nostrarum si fuerint presentes vel hoc commode potuerint.
alioquin duobus canonicis de nostris capitulis hesitande quos voluerint et magis pro
pace et concordia ordinanda expedire noverint remoto quolibet contradictionis
obiectu ordinandum eadem conscientias suas de ipsa causa quod viderint oportunum.
Item si capitula ecclesiarum nostrarum quod absit super aliquo casu inter se aliquid habuerint
questionis. Decani nostri simul una cum ipsis nostris prepositis si quomodo hoc possunt. am-
bo vel alter eorum considerata qualitate dissensionis et cause disponent quod noverint
expedire. Si vero concordare nequiverint eligent unum prelatum vel canonicum de
nostris capitulis vel de aliis cathedralibus ecclesiis quemcumque voluerint et quicquid hii quinque vel ma-
ior pars ipsorum duxerint ordinandum in causa ratum habebitur hinc et inde. Item si de-
canus vel prepositus noster huiusmodi dissensionis tempore fuerint absentes. vocabuntur et vocati
venient nisi probabili et legitimo fuerint aliquo impedimento detenti. Ipso tamen im-
pedimento cessante absque omni dolo et fraude venient ne periculum mora gene-
ret inter partes. Item pertractanda communi utilitate et negocio ecclesiarum nostrarum conveniemus
omnes quater in anno apud ecclesiam maiorem in domum capituli ad capitulum generale
videlicet feria sexta ante Bonifacii. Item ante nativitatem beati Iohannis baptiste. Item ante
festum assumptionis beate virginis et ante omnium sanctorum nisi aliquis evidenti infirmitate
detentus. vel alius legitimo fuerit impedimento gravatus. hoc tamen premissis ad-
iecto quod quicquid ibidem presentes in capitulo concorditer ordinaverint. absentes etiam ex que-
cumque causa ratum habebunt. Item predictis quatuor festis conveniemus invicem ad convivium.
duo convivia videlicet Bonifacii. et assumptionis beate Marie virginis. servet capitulum

sci Saluatoris. et duo alia vz nativitas bti Iohis / et oium scoz capitulum maioris
ecce. Si aliquod festum istoz die carnium evenit. dabuntur tria fercula. Si vero in die pis
cium. Item nulle species vel electuaria dabuntur extra comestione. Item nullus potus dabi
tur ibi nisi vinum vel forte cervisia siqs eam requisierit. Item nulla debz esse pompa in
nimia preciositate vini sz in mediocritate honestate. Item nulli debent esse canoi
ci quibz serviunt prebendarii ipatoris et custodes dormitorioz et canoici sco
lares. Nullus omnino invitabitur ad convivium huiusmodi nec intererit nisi fuerit canonicus
in una ecclaz nraz et in perceptione prebende sue. vel ad prebendam vacante concordie et ca
nonice sit receptus. Prelati vero aliaz ecclaz si fuerint nri concanoici. censentur convivi
o interesse. Item dns nr Eps si fuerit pns qz canoicus est maioris ecce p re
verencia vocabitur ad convivium et intererit cum uno capellano quem voluerit
et uno famulo qui in mensa serviat coram eo absqz aliqua pecunie contributione
Item prelati sedebunt suis locis ad mensam ut decet sz canoici simplices se
debunt in ordine secundum stallos suos. Item si aliqs canoicoz nroz die convivij
fuerit infirmitate detentus / mittetur ei dimidia talea vini et de quolibz ferculo
una scutella. Reliqs vero canoicis quicumqz etiam de causa absentibz nichil
omnino dabitur vel mittetur. Item nulli penitus histriones intererunt convivio huiusmodi
Item in cena dni conveniant / oms solito more nulle mulieres vel laici intererunt
ipi cene nisi forte fuerint pastores dnoz suoz pretor nroz sint cum paucis
ut tanto sollempnius. et devocius agatur officium cene. Item pro vitando stre
pitu et clamore scolares pascent in scolis vel alibi in loco aliquo competenti
vicarij vero et socij chori et canoici et canoici scolares intersint cum dnis ip
si cene. Item dns nr Eps si fuerit in civitate pro execucione officij cene tenebitur inter
esse. Item sub vna et eadem processione ibunt ad sollempnitates ecclaz conve
tas et ad exequias mortuoz. Item antiquo more servabitur scrutinium puuloz feria quar
ta post dnicam letare singulis annis in ecca maiori et intererunt canoici sci Sal
uatoris sollempniter cum vicarijs et socijs ac scolaribz si a divinis cessat ecca
intererunt cum vicarijs et socijs sz absqz scolaribz. Item in vigilijs pasche et pen
tecostes agetur officium in ecca maiori et eo pacto ibunt ad ecclaz sci Saluatoris
cum processione ad consecracionez fontis pro baptismo puuloz. Dni sci Salua
toris venient singulis diebz infra octavas pasche ad vesperas ad ecclaz maio
rem. et abinde visitabunt fontem solito more. Si ecca cessat venient cum processione
absqz scolaribz et voce submissa dicent vesperas et visitabunt fontem. In vi
gilia etiam pentecostes ibunt dni sci Saluatoris ad officium apud maiorem
ecclaz ut consuetum est. Et deinde ad consecracionez fontis. Item quando aliqs canoicoz nos
troz communicandus fuerit fiet signum aliquale cum campana parvula et con
venient canoici ad communicacionem ipius infirmi. Et modo consili quando aliqs canonicus

fuerit inungendus vel diu laboraverit in extremis sicut signum. Item post unctio-
nem ipsius infirmi decani nostri vigilabunt per duos sacerdotes prima nocte coram in-
firmo. Item secunda nocte prebendarii imperatoris. Tercia quidem nocte duo seniores ca-
nonici de nostris ecclesiis hiiande et ita deinceps gradatim per continuas ix noctes et
vigilabunt personaliter vel faciet per se vigilare duos sacerdotes. Item corpore in
ecclesiam deportato legetur ut consuetum est primum psalterium. Item leget quilibet canonicus
ecclesiarum nostrarum secundum psalterium infra tricesimum diem ipsius defuncti. Et ad ista duo psal-
teria tenentur quibus canonicus omnium ecclesiarum nostrarum electi. Nos vero tenemur ad invicem ex
speciali fraternitate legere vel legi facere tantum psalterium pro defuncto infra primum annum post
obitum defuncti. Item humato corpore dabuntur candele vigiliarum et decem animarum mo-
re consueto, et per primum mensem post ipsius corporis sepulturam illi in quorum ecclesia de-
functus est visitabunt eius sepulchrum per septem vero mense alia ecclesia visitabit
cum scolaribus. Si fuerit dominica colleguntur in ecclesia dicto Benedicamus vesperarum. Si vero
cessat ecclesia dicto completorio absque scolaribus visitetur sepulchrum. Sepultura in
atrio et in capella s. crucis communis erit omnium nostrum prout quisque canonicus duxerit
eligendum. Sed collatio ipsius capelle predicte pertinet ad dominum prepositum ecclesie sancti Sal-
vatoris prout hactenus consuevit. Item custos apud scolas maioris ecclesie sta-
bit deinceps clausus continue nec aliqualiter aperietur nisi in cena domini per custo-
tem dominorum sancti Salvatoris vel visitatione sepulchrorum hinc vel inde sive pro tra-
hendo vino sive deportando blado vel aliis necessariis prelatorum vel canonicorum
nostrorum quibus peractis subito recludetur ab eodem custode qui clavem dedit pro aperien-
do ipsum. Due debent esse claves ad custodiam predictam, et due ad ianuam inter crates.
et due ad interiorem cameram iuxta capellam sancte crucis quam quando quia fuit carcer qui-
dam. quas tres claves debet habere custos maioris ecclesie et alias tres custos ecclesie
sancti Salvatoris pro aperiendis et claudendis eis temporibus oportunis. Item ultima vo-
luntas testatoris ecclesiarum nostrarum deductis exequiis et solutis debitis defunc-
ti de quibus constiterit vel constare legittime poterit observetur prout in ipsius testamento
executores testamenti invenerint ordinatum. Et si forte testatoris bona de-
ductis suis exequiis et debitis persolutis extiterit non sufficiant ad legata sol-
venda dabitur cuilibet de legatis pro rata. Item si heredes nos aliquando fuerint
faciende expense pro communibus bonis nostris si medietas ipsorum ad unam et reliqua ad
alteram pertinet solventur expensas equales. Si vero ad unam ecclesiam plus ad ali-
am vero minus spectat de ipsis bonis quibus ecclesiarum nostrarum solvet pro sua rata
magis minus vel secundum quod habuerit in eadem bonis. Item si una ecclesiarum nostrarum urgente ne-
cessitate consilio vel auxilio alterius indiguerit alia super eo invocata assistabit
eidem ipsius necessitatis tempore auxilio consilio et favore. Salvo nobis nostris quoque suc-
cessoribus in perpetuo plenaria potestate super omnibus premissis et quibus premissorum mu-

tandi et corrigendi addendi et minuendi prout tempus qualitas suadebit. In cui-
ius rei testimonium presentes litteras de communi consensu et voluntate decanorum et capitulorum
nostrorum predictorum fieri fecimus et sigillorum ecclesiarum nostrarum predictarum munimine roborari
Datum anno domini mº ccº nonagesimo quinto In die sancti vrbani pape.
Septimo et vicesimo viijº diebus iterum fit memoria defuncti et omnes ecclesie sine processio-
ne et cruce conueniunt ad missam animarum et offerunt bis presbiteris ecclesie vnde datur denari
Mensurnali die pacto silicet candelarum iuxta altare | us sectetij cuilibet.
positarum et cetera defuncti adduntur custodi ecclesie quantum spectat campanario canere
Ad anniuersarium diem iterum omnes canonici ecclesiarum sicut ad | statuto.
mensurnalem conueniunt et memoriam faciunt. Quociens conuentus aliarum ecclesiarum
secularium vel religiosarum ad exequias funerales quenierint. hoc notum scolarum per duos
scolares ecclesie et dispositores rerum defuncti ad monasteria per suum nuncium intima
Cum defunctus est chorusocius alio ecclesie in ecclesia nostra non congre | but.
gantur nec expectantur sed processione per funere et alie ecclesie cum processione et cruce non
veniunt ad vigilias sed ad missam quibus presente ebdomodarius presbiter animarum et precipit
funus cum dyacono et subdyacono legendo psalmos In exitu et incipit Subuenite.
et funus deportatur in capellam sancte crucis et finito Responsorio Libera dicat pater noster et
preces et collectas pro defuncto et fiunt vigilie cum lectionibus omni tempore anni. De mane
cum pulsandum est ad primam Ebdomodarius cum socijs sub silencio defert funus et
locat in medio ecclesie et fit missa animarum et offertur bis nec fiunt plures misse et traditur se-
Cum defunctus est scolaris cum processione et cruce accedimus | pulture
ad funus et scolaribus portantibus et ebdomodario presbitero cum dyacono et subdyacono
presente deportatur ad capellam sancte crucis et fiunt sicut in chorusocio ad missam
tamen conueniunt alie ecclesie cum processione et cruce et fit vna missa animarum tantum et se-
pultura. Et de hijs est statutum priorum quod sequitur. Item statuimus si aliquis
religiosus vel religiosa sacerdos vel clericus secularis aut scolaris moriatur
ecclesie non ad vigilias sed ad missam cum cruce vadant sicut hactenus est consuetum.
Cum canonicus portatur ad ecclesiam predicatores et minores cum crucibus et processi-
one. Hospitalarij domus sancti Iohannis et sancte Marie cum processione et sine cruce.
Canonici regulares cum processione et sine cruce processionem ecclesiarum antecedunt. Mona-
chi sancti pauli et sancti laurentij processionem nostram secuntur et ibi omnes cum processione ad
ecclesiam venientes in choro ecclesie se ponunt Moniales vero monasteriorum honeste se locant
in ecclesia ubi volunt. Ad funus vero chorisocij eciam venire tenentur Religiosi pre-
dicti ad missam tantum et non moniales.
Si quis canonicorum regularium vel monachorum sancti pauli vel hospitalariorum sancti
Iohannis vel predicatorum vel minorum vel monialium sancti seruatij vel albarum dominarum de-
cessit ad funus mus cum processione et cruce in missa animarum et non aliter ecclesia se esse

abbas. qui tenetur ecclesijs dare vinum duplex.

Ad funera aliarum ecclesiarum scilicet domus theutonice vel in oudewika et sine processi //
Si canonicus chorisocius vel scolaris alicuius [ ] one cum religiose in
ecclesie civitatis decedat accedimus ad funus illud sicut alie ecclesie ad nos accedunt et
Si decedat rector vel perpetuus capellanus ecclesiarum ciui [ ] ecclesie supius est prodon.
lium eiectum ad illud funus accedimus cum processione et cruce ad nullam aliarum tamen.
Si quis sit sepeliendus laycus vel clericus qui non est de collegio aliquarum iiij^{or} ecclesiarum
in aliqua ecclesiarum vel monasterior civitatis eiectum pro quo vinum dari debet hoc
dispositores rerum defuncti intimare tenentur decano nostro. et hoc ipsi intimari facere
ecclesijs per duos scolares. Dispositores intrabunt monasterijs religiosorum et ecclesie
vespis cum processionibus ecclesie et religiosi cum crucibus ad medium ecclesie quiescunt.
et tunc collatum processionaliter ad funus accedunt sicut per canonicos et rectores defuncti pro. les
vel ebdomarius canonicus ubi sepeliendus est precedunt funus et laici portant illud
ad ecclesiam et fiunt vigilie cum lectionum duntaxat quibus presit ebdomarius noster et scolaris
noster lectiones legit et unus primum versum cantat vicarius ipsius ecclesie et unus canonicus //
et nostrorum tamen nisi funus est in aliqua ecclesiarum iiij^{or} tunc enim de illa ecclesia fiunt vigilijs
iterum ad nullam aliarum sine cruce cum processione tum dicti et religiosi sicut ad vigi //
lias conveniunt et due misse fiunt. et cum funus deportatur ad ecclesiam et cum sepulture
traditur campane omnium ecclesiarum compulsantur de quo campanario .x. denarii debentur.
Canonicis chorisocijs et scolaribus si sint pubes licet eligere sepulturam si sint
impubes parentes eorum in quorum potestate sunt possunt pro eis eligere et sepelire ubi volunt. sed pro
pubibus et minores et pro beneficiatis in ecclesia nostra eligere non possunt Et si alibi sepeliantur
canonici chorisocij vel scolares oblationes misse maioris que fit pro defuncto tempore se //
pulture cedunt illis quibus cederent si apud nos sepelirentur Nec illi apud quos sepe //
liuntur ad funeralia vel portionem canonicam aliam obligantur. sed canonicus iuxta sta //
tutum annorum gratie ecclesie nostre satisfacere tenebitur ut inferius continetur.
Si canonicus alibi sepulturam elegit et a quo loco obviatur funeribus et si
quis in civitate decesserit de hoc sequitur statutum priorum.

Item statuimus quod si aliquis in aliqua civitate moriatur et aliam sepulturam ele //
gerit nullus clericorum vel canonicorum defunctum sequatur ad vigilias vel ad missam. Idem
servetur de prelatis et canonicis qui extra aliquam quatuor ecclesiarum nostrarum sepulturam ele //
gerint Sed exequijs ipsorum ut moris est prius fiunt sequitur sicut moris est fiunt in //
civitate Item si sepulturam non elegit de loco in quo mortuus est minime feratur
nec canonici si quomodo potuerint defunctum deferri permittant Si fuerit in civitate mor //
tuus processio occurrat ad domum defuncti Si vero fuerit extra civitatem defuncto occur //
ratur in superiori parte civitatis ad pontem Rodenborch. in inferiori parte ad pontem pecorum
Ad vigiliam canonici dantur cuilibet sacerdoti ecclesie nostre canonicos et [ ] occurratur.

Pons Rodinborch.

Vee Brugh.
Pons pecoris.

alia denarius nō tm̄ in septio et vicesimo octavo die vl' anniūsario n̄ executo

Ad septimū vicesimū octavū et anniūsariū ______ res velit dare.
dies canonicor illar exequiar accedim' sine p̄cessione ad missā aīar nō
tm̄ laycor. et de hoc est statutū p̄uisor.

Nos p̄uisores eccar̄ traiecteñ p̄uida deliberatōe duxim' statuendū cōica
to eccar̄ nrār̄ ꝯsilio et p̄lator. Ita qđ nullus p̄lator vl' canonicor ad ali
q̄ septimū vl' tricesimū die alicui' laici vadat defuncti. Et si aliqui fue
rīt qui defunctis b̄nfac̄e voluīnt i suis eccijs missas et vigilias p̄ut
eis placuit faciat celebrari. Itē nō fiet ꝯpulsatō p laico mortuo n̄ semel Cā
panarijs tm̄ de hoc plenū salariū det' de hoc. Sz si apud aliquā collegia
tā eccaz sepulturā elegit et ecce ad fun' fuīnt iuitate ꝯpulsatō fiet eccas
sicut est ꝯsuetū. Itē statuim' qđ ecce nō ibūt cū cruce ad alicui' laici exeq
as nisi defunctus elegit sepulturā ad aliqā collegiatā eccam vl' al' vbi
ecce prout consuetum est fuerint iuitate.

In navi ecce nr̄e nō tradiatur sepulture n̄ p̄latus vl' miles.

In ambitu ecce non traditur sepulture scolaris

In cimiterio et i viridario sepeliunt' laici officiar nrār et familiares
nr̄i et scolares. Nō alicui licet fac̄e sepulchz i eccā l'ab(s)q ulis licētia capli.

Siq̄s apud nos ꝯtinc' elegit sepulturā q̄tā vl' aliquā faladiā rediu
prochiali nō soluimus. Sz eccā nr̄a mater est tocī' dioc̄ et prochialis est.

Si canonicus nr̄ ext' ciuitatē moriat' nō fit p eo ulla cōpulsatō n̄ execu
tores testamenti sui voluīnt fac̄e sibi exequias funales. et tūc posito
i medio ecce baldekino loco feretri fit p oīa ac si funus p̄ns eēt. Si vō
noluit fac̄e exeq̄as soluet ecce p suo introitu .xxv. libz et reddit' annales iux̄.

Quilibz canonicus i exequijs funalibz tenet' ecce dimit ______ statutū.
tere ad min' vnā hedic̄e seu p̄nnū aurifrigiatū. De prochijs.

Quia eccā nr̄a mater est oīm eccar dioc̄ traiecteñ oms de dioc̄ p̄nt i
eccā nr̄a audire dīna. et recipe eccalsica sacramenta et eciā sepeliri.
si ibi sepulturā elegīnt sine oī exactōe sui rectoris prochialis. Decanus
eciā nr̄ t'pe sanitatis vl' īfirmitatis p̄t oīm ꝯfessiōes audire et p̄niā
as salutares iniūge qr̄ vice archipb̄ri fungit'. Nō p̄t tm̄ decan' alicui ext'
eccar nrār ꝯstituto dare licētiā sibi ꝯfessorē eligendi vl' a religioso
recipiendi eukaristie vl' unctōis extreme sacramēta qr̄ p̄r. sacerdos nō est.

T'pe īfirmitatis oībz in eccā nr̄a b̄nficiatis officiatis p̄petuis scolari
bz familiaribz nr̄is domesticis eciā si ext' ciuitatē moreīt' operarijs nr̄is
lapicidis. et quibzcūqz infra ciuitatē nrār decūbentibz ꝯfessiōis cō
muniōis et extreme unctōis sacramēta et sepulturā i eccā nr̄a nulli n'

n̄c h̄ infra emunitatē aliam q̄ nobis hoc facē licet. **De decimis** — De decimis

Otto bone memorie ep̄s traiecten̄ · cum suo dn̄o Gherardo comiti ghelren̄ contulit i
feodo decimas de noualib; i comitatu ipius et hanc condicōem iposuit q ipe comes
manū mittē nō debet i decimas ab ecc̄ijs ul' alijs psonis p̄ius possessas · et si qui
bi terra aliqū seiaret inter duos agros · et sicubi agros aliq̄s extendi contiget
i longū ul' i latū ibi ipe decimam accipe nō debet s; cum de illis noualib; acci
pe debet decimas q̄ in locis palustrib; ul' siluestrib; excolant in iurisdictōe
sua q̄ excoli nō possent n̄ de licencia ipi⁹ et consensu · Hanc condicōem ipe co
mes sponte acceptauit et eam seruaturū se pmisit · Pn̄tib; platis et multis a
lib; ecc̄e traiecten̄ quorū maior a militaudo astitit · vbi comes ipe decimas noua
liū i terra sue pratis et iurisdictōis sub dicta condicōe recepit testib; hijs pn̄tib;.
Remboldo maiore decano traiecten̄ · walt̄o p̄po sc̄i Saluatoris · walt̄o
scolastico sc̄i martini Joh̄e sc̄i petri Theoderico sc̄i Joh̄is canonicis capellis
dn̄i Ghisilb̄to de aemstelle · Arnoldo loc̄ Alb̄to et arnesto de wluen Ev
hardo de montfoerde · et lubb̄to eius fr̄e lubb̄to et hub̄to de Sudinghē
Rodolpho de bozinchē Gherardo de ghelren̄ Thiō de binchorst et her
manno de voerst et alijs q̄ plurib;. **De oblatōib;** — De oblatōib;

Omēs canonici emancipati tenent̄ dieb; dn̄icis et i festiuis dieb; et festis
duplicib; ad summā missā offerre traiecten̄ den̄ · Canonici nō emanci
pati et omēs istallati tenent̄ in festis maiorib; et q̄ciens ad matutinas
accendunt̄ candele tredecim de corona · q̄ ballichedunt̄ offerre q̄lib; dimi
Die exequiarum alicui⁹ de ecc̄a nr̄a omēs [ ] diū traiecten̄ den̄ ·
canonici et installati tenent̄ offerre bis i missa aīarū q̄ciens volunt nō mi
nus tamen dimidio traiecten̄ honestum est ·
In septimo tercio et anniuersario p̄mo die canonici omēs ad missā aīarū ut
Oblatōes i pecunia consistentes q̄ offerunt̄ [ ] p̄ius bis offerre tenent̄ ·
ad altare i missa maiori ul' aīarū · cedunt p media pte sacerdoti celebranti
et p alia media pte dyacono et subdyacono ministrantib; · Si uō nō ministra
Si uō aliqd' clenodiū ul' equus ul' arma ul' [ ] ueniunt ad missam r' collect ·
ornamentum offerat̄ hoc cedit ad ornamenta ecc̄e p receptorē pbende ar
decani collig̃ndū et i usū ornamentorū guertendū · Si eciā aīs offerat qd aliq̄
sit et i oblatōe exp̄mat ad q̄s vsus expendi vdit ad illos deputabit̄ n' de h' pte
Qd' die pasceues offert̄ ante crucē et lignū dn̄i in [ ] aīs vendicab̄
choro · cedit fabrice noue ecc̄e · Qd' offert̄ cē chorū cedit scolarib; q̄ agyos
cantauerunt et tercio qui de libro seruiuit ·
Quū i festiuitatib; omēs de ecc̄a offerunt dat̄ de oblatōib; custodi vestibuli
et p̄ius seruientib; aulē et inde p̄ui tenet̄ ad mundandas al
bas suas ·

Si canonicus vel prelatus ecclesie nostre ad religionem **de transeuntibus ad religionem**
transierit illorum que professo carent ex voto quamdiu non constiterit quod absolute vitam mu-
tare voluerit per ipsius protestationem expressam vel professionem expresse fecerit vel beneficio suo
renunciaverit cuius beneficium alteri non confertur. Sed interim de beneficio suo nichil capit
nec ad tabulam scribitur nec ad capitulum vocabitur sed durante probatione illa habebitur
pro tanquam absente. Cum vero professionem fecerit vel aliter constiterit expresse quod velit vitam muta-
re extunc currit tempus sui beneficii conferendi. et satisfactio ecclesie pro exequiis suis de
xxv. libris habet annum gratie secundum tenorem statuti quod est supra de renunciatione.

Si vero in extremis religioni se tradidit et apud religiosos elegit sepeliri nec
annum gratie habet nec in sepultura concanonicorum laudem. Immo habetur ac si beneficio suo renun-
ciasset vel resignasset illud.

De voto

Quilibet de ecclesia nostra potest vovere quod vult sine requisitione decani et capituli vel ca-
nonicorum aliorum. Et ad ipsius observanciam tenetur. Si tamen vovit aliquid propter quod
impediretur ab obsequio et servitio quod debet ecclesie nostre non liberatur ab obsequio vel
servitio. Immo nisi expleverit tamquam negligens punietur ac si non vovisset. Igitur sacer-
dos non voveat non bibere vinum quia tunc sibi propter votum non licet celebrare ad quod
ecclesie tenetur. nec alias peregrinationes voveat quia non licet ab ecclesia absentare. Si
tamen votum peregrinationis vovit abesse potest sicut supra in statuto de studen-
tibus in titulo de residentibus continetur.

Si tamen de consensu decani et capituli quis voveat capitulum videtur dispensare cum
eo ut votum observet de bono obediencie et sanum consilio superioris non vovere expedit
etiam saluti deo se per votum obligare. Nullum votum peregrinationis etiam extra se eximit
aliquem ab obsequio et servitio ecclesie. Et quod tollat causa voti absentes potest supra in titu-
lo de clericis non residentibus in statuto studentium.

Capelle nostre sunt ecclesie curiales quatuor in ecclesia. extra in Gaspde et in Everding-
hen. in Medenloe cum omnibus capellis suis. in Doern. in Coten. in Langhebroec.
superius et inferius. in Andels et Herwarden. in Wadenoy. in Dalnessen. in Lex-
monde. in Beeden. in Holzelen. in Kadiche. in Westerlo. in Borche. in Hylsde quod est
sancte Marie in Brugis. in Ape. in Hierde et vacat et Hatten. in Boemel. in Alt in
monte Odilie. in Leckerke. in Oudekerke.

Gaspde spectat ad collationem capituli nostri id est nominationem rectoris curate pro(lis) ibidem
et presentatio facienda archidiacono loci pro optinenda cura illius pro(lis) pertinet ad
capitulum nostrum non collatio ecclesie quia nostra est non presentatio ad ecclesiam quia nostra est in quantum sumus
patroni. et ideo rector ecclesie contentus erit illo quod sibi ab antiquo pro sustentatione
sua et pro subeunda hospitalitate et aliis ecclesie oneribus deputatum est. Nos vero habe-
mus totum residuum. unde si novalia surrexerint vel ipsi ecclesie de novo aliquid do-
naretur vel obveniret nobis cedent non rectori. Et ideo caveant sibi presentantes

rectores qui non nominent se pastores quia non sunt sed dicunt ad regimen cure pro·lis
dis ecclesie nostre clericum deputamus sibique pro sustentacione sua et oneribus ecclesie as-
signamus illam decimaz ecclesie nostre fructuum portionem que rectori nostro huiusmodi assignata
dinoscitur ab antiquo· ipsum quoque nobis domino archidiacono pro collatione cure huiusmodi presentamus
Idem dicendum est de hac ecclesia in gasp de idem in aliis.
Eiudinghem ad collacionem capituli sancti Salvatoris et hee due ecclesie sunt nobis
cum illis ecclesiis Merkerke cum capellis suis· Andels· Harwden· Daluesslen· ad
collacionem capituli nostri· Doerne· Coten· Langebroec· Sedan· Maerlen· Aulles et
Delic traiectensis· Wadenoy· ad collacionem prepositi nostri· Holcde· Kadichem ad nomina-
tionem domini de Arkel· In Wescko ad nominationem abbatis in Tongerlo· In Borcht
ad nominationem domini de Kaets presentamus rectores· ad sanctam Mariam in Brugis
duntaxat prepositum deputamus· Collatio prebendarum in Boecnel et decanatus ad thezau-
rarium nostrum pertinet· Collatio prebendarum in Elst ad prepositum Elstensem pertinet· Collatio pre-
bendarum montis Odilie et ecclesiarum eidem appendentium ad prepositum montis Odilie
pertinet· Collatio ecclesiarum in Epe in Heerde et Vasen et Hattem ad decanum nostrum pertinet.

De consecratione ecclesie

Altaria in ecclesia nostra destruimus non qua erigimus et super ipsis nondum consecratis lapidibus portatilibus celebra-
mus nec de hoc alicuius superioris licenciam petere consuevimus.
Prepositus traiectensis potest quemcumque episcopum infra terminos Frisie invitare et ecclesias et
altaria consecrare reconciliare et confirmare per eadem sine licencia episcopi traiectensis.
Quocienscumque cruces portantur aquam benedictam aspergimus in principio Benedictio
aque benedicte ad ebdomadarium pertinet
Quociens episcopus noster in ecclesia consecrat in ecclesia nostra septenarium ordinem habebit dya-
conorum et subdyaconorum et dyaconi a dextris et subdyaconi a sinistris stantes
conministrabunt· Si vero alio quam episcopus noster in ecclesia consecrat ad hunc ordinem non tenentur.
Quando vero episcopus noster vel alius episcopus vice sua die cene domini penitentes reconciliat assis-
tere debent sibi a principio officii· xii· sacerdotes sacerdotalibus pendentibus
casulis induti et conministrare illi tam in reconciliatione quam in crismatis confectione
quia sic cavetur in canone·

De celebratione missarum

Qualiter divina officia in ecclesia nostra celebranda sunt· cavetur in ordina-
rio nostro· Si tamen aliquis canonicus vel clericus propter reverenciam dei vel alicuius
sancti vel propter memoriam alicuius defuncti aliquid in divinis specialiter fieri voluerit
quod non sit contrarium honestati vel universali ecclesie catholice contrarium vel generali obs-
ervanciam communem ecclesiarum collegiatarum traiectensium et ecclesiarum nostrarum de bonis suis hono-
rare voluerit hoc de consensu capituli facere poterit et capitulum communiter admittere
consuevit· Si tamen tamen thezaurarius in sumptibus luminarium interesse poterit ipso-
rare indempnitatem sed luminaria non tenetur.

De consecratione ecclesie

De celebratione missarum

Cū quıt̄ qualit̄ dūıca ın ecca n̄ra fıerı debeant n̄ ı ordınarıo hoc caueᵗ
standū ē dıspōıcōı scolastıcı ıdē cantarıs sı p̄ns fuīt alıoquı ebdōmᵢ p̄bri.
Non est dımıttendū offıcıū dn̄ıce dıeı nı sıt festū dıeı celebrıs ul' ı ordınarı
o caueat̄ nec et est seruanda omelıa dn̄ıce cū de sc̄o cantat̄ qz q̄ıato p̄ ca
fıerı p̄t. omelıa cū nocturno p̄fıcıat̄ et cū omelıa cū n̄o p̄fıcıenda est ı p̄mıs
v̄s p̄ mḡt. dıcıt' a'. de hıstorıa et coll' dn̄ıcalıs p̄ma ̄ vesparz.
Cū cantat̄ de sc̄o cuı' festū est dupx' ul' dıes celebrıs ı p̄pō ul' q' p̄fıcım can
tū h̄t ul' p̄pter q̄ dımıttıt̄ dōt. dıcıt̄ sc̄dc ve' de eodē. Et sı sıt de ap̄lıs p̄s
ap̄lo̊r. sı de ı° mrı. p̄s de vno mr̄o. sı de m̄rıb' p̄s de m̄rıb' n̄ caueatur ı or
dınarıo q' p̄s ferıales dıcant̄. Si festū fuīt dupx' de alıq° sc̄o celebrandū ın
p̄mıs vesp̄ıs seruant̄ p̄s ferıales et a'. nocturnales sı nō sınt de p̄s nocturnalıb'
alıoquı seruat̄ vna. a'. de ıllo sc̄o z̄ p̄s ad volūtatē cantorıs n̄ ı ordınarıo alı
ud caueat̄. añt et v̄ ad cōpletorıū et ad Iı̄ p̄ıc' alıcuı' sc̄ı memorıā nō muta
tur n̄ ın ordınarıo ul' ın antıphonarıo sp̄alıter caueat̄. et q̄n mutat̄ v̄ mu
tat̄ a'. et q̄n mutatur cōpl' mutat̄ et p̄ma
Dn̄ıcıs dıeb' p totū annū p̄t' pascha et pentecostē q̄n nocturn' dıcıt̄ ad
oēs horas p̄s. et coll' dr̄ p pace n̄ ı p̄mıs vesp̄ıs et cōpl'. tūc dıcıt̄ p defūc
tıs Incıpıt dn̄c aduent' dn̄c lxx' et palmar̄.
Dn̄ıca aduentus et sıngulıs dn̄ıcıs p aduentū. dn̄c. lxx' et sıngulıs dn̄ıcıs
sequentıb' usq' pascha. canōıcı ınstallatı cantāt v̄. ad t̄cıā sextā et nonā.
Extra aduentū et lxx' usq' ad octa' pentecostes sıngulıs dıeb' dn̄ıcıs ad
cruces p' aspges dr̄ R̄. de trınıtate. Benedıcam' ul' sı fuīt sollēpne festū Ho
nor cū v̄tu et glā et sı vacat tp̄c de sc̄a marıa. a'. ul' R̄. Et tantū an̄te de sc̄o
martıno a'. dn̄e ds. ul' Interce de. A dıe obıtus b̄ı m̄rtı usq' ad dn̄ıcā q' can
tat̄ Ecce lumı p' aspges dr̄ R̄ martın' abrahe cū p̄sa. et cantātes p̄sam
cruc' eādē h̄t' cū alıjs. A festo natıuıtatıs dn̄ı. usq' ad purıfıcatıōē post
aspges dr̄. v̄bū caro. cū p̄sa. et cantantes p̄sā cruc' eādē h̄t' cū cet'ıs.
A dıe pasche usq' ad octāᵩ pentecostes dr̄. vıdı aquā. et Cū rex glıe et
prosa Salue festa et Sedıt angelus.
Sacerdos ebdōmıus dn̄ıs dıeb' cū cappa postrem' ıncedıt ad p̄cessıonem
dıe v̄o purıfıcatıōıs et ante palmar̄. rogatıōın ferıjs sextıs p estatē cū
cruces portant̄ ebdōmıus ıncedıt ı loco stallı suı sc̄dz ordınē p̄mocıōıs sue.
Dū cantat̄ Ecce lumı et dn̄ıcıs sequentıb' p aduentū. dn̄c ın lxx'. et dn̄ı
cıs dıeb' usq' ad palmas nō portat̄ crux ad p̄cessıonē s' lıb' euangelıo
y et ı sımplıcıb' festıuıtatıb' dn̄ıcor̄ nō crıt̄ crux et albıtus ad cruces. Sz ın
dupl'b' festıs crıt̄ ad borıalem p̄tē. In magnıs festıuıtatıb' ad occıdentē. Cru
ces tres portant̄ dıe obıt' martını et nō alıas n̄ dıe ascensıōıs et dn̄ıcıs dıe

b; Cum p pace legim⁹ ad cruces legim⁹ p defunctis et Or dilca. cu p pa//
ce no legim⁹ tunc p defunctis et Or dilca no legim⁹ Or dilca et Bndicisti
cu tra sunt all' ul' laus t dne. di tm kyrieleyson cu p pace di; ps. alla et hi//
Omnias dieb; simplicib; et aliis .ix. lconu qn dup^x. fe[st] | uel dicit.
tu no est. Scolares tres pmas lcoes legut et tres pmos vsus cantant. Chori//
socij installati qrta lcoe; qnta et sexta legut et qrtu vsu cantat. Dyacon⁹ o//
melia pnuciat. Canonici vo qntu vsu et sequetes catat octa; et ix. lcoe; legut
In duplicib; festis cantu oms lcoes legut. Scolares tres pmos vsus. Cho//
risocij qrtu qntu et sextu vsu cantat. Septimu octauu et ix. catat canonici.
In summis festiuitatib; nat' dni epiphie dedicatois ecce et obitus astini scola//
res tres pmos vsus cantat. et ipiales qrtu alios cantat canonici et eisde die
b; inpiales cantant vsu gd ad nullam.
Singulis dieb; scolaris legit pma lcone et cantat pmu vsu. chorisoci⁹
.ij. lcoe; et .ij. vsu. Canonicus .iij. lcoe; et .iij. vsu. n sunt pnuciada omelia
illa pnuciat dyacon⁹. Fa scda seruat in vsiculis et cu . . . et bndcoib; lco//
nu pmus noctn⁹. Fa tcia scda. et Fa iiij. tcius. ite Fa v. pm⁹. Fa sexta scds
et Sabbo tcius. et pm⁹ . . . recipit. v. pmi noctu cu dicit tcius.
Inf pascha et pentecosten cu festu est dup^x. chorisocij ad mat nullum
vsu cantat. Inf pascha et pent ad vs. ix. no dicim⁹. n p qrda abusu. Inf
pascha et pent vigilias. ix. lconu dicimus.
In festo sacramenti ix lcones legim⁹ ad matut.
Qn vsus cantam⁹ ul' lcoes legim⁹ hoc obseruam⁹ vt iferior altu i stallo
post cu lcoes no legit ul' vsu cantet. hoc etia obseruam⁹ vt an. ad b. et ad
mg. icipienda supiori q est in choro reseruam⁹. et ideo pma an. ad ps icipi//
enda iferiori illo ipoim⁹ qaliq; supior sit siue plat' siue no.
Omnias dieb; ad matut. ix. histor a capite lib incipimus. In ebdo vo suc//
cessiue alia canim⁹. et itez icipim⁹ qdiu tps requit.
Nuq ad matut. legutr due omelie n in natiuitate dni. qn vo al' duo eu//
uenerint sic . . . quib; cu scd leget omelia illi⁹ eui . . . de scd et no de te//
pe. Seqius p abusu gnru tn est n plus quenut i mat. duo eu. q i mul//
Nuq et ptib; diuisar scor quigut hore matutiales ul' vel | sa.
pax scd de vno fiat offm et de alio meoria. Aliq; sit gnru sicut in ex//
altatoe crucis sic igit seruet q iductu est.
Qn cantat de scd cui⁹ nomie est i canoe ul' q ppas laudes ht ul' a.
ad. m. ul' b. Te dm dicim⁹ et gla in excelsis. Dnica aduent⁹ vsq; noc//
te nat dni et extra septuagesie usq; die pasche qnius de scis cantet.
n gla in excelsis n Te deu dicim⁹. excipit vigilia pasche et dies cene

dni si eps (in) ecclesia celebrat et dies conceptionis marie et dies annunciationis eiusdem.

In dominicis diebus et festis ihu xpi domini nostri apostolorum evangelistarum. magdalene michaelis et dedicationis ecclesie Credo ad missam dicitur. quod eciam in nat. Johis bapte et obitu marie quia pares sunt aplis Credo dicere non precarit quia ex devotione hoc facit

Die innocentum non te deum non gla ad missam in introitu ... non cotenpari. nec post dicitur non sunt in dnic. In octa vero nichil pretermittitur.

Cum gla in excelsis dicitur tunc dicitur Ite missa est Cum gla non dicitur. dicitur bndicamus dno Cum cv.lll in albis legitur. turificatur oblata et patena abducatur al. non.

Vigilia pasche ante cv.lll cerei non accenduntur nec portantur per acolitos.

Die pasche et pent. aqua bndcta non fit. sed de aqua fontis reservatur in vigilia.

Candela paschalis feria. iiij. post compl. extinguitur et prima reaccenditur eius vice usque Sabbatum hora vesperarum.

Siquis de ecclesia nostra de altari maiori per manus ebdomodarij corpus dni petierit. illud accipiet vestitus in alba super pelliceo vel orario vel stola secundum ordinem suum quem habet.

Non licet alicui nostrum una die duas missas celebrare nisi die nat. dni. ad maius altare nemini non licet nisi epo et canonicis celebrare missas.

Non licet alicui preterquam diacono eciam honoris pellem preterquam non tridinus vobiscum dicere.

Non licet pbro extraneo vel dyacono capellanorum ad maius altare in summa missa legere sollempniter vice illorum nisi de licencia decani.

Si ebdomodarius non habuerit dyaconum et subdyaconum uixe eps celebrantes preterquam ipune missam dimittere incompletam. eciam si incepit. preterquam eam perficere si vult. honestius tamen faceret si non inciperet quam incepta dimitteret incompleta.

Vigilia nat. dni non vig. non preces non pro defunctis ps non ad missam aiar dia mus non suffragia. Festo inventionis sancte crucis ad primas vesperas dicto ympno in navem ecclesie descendimus dicendo mgt quod in choro incipitur et maiores stant ad orientem minores ad occidentem et sic ad missam et secundas vesperas chorum non ingredimur. Et omnes hos in medio ecclesie ante lignum dni decantamus. ad mat. vero cum. ix. R. descendimus sicut in primis vesperis.

In exaltatione sancte crucis dicto mgt cum a. O crux. descendimus et maiores ad occidentem stant et minores ad orientem. ad matut. non. vero cantatur in navi ecclesie ante gradus. Et post b. more solito descendunt omnes. pro die vero non innovatur. Et sic sicut in aliis festivitatibus. De purificatione mulierum

Non licet choriscis nostris mulieres post partum purificare vel matrimonia bndicere. vel de cura parochialium ecclesiarum se intromittere quouis modo. De civitate

Domus nostre claustrales orti et officine carcere et quecumque eis adiecta ecclesiarum vel addita sunt. gaudent civitate qua atrium ecclesie nostre. et vie tendentes ad ecclesiam nostram. quia sunt a porta domus episcopalis interclusum. domus tamen laycorum infra decanum

portam et ceteram nostram sunt civilitate non gaudent.

Domus prefate turri due quas habent canonici sancti Salvatoris in nostris domibus reputantur et privilegio civilitatis domorum nostrarum claustralium gaudent.

Domus due que sunt ad finem domorum earum sancti petri et antiquum cimiterium domus nostre claustrales sunt et domus choralium et gaudent privilegio civilitatis.
via tamen illuc tendens ultra sitam domus choralium non habet civilitatem que publica est. Et
usque ad domum choralium privata est ecclesie nostre ad viam de nostro predio deputata.
quam possemus recludere si vellemus

Via vero tendens ad orientem atrij nostri contra portam sancti petri episcopalis est. nec sine
episcopi consensu illam possemus concludere vel angustare.

Via vero que ducit inter illas duas domos quam habent canonici sancti Salvatoris
episcopalis est usque ad portam domus episcopalis. nec alicui illam claudere vel angustare licet
sine licencia episcopi. nec licet episcopo sine consensu nostro. Hic pone statutum provinciale de vio

Item statuimus de hijs qui violant | latoribus civilitatum.
ecclesiarum civilitates seu dotes vel violatores huiusmodi videlicet qui homines de civili
tate seu dote extraxerint vel aliquam rem abstulerint vel modo alio eam presumpserint vi
olare. quos nos tamquam sacrilegos in hijs scriptis excommunicamus. sub modo quo dicimus de in
cendiarijs bonorum ecclesiarum publice excommunicati nunciantur. Et si plures fuerint vel in
dex scolaris qui huiusmodi violenciam fecerint. locus in quo clerus dotalium habuerit sit ipso
facto interdictus. et in loco ubi civilitas lesa est cessetur a divinis Hic pone

Item quod continetur in libro camere. De censibus De censibus

In episcopatu traiectensi hij qui persolvunt redditibus monachorum canonicorum laycorum. quidam dant annonam. quidam diversi generis animalia. et ubi supius expressa [?] ... Qui
dam eciam dant denarios. quidam argentum de denarijs et argento traiectensi. ista
notanda sunt. Marcha traiectensis argenti constat ex .xvj. partibus sicut et ecclesie
marce. idem ex .xvj. lodis ex quibus .xv. partes erunt de puro argento. et .xvj. pars
erit de puro cupro et hec .xvj. partes de manu artificis conflate. faciunt marcam
traiectensem argenti. que eciam alio nomine marca monachorum appellatur marcam traiectensem.
argenti monetarij domini episcopi in civitate traiectensi dabunt sociis suis nummula
rijs. et illi facient inde decem et viij. uncias et .xvj. uncias et .x. denarios reddent
magistris suis .x. vero denarios pro labore et expensis obtinebunt. de forma denarij De forma de

Inscripcionem et monetam secundum voluntatem episcopi monetarij facient. Sciendum
est eciam quod quandocumque placuerit episcopo mittet nuncios in fabricam nummula
riorum et ibidem accipient .xx. sol. et per manum artificis in ignem ponent et si de
illis denariis marcam puri argenti examinaverint bene res acta est. Si autem mone
tarij in personam episcopi peccaverint penam episcopus corriget. de denarijs in groninghen De den in gron

Groningenses denarij clerus erunt. ut de .xxiij. uncijs possit una marca traiect

xiij argenti vel de xiij libris marca puri argenti fiat. **De decanis ecclesie**
Tales etiam debent esse Xanctenses decani. Et duo decani bodels werdenses. tales
quoque dockingenses decani emiti. et duo decani linwerdenses. **De correctione decani in ecclesia**
Si aliqua istarum monetarum levioris et minoris pretii fuerit quam supra dicta
est. dominus episcopus corrigi faciet. Si vero episcopus non correxerit canonici qui dampnum inde
patiuntur querimoniam coram episcopo de monetariis facient. et tunc iusto iudicio episcopus
Si episcopus alicui neglexerit iustitiam | **De accusationibus** | corriget.
exhibere vel alicui de diocesi iniuriam fecit. ad monitionem decani nostri episcopus coram
capitulo nostro convocatis ad hoc prelatis et capitulis aliarum iiij^{or} ecclesiarum venire tenetur et
ibi de iustitia de hoc respondere. et ad sententiam capituli iustitiam facere et ab iniuria
cessare. quod si non fecit universaliter ecclesia nostra cum eo cessabit a celebratione divinorum deca-
natione non tamen post cessationem indicte celebratione omnino divinorum. Et si nec sic episcopus ac-
quieverit infra mensem. ecclesia tamen archiepiscopo denuntiabit et coram eo plenarie exponet.
non iniuriam passi cessabit tamen quousque cum sententia vel amicabili compositione terminetur.
Si episcopus in amministratione iurium et bonorum mense episcopalis ac iurisdictionis episcopalis
male versetur. Prelati et capitula ecclesiarum predictarum ipsum super hoc in capitulo convocatum debent
monere et si non emendaverit cum eo ut prius cessare. Et si non emendaverit
tunc archiepiscopo vel pape idem cum omnibus exponendo denuntiare. quod si non fecerint tenentur in con-
scientia coram deo et nostris successoribus vel archiepiscopus vel papa post eos punire ad consilia.
Si prepositus noster male versetur in amministratione sua | | decem indepnitatem.
capitulum nostrum in capitulo super hoc tenetur eum arguere. et si se non correxerit cum eo
cessare. et hoc episcopo denuntiare. qui in capitulo nostro et presente capitulo habet causam debet
diffinire. Et idem si decanus noster male versetur in amministratione decanatus.
Si vero scolasticus vel thesaurarius vel prepositus ecclesiarum vel minoris odilie ma-
le versentur in amministratione arguendi sunt in capitulo nostro coram decano et capitulo nostro
ad emendationem et penam civilem. sed ad depositionem officiorum non est agendum nisi
Si quis canonicus vel clericus ecclesie nostre | | coram episcopo in capitulo nostro.
deliquerit quandocumque criminaliter ad agendum penitentiam vel satisfaciendum leso de suo
excessu civiliter non est alibi quam coram decano nostro et capitulo conveniendus. Si vero
aliquis cum eo velit agere criminaliter ad penam canonicam imponendam. Si fuerit crimen quod
privationem beneficii requirit sicut raptus virginum. furtum. homicidium. adulterium. et
maiora crimina. Hoc erat tractandum coram episcopo in capitulo nostro. Si vero fuerit crimen quod
privationem beneficii non exigit sicut pugna iniuriosa verba rapina et minora: coram
decano et capitulo est agendum et super secundum iustitiam capitulare.
Si quis de ecclesia nostra canonicus vel chorisocius in observatione discipline ecclesiasti-
ce vel horarum divinarum neglectu excesserit. Decanus solus hoc in capitulo corrigere tenetur.
Nullus nostrum debet alium verbis iniuriosis vel civil | | cum consensu capituli.

Left margin, in a later hand: [illegible] ... assignationes ... in capitulo ... [illegible]

tatis super quacumque crimine vel negligencia latet se. Sed si quis male obsequeretur(?) alius coram decano et capitulo potest si viderit eum denunciare vel arguere quod si contrarium fecerit iniuriam tenetur cum ad eum non pertinet talia corrigere.

De symonia

Quoniam de consuetudine et statuto sub certa pena illi qui ad canonicatus et prebendas in ecclesia nostra assumuntur ad dandum vinum dominis et vestes seu caritatem aliam nuncios(?) capituli astringantur quidam tenuis religionis trepidantes ubi non est timor verentur hoc symoniacum esse et non est qui pretextu talis consuetudinis nemo impeditur in assecucione canonicatus et prebende nec de hoc pactum precedere consuevit. Sed quis ita consciencie scrupulose qui multis libere sacramentis ecclesiasticis et spiritualibus beneficiis. preterea quis compelli possit ad honestas consuetudines observandas. Preterea quod datur est ita modice estimacionis quod iure non debeat aliquem commovere. Sed si quis sit ita formidolosus quod ad arbitrium patris(?) et consilium non possit dimittere conscienciam consulo sibi quod dimittat beneficium. ne contra conscienciam cum gerardo monacho cartusiensi edificet ad gehennam. Certe per hoc habeo quod cuilibet promoto ad beneficium vel officium ecclesiasticum vel aliud spirituale. vel ordinis confirmacionem. vel benediccionem vel consecracionem recipienti libere et sine omni paccione. Si post hoc pretextu alicuius consuetudinis vel statuti vel per exactionem vel quibus iuriam aliquid a promoto vel ordinato vel benedicto vel consecrato exigatur vel extorqueatur quamvis malo fi[e]rit eo iniuriose. non tamen in hoc dans vel recipiens tenetur crimine symonie nec sunt ut symoniaci puniendi. Secus si ante promocionem de hoc paciscatur vel solvat.

Ne prelati se absentent

Si decanus noster se absentaverit ab … [ecc]lesia officium quod sibi in iurisdiccione racione decanatus competit nulli committere potest. Sed senior promocione capitularis canonicus vices gerit ipsius. Sed in omni collacione qui prius in ecclesia nulli eciam potest committere vices suas. Secus est in preposito. Scolastico et thesaurario. qui presentes et absentes vices suas committere possunt.

Ne quid exigatur pro licencia docendi

De consuetudine antiqua abrogata non licet [illegible] in villis ruralibus et eciam infra civitatem treverensem preterquam in scolis quatuor ecclesiarum collegiatarum aliquem docere artes liberales vel alias scientias ecclesiasticas sine licencia et consensu Scolastici treverensis ecclesie. Infra limites autem parochie presentis(?) [illegible] et sine [illegible] per eundem scolasticum examinatus et sufficiens inventus.

De delicto puerorum

Si scolares infra pubertatis annos constituti invicem quomodocumque se percusserint non propter hoc reputamus eos incidisse sententiam canonis. Si in ordinibus fuerint constituti. Secus si pubertatem excesserint. Sed non sunt sine virga corrigendi per scolasticum si voluerit vel rectorem.

Quodcumque delictum scolares non emancipati commiserint imputatur imbecillitati etatis et non puniuntur nisi virga. Si suspensionem(?) vel irregularitatem non habent an[illegible]

Si scolaris nesciens se propter delictum suspensus vel excommunicatus [illegible] negeam(?).

De symonia

Ne prelati se absentent

Ne quid exigatur pro licencia docendi

approbata, in libro s. petri dicta legitur abrogata, ut est subvirgulatum. fol. Lxxxvii

De delicto puerorum

suarum ita dum ille ministret in officio ordinis sui si episcopus potest cum eo dispensare de consue

Non licet nobis in ecclesia aves **De clerico venatore** tudine et devitare.
vel canes venaticos habere vel portare tempore quo divina fiunt ibidem.

Si decanus noster aliquem excommunicavit vel a **De clerico excommunicato ministrante**
divinis vel ab ingressu ecclesie suspendit in casibus quibus hoc potest et si non obe
diens celebravit vel in suo officio egit· irregularis est et non potest cum eo nisi per
sedem apostolicam dispensari. Penitenciarii apostolici etiam super irregularitate sic con
tracta numquam dispensare consueverunt nisi cum hiis qui per iuris ignoranciam et non in con
temptum clavium celebrarunt et hoc episcopus potest ut credo nec in confessionis foro dispen
satione egerent nisi ad cautelam.

Si quis noster in irregularitatem incidit officium suum per alium expleri faciat su
is sumptibus· Alioquin decanus faciat de fructibus sui beneficii· De hiis plenius
dictum est supra de etate et qualitate **De novi operis nunciatione**

Si de finibus et limitibus arearum et domorum nostrarum claustralium vel de ser
vitutibus tigni inmittendi vel oneris ferendi vel aque pluvie recipiende vel qua
cumque servitute alia inter canonicos nostros questio oriatur· illud negocium est claus
trale et decanus cum capitulo sine omni strepitu iudiciali accedet ad locum et subie
cte rei aspectui et prout sibi fuerit visum sic diffiniet· et partes acquiescent·

Nullus autem canonicus auctoritate propria potest alium edificantem in areis vel domibus nostris claustra
libus opus novum nunciare cum decano et capitulo· vel decano et quos presentes
habere potest ad opus accedere et sic decanus interdicet. Quod si decanus hoc facere re
cusavit potest auctoritate propria nunciare iactu lapilli et nunciatione aliter quam ut predictum
est facta omni caret iuris effectu. Et si alicui facta denunciatione edificavit opus non
destruetur propter denunciationem ne domus nostre deformentur propter culpam private persone
sed alias de interesse satisfaciat nuncianti· et ad arbitrium decani et capituli pro in
iuria punietur· opus vero stabit usque quo decanus cum capitulo diffinierit an rite
vel non sic edificatum. Denunciatio novi operis rite facta non impedit edificantem
post mensem a die nunciationis. et nuncians medio tempore instet pro iusticia· post
mensem vero nunciatus edificet· non obstante nunciatione predicta nec de illo

Qui opus novum nunciare velit opere potest amplius nunciare.
dicere debet in quo loco et usque ad quem· et ex qua causa nunciat et dicere quod in
veritate non facit calumpniose· et edificante presente vel nunciis suis. Alioquin

Domus nostras claustrales nobis licet nunciatio potest contempni impune·
omnino diruere et novas reedificare· vel per partes reficere et renovare tenemur
etiam eas in sartis tectis et a ruinis conservare et si non faceremus decanus et ca
pitulum possent nos ad hoc compellere vel de fructibus beneficiorum nostrorum hoc fieri procu

Si vero domus claustralis vetustate corruit ille cuius est con rare.

pelliatur cã reficere. Si uõ impetu ul' incendio pierit nõ cõpellit' reficere
nisi uelit. Et i eo cã casum cedendo arce et rudeib; ul' domo liberatur.
De purgatõe canõica dcm est sup. de Iurisiur. de penis De penis
Penas p iurt' ecce statuta iflictas nõ pt decanus sine caplo relaxare.
tollere ul' mutare cũ caplo tñ pt q̃tũcũq; sint iuramento firmata.
q̃r i oĩ iuramento itelligim' excepta capli ptate dispensandi ul' grãm
faciendi. Penas uõ quas decanus suũ officiũ exequens iponit tollere
suspendere et relaxare pt et mutare sicut wlt.
Ubi ex statuto appet q̃ pena sit p delcõ aliqui ifligenda illa ifligetr.
Si nõ appet et ptinet ad officiũ decani ipe arbitrabit'. si decani et ca//
pli cõsensũ requirit. caplm arbitrabit' cũ decano. Quicũq; fuit cõuic//
tus de inobediã. pena est de cõsuetudie ut ponat' in rota. hoc ẽ corã de//
cano et caplo ueniet cũ hitu dispari. ut dcm ẽ sup. de maior et obedi//
encia et postq̃ admissus est ad pñiam iiugetr sibi ops rote. et ẽt ad oẽs
hõs et missã illo hitu pmus et nouissimus stabit i choro i loco rote ul'
in naui ecce. et cũ Pat' nr' legit' ul' cantat' pstractus iacebit. Et si eps
ul' ppositus supuenit pt eũ ab illa pñia liberare supplicando decano. qd
decanus denegare nõ tenet'. et ẽt hitũ et locũ suũ pristinũ recipiat.
Si quis secreta capli reuelauit. et de hoc corã caplo cõuictus fuit. Pe//
na eius est ut ad caplm uice sue quib; nõ admittat' nec emolumenta
capitularia pcipiet.
Qui de furto seu piurio qd ecce iure pstitit cõuictus fuit ut pus a caplo
ppetuo est exclusus eo ipo q cõuictus est nisi i furto pupillaris etas ul' cã
deductõis eor que cõmestibilia ul' potabilia sut excuset.
Qui in dieb; dñicas et festiuis ac ix lcõnũ et festis duplicib; matutis
nõ intersuit. Si canõicus fuit panis uinus et stopus ceruisie p decanũ illo
die dat' paupib;. Si choriscolaris fuit ad arbitriũ decani puniat'. Canõic'
tñ an q̃ pcola siuitũ fuit se pt ex cã legitima ipedimenti corã decano
tñ excusare. Si uõ diurnis horis nõ intersuit decani arbitrio puniat'.
Pena illius qui sine cõmissione decani et capli aut mandato illius cui
decanus et caplm hoc cõmisit se de bonis ecce intromittit ul' qui pensiones
ecce debet. aut qui i amĩstratõe aliqua cõstitutus canõicis fructus sue
amĩstratõis debito tpe nõ psoluit. si monitus nõ satisfecit punit' pena
sicut in statuto qd est supra de pbendis.
Pena canõica qui p caplm deputat' ad aliqd officiũ si hoc cõtumaciter
acceptare cõtradixerit punit' in decẽ libris. De hoc plenius dicitur supra
de officijs in g.

Capitulum carcerem habet non solum ad custodiam sed ad penam. Decanus solus neminem incarcerare potest sed cum capitulo potest. Episcopus vel capitulum nullum in civitate Traiectensi aliquem beneficiatum ad custodiam aliquem incarcerare potest cum beneficiatum suum fideiubeat per eodem. Et si fuge se dedit capitulum post monitionem tamen mensium privabit cum beneficio si nulla excusatione obstante se non exhibuit de iusticia responsurum. Episcopus nullum de consilio nostro vel civitatum vel monasteriorum Traiectensis scolarem vel domesticum familiarem prelati vel canonica vel capituli aut Conventus de quo aliquis canonice conventum deprehensum vel convictum aut confessum alicui carceri extra civitatem Traiectensem ad penam vel custodiam deputare invito suo capitulo domino vel conventu nisi fuerit perpetuo carceri finaliter condempnatus vel degradatus conditus curie secularis quod tamen episcopo iudicare non licet nisi in capitulo suo presente decano et capitulo. Decanus solus in correctione discipline ecclesiastice potest prepositi subdito ne talem domum vel locum ad quos exeat quod aliquem in carceratio appellatur.

De penitenciis

Omnes perpetuo beneficiati in ecclesia nostra tenentur decano confiteri nisi ex licencia sua alium sibi elegerint confessorem nec potest induci consuetudine ut sine licencia sua possemus nobis eligere confessores qui nos possent solvere vel ligare. Siquis a decano petierit licenciam eligendi confessorem decanus hoc denegare non consuevit. Si decanus indulserit ut confessorem eligat non potest eligere aliquem qui curam animarum non habet vel ad hoc aliter privilegiatus non existit quales sunt minores et predicatores ordinariis presentati et admissi iuxta constitutionem super cathedram. Et hanc potestatem audiendi confessiones subditorum suorum potest etiam decanus dare cuilibet sacerdoti etiam qui animarum cure non preest.

Cum decanus alicui dat licenciam sibi eligendi confessorem vel audiendi confessiones suorum subditorum potest illam licenciam restringere sicut vult et potest et sibi peccata notoria vel maiora vel ea per que magis dehonestatur ecclesia reservare.

De sententia excommunicationis

Quia ceterae ecclesiae civitatis Traiectensis interdictorum et cessationum observatione se nostre ecclesie habent conformare ideo caute providendum est ne sine deliberatione debita ad interdicti vel cessationis observanciam procedamus. Quociens ergo per superiores nostros interdictum vel divinorum cessatio indicitur illam sine difficultate observare tenemur nisi ille contra quem interdicitur appellatione probabili prout apparet prima facie sit munitus et infra tempora prosecutionis ipsius existat quia tunc magis stamus per appellatione quam superioris.

Si vero decanum aliquod perpetratum propter quod per mandato statuta synodalia provincialia vel iuris communis auctoritate latum est interdictum.

vel cessatio dnor̄ et superior qui statuta et ius huiusdi exequi tenetur tacet ōi
no q̄ⁱ iuriatus nō cōqueritur · vl' si cōqueratur nichilominus super sedet · Nos
ad obseruanciā huiusdi interdicti vl' cessacōis pcedere nō tenemur · quia q̄
ius scīat de dl̄ō cōmissum · mille modi punit delinquentē ab interdicti obser
uancia excusare · Cum ergo antequam ille de delcō cōdempnatus est nos ad ex
ecucōem pene cōtra delinquentē an̄ sniam nō pcedemus · vl' eciā post sniā
supā suit legiā appellacōe suspensa · nec ppter hoc vacua est interdicti
et cessacōis indictio · ipo facto q̄ⁱ hoc intelligitur · cōdēpnato delinquente
sine alio hōis ammiculo · Interdicti et cessacō late sūt ipo facto · Et sanctius
est cōtra nocentē nō obseruare et releuari a pena q̄ innocentē iniuste puni
re · Et sicut cōtingere posset q̄ⁱ delcō ppetrato cū excusacō nō subesset nō cessa
retur sic cōtingere posset q̄ⁱ delcō ppetrato cū excusatio subesset cessaretur
Si cōtrariū dicatur · Et sanctius est facinus nocentis impunitū relinquere
q̄ innocentē cōdēpnare · ·

Anno dni mᵒ cccᵒ xcᵐᵒ Indccōn · xiij mensis July die vicesima nona ·
Pont' sanctissimi i xpo pris ac dni nri dni Bonifacij ppe noni anno pᵒ
Caplo ad hoc indcō Decanus ecce' ecclesie noīe suo necnō Capli nomine
nemine cōtradicente mandauit michi Tydemanno vptende nōrio Iura
to eorūdē Huic libro camere ppetua memoria digna · quandā cedulam
cōceptā et deliberatā p eosdē inserere · quā quidē cedulā michi nōrio ibidē
tradidit plegendā · dicēt cōtinentem · ·

De officio custodis dormitorij ·

Istud officiū est dicale et licet nullū sacrū ordinē requirat tn̄ custos
officij inmediate sedit post can̄cos et an̄ oms sacerdotes nō can̄cos licet quo
ad stallū superius nō ascendit inter sacerdotes · Ad istū pertinet hr̄e curam
dormitorij et clausurā · et eor̄ que sūt necīa ad deponēdū pondus superflu
ū naturale · Item ipe hz pcurare candelas in dormitorio de quo fit mencio in
libro camere · Ad istū ptinet hr̄e curā et clausurā domus capli et indicere
caplm ad mandatū decani / et platos ac canōicos nr̄os necnō psonas
alias q̄scūq3 vocare seu citare put sibi mandabitur faciendū · Et ppter pmis
sa recipit Custos stipendiū eciam a choro absens p officio suo faciendo ·

Wy Arnt van hoern vander ghenade gods bisscop tutrecht maken
kondt alle luyd dat wy lyden en kennen dat alsulke heer als
wi ons onse edele Ridden knape en steden onse ghesticht van utrecht
ghegeue hebb tot deser tyt om rechter gunste wyl ghegeue
hebn onser kerken slote en ampte den dese syde der ysel mede te losen met
van ghenen rechte En ghelove in goeden truwe ons edele Ridden en
knape stede en den ghesticht van utrecht voersz voer ons en onsen nacomelinghen
bysscoppe tutrecht gheen merghelt huusgelt noch ghenen schade
schattinghe niet te verghen Voert soe hebben wy ghelooft voer ons en voer onse
nacomelinghe bysscoppe tutrecht voersz die slote en ampte onser kerke van utrecht
aen dese syde der ysel nummermeer te beswaren noch te belasten noch vanden ghesticht bisscoppe
te ontberen in gheenre tyt End wanneer wy ofte onse nacomelinghe tutrecht voersz
offlivich ofte des ghestichts quyt worde Soe selme die slote en ampte vry en hy
onbecomert over leveren den anderen bysscop als hys begheert behoudelik dat eerst
confirmeren zeker en zueren en loven sel die slote en ampte niet te beswaren noch
te belasten noch tontberen vanden ghesticht voersz in gheenre tyt End dan op syne
opene brieue gheuen Voert soe en sellen wy noch onse nacomelinghe bysscoppe tutrecht
voersz nyemant borchgrave setten in enich van onser kerken slote ofte ampte ofte
hem die beuelen hy en sy een wel gheboren man en wel gegoet int stichte
en gheboren uutten stichte alsoe dat men hem des ghelove macht Voert soe
sellen die borchgrave en amptluyde die wy sette sellen in onser kerken sloete
en ampte eerst loven zeken en zueren den capittel voer die edele
Ridden knape Stadt en stede des ghestichts van utrecht tot behoeff des
gemene ghesticht van utrecht voersz End dan op hore open brieue geue
die voersz slote en ampte niet te beswaren noch te belasten meer dan voer
een saek benoeder pesie die redelik is Voert soe en sel die borchgrave off die
amptman die nu ter tyt is en altoes voert die slote ofte ampten niet
rumen off over leveren eer die ander die op dat slot off in syn ampt dat hy
te bewaren heeft wesen sel eerst ghelooft ghesekert ghezuoren en syn open
brieue gegeuen heeft alst voersz is End wy bysscop en onse nacomelinghe bys
scoppe voersz mogen die borchgrave en amptluyde versetten alst ons ghemeecht behou
delick dat dese conuenanten blive sellen in al hoere macht Voert waert dat
die stoel van utrecht sonder heer waer off dat die bysscop inder tyt met ont
fuen en waer als recht is Soe selmen die voersz losten doen inden capittel
in teghenwordicheit der edele Riddere en knape en Stadt van utrecht als voersz
is tot behoeff des bysscops die toecomende is inder tyt End hem die sloten
vry en commerloes en die ampte overgegeuen als hy ontfanghen is alst recht
is End dese voersz punten eerst ghelooft gezekert en ghesworen heeft Voert sellen
wy en onse nacomelinghe bysscoppe voersz alle man lantrecht doen als in desen

ghesticht gheleghe is behoudelic dat die ecclesien en alle gheestelyke psoen
nae syne staet dair te recht stae dair hy van recht ofte ghewoenten sculdich is
te recht the staen Ende nyemant vagen noch syn goet nemen tegen lantrecht
Ten waer dat hy myt recht en oordel eerst vwonne waer En waer dat enighe
welgebore liude rechts voer ons te doen hadden die oordel en sellen wy nyemant
vraghe dan welgebore luden Ende die oordel diemen voer ons wysen sel
die en sel nyemant vorder berope vader ptyen weghe dan der ptyen diet
oordel teghens gaet Voert soe en sellen wy noch onse nacomelinge voerscreve
gheerehande oerloghe an neme wy en hadden eerst verwolcht by onser eccle
sie Ridderen knape en Steden van Utrecht als van ouds recht is en ghewoenlic
heeft Ende alle dese voers pūten hebn wy Fredrik van Hoern bysscop tUtrecht
voers gheloeft ghezekert en ghesworen wyttelick en wel the houden en niet
the breken in gheere manieren En wy dekene en capittelen der ecclesie
Ridderen knapen Stadt en ghemeen steden des ghestichts van Utrecht the
samen gheenplicht en malcander gheloeft in guede trouwe alle die
pūten die in dese brieff bescreve staen vast en stade the houde en the
houden doen Ende waert saeck dat wy Fredrik bysscop voers off onse nae
comelinge enich van dese pūten voers verbraken off niet en hielde Soe ke
ne wy dat nyemant voer ons noch voer ons amptluyde sculdich is the recht
the stae noch te dienst te come noch ons ghehoorsaem te wesen Ter tyt
toe dat wy al dese voers pūten vol en al ghehouden hadden Ende waert
dattet enich voersate ofte amptman die ludet tot waert enich van dese voers
pūten verbrake wy bysscop ofte onse nacomelinge ludet tot hem gheen recht
doen en sellen en dat hem nyemant the recht stae en sel en hy en sel oeck
nyemant gheen oordel moghen wysen off helpen ghewen Ende dair selle wy
bysscop Ridderen knape Stadt en steden voersc teghe vallen ter tyt toe dat
hy alle dese voersc pūten ghehouden hadde en men des seker en wys waer
Ende alle dese voersegde voerwaerde sellen staen sonder alrehande archelist
Ende op dat alle dese voers pūten vast ende stade ewelick blive en onver
broken Soe hebn wy Fredrik van Hoern bysscop Dekene en capittelen der
kercken den dom van Oudemunster van Sinte Peter van Sint Johan end Sint
Marie tUtrecht Ghysbrecht here van Abcoude en van Duerstede Zweder
van Abcoude here van Put en van Strienen Johan here van Culenborch en van
Lecke Gysbrecht here van Vianen en van der Goye Zweder borchgrave van Montfoert
Henrick die rover van Montfoert Zweder van Vianen Jan van Rynesse Ghysbert
van Stoeckenborch Frederik Uten Hamme Johan van Heerlaer Zweder van Lomen
steyn Gerart van Pallaes Dirck van Zulen Peter Uten Hamme Johan van Heerlaer
Zweder van Lomesteyn Gysbert van Hardenbroeck Otto van Stochove Gherit
Schoonouwen

Wernt vte ghesthe Steuen van Zulen Ridders Splinter van Loenresloet ende
Alfert vander Horst ꝛc knapen Ende Stadt van Utrecht ende Steden des ge
stichts van Utrecht als Amersfoert ende Rhene hebn onse zeghelen an desen
brieff ghehangen tot oerkonde Ende al waert zake dat an dese brieff een
seghel off meer ghebrake nochtan soude dese brieff bliuen in alle sijne macht
ghelijckerwijs off hi vol ende al besegelt waer Ende deser brieff is meer alsoe
sprekende Gegheuen Int jaer ons heren M cccc vijff ende tzeuentich des
Donredages nae Sinte Seruaes dach Tutrecht